

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

13'üncü Toplantı

10 Kasım 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, vefatının 83'üncü yıl dönümünde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve silah arkadaşları ile şehit ve gazileri rahmet ve minnetle yâd ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ve Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer'in yaptıkları açıklamalarında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyonunda eleştiri yaparken İç Tüzük gereği temiz bir dil kullanılması konusunda hassasiyet beklediğini ifade etmek istediğine; uyarı yapmak gerekiyorsa bunun Komisyon Başkanı olarak kendisinin görevi olduğuna ilişkin açıklaması

5.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'a yönelik sarf ettiği ve İç Tüzük'e uygun olmayan kelimeleri geri almasını rica ettiğine ilişkin açıklaması

6.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Bartın Milletvekili Aysu

Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'na yönelik kullandığı bazı ifadelerini düzeltmesinde fayda gördüğünü düşündüğüne ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ölüm yıl dönümünde minnetle, rahmetle andığına; 9/11/2021 tarihli 12'nci Toplantıda Tarım ve Orman Bakanının milletvekillerini edepli olmaya davet ettiğine dair sözlerini kınadığına; sayın bakanların Komisyonda hesap vermeyi bir yük olarak görmemeleri gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- Manisa Milletvekili Uğur Aydemir'in, Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını rahmetle, minnetle andığına; bütçe görüşmelerinde almış oldukları kararlara riayet edilmesini rica ettiğine ilişkin açıklaması

3.- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer'in, vefatının 83'üncü yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü minnetle, saygıyla andığına; toplantının disiplini açısından parti gruplarını alınan karara uymaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

4.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın bugünkü bütçe üzerine yaptığı konuşmasında, partisinin Grup Başkan Vekiline yönelik bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.-Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında şahsına yönelik sözlerini geri alması durumunda ifadesini düzelteceğine ilişkin açıklaması

7.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın kendisine yönelik ifadelerini geri almasını rica ettiğine ve konuşmasında hakaret içeren bir söz bulunmadığına ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

b) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

13'üncü Toplantı
10 Kasım 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.02'de açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

Vefatının 83'üncü yıl dönümünde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve silah arkadaşları ile şehit ve gazileri rahmet ve minnetle yâd ettiğine;

Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine;

Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ve Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer'in yaptıkları açıklamalarında geçen bazı ifadelerine;

Komisyonunda eleştiri yaparken İç Tüzük gereği temiz bir dil kullanılması konusunda hassasiyet beklediğini ifade etmek istediğine; uyarı yapmak gerekiyorsa bunun Komisyon Başkanı olarak kendisinin görevi olduğuna;

Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'a yönelik sarf ettiği İç Tüzük'e uygun olmayan kelimeleri geri almasını rica ettiğine;

Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'na yönelik kullandığı bazı ifadelerini düzeltmesinde fayda gördüğünü düşündüğüne;

İlişkin açıklama yaptı.

Samsun Milletvekili Erhan Usta,

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ölüm yıl dönümünde minnetle, rahmetle andığına; 9/11/2021 tarihli 12'nci Toplantıda Tarım ve Orman Bakanının milletvekillerini edepli olmaya davet ettiğine dair sözlerini kınadığına; sayın bakanların Komisyonunda hesap vermeyi bir yük olarak görmemeleri gerektiğine;

İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın bugünkü bütçe üzerine yaptığı konuşmasında, partisinin Grup Başkan Vekiline yönelik bazı ifadelerine;

İlişkin açıklama yaptı.

Manisa Milletvekili Uğur Aydemir, Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını rahmetle, minnetle andığına; bütçe görüşmelerinde almış oldukları kararlara riayet edilmesini rica ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer, vefatının 83'üncü yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü minnetle, saygıyla andığına; toplantının disiplini açısından parti gruplarını alinan karara uymaya davet ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında şahsına yönelik sözlerini geri alması durumunda ifadesini düzelteceğine ilişkin açıklama yaptı.

Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın kendisine yönelik ifadelerini geri almasını rica ettiğine ve konuşmasında hakaret içeren bir söz bulunmadığına ilişkin açıklama yaptı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri görüşmelerine devam edilerek,

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının,

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görüşmeleri yapılarak,

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2022 yılı bütçesi,

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2020 yılı kesin hesabı;

Kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 11 Kasım 2021 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere saat 21.59'da toplantıya son verildi.

10 Kasım 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.02

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 13'üncü Birleşimini açıyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, vefatının 83'üncü yıl dönümünde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve silah arkadaşları ile şehit ve gazileri rahmet ve minnetle yâd ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bugün hepinizin malumları olduğu üzere cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının seneidevriyesidir. Vefatının 83'üncü yıl dönümünde cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları ile vatanımız uğruna fedakârca şehit ve gazi olan tüm kahramanlarımızı bir kez daha rahmetle, minnetle yâd ediyorum.

Gündemimizde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesi ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kesin hesap ve Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Sunumları için Sayın Bakana söz vereceğim ama öncesinde usul açısından söz talepleri var.

Buyurun Sayın Usta.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ölüm yıl dönümünde minnetle, rahmetle andığına; 9/11/2021 tarihli 12'nci Toplantıda Tarım ve Orman Bakanının milletvekillerini edepli olmaya davet ettiğine dair sözlerini kınadığına; sayın bakanların Komisyonda hesap vermeyi bir yük olarak görmemeleri gerektiğine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle Sayın Bakana ve ekibine hoş geldiniz diyorum, yeni göreviniz de hayırlı uğurlu olsun.

Ben de cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, ölüm yıl dönümünde minnetle, rahmetle anıyorum.

Sayın Başkan, dün akşam burada aslında üzücü bir söz sarf edilmiş fakat ben onun, işin doğrusu, farkına varmadım; sonradan, Bülent Bey'in ikazından sonra... Yani Sayın Bakan, Tarım Bakanı dün bizi, milletvekillerini edepli olmaya davet etti. Bu, çok kırıcı bir sözdür yani bu, hiçbir şekilde kabul edilemez; bunu kınadığımı ifade etmek istiyorum. Burada da şu yanlışa düşmememiz lazım Sayın Başkan: Yani evet, sayın bakanlar burada sunuşlarını yapıyorlar, ondan sonra elbette milletvekilleri konuşacak hatta bazen çok fazla... İşte dün 70'in üzerinde milletvekili söz aldı, konuştu. Yani sonrasında

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

sayın bakanların işte “Ben sizi burada on saattir dinliyorum, siz de beni dinleyecekseniz.” demesi... Tabii, elbette dinleyeceğiz, onda zaten bir beis yok. Ancak, yani on saattir bizi dinliyor olması, bize her türlü sözü söyleme hakkını ona vermez. Böyle bir şey kabul edilemez. Çünkü sonrasında bizim artık, söz hakkımız da yok. Hani sorulara cevaplar, şunlar bunlar... Bunları çok tartıştık, artık oralara girmeyeceğim, çoğu zaman sorularımıza cevap verilmiyor. Ancak, burada sayın bakanların daha dikkatli olması lazım. Birbirimize, elbette hiçbirimizin... Biz milletvekili olarak onlara kırıcı olmayacağız, onların da bize kırıcı olmaması lazım ve son sözü söyleyen sayın bakanlar olduğu için -çoğu zaman o avantajı da kullanarak- ondan sonra bize böyle ağzına geleni, ağız dolusu şeyleri söylemesi hiçbir şekilde yakışık almaz. Yani, dolayısıyla -bunu belki siz de fark etmediniz- dün akşam Sayın Bakanı bu anlamda ikaz etmeniz lazımdı. Yani bu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de bir baktırayım. Tabii ki bu dediğimize hepimiz katılıyoruz, hepimizin aslında bu, ortak sorumluluğumuz; hep birlikte, buradaki...

ERHAN USTA (Samsun) – Elbette, ben de aynı şeyi söylüyorum. Ama nihayetinde yürütme organı ve onun adına işte, sayın bakanlar bir kamu kaynağı kullanıyor. Biz de milletin temsilcileriyiz, burası da Millet Meclisi, bütçe hakkının tahakkuk ettiği kurum burası. Dolayısıyla, sayın bakanlar elbette, burada, yaptıkları bir yıllık faaliyetler ve gelecek yıla ilişkin faaliyetler hakkında hem bilgi vermek hem de hesap vermek durumundadırlar. Bu, çağdaş yönetim sisteminin bir gereğidir. Bu hesap vermeyi bir yük olarak kabul etmemeleri lazım, böyle görmemeleri gerekir. Ben, bu konuda bunun bir kez daha dile getirilmesinin uygun olacağını düşündüm.

Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bu dileğimize biz de tabii ki katılıyoruz, ortak sorumluluğumuz. Bazen, hakikaten üyelerimizden de olabiliyor, başka arkadaşlarımızdan da olabiliyor, benden de olabiliyor dolayısıyla hepimizin dikkat etmesi lazım. Her türlü eleştiri, her türlü tartışma, müzakere elbette yapılacak, yapılıyor da. Ben otuz küsur yıldır bu bütçe tartışmalarını, bürokrat ve siyasetçi olarak takip eden bir arkadaşınızım. Hakikaten, şu anda, bir tek Bakanlığın olması, gün boyu bunun tartışılması çok güzel bir şey. Etraflı bir şekilde, bir hesap sorma oluyor, halkın aydınlatılması anlamında çeşitli konularda faydalı tartışmalar, geleceğe dönük yine önemli öneriler, fikirler oluyor. Her şeyin burada tabii sonuçlandırılması mümkün değil. Ama ben çok kaliteli, anlamlı tartışmalar yapıldığına inanıyorum. Keşke o dediğiniz “noktasal” diyelim, birtakım sorunlar da yaşanmasa elbette. Bunu hepimiz temenni ederiz ama bunun için hepimizin gayretine ihtiyaç var, onu da ifade etmek isterim.

Yalnız pandemi şartlarındayız, değerli arkadaşlar, arka sırayı çok sıkışık görüyorum. Milletvekillerimizin kendi sağlığı bakımından çok sıkışık bir oturma düzeni olmamasında fayda var. Değerli arkadaşlar, bana göre sağ taraftaki... Yani, burada, biraz daha, salonun kapasitesi bu kadar, sağ olsun Sayın Meclis Başkanımız bu salonu tahsis etti yoksa çok daha fazla zorlanacaktık ama sağlık şartlarını takdir edersiniz ki zorlamamız lazım, dikkat etmemiz lazım.

Şimdi, Sayın Bakanın sunumlarından önce, Nejat Bey'in de usule ilişkin bir söz talebi vardır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Başkanım, benim de var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey'in de var, Uğur Bey önce size veriyorum.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Manisa Milletvekili Uğur Aydemir'in, Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını rahmetle, minnetle andığına; bütçe görüşmelerinde almış oldukları kararlara riayet edilmesini rica ettiğine ilişkin açıklaması

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Kıymetli Bakanım, değerli bürokratlar, milletvekili arkadaşlarım; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Ben de sözlerime başlarken Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve silah arkadaşlarını bir kez daha rahmetle, minnetle anıyorum; mekânları cennet olsun inşallah.

Sayın Başkanım, biz, bütçe maratonuna başlamadan önce sizler, partilerimizin grup sözcüleriyle bir toplantı yaptınız. Toplantı sonucunda da burada ifade ettiğimize göre oy birliğiyle bir karar aldınız. Almış olduğunuz o kararları...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ortak bir anlayış diyelim, oy birliği demeyelim de.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam, anlayış diyelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oy birliği yok

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam.

Bütçe görüşmeleri maratonu başlamadan önce grup sözcüleriyle bir toplantı yaptınız ve orada birtakım kararlar aldınız. Almış olduğunuz kararları, geldiniz, burada, bizlere deklare ettiniz ve bizlerin de oyuna sundunuz ve oylama sonucunda da...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Konuşma hakkı vermiyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Oylama sonucunda da bir usul belirledik.

Sayın Başkanım, bütçe görüşmelerinde belli bir aşamaya gelindi. Bir maç başladıktan sonra, belli bir dakikadan sonra kurallar değiştirilmez. Ben, başta Divan olarak sizlerden ve milletvekili arkadaşlarımdan bu almış olduğumuz kararlara riayet edilmesini hassaten rica ediyorum ve kararların... Usul esastan önce gelir diye bir söz var, biliyorsunuz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İç Tüzük'e aykırı karar alınamaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İç Tüzük'e aykırı hiçbir işlemimiz yoktur Ali Bey, hiçbir işlemimiz yoktur.

Dünyanın hiçbir yerinde kurlsız bir Parlamento yoktur, bizim Parlamentomuz da kurallarla çalışan bir Parlamentodur. Rica ediyorum, siz eğer kurlsız bir Parlamento hayal ediyorsanız, öyle bir dünya yok.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İç Tüzük'e uygun davranmanızı bekliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uygun davranıyoruz, sonuna kadar.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, ben de almış olduğumuz kararlara uyulmasını hassaten rica ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Nejat Bey, usul hakkında...

Buyurun.

3.- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer'in, vefatının 83'üncü yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü minnetle, saygıyla andığına; toplantının disiplini açısından parti gruplarını alınan karara uymaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Ben de sözümün başında, bugün, vefatının 83'üncü yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü minnetle, saygıyla andığımı ifade etmek istiyorum.

Ben de aslında Uğur Bey'le aynı noktada bir söz aldım. Toplantının disiplini açısından parti gruplarını bu konuda alınan karara uymaya davet ediyorum. Aksi takdirde, bizim de kendi grubumuzla ilgili tasarruflarımız olur, arkadaşlarımız gelmek ister, buranın disiplini kalmaz. Plan ve Bütçe Komisyonunda almış olduğumuz bir karar var ve bu kararı biz yıllardır uyguluyoruz. Bu karara uyulması noktasında ben de bir çağrıda bulunmak istiyorum, Başkanlık Divanı olarak da sizin de bu konuda bir çağrıda bulunmanızı özellikle rica ediyorum. Çünkü bu işin disiplini kalmadı ve bugünden itibaren de daha kötü bir noktaya gelecek diye düşünüyorum. İnşallah, bugün, arkadaşlarımız bu konuda kuralı tekrar koyar ve işletirler diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ve Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer'in yaptıkları açıklamalarında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ben de teşekkür ediyorum.

Tabii ki dediklerinize katılıyorum. İlk gün bir usul tartışması yaptık, öncesinde gruplarla bir araya gelip bir istişare yaptık, ardından Komisyonunda konuyu gündeme getirip oyladık ve Komisyonumuz, İç Tüzük'e tamamen uygun bir şekilde, yaptığı oylamayla bu usulleri belirledi. Usulsüz bir tartışma olmaz. Biz medeni bir ülkeyiz; kuralsız, anarşik, usulsüz bir ortamı hiçbirimiz tasvip etmeyiz, bunu herhâlde burada oturan hiç kimse savunmaz. “Medeniyet” demek kurallar demektir, kurallara herkesin eşit ve adil bir şekilde uyması demektir, hiçbir grubun veya kişinin ayrıcalıklı olmaması demektir. Bizim tek söylediğimiz bu, eşit ve adil bir yönetim içinde... Ama bazı arkadaşlarımız 600 kişi de gelsin, burada her bütçede konuşun diye bir anlayışı savunuyorlarsa onu da söylesinler, biz de bilelim.

Diğer taraftan, pandemi şartlarındayız, hâlen pandemi şartlarındayız ve burada milletvekillerimizin sağlığı söz konusu, insan sağlığı söz konusu. Salonun belli bir kapasitesi var, fiziki kapasitesi var, onu da takdir edersiniz ki zorlamamız gerekiyor.

Şunu da ifade etmek isterim: Anamlı tartışma çok fazla tartışma anlamına da gelmez her zaman. En etkili eleştirileri, en etkili söylemleri belli bir süre içinde, belli kurallar içinde her zaman yapmak mümkündür. Dün, örneğin, 70 civarında arkadaşımız söz aldı ve konuştu. Cumhuriyet tarihinde ben hatırlamıyorum, bir komisyonunda bu kadar... Cumhuriyet tarihi demeyeyim çok iddialı olur, otuz küsur yıldır bu süreçleri takip ediyorum, bu kadar uzun süre, bu kadar çok kişiye Komisyon aşamasında söz verildiği bir dönemi ben hatırlamıyorum. Böyle bir dönemde, yine şikâyetler oluyorsa ben insafımıza ve takdirinize bırakıyorum, başka bir şey söylemek istemiyorum.

Ayrıca şunu söylüyorum: Bu konuda bütün gruplardan ve grup sözcülerinden destek istiyoruz. Gerekirse Grup Başkan Vekilleriyle de tekrar Komisyon Başkanı olarak görüşeceğim. Değişik partilerimizin Grup Başkan Vekilleriyle de bu konuyu görüşmek zorunda kalacağım. Bu duruma gelmememiz, kendi içimizde bu sorunları çözmemiz en sağlıklıdır diye ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, ayrıca şunu da söyleyeyim: Biz, hiçbir şekilde kimin konuşacağına karar vermiyoruz. Üyelerimiz var. Ayrıca, gruplardan liste istiyoruz. Gruplar kendileri belirliyorlar. Hangi arkadaşımızın söz alacağını, hangi konuda kimin uzmanlığı olduğunu her grup kendisi en iyi takdir eder, kendisi tercih eder diye düşünüyoruz ve gruplardan gelen listelere göre hareket ediyoruz, öyle yapmaya da devam edeceğiz.

Sunumları için söz vereceğim Sayın Bakana ama söz vermeden önce Bakan Yardımcılarımızı ve bürokratları da müsaadenizle tanıyalım. Yalnız, kusura bakmayın, ben de açılıştaki unuttum, Sayın Bakanımızın ilk bütçesi. Kendisine, ekibine başarılar diliyorum. Milletimize hizmet noktasında, hakikaten çok önemli sosyal konuları, aile konularını, kadın konularını gün boyu müzakere edeceğiz, bütün bu konularda yaptıkları, yapacakları çalışmalarda başarılar diliyorum.

Şimdi, Bakan Yardımcılarımızdan başlamak üzere kendilerini tanıtılmalarını rica edeceğim.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumlarını yapmak üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Derya Yanık'a söz veriyorum.

Sayın Yanık, süreniz otuz dakikadır, gerekirse bir miktar uzatacağım.

Buyurun Sayın Bakanım.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri (**)

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

b) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım, kurumumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de konuşmama başlamadan önce bugün vefatının 83'üncü yıl dönümünde andığımız cumhuriyetimizin banisi Mustafa Kemal Atatürk'ü saygıyla anıyorum, silah arkadaşlarına ve kendisine rahmet diliyorum.

Yine, Sayın Başkanım, dün biliyorsunuz, Malatya'mızda bir bina çökmesi yaşadık, şükürler olsun ki can kaybı yok ve ilk dakikadan itibaren de İl Müdürlüğümüzden psikososyal destek ekiplerimiz olaya müdahil oldular ve süreci takip ediyoruz. Malatya'ya da geçmiş olsun diyorum, can kaybı olmaması bizim için büyük teselli.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Kıymetli Başkanım; bugün 2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2022 bütçe teklifi ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2020 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ilişkin görüşmeler sebebiyle huzurunuzda bulunmaktayım. Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

** (1/283) ile (1/282) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2021 tarihli 4'üncü Toplantı tutanağına eklidir.

Bakanlığımız tarafından 2021 yılında yürütülen faaliyetlerimiz ile 2022 yılına ilişkin hedeflerimiz ve projelerimiz hakkında bilgi vermek istiyorum. Konuşmamı, sizlere de dağıtılan, takdim edilen sunum kitapçığındaki akış çerçevesinde yapacağım, oradan da akışı takip etmek mümkün olacak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın misyonu nedir diye sordüğümüzda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız, bildiğiniz üzere 21/4/2021 tarihinde yayımlanan 73 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle yeniden teşkilatlandırılmıştır. Bakanlığımız, dinamik yapısı ve yenilikçi yaklaşımıyla dezavantajlı kesimler öncelikli olmak üzere tüm toplumu hedefleyerek 83 milyon vatandaşımıza hitap eden sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetleri yürütmektedir. Kapasite ve hizmetlerimizi iyileştirerek, yeni hizmet modelleriyle alanımızı geliştirerek yola devam ediyoruz. Bu bağlamda, önümüzdeki dönemdeki misyonumuz, bireyin, ailenin ve toplumsal değerlerimizin korunması, güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik bütüncül ve adil sosyal hizmet modelleri geliştirmek ve uygulamak olacaktır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak, birey, aile ve toplum yapımızın korunmasına yönelik sosyal hizmet ve sosyal yardımları içeren birçok görev ve sorumluluğu, sosyal devlet anlayışını gözeterek üstleniyoruz. Bakanlığımızda, merkez teşkilatımızdaki 18 birimimizde ve taşra teşkilatımızda 48.850 personelimize hizmet veriyoruz. Ayrıca, Darülaceze Başkanlığı da bağlı kuruluşumuz olarak Bakanlığımız bünyesinde hizmetlerini sürdürmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün çalışmaları kapsamında konuşmama devam etmek istiyorum. Hepimizin kabul edeceği üzere, aile toplumun kilit taşıdır. Bakanlığımız, bireyin güçlenmesini önemsemekte, aile değerlerini öncelemekte ve güçlü bir milletin, güçlü bir neslin, güçlü bir geleceğin hem bireyin hem ailenin güçlenmesinden geçtiğine inanmaktadır. Birey ve aile birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcıdır. Adını aileden alan Bakanlığımızın temel yaklaşımı, mutlu bireylerden oluşan, uyumlu ve huzurlu aile birlikteliğini güçlendirmek, sosyal riskleri önleyen koruyucu-önleyici yaklaşımla sosyal hizmetler geliştirmek ve uygulamaktır.

Sosyal hizmetler bağlamında kurumsal hizmetlerimizin odak kuruluşu sosyal hizmet merkezlerimizdir. Aile, çocuk, genç, kadın, engelli ve yaşlı tüm vatandaşlarımıza, ihtiyaç duydukları konularda sosyal hizmet modellerine erişebilmeleri için sosyal hizmet merkezlerimiz eliyle tek noktadan ve bire bir destek sağlamaktayız. Sosyal hizmet merkezlerimiz, ilgili kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve gönüllülerle iş birliği ve koordinasyonu da temin etmektedir. 2013 yılından bu yana ülkemiz genelinde 374 sosyal hizmet merkezini hizmete açtık. Bu yılın sonuna kadar 6 adet sosyal hizmet merkezi daha açacağız. 2022 yılı sonunda açmayı hedeflediğimiz 20 sosyal hizmet merkeziyle ülkemiz genelinde 400 sosyal hizmet merkezine ulaşarak vatandaşlarımızın hizmetlerimize erişimini daha da kolaylaştıracak ve geliştireceğiz.

Aile ve toplum yapımızın güçlendirilmesi adına hayata geçirdiğimiz ve sosyal hizmet merkezlerimiz aracılığıyla yürüttüğümüz Aile Sosyal Destek Programı'mızla arz odaklı bir hizmet anlayışı yürütmekteyiz. Sahadaki 3.542 ASDEP personelimize bugüne kadar 3 milyon 468 bin 827 haneye ulaştık. Bu hane ziyaretlerinde vatandaşlarımızın sosyal yardım ve sosyal hizmet ihtiyaçlarını bizzat yerinde tespit ettik. Personelimiz, vatandaşlarımıza yararlanabilecekleri kamu hizmetleri hakkında bilgi vermekte ve gerekli rehberliği sağlamaktadır. Hizmet kalitemizi artırmak için ASDEP mevzuatının geliştirilmesine ve yazılım altyapısının iyileştirilmesine yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz. 2022'nin ilk yarısında bunu tamamlamayı hedefliyoruz.

Bakanlık olarak “Eğitim ailede başlar” ilkesinden hareketle vatandaşlarımıza farklı projelerle ulaşmaktayız. Aile fertlerine yönelik aile eğitim programlarımız ülkemiz genelinde yaygınlaşarak devam etmekte. Bu eğitimler vasıtasıyla 2013 yılından itibaren 2 milyon 296 bin 126 kişiye ulaştık. Yine, Evlilik Öncesi Eğitim Programı’yla bugüne kadar toplam 1 milyon 216 bin 971 gencimize ve çiftimize evlilikte iletişim ve yaşam becerileri, aile hukuku, evlilik ve sağlık alanlarında eğitim verdik.

Ülke genelinde sosyal hizmet merkezlerimizde ve il müdürlüklerimizde ücretsiz olarak sunduğumuz aile danışmanlığı hizmetimizle aile içi iletişim becerilerinin kazanılması ve çatışmaların yapıcı bir şekilde çözülmesi sürecine de destek olmaktadır. Vatandaşlarımız, aile danışmanlığı hizmetinden faydalanabilmek için e-devlet üzerinden de başvuruda bulunabilirler. 2012 yılından itibaren toplam 76.472 başvuruya aile danışmanlığı hizmeti verdik. 2022 yılında tüm bu eğitim ve danışmanlık hizmetlerimizin vatandaşımıza daha etkin sunulması amacıyla eğitmen ve danışmanlarımızı süpervizyon ve eğitim programlarıyla destekleyecek, aile danışmanlığı hizmetimizi daha da yaygınlaştıracaktır.

Bakanlık olarak çalışmalarımızın rasyonel temeller üzerinde ilerleyebilmesi amacıyla düzenli olarak saha araştırmaları yapmaktayız. Türkiye Aile Yapısı Araştırması, kısaca “TAYA” dediğimiz araştırmanın 4’üncüsünün ve Türkiye Ergen Profili Araştırması’nın 3’üncüsünün saha çalışmalarını 2021 yılı itibarıyla başlattık. Bu araştırmaların bulgularını 2022 yılında kamuoyuyla paylaşmayı ümit ediyoruz. 2022 yılında ayrıca Türkiye Üniversite Gençliği Profil Araştırması’nın 3’üncüsünü gerçekleştirecek olup boşanma nedenlerini incelemek üzere Türkiye geneli nicel bir boşanma araştırması da yapacağız. Bu çalışmalarla sosyolojik değişimi ve dönüşümü takip ediyor, hizmetlerimizin etki analizleriyle birlikte yoğunlaşmamız gereken hizmet alanlarını ve yeni sosyal politikalarımızın ana fikirlerini belirliyoruz.

Çalışmalarımızı olağanüstü dönemlerde de devam ettiriyoruz ki bunun son örneğini maalesef yangın ve sel afetlerinde zaten bire bir tecrübe ettik. Her afet sonrasında devlet, millet el ele vererek yaralarımızı sarmaktayız. Bakanlığımız, afet ve acil durumlarda felaketten etkilenen vatandaşlarımızın maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan ana devlet kurumudur. Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) gereğince Bakanlığımız afet ve acil durumlarda psikososyal destek ve aslında aynı ve sosyal yardımlar konusunda da... Ama şu anda “Aile ve Toplum Hizmetleri” başlığını konuştuğumuz için psikososyal destek çalışmalarını anlatacağım, sosyal yardımlar kısmını da ilgili bölümde konuşacağız. Afet ve acil durumlarda psikososyal destek konusunda ana çözüm ortağıdır Bakanlığımız. Afet ve acil durumlardan etkilenen vatandaşlarımızın bir an önce normal hayatına dönmesi için psikososyal destek ekiplerimiz en kısa sürede sahaya iniyorlar. 2013 yılından bu yana “Kırmızı Yelekliler” olarak da bilinen 8.509 meslek elemanımız, 154 ayrı afet ve acil duruma müdahale etmiştir. Afet ve acil durum dönemlerinde Bakanlığımızın koordinasyonunda sivil toplum kuruluşları ve meslek kuruluşlarının da desteğiyle 142.222 hanede 564.611 vatandaşımıza psikososyal destek hizmeti verilmiştir. Bu kapasitemizin oluşması için psikososyal destek çalışmalarından sorumlu 81 il müdür yardımcımıza ve 8.292 personelimize afet ve acil durumlarda psikososyal destek eğitimi düzenledik. Önümüzdeki dönem içinde afet ve acil durumlara yönelik psikososyal destek kapasitemizi geliştirme çalışmalarımıza kararlılıkla devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; madde bağımlılığı, aile ve toplum yapımızı tehdit eden en önemli sorunlardan birisi. Bakanlığımız, bağımlılıkla mücadele kapsamında oluşturulan kurullara -ki bunlar Bağımlılıkla Mücadele Teknik Kurulu, Bağımlılıkla Mücadele Kurulu ve Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu- katılım sağlayarak tütün, alkol, uyuşturucu, davranışsal bağımlılık ve diğer tüm zararlı alışkanlıklarla mücadele süreçlerine aktif katkı sağlamaktadır. Yeşilay iş birliğinde Türkiye

Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı ile Aile Eğitim Programı kapsamında “Madde Kullanım Riski ve Madde Bağımlılığından Korunma” eğitimleri düzenlenmektedir. Bugüne kadar 871.132 kişiye bu farkındalık eğitimleri verilmiştir.

Bir başka önemli çalışma başlığımız, Roman vatandaşlarımıza yönelik çalışmalarımız. Bizler, her vatandaşımızın medeniyetimizin ayrılmaz bir parçası olduğu inancıyla bu toprakların mayasında yer alan birlik ve beraberlik duygusunu önemsiyoruz. Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi Eylem Planı’ nı uygulamaya koyduk. Bu kapsamda İzleme ve Değerlendirme Kurulu, çalışmalarını katılımcı bir anlayışla ele almaktadır. İzleme ve değerlendirme sistemini etkinleştirmek amacıyla Roman Strateji Belgesi İçin Etkili Bir İzleme Değerlendirme ve Koordinasyon Mekanizması Kurulması Projesi’ ni -ki kısaca “ROMSİD” diye ifade ediyoruz- de başlatmış olduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün çalışmalarından bahsetmek istiyorum. Ülkemizin çocuk hizmetleri alanındaki köklü geçmişi hepimizin malumudur. Asırlık bir geçmişe dayanan Himaye-i Etfal Cemiyetinin kuruluşunun 100’üncü yıl dönümünü haziran ayında idrak ettik. Bu güçlü mirası bugün Bakanlığımız taşıyor; bu miras üzerine inşa ettiğimiz çocuk hizmetlerimizle, çocukların her türlü riskten korunarak sağlıklı gelişimini sağlamayı ana hedef olarak belirledik. Çocuklarımızın farklı ihtiyaçlarını gözeterek koruyucu, önleyici hizmetlerimiz başta olmak üzere çeşitlendirilmiş hizmet modellerimizle onların yanında olmaya devam ediyoruz.

Bakanlığımız, sosyal hizmetlerde aile bütünlüğünü önceleyerek çocuklarımızın aileleri yanında toplumsal hayata katılımını ve sağlıklı bireyler olarak yetişmelerini amaçlamaktadır. Çocuklarımıza yönelik hizmet modelimiz 3 kademeli olarak şekillendirilmiştir. Öncelikle, birinci aşamada -aile bütünlüğünün korunması mümkünse- çocuklarımızı aileleri yanında tutarak onlara sosyal ve ekonomik destek sağlıyoruz. İkinci aşamada, çocuklarımızın aileleri yanında desteklenmeleri mümkün değilse koruyucu aile yanına yerleştirme veya evlat edindirme yoluyla yine bir aile ortamına ulaşmalarını, kavuşmalarını sağlamaya çalışıyoruz. Üçüncüsü: Bu uygulamaların hiçbirinin yerine getirilmesi mümkün değilse çocuklarımız kurum bakımına alınıyor. Çocuklarımız bir ev ortamına, aile ortamına en yakın hizmet modellerimizle muhafaza edilmekte ve eğitimden sağlığa, biyolojik gelişimlerinden psikososyal gelişimlerine kadar bütün ihtiyaçları karşılanmaktadır.

Etkin bir biçimde uyguladığımız aile odaklı bu modellerimizi biraz daha detaylı açıklamak istiyorum izninizle. En önemli sosyal yardım başlıklarımızdan biri, sosyal ve ekonomik destek. Bu sosyal ve ekonomik destekle çocuklarımızın ailelerinden ekonomik nedenlerle uzak kalmalarını önüyor, aile bütünlüğünü koruyor ve çocuklarımızın da eğitimlerine devam etmelerini sağlıyoruz. Bu kapsamda, güncel tutarlara göre, çocuk başına aylık ortalama 1.259 lira 70 kuruş destek vermekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal ve ekonomik destek hizmetimizden on sekiz yılda 651 bin çocuğumuz yararlanmıştı. 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla bu destekten aktif olarak yararlanan çocuk sayımız 138 bini geçmiştir. Sosyal ve ekonomik destek hizmetinden faydalanan çocuklarımız, aynı zamanda Okul Destek Projesi’yle okulda ve okul dışı zamanlarda ilgi ve yeteneklerine uygun sosyal, sportif, kültürel ve sanatsal etkinliklere de katılmaktadır. 81 ilde 23.148 çocuğumuzun faydalandığı bu etkinliklere daha çok çocuğumuzun katılımını sağlamak üzere projeyi yaygınlaştırıyoruz.

Yine aile odaklı sosyal hizmet modellerimizden -en önemlilerinden- bir başkası koruyucu aile modelimiz. Korunma ihtiyacı olan çocukların eğitim, bakım ve yetiştirilmesi sorumluluğunu devletimizle paylaşan koruyucu ailelerimizin sayısı her geçen gün artmaktadır. Koruyucu aile yanında kalan çocuklarımızın sayısı son on dokuz yılda 16 kat artmıştır. 2002 yılında bu sayı 515 iken 2021

Eylül ayı itibarıyla 8.242'ye ulaştı; bu sonuç, hepimizin sevinci ve başarısıdır. Çocuklarımıza geniş yürekleriyle anne, baba, aile olan, sevgi olan, umut olan, gelecek olan tüm koruyucu ailelerimize buradan bir kez daha şükranlarımı arz etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; “koruyucu aile” kavramı bu yıl ayrı bir anlam kazandı. Hepinizin bildiği üzere, Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle Ankara Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin kuruluş tarihi olan 30 Haziran günü “Koruyucu Aile Günü” olarak ilan edilmiştir ve bundan sonra 30 Haziranı Koruyucu Aile Günü olarak kutlamaya devam edeceğiz.

Evlat edinme uygulamamızı da titizlikle yürütmeye devam ediyoruz. 2021 yılında 338 çocuğumuz evlat edindirilmiştir, 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla evlat edinme hizmetinden yararlanan çocuk sayımız 18.234'e ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımız, çocuk bakım kuruluşlarında son on dokuz yılda önemli bir dönüşümü gerçekleştirmiştir. 2002'de 25-30 çocuğa 1 bakım personeliyle hizmet verilirken bugün 2 çocuğa 1 bakım personeliyle hizmet verilmektedir.

Çocuklarımız, aile ortamına en yakın hâle dönüştürdüğümüz kuruluşlarımızda geleceğe hazırlanıyorlar. Çocukevleri sitelerimiz, çocuklarımıza huzurlu bir yuva olacak şekilde tasarlanmıştır. 2002 yılında yalnızca 3 adet çocukevleri sitesi varken bu sayı bugün 112'ye yükseldi. 6.144 çocuğumuz uzman personelimizin desteğiyle hayata hazırlanmakta, eğitim hayatları burada etkin şekilde takip edilmektedir. Yine, ülke genelindeki 1.193 çocuğumuzda 6 bine yakın çocuğumuz kalmaktadır. Ev ortamında yetişen çocuklarımızın gelecek hayallerine ve kendilerine dair planlarına erişmeleri için tüm imkânlarımızı seferber ediyoruz. Ayrıca, çocuklar hakkında en uygun hizmet modelinin belirlenmesi amacıyla çocuk koruma ve ilk müdahale birimlerini oluşturduk. Suça sürüklenen ve suç mağduru çocuklarımızın rehabilitasyonunu sağlamak için ise ihtisaslaştırılmış merkezlerimiz olan Çocuk Destek Merkezlerimizde hizmet veriyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Bakanlığımız, okullarda, devamsızlık başta olmak üzere tüm risklere karşı çocuklarımıza koruyucu ve önleyici hizmet sunmak amacıyla mobil çocuk sosyal hizmet birimlerimizle çocuğun olduğu her yerdedir. 290 mobil çocuk sosyal hizmet birimimiz 8 bini aşkın okulumuzla eşleştirilmiştir, 43 bin çocuk ve aileyle görüşme yapılmıştır.

Diğer taraftan, sokakta çalıştırılan veya dilendirilen çocukların korunması, eğitimlerine devam etmelerinin sağlanması amacıyla ailelere yönelik rehberlik ve destek çalışmalarını da sürdürüyoruz. Sokakta çalıştırılan ve dilendirilen 27.520 çocuğumuzla ilgili önlem aldık. Ayrıca, Çocuklar Güvende Programı'yla riskle karşılaşmış ve sosyal hizmet sunulmuş çocuklarımıza yönelik izleme ve takip sürdürülmektedir. Bu kapsamda, 75 bine yakın izleme ve değerlendirme yapılmıştır.

Çocuklarımıza doğrudan hizmet sunan personelin -buna Millî Eğitim Bakanlığı, Diyanet ve kreşler dâhil- bilgi, bilinç, donanım ve kapasitesinin artırılması için eğitimler gerçekleştiriyoruz. Çocuğa yönelik hizmetlerimiz doğrudan yerinde tespit edilerek değerlendirilmekte ve denetlenmektedir. Çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddet vakalarında müdahale etmek amacıyla 81 ildeki 315 personelimizden oluşan uzman müdahale ekiplerimiz mağdur çocuk ve ailelerine hizmet vermektedir.

Çocuklarımızın dijital risklerden korunmasına ilişkin çalışmalarımız da yoğunlaştırılmıştır. Bakanlığımız bünyesindeki Sosyal Medya Çalışma Grubu, çocuklarımızın dijital ortamlarda karşılaşabilecekleri riskleri tespit etmekte ve önleyici çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda, çocukları olumsuz yönde etkileyebilecek 1.269 içeriğe müdahale edilmiştir.

Bakanlığımız bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu, küçüklerin, çocukların psikolojik ve manevi gelişimleri üzerinde kitapların olumsuz etki yapmıyacağına karar vermekte, bir de müstehcenlik suçuyla ilgili adli yargı organlarına bilirkişilik yapmaktadır. Bu kapsamda, Kurul tarafından bugüne kadar 16.914 süreli yayın ile 30 kitap değerlendirilmiş ve 23 kitap hakkında küçükler için zararlı olduğu yönünde karar verilmiştir. Buna ilaveten, müstehcenlik suçuyla ilgili 6.653 adet adli bilirkişi raporu hazırlanmış ve adli makamlara gönderilmiştir. Muzır İçeriklere Müdahale İhbar Platformu üzerinden form, WhatsApp veya e-posta'yla ihbarlar alınıp değerlendirilmektedir.

Gençlerimizi kamuda istihdam ediyoruz. Özellikle, devlet korumasından yararlanan gençlerimizle alakalı hizmetlerimizden bahsedecek olursak; devletimizin şefkat eli, devlet korumasında yetişen ve reşit olan gençlerimizin üzerlerinde olmaya devam etmektedir. 2002'den bugüne devlet koruması altında yetişmiş 37.686 gencimize kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam sağlanmıştır. 2021 yılında bu kapsamda toplam 1.521 gencimizin ataması yapılmıştır, son atamayı da geçen hafta gerçekleştirdik. Gençlerimizin özel sektörde çalışmaları hâlinde SGK primleri beş yıl karşılanmaktadır. Özel Sektör İstihdam Teşviki Uygulaması'yla bugüne kadar 6 bine yakın gencimizin özel sektörde istihdamı desteklenmiştir.

2022 yılında, çocuk hizmetleri alanında Türkiye Çocuk Araştırması Projesi kapsamında, somut veriler ışığında çocuk refah göstergeleri değerlendirilecektir. Acil Koruyucu Aile Sistemi'yle koruyucu aile hizmetimizin kapsamı geliştirilecektir. Oluşturulacak gündüzlü çocuk hizmet merkezlerinde özellikle 7-15 yaş grubunda yer alan dezavantajlı çocukların her türlü riskten korunması, psikososyal gelişimlerinin desteklenmesi, ailelere rehberlik edilmesi ve mobil ekip çalışmalarının koordine edilmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye'de Çocuk Haklarının Desteklenmesi Projesi'yle sokakta çalıştırılan çocukların tespiti ve sosyal hizmetlerden faydalandırılması, erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesine yönelik toplumsal farkındalığın artırılması gibi faaliyetleri de yürüteceğiz. Dünya genelindeki çocuk bakım sisteminde yapılan reformlardan ve deneyimlerden faydalandığımız gibi, ülkemiz sisteminin iyi uygulamalarını da dünyaya tanıtmaya devam edeceğiz. Risk altındaki çocukların ilk kabul ve değerlendirme süreçlerine ilişkin karar destek mekanizmalarını güçlendireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kapsayıcı, eşitlikçi, sürdürülebilir ve daha iyi bir Türkiye için Bakanlığımızın engelli ve yaşlı bireylere yönelik hizmetlerini insan odaklı ve hak temelli politikalar çerçevesinde yürüttüğünü söylemeliyim. Vizyonumuz, erişilebilir ve içermeci bir toplumdur. Bu bakışla engelli ve yaşlı hizmetlerimiz hakkındaki bilgileri sizlere arz etmek istiyorum.

Bakanlığımız, engelli ve yaşlı bireylerin toplumsal hayata tam ve etkin katılımıyla bağımsız bir şekilde yaşayabilmeleri için eğitimden sağlığa, ekonomiden sosyal hayata her alanda engelli ve yaşlılarımızın yanındadır. Engelli ve yaşlı bireylerimize yönelik bakım hizmetlerimizi Bütünleşik Bakım Modeli kapsamında gerçekleştirmekteyiz.

Bakanlığımız, engellilerin haklarını geliştirmek ve güçlendirmek için 2020'den 2030'a kadar ülkemizin yol haritasını belirlemiş ve Engelsiz Vizyon Belgesi'ni hazırlamıştır. Engelsiz Vizyon Belgesi, 8 temel politika alanında 8 amaç ve 31 hedefle tüm taraflar açısından yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik yapılması gerekenleri kalkınma odaklı, hak temelli ve içermeci bir yaklaşımla ortaya koymaktadır. Engelsiz Vizyon Belgesi'nin hayata geçirilmesini sağlayacak ilk üç yıllık Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı çalışmalarımız da ayrıca devam etmektedir.

İdari kayıtları baz alan ve engelli sağlık kurulu raporuna dayanan Ulusal Engelli Veri Bankası Sistemi kullanılmaktadır. Bu veri sisteminde yaklaşık 2,6 milyon -2 milyon 570 bin aslında tam rakam-engelli birey kayıtlıdır. Engelliler konusunda politika geliştirmek ve veri ihtiyacını gidermek amacıyla, Ulusal Engelli Veri Bankası sisteminden adrese dayalı -il, ilçe ve bölge bazlı- cinsiyet, yaş, medeni durum, engel türleri ve seviyelerine göre veriler analiz edilmektedir.

Engellilerimizin aile yanında desteklenmesi önceliğimizdir ki biraz önce, aslında bütün sosyal hizmet modellerimizin önceliğinin aile yanında desteklenmek olduğunu ifade etmişim çocuk hizmetlerini anlatırken. Bu kapsamda, engelli bireylere bakım veren yakınına, evde bakım yardımı olarak, aylık 1.797 lira 97 kuruş ödenmektedir. Hâlihazırda yaklaşık 536 bin kişi bu destekten faydalanmaktadır. Bugüne kadar yaklaşık 65 milyar Türk lirası evde bakım yardımı ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Engellilerimize yönelik politikalarımız “aile odaklı sosyal hizmet” vizyonumuz doğrultusunda uygulanmaya devam etmektedir. Engelli bireylere yönelik, gündüz engelsiz yaşam merkezleri 2018 yılında 7 iken bugün 128’e ulaşmıştır bu sayı. Ailesinin yanında bakımı mümkün olmayan ve kurum bakımına ihtiyacı olan engelli bireyler için 2008 yılında Umut Evi Projesi’ni başlattık. Toplum temelli yaklaşımla, en fazla 6 engelli bireyin ev ortamında hizmet almalarını sağlayan umut evleri geliştirilerek yaygınlaştırılmaktadır. Bugün itibarıyla 152 umut evinde 843 engellimiz bu hizmetten faydalanmaktadır.

Engelli bireylere sunulan kurumsal yatılı bakım kapasitemiz artırılmıştır. 2007 yılında özel bakım merkezlerinden hizmet alımı uygulamasını başlattık. Bu sayede, bakım hizmeti için sıra bekleyen engellilerimizin talepleri tümüyle karşılanmış oldu. 398 bakım merkezinde yaklaşık 29 bin engelli bireye yatılı bakım hizmeti sunulmaktadır. Bu kapsamda 294 özel bakım merkezinde bakımını sağladığımız 24.850 engelli bireyin yüzde 94’ünün bakım ücreti Bakanlığımız tarafından karşılanmaktadır.

Engelli ve yaşlılarımızın toplumsal hayata katılımına verdiğimiz öneme binaen ücretsiz seyahat kapsamında gelir desteği ödemeleri gerçekleştirilmektedir. Bakanlığımız tarafından 2015 yılından itibaren ücretsiz seyahat gelir desteği kapsamında yapılmış toplam ödeme miktarı 1,1 milyar Türk lirasıdır. Mevcut durumda ödeme yapılan araç sayısı 18.324’tür. Ulusal erişilebilirlik standartları belirlenmiş ve erişilebilirlik denetimleri sonucunda 1.888 erişilebilirlik belgesi verilmiştir.

“Her birey çalışma hayatına katılabilir” anlayışıyla, engellilerimizin istihdam imkânlarını artıracak ciddi çalışmaları da ayrıca yürütüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, otuz dakikalık süreniz tamamlanmıştır. Biliyorum, konuşurken süre çok hızlı akıyor ama maalesef kısıtlarımız var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hemen toparlayacağım. Bir on beş dakikada toparlarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben on beş dakika ek süre vereceğim ama şöyle yapabilirsek: Kitapçıklar dağıtıldı, belli detayları atlayarak tamamlarsanız sevinirim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On beş dakika ek süre veriyorum.

Şu anda 13’üncü sayfadasınız ve 31 sayfalık bir metnimiz var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hemen toparlarım Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Teşekkür ederim.

Özel sektör temsilcileriyle iş birliği hâlinde, beceri temelli iş uyumu uygulamasını hayata geçirerek engelli bireyler de istihdama dâhil edilmektedir. Daha fazla korumalı iş yerinin açılarak zihinsel ve ruhsal engellilerimizin çalışma hayatında yer alması için de mevzuat çalışmalarımızı ayrıca sürdürüyoruz. Bu kapsamda, korumalı iş yerlerinde çalışan her engelli için de iş yerlerine destek programımızı sürdürüyoruz. 2002 yılından bu yana kamuda engelli istihdamında 10 katı aşan bir artış sağlanmış olup kamu kurumlarına engelli memur statüsünde 5.777 atama yapılmışken bugün 58.520 engellimizin kamuda istihdamı sağlanmıştır.

Kamuda e-KPSS uygulaması başlattık ve bu anlamda, engellilerimizin başvuru ücretlerini Bakanlığımız karşıyor. Bununla ilgili miktarları geçiyorum izinizle.

Yine, bir başka önemli çalışmamız; engelli hizmetleri, engelli, yaşlı hizmetleri kapsamında, otizm spektrum bozuklukları alanındaki çalışmalarımız. 2022-2025 dönemini kapsayacak Otizm Eylem Planı'nın 2'ncisini hazırlıyoruz. Önümüzdeki üç yıl boyunca merkezî ve yerel düzeydeki hizmet sunumunda iyileşme sağlayarak, yeni hizmet modellerini ortaya koyarak otizmlili bireyler ve aileleri desteklenmeye devam edilecektir. 2021 yılında Afyon, Aydın ve Mersin ilinde ihtisaslaşmış gündüz yaşam merkezleri açtık. Otizmlili bireyler için 2022 yılında da yine 9 ilde 10 yeni ihtisaslaşmış merkez açmayı planlıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal hizmet politikalarımız, yaşlanan nüfusumuzun güncel ihtiyaçlarına karşılık verecek şekilde tasarlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Aktif Yaşlanma Endeksi'nde belirtilen ve Birinci Yaşlılık Şûrası kapsamında ülkemizde de benimsenen aktif ve sağlıklı yaşlanma perspektifiyle hazırladığımız Yaşlı Vizyon Belgesi, ülkemizde yaşayan tüm yaşlılarımızı ve onlara hizmet sunacak olan tüm ilgili kurum ve kuruluşları kapsamaktadır.

Bakanlığımıza bağlı 16.509 kapasiteli 163 huzurevimizde şu an itibarıyla 12.015 yaşlımıza yatılı bakım hizmeti veriyoruz. 2021 yılı sonu itibarıyla 1.325 kapasiteli 11 huzurevinin açılışını gerçekleştirmiş olacağız. 2022 yılında da 260 kapasiteli 3 huzurevi daha açacağız.

Biraz hızlandıracağım müsaadenizle Sayın Başkanım, huzurevlerimizdeki standartlarla ilgili bilgiler zaten kitapçıkta var.

Yine, huzurevlerinin yatırım planlamasını illerimizin nüfus yoğunluğu ve ihtiyacına göre yapmaktayız. Bütünleşik bakım yaklaşımıyla huzurevi ihtiyacını azaltan, yaşlımızı yerinde desteklemeyi sağlayan ve gündüz bakım hizmeti veren yaşlı yaşam merkezlerimizin sayısını da 32'ye çıkardık.

Yaşlı vatandaşlarımıza yönelik evde bakım, evde destek ve gündüz hizmetlerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla Yaşlı Destek Programı yürütüyoruz. Bu kapsamda 16 ilde 40 farklı projeye 47.822 hanedeki yaşlı vatandaşımıza ulaşarak evde bakım hizmeti sunduk. YADES kapsamında hazırlanmış projelere 5 yılda toplam 33 milyon TL kaynak ayırdık.

2022 yılında faaliyetlerine başlayacağımız Yaşlılar İçin Gündüz ve Evde Bakım Hizmetlerinin İyileştirilmesi Projesi'yle (YAGEP) yaşlı bakım hizmetleri alanında faaliyet gösteren merkezî ve yerel kurumlarımızın hizmet kalitesini evde bakım ve gündüz bakım odaklı bütüncül bir yaklaşımla geliştirmeyi hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine Bakanlığımızın çok önemli hizmet başlıklarından birisi kadınlarımıza yönelik faaliyetler. Kadınlarımızın güçlenmesi ve kendine güvenmesi; mutlu çocuk, huzurlu aile ve ayakları yere sağlam basan bir neslin anahtarıdır. Bakanlığımız çalışmalarında “güçlü kadın, güçlü aile, güçlü toplum” ilkesini esas alıyoruz. Toplumsal hayatımız “eşitlik” ve

“adalet” ilkeleriyle yoğuruldukça kadınlarımızın öz güvenleri daha da artmaktadır. Kadınlarımızın potansiyellerini açığa çıkarmalarını, hayallerini gerçekleştirmelerini mümkün kılacak çalışmalarımızın onlara yaptığı katkıyı görmek hepimizi mutlu ediyor.

Son yirmi yılda kadınlarımızın eğitim düzeyindeki büyük dönüşüm, toplumsal değişimin ve ilerlemenin de itici gücü olarak tezahür etmektedir. Bu dönüşüme birkaç örnek vermek gerekirse; 2002 yılında yüzde 79,9 olan kadın okuryazarlık oranı 2020 yılı itibarıyla yüzde 95,5’e, kız çocuklarının net okullaşma oranı ortaöğretim kademesinde yüzde 45,2’yken bugün yüzde 87,7’ye, yükseköğretim kademesinde ise yüzde 13,5’ten yüzde 48,4’e yükselmiştir.

Görüldüğü üzere, katettiğimiz mesafe çok önemlidir. Bu alandaki çalışmalarımızı ara vermeksizin, kararlılıkla sürdürüyoruz. Kadınlarımızın üretim sistemine dâhil olması da iş gücüne dâhil olması da bizim için çok önemli. Hedefimiz, sürdürülebilir kalkınmayı, yeşil kalkınmayı sağlamak ise buna ancak kadınlarımızın da ekonomik ve sosyal hayata katılımıyla ulaşabileceğimiz çok açık.

Kadın istihdamı konusunda bugüne kadar uyguladığımız teşvik politikalarının karşılık bulmasıyla hem istihdam rakamlarında hem de kadınların iş gücüne katılımında önemli bir mesafe kaydettik. 2021 yılı Ağustos ayı sonuçlarına göre, kadın istihdamımız 9 milyon 156 bindir. 2002’de yüzde 25,3 olan kadın istihdam oranı, Ağustos 2021’de yüzde 28,4’e ulaştı. Bir önceki yılın aynı dönemine göre kadın iş gücü sayısı 736 bin artarak 10 milyon 889 bine yükselmiştir. Kadınlarda iş gücüne katılma oranı ise Ağustos 2021 itibarıyla yüzde 33,8’e yükselmiştir. Diğer yandan, kadın istihdamının artırılmasıyla yürüttüğümüz çalışmalar neticesinde, 2002 yılıyla kıyaslandığında, yüzde 72,5’lik kayıt dışı çalışan kadın oranının 2021 Ağustos itibarıyla yüzde 39,5’e gerilemiş olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim imkânlarına erişimi arttıkça hem iş gücüne katılım oranları artmış hem de karar alma mekanizmalarında daha çok yer almaya başlamışlardır. Bunun bir yansıması olarak, en iyi siz biliyorsunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın temsili oranı 2002 yılına yüzde 4,4 iken 2021’de bu oran 17,3’e yükselmiş.

Eşit ve adil imkânlarla kavuştukça okuyan, araştıran, bilime ve insanlığa farklı yetenekleriyle katkı sunan kadınlara Bakanlığımız olarak her zaman destek sunmaya devam edeceğiz. Bakanlığımız kadınların üretkenliklerini ortaya koyan, ekonomik ve sosyal olarak güçlendiren kooperatifçiliği her bölgemizde desteklemektedir. Bu kapsamda, bir yıla yayılan bölgesel etkinliklerle kadın kooperatiflerini geliştirdik ve 10 binlerce kadına ulaşarak girişimcilik yönünde çok yönlü destekler sağladık. Kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi, sürdürülebilirliklerinin sağlanması, kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, görünürlüklerinin artırılması ve yaygınlaştırılması hedefiyle, Tarım ve Orman Bakanlığıyla beraber Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Projesi’ni 15 Eylülde başlattık. Otuz ay sürmesi planlanan proje kapsamında sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, sendikalar, üniversiteler iş birliğinde muhtelif eğitimler veriyoruz.

Yine çok önemli bir başka başlık: Kadına yönelik şiddet, kadınların sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamda hak ve fırsatlardan adil olarak yararlanmalarının önünde en büyük engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının insan hak ve özgürlüklerini yok sayan, onurunu hiçe sayan, aileye, kadına ve çocuklara yönelik her türlü şiddeti buradan bir kez daha kınıyorum.

6284 sayılı Kanun’un etkin uygulanması kapsamında kadına yönelik şiddetle mücadelede Bakanlığımızın kurumsal sorumluluklarının yer aldığı genelge 16 Haziran 2021 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Genelgemizin başlıkları kitapçıkta var, oraları müsaadenizle geçiyorum.

Yine bir başka önemli başlık: Kadın hizmetleri anlamında, 2020-2025 dönemi için kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yol haritamızı belirleyen 4’üncü Ulusal Eylem Planı’mızı 1 Temmuz 2021 itibarıyla açıkladık. Buradaki 5 ana hedefi kararlılıkla sürdürüyoruz.

Yine, kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli başlıklardan biri Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezlerimiz. 81 ilde ve 374 sosyal hizmet merkezimizde kurduğumuz şiddet önleme irtibat noktaları aracılığıyla bu konuyu çok yakından takip ediyoruz. 2013 yılından bu yana 830.648 kadın, 68.025 erkek ve 106.683 çocuk olmak üzere, toplam 1 milyon 5 bin 356 kişiye hizmet vermişiz. ŞÖNİM'lerimizin alt yapısını güçlendirmek için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. Müsaadenizle burayı da geçiyorum.

Kadın konukevlerimizle alakalı başlıktan bahsetmem lazım, önemli çünkü. 2002 yılında ülkemizde 11 kadın konukevi, 283 kapasiteyle hizmet vermekteyken; 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla 112'si Bakanlığımıza bağlı olmak üzere ülke genelinde hizmet veren 149 kadın konukevimizde 3.624 kapasiteyle hizmet sunulmaktadır. 2021 yılında yeni kadın konukevlerinin açılması ve kapasitelerinin yükseltilmesine yönelik fizibilite çalışmalarımız sonucunda Bursa'da 3'üncü Trabzon'da 2'nci kadın konukevini hizmete açtık.

Bu başlıkta, kadına yönelik şiddetle mücadele eğitimleri muhtelif kamu kurum ve kuruluşlarında devam ediyor. Bugüne kadar eğitimlerde toplam 2 milyonu aşkın kişiye ulaştık. Polis Akademisi Başkanlığının mezuniyet öncesinde öğrencilerine...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan, iki buçuk dakikanız kalmıştır, bir uyararak istiyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım, hemen toparlayacağım.

Polis Akademisi Başkanlığının öğrencilerine de eğitimlerimizi sürdürdük.

Yine, bir başka önemli hizmet, Bakanlığımız ile İçişleri Bakanlığının ortak yürüttüğü KADES mobil uygulaması. Şu ana kadar 234 bin kişi ihbarda bulunmuş. Biz de ALO 183 Sosyal Destek Hattı ve diğer hatlardan bu anlamdaki ihbarlara destek olmaya ve gerekli müdahaleleri sağlamaya devam ediyoruz.

Şehit yakınları ve gazilerle alakalı çalışmalarımız da bildiğiniz üzere, özellikle istihdam hakkı noktasında önemli hizmetleri sürdürmeye ve sunmaya devam ediyoruz. Şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarına istihdam hakkının verildiği 1995'ten 2002'ye kadar 6.315; 2002'den bugüne kadarsa yaklaşık 40 bin şehit yakını, gazi ve gazi yakınımızın kamuda istihdamı sağlanmıştır. Ücretsiz seyahat hakları var, malumualiniz; bunları, seyahat kartlarını sahiplerine ulaştırmaya devam ediyoruz.

Evet "sosyal yardımlar" başlığında -biraz hızlanarak gideceğim müsaadenizle- 2002 yılında sadece 1,3 milyar lira olan sosyal yardım harcamaları, 2020 yılında tüm kamu kurumlarınca toplam 69,3 milyar liraya çıkmıştır. Sosyal devlet anlayışımızın bir gereği olarak sosyal yardımlara ayrılan kaynak artarken sosyal yardımların gayrisafi yurt içi hasılaya oranı da yükselmiştir. Zira, hükümetlerimizin iktidarından evvel 2002 yılında sadece binde 4 olan sosyal yardım harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2020 yılında 4 kat artarak yüzde 1,37'ye yükselmiştir. Sosyal yardımların merkezî yönetim bütçesi içindeki payı ise yaklaşık 5 katına ulaşmıştır. 2002 yılında 4 olan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım "Kadınlara pozitif ayrımcılık, ayrımcılık sayılmaz." diye Anayasa'mızda bir ilke var. Bir beş dakika daha ek süre veriyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Beş dakika daha o zaman... Tamam, toparlayacağım efendim.

2002 yılında 4 olan sosyal yardım programı sayımızı bugün itibarıyla 43 olarak devam ettiriyoruz. Tematik düzenli sosyal yardım programlarımızı sürdürüyoruz. Kadın, çocuk, engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın yer aldığı dezavantajlı grupların sosyal yardımlara daha fazla ihtiyaç duyabileceği gerçeğinden hareketle, bu gruplara yönelik kapsayıcı ve tematik düzenli sosyal yardım programları geliştirdik. Vatandaşlarımızın temel ihtiyaçlarını karşılıyoruz. bu anlamda hiçbir başvuru yapmaksızın düzenli sosyal yardım alan vatandaşlarımıza başka hiçbir başvuru yapmaksızın 2021 Eylül ayı sonuna kadar toplam 5 milyar 493 milyon TL elektrik tüketim desteği sağlamış olacağız.

Afet ve acil durumlarda sosyal yardımlarımız ve aynı yardımlarımız var, bunları müsaadenizle geçiyorum çünkü zaten yardımı yaptığımız afet dönemlerinde kamuoyuyla çokça paylaştık.

Covid-19 döneminde dönemsel ihtiyaç sahibi olan vatandaşlarımıza yaptığımız sosyal yardımlar var, oraları da müsaadenizle rakamları geçiyorum çünkü kitapçıkta oldukça geniş ve etrafıca anlattık. Tam kapanma, sosyal yardım, yardım programlarımızın tutarlarını geliştirdik, oranları güncelledik.

Sosyal yardım-istihdam bağlantısını güçlendirerek istihdam dostu sosyal yardım anlayışını geliştiriyoruz. Sosyal yardımlarda güçlü bilişim altyapısını kurduk. Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi'ni 2010 yılından beri kullanıyoruz ve geliştirerek daha da güçlü bir biçimde kullanmaya çalışıyoruz. Yurt dışı temsilciliklerimiz, aile ataşeliklerimiz ayrıca Bakanlığımızın yurt dışına yönelik çalışmalarından özellikle yurt dışında yaşayan Türk toplumuna yönelik çalışmalarından biri.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sabırlarınızı daha fazla zorlamak niyetinde değilim, ayrıca gösterdiğiniz anlayıştan ve verilen ek süreden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Şimdi de Bakanlığımızın 2022 yılı mali büyüklükleri hakkında sizleri bilgilendirmek istiyorum. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2022 yılı bütçe teklifi 66 milyar 131 milyon 543 bin liradır.

Bugün TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Bakanlığımızın 2022 yılı bütçe teklifine ilişkin gerçekleştireceğimiz görüşmeler sırasında siz değerli üyelerimizin sunacağı katkıya peşinen çok teşekkür ediyorum. Sayın Başkanımızın da konuşmanın başında ifade ettiği üzere, bu, bizim, en azından benim âcizane Bakan olarak ilk bütçe görüşmelerine katılmam dolayısıyla sayın milletvekillerinin Meclisin, yasama organının birer üyesi olarak yapacakları değerlendirmeler, eleştiriler, yorumlar kuşkusuz hepimiz için çok önemli olacak; Bakanlığımız için çok çok önemli olacak çünkü bizim Bakanlığımız toplumun, özellikle dezavantajlı kesimleri başta olmak üzere, hemen hemen tamamını kuşatan sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetlerini yürüten Bakanlık. Dolayısıyla sizlerin milletlin temsilcileri, vekilleri olarak yapacağımız yorumlar bizim yaptığımız faaliyetlerin kamuoyu yansımaları noktasındaki değerlendirmeleri bizim için çok çok önemli. O yüzden şimdiden hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum bu katkılardan dolayı.

Sözlerime son verirken 2021 yılındaki Bakanlık faaliyetlerimizin gerçekleşmesinde emeği geçen tüm Bakanlık çalışanlarımıza, bütün mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. 2022 yılı bütçemizin de ülkemize ve Bakanlığımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Bana gösterdiğiniz anlayış için tekrar bir kez daha hepinize çok çok teşekkür ediyorum.

Arz ediyorum efendim.

(CHP ve HDP sıralarından pankart açılması)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Değerli milletvekilleri, şimdi, müzakerelere başlıyoruz.

Önce her gruptan birer milletvekilimize, daha sonra da istemlerine göre sırasıyla Komisyon üyelerimiz öncelikli olmak üzere milletvekillerimize söz vermeye devam edeceğiz.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, burası Plan ve Bütçe Komisyonu, bütçe müzakerelerinin yapılacağı bir Komisyon.

Süleyman Bey... Değerli arkadaşlar, burada kurallarımız var; herkes kendisini çekiyor ama genel anlamda çekim kurallarımıza aykırı. Rica ediyorum...

Tamam, pankartlarınızı gösterdiniz.

SALİH CORA (Trabzon) – Siz önce kendi partinizdeki tecavüzcülerin hesabını verin, hesap sorun.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen herkes yerine otursun, devam etmemiz gerekiyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Tecavüzcü vekilleriniz var sizin!

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, gün boyu müzakere yapacağız, herkes yerine otursun lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Aynaya bakın, utanın!

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kameraları dışarıya davet ediyorum, sunum bitmiştir.

SALİH CORA (Trabzon) – Aynaya bakın, utanın!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kameraları dışarıya davet ediyorum, sunum bitmiştir değerli arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, lütfen herkes otursun. Gün boyu müzakereler yapacağız.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Habip Bey, böyle bir çekim yapma usulümüz yok, kurallarımıza aykırı hareket ediyorsunuz, rica ediyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İzinli, izinli.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bir milletvekilisiniz, kurallarımıza uymaya davet ediyorum sizi. Böyle bir usulümüz yok, usullerimize aykırı bir iş yapıyorsunuz şu anda. Başkalarını, onlar izin vermeden çekme hakkına sahip değilsiniz. Sizin, en asgari hukuk anlayışıyla hareket etmeniz lazım, başkalarını çekme hakkınız yok; kusura bakmayın. Böyle bir hakkınız yok, kendinizi çekebilirsiniz ama başkalarını çekmeye hakkınız yok. Bu Komisyonumuzun kuralları var, o kurallar çerçevesinde, Anayasa ve İç Tüzük çerçevesinde müzakerelere başlayacağız.

(Gürültüler)

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Biz talebimizi gösterdik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gösterdiniz talebinizi, tamam.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamam da sizin sürekli konuşmanız gerekmiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, müzakerelere başlıyoruz.

Değerli arkadaşlar, önce her gruptan birer milletvekilimize, daha sonra da istemlerine göre sırasıyla Komisyon üyelerimiz öncelikli olmak üzere milletvekillerimize söz vereceğim. Daha önce belirlediğimiz usuller gereği, grupların sözcüsü olarak konuşacak arkadaşlarımıza yirmi dakika süre vereceğim -biraz da esnek davranıyoruz onlara doğrusu, başkalarına örnek olmamak kaydıyla- diğer

tarafından, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun üyesi olan arkadaşlarımıza onar dakika söz vereceğim; Komisyonumuzda misafir olan, teşekkür etmiş olan, Komisyonumuzun üyesi olmayan arkadaşlarımızın söz süresi ise beş dakikadır. Daha önce belirlenen usuller çerçevesinde yine onlara da söz hakkı vereceğim. Gün boyu müzakere edeceğiz, konuşacağız. Akşam -genelde geç saatlerde- Sayın Bakan cevap verecek.

Şimdi, başlatacağım konuşmaları. Bana gelen listeye göre Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Gülizar Biçer Karaca konuşacak. HDP'den henüz bir isim gelmedi, bir isim gelirse sevinirim kimin konuşacağına ilişkin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ayşe Acar ile ben konuşacağım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ayşe Acar Başaran.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Filiz Hanım mı konuşacak?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Filiz Hanım'la beraber onar dakika konuşacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onar dakika paylaşacaksınız, peki. Alalım isimleri.

İYİ Partiden grup adına Sayın Erhan Usta konuşacak; Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mustafa Kalaycı, AK PARTİ'den de Sayın Nilgün Ök grup sözcüsü olarak konuşacaklardır.

İlk sözü, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Gülizar Biçer Karaca'ya veriyorum.

Sayın Karaca, süreniz yirmi dakikadır, buyurun lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer bürokratlar; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 10 Kasım, Anadolu topraklarını egemen güçlerin işgalinden kurtaran, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu, askerî zaferleri ekonomik ve siyasi zaferlerle taçlandırarak tam bağımsız bir devleti ve laik cumhuriyeti bizlere bırakan kurucumuz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ölüm yıl dönümünde saygı, özlem ve minnetle anıyoruz. Fiziki varlığı aramızda olmasa da fikirleri ve ilkeleriyle sonsuza dek aramızda olacağını, yolumuzu aydınlatacağını bir kez daha belirtmeyi borç bilirim.

Sayın Bakan, sorularım bu metin içinde olacak, lütfen, yanıt verirseniz sevinirim.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; 2022 yılı merkezî bütçe görüşmeleri 20 Ekim günü bu Komisyonunda sunumla başladı. Bütçe hakkı vatandaşın siyasi katılım hakkıdır. İktidarın nereye, ne kadar harcama yapması gerektiği, bu harcamalar nedeniyle yurttışa ne gibi yükümlülükler yükleneceğinin paylaşılmasıdır. Demokratik ülkelerde egemenlik millete ait olduğu için bütçeyi onama ve denetleme hakkı da millete aittir. Millet oyunu verdiğinde aynı zamanda seçimlerde bütçe hakkını da kullanmış olur. Meclis, bu bütçe hakkını millet adına yerine getirir. Parlamenter rejimlerde iktidarın yani yürütmenin en etkili denetim yollarından biri de bütçedir. Bütçesi reddedilen hükümet yasal bir kural ve zorunluluk olmasa da bütçesinin reddedilmesini güvensizlik olarak kabul eder ve istifa eder. Bugün ise görüşmekte olduğumuz bütçe kanun teklifi üzerinde milletin bütçe hakkını kullandığı Meclisin hiçbir tasarrufu bulunmamaktadır; önerge verilemez, üzerinde bir kuruluş dahi değişiklik yapılamaz.

Şimdi, bu bütçe kanun teklifine Meclisteki -iktidarıyla, muhalefetiyle- tüm milletvekilleri “hayır” oyu verse ne olacak? Bir yaptırım, bir etkisi olacak mı? Maalesef hayır. Tüm milletvekilleri “hayır” oyu verse dahi saraydaki tek adam, yüzde 10 artıracak ve kendi başına hazırladığı bütçeyi istediği gibi harcayabilecek. Beş yıl süreyle üst üste bütçesi reddedilse dahi, maalesef, hiçbir yaptırım yok, hiçbir sonucu da yok. İşte, bu tek adam rejiminin yasama erkini yok sayan düzenlemelerinden en önemlisi de bütçe hakkını yok saymasıdır.

2022 bütçe teklifinde “Yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşma” başlığı adı altında aktarılan verilere göre, 2020’de pandemi koşullarında hane başına sosyal yardım miktarı 572 lira olarak gerçekleşti, 2022’de öngörülen sadece 414 lira. 2022 yılındaki hane başına sosyal yardım, 2020’den daha az. Oysa toplumun yüzde 26,6’lık kesimi temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamıyor, yüzde 53,6’lık kesimse yalnız beslenme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabiliyor. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna göre, 4 kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması yani açlık sınırı 3.093 lira, asgari ücretten bile fazla. Bakanlığımızın kendi verilerine baktığımızda, yerel yönetimler hariç olmak üzere, 2020 yılında hane başına yardım alan sayı 6 milyon 630 bin 682 yani 7 milyona yakın. Bu sayıyı TÜİK’in ortalama hane büyüklüğü olan 3,30’la çaptığımızda yaklaşık 22 milyon kişi muhtaç kategorisinde. Bu, sizin verileriniz Sayın Bakan yani nüfusumuzun dörtte 1’i muhtaç durumda.

Milletin hâli böyleyken Bakanlığımıza, 2022 bütçe teklifinde, merkezî yönetim bütçe teklifinde 1 trilyon 750 milyar 957 milyon liranın sadece yüzde 3,77’si ayrılmış. Merkezî bütçenin sadece yüzde 3,77’si Aile ve Sosyal Hizmetlere; peki, aslan payı kimlere? 2022 merkezî yönetim bütçesinde 240 milyar 382 milyon 662 lira faize ayrılmış yani aslan payı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ve sosyal hizmetlere, desteklere değil, faiz baronlarına ayrılmış. Bütçenin yüzde 13,7’si yani Bakanlığımızın bütçesinin 4 katı tefecilere ayrılmış Sayın Bakan. Bakanlığımızın bütçesinin de ne halkın yoksulluğuna ne sosyal devlet olmanın gereklerine yetmeyeceği aşikârdır, buna en başta sizin itiraz etmeniz gerekirdi.

Bütçeden bu yıl ödenmesi gereken faiz giderlerini nüfusa böldüğümüzde, 2022 yılında -bugün doğan bebekten başlamak üzere- 2.875 lira faiz yükü binecek. Yani yoksulluğun ezdiği ve derin yoksulluğun altında inim inim inleyen vatandaşlara sadece 414 lira yardım yapacaksınız ama 2.875 lira faiz yükünü de omuzlarına yükleyeceksiniz. Oysa iktidara geldiğinizde neyin sözünü vermişsiniz? 3Y’yle mücadele edecektiniz: Yoksulluk, yasaklar ve yolsuzluklar. Peki, yaşanan ne? Tam da bunun tersi; sistematik yolsuzluk, derinleşmiş yoksulluk ve bunlar konuşulmasın diye giderek artan, üst üste gelen yasaklar. Bırakın 3Y’yle mücadele etmeyi, siz 3Y’ye “yozlaşma” ve “yönetememe”yi de ekleyerek 5Y’ye çıkardınız.

2020 yılı salgınla mücadeleyle geçti. Bakanlığımız, salgında gayrisafi yurt içi hasılanın sadece yüzde 1,42’si kadar yardım yaptı, salgın olmayan yıllarda bu oran yüzde 1,2’lerde seyretmişti oysa. “Sosyal koruma kalkanı” adı altında sözde yardımlarınız için vatandaşa IBAN gönderdiniz; yetmedi, İşsizlik Fonu’nu tırtıkladınız. Bu salgın döneminde Bakanlığımızdan 65,5 milyarlık bir yardım yapıldığı açıklandı. Bu yardımın 57 milyar 10 milyon 796 bin lirası İşsizlik Fonu’ndan alındı. Yani, bütçe büyüklüğüne göre kuş kadar yaptığımız yardımın en büyük parasını, en büyük payını emekçinin sırtına yüklediniz. Hazineden sadece 6,5 milyar lira bir yardım yaptınız Sayın Bakan. Faiz lobilerine, tefecilere 240 milyar 383 milyon 662 lirayı bütçeden veriyorsunuz, Hazineden muhtaç durumdaki vatandaşlara sadece 6,5 milyar veriyorsunuz. Soruyorum Sayın Bakan, siz kimin Bakanısınız, kimin iktidarısınız?

Salgında, Bakanlığınız vatandaşa destek olmadı. Vatandaşların cebinden IBAN’la, İşsizlik Fonu’yla ödediği paraları aldınız; vatandaşa, zaten ekonomik buhran altında ezilen vatandaşa da salgının yükünü katmerli olarak yüklediniz.

Sayın Bakan, yaptığımız açıklamalarda, sosyal yardımların ve bu yardımlardan faydalanan vatandaş sayısının arttığını övünerek söylüyorsunuz. Sosyal yardımların ve sosyal yardıma muhtaç vatandaşların artması, yoksulluğun derinleşmesidir; bu da sizin itirafınızdır. Bununla övünülmez Sayın Bakan.

İktidarınızda, ekonomiyi 100 ekme olarak kabul ettiğimizde, en düşük gelir seviyesindeki, en yoksul yüzde 20’lik dilime sadece 6 ekme düşüyor Sayın Bakan, en zengin yüzde 20’ye ise 47 ekme düşüyor. Nerede sosyal devlet, nerede gelir dağılımındaki adalet?

Siz, yoksulluğu azaltmaya, yok etmeye değil; idare etmeye, istismar etmeye dayalı bir muhtaçlık kültürü inşa ediyorsunuz. On dokuz yıllık iktidarınızda sosyal destekleri sanki AKP'nin ulufesi gibi göstererek oy devşirme yolunu seçtiniz. Oysa asloian, yoksulluğu bitirmektir; sosyal devletin gereği de budur. Nasıl mı? Mesela, öncelikle aile destekleri sigortasını derhâl uygulamaya geçirebilirsiniz. Aile destekleri sigortası, gelir adaletsizliğine, kadın yoksulluğuna, sadaka anlayışına son verecek olan bir sigorta dalıdır. Aile destekleri sigortası uygulanırsa sosyal yardımların bir siyasi partinin tekelinde ve koltuk koruma yöntemi olmaktan çıkarılacağı, sosyal yardımların vatandaşı için hak, devlet için de görev olarak yerine getirileceği aşikârdır. İşte, tam da bu nedenle uygulamaktan kaçınıyorsunuz çünkü iktidarınız sosyal yardımları vatandaşın hakkı olmaktan çıkartıp sadaka hâline dönüştürdü. Üstelik de milletin vergilerinden oluşan bütçeden ödediğiniz hâlde AK PARTİ'nin tekelinde olduğu algısını yaratarak seçim dönemlerinde vatandaşa dediniz ki: "Sakın ha, başkasına oy verme, biz gidersek bu yardımlar kesilecek." Bu tehditle vatandaşın muhtaçlığını kullanarak koltukları koruma yolunu seçtiniz. Ama artık bu düzen değişecek, halkın iktidarı geliyor. Aile destekleri sigortası ilk bir yıl içerisinde uygulamaya geçecek, tıpkı taşeron kadroyu, emeklilere bayram ikramiyesini ve elektrik faturalarındaki TRT katkı payının kaldırılmasını sağladığımız gibi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Siz mi yaptınız? Nasıl yaptınız?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Devlet yardımları lütuf olmaktan çıkacak, vatandaş "Bu benim hakkım." diyecek.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İstanbul Büyükşehir Belediyesinde yapın, İzmir'de yapın, Ankara'da yapın.

CAVİT ARI (Antalya) – Dinle, dinle!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, müdahale etmeyelim hatibe lütfen. Tamamlasın, sonra söz sırası size geldiğinde cevap verirsiniz. Rica ediyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Peki, bütçeniz engellilere ne getiriyor? Bütçenizde yani 1 trilyon 750 milyar 957 milyon liralık bütçeden engellilere sadece yüzde 1,6 pay ayırıyorsunuz Sayın Bakan. Bu ayrılan pay engellilerin hangi sorununu çözecek?

E-KPSS'den bahsettiniz, 200 bine yakın sınava giren oldu. 2020 yılında 62.311 kişi yerleşmek için tercihte bulundu ama hâlâ atamalar yapılmadı. Sınav ücretlerini ödediniz, evet ama onları atamadınız Sayın Bakan. Yaklaşık 8 bin engelli kadrosu neden hâlâ boş tutuluyor ve bu kadrolara atamayı ne zaman yapmayı planlıyorsunuz? Bütçede, kamuda engelli kotasının artırılmasına ilişkin hiçbir öngörü ve düzenleme yer almamaktadır. Engelli istihdamını artırmak için bir hedefiniz olmadığı görülüyor. Buradan, tekrar soruyorum: Engelli kadrolarına ne zaman atama yapılacak ve engelli kadrolarında bir artış hedefiniz var mıdır?

Engelli aylıklarına bakalım: Raporları yüzde 40 ila 69 olanlar 662 lira 97 kuruş, raporları yüzde 70 ve üzeri olan... (AK PARTİ sıralarından laf atmalar)

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Sayın Başkan, böyle bir usul var mı? Her konuşmaya müdahale ediyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyelim lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Bakan, süremden gidiyor. Lütfen, sataşmayı engellerseniz... Ben konuşacağım, yanıtını daha sonra verebilirler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam ederseniz ek süre vereceğim.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Her seferinde müdahale ediyorlar, lütfen siz de müdahale edin Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söylüyorum, söylüyorum.

Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Raporları yüzde 70’in üzeri olanlara 992 lira para ödüyorsunuz. Sayın Bakan, engelliler bu parayla hangi dertlerine derman üretecekler, nasıl geçinecekler, nasıl destek görecekler?

Başka bir sorun ve bana göre en önemlisi, bu soruyu da burada yanıtlamanızı istiyoruz Sayın Bakan: Sayıştay raporlarında, Sağlık Bakanlığı faaliyet raporundaki 2020 yılı sonu itibarıyla belirlenen engelli raporu sayısı ile Aile Bakanlığı faaliyet raporunda engelli aylığı alan sayılar arasında ciddi bir fark bulunmaktadır. Sayıştaya göre, Sağlık Bakanlığı kayıtlarında engelli rapor kaydı olmayanlara Bakanlığınız engelli aylığı ödemiş Sayın Bakan. Kim bunlar? Yoksa AK PARTİ kadrolarını buradan mı finanse ediyorsunuz? Engelli olmadığı hâlde maaş alan liste TÜGVA’dan mı geldi, yoksa saraydan mı? Sayıştay raporlarında tespit edilen bu usulsüzlükle ilgili bir yaptırım, bir inceleme başlatacak mısınız?

Sayın Bakan, engelli aylıklarını...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neyle suçluyor AK PARTİ kadrolarını ya! Delil yok, bir şey yok. Böyle bir şey yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayıştay raporları...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben demiyorum arkadaşlar, Sayıştay raporu diyor, ben demiyorum.

(Gürültüler)

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Bakan, engelli aylıklarının lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yok, hayır yok. Bunu kabul edemeyiz, böyle bir şey yok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bakın, ben soruyorum, Bakan yanıt verecek.

(Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunu kabul edemeyiz, öyle bir şey yok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben soruyorum, Bakan yanıtlayacak; siz değil, Bakan yanıtlayacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir saniye...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Bakan, engelli aylıklarında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gülizar Hanım, bir saniye müsaade eder misiniz, bir saniye... Durduruyorum sürenizi, sürenizden geçmeyecek.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım ama AK PARTİ kadrosunu sayarak “Oraya mı aktardınız parayı?” diyor, bu suçlamayı kabul edip susacak mıyız yani!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, tabii ki cevap vereceksiniz, öyle şey olur mu, tabii ki cevap vereceksiniz.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Sayın Başkan, her şeye müdahale ediyor, siz müdahale edin o zaman.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Milletvekili, ben soru soruyorum, soruya Bakan yanıt verecek, siz değil.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Böyle şey mi olur!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye oturun siz, ben burada konuşuyorum.

(Gürültüler)

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Sayıştay raporları diyor, neye müdahale ediyorsunuz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Otursana!

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Sen niye karışıyorsun!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Otur yerine!

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Seninle konuşmuyor, niye müdahale ediyorsun, otur yerine!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir müsaade ederseniz... Müsaade eder misiniz. Değerli arkadaşım, siz hangi yetkiyle konuşuyorsunuz?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Milletvekili, ben kadroları suçlamıyorum, ben Bakana soruyorum, cevabı da Bakan verecek.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar... Burhanettin Bey, dinler misiniz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Soru sormayı yasakladınız mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin göreviniz değil o uyarı yapmak, benim görevim, oturur musunuz! Oturur musunuz lütfen! Siz burayı yönetmiyorsunuz, oturun lütfen!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Otur yerine!

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Sen otur!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen otur!

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Oturmuyorum!

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burayı yönetmiyorsunuz siz, oturun, burayı ben yönetiyorum, lütfen! Kalkıp parmak sallayamazsınız kimseye, lütfen! Yaptığınız yanlış. Ben uyaracağım, o benim görevim.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Uyarmıyorsunuz, müdahale etmiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ediyorum. Ben söz aldım, konuşmama izin vermiyorsunuz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Milletvekili, benim soru sorma hakkımı elimden mi alıyorsunuz? Ben Bakana diyorum ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir dinler misiniz lütfen.

(Gürültüler)

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben Bakana soru soruyorum, siz benim Bütçe Komisyonunda Bakana soru sorma hakkımı elimden mi alıyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bizi suçlayamazsınız.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben Bakana soruyorum, Bakan cevap verecek, size ne oluyor!

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bakana soruyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – O zaman Bakana söyleyin, beni suçlayamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – AK PARTİ Grubuyla ilgili bir şey söylüyorsanız oradan da cevap gelir, kusura bakmayın.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben suçlamıyorum, soruyorum. Ben suçlamıyorum, soru soruyum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Beni itham edemezsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir sakinleşir misiniz, bir saniye...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ya, her şeye cevap veriyor.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir müsaade eder misiniz Filiz Hanım, bir müsaade edin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sürekli her şeye cevap veriyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben suçlamıyorum, soru soruyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Müsaade edecek misiniz, ara mı vereyim?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Siz benim dediğimi anladınız mı? “Bu kadrolar bu mu?” diye Bakana soruyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma saati: 11.29

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.37

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)**BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 13'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyonunda eleştiri yaparken İç Tüzük gereği temiz bir dil kullanılması konusunda hassasiyet beklediğini ifade etmek istediğine; uyarı yapmak gerekiyorsa bunun Komisyon Başkanı olarak kendisinin görevi olduğuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önce, müsaadenizle birkaç şey söylemek istiyorum. Sonra, kaldığı yerden sayın hatibe söz vereceğim, tamamlayacak konuşmasını.

Değerli arkadaşlar, burası Plan ve Bütçe Komisyonu; hepinizin nitelikli bir tartışma ortamına katkıda bulunduğuna inanıyorum ve böyle yapmamız lazım, bu da hepimizin ortak sorumluluğu. En ağır eleştirileri yapabiliriz, en ağır fikirlerimizi ifade edebiliriz ama hepinizden rica ediyorum, İç Tüzük'ümüzün gereği temiz bir dil kullanmamız lazım, genel ithamlardan, hakaretlerden kaçınmamız lazım. Bütün gruplar için söylüyorum, usul açısından söylüyorum. Buna hepimizin özen göstermesi lazım. Hele aile meselelerinin, kadın meselesinin konuşulduğu bir ortamda bu konuda daha fazla hassasiyetinizi beklediğimi ifade etmek isterim.

Ben tutanakları isteyeceğim ve sizin o ifadelerinize bakacağım. Teknik olarak, Bakanlık olarak Bakanımız mutlaka buna sonunda cevabını verecektir ama bir partiye, genel bir topluluğa dönük ifadelerden kaçınmanızı da ben özellikle istirham ediyorum. Somut bir şey varsa, bildiğiniz somut bir itham varsa, belli, delilli bir şeyiniz varsa onu koyarsınız ortaya, Bakanlık inceler, araştırır, neyse size geri döner veyahut da kamuoyuna geri döner. Ama burada çalışmamızı devam ettirmeliyiz.

Bir de bazı arkadaşları uyarmak istiyorum: Değerli arkadaşlar, bu Komisyonun Başkanı benim, uyarı yapmak gerekiyorsa benim görevim, yapmadığımda bana hatırlatırsınız belli bir dille ama bazı arkadaşlarımız sanki komisyon başkanıymış gibi kalkıp bütün Komisyona talimatlar vermeye kalkıyorlar, parmak sallıyorlar, seslerini yükseltiyorlar. Bu, doğru bir davranış değil, bunu yapmayalım. Sesimizi değil, sözümüzü yükseltelim. Söz sırası geldiğinde fikirlerimizi en etkili şekilde ifade edelim, yapmamız gereken bu. Lütfen, bir sükûnete davet ediyorum hepinizi. Bütün grupları sükûnete davet ediyorum. Hatipler konuşurken hatiplerin sözlerini kesmeyelim, ikili diyaloga girmeyelim, bu olduğunda da ben zaten gerekli hatırlatmaları yapacağım.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

b) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz. Gülizar Hanım, altı dakika on dokuz saniyeniz kalmıştı. Oradan tekrar başlatıyorum sürenizi. Buyurun lütfen, devam edin.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii ki burada bir hatip konuşma yapıyor bütçe üzerinde ve bu bütçe konuşmasına müdahale eden gruplara dönük olarak da bu ifadelerinizi belirttiğinizi düşünerek konuşmama devam etmek istiyorum.

Sayın Bakan, engelli aylıkları ve evde bakım ücretlerinin belirlenmesinde neden hâlâ hane gelirini esas alıyorsunuz? Engelli aylıklarının belirlenmesinde ve aylık miktarların tespitinde engelli vatandaşların kendi gelirlerinin esas alınacağı yönüne ne zaman geçmeyi düşünüyorsunuz?

Gelelim şehit ve gazilerin durumuna. Size göre kaç şehit var ya da kaç çeşit gazi var? Kore gazisi, Kıbrıs gazisi, 15 Temmuz gazisi, terör gazisi; 15 Temmuz şehitleri, terör şehitleri, sivil şehitler. Allah aşkına, bu toprakların bağımsızlığı için bedenini toprağa düşürmüş şehitlerimiz arasında ayırım yapmak olur mu ya da yaralanmış, gazi olmuş gazilerimiz arasında ayırım yapılır mı? Şehit, şehittir; gazi de gazidir. O zaman neden aylıklarına, haklarına ilişkin türlü türlü düzenlemeler var? Neden bu ayrımcılık ortadan kaldırılmıyor? Şehit ve şehit yakınları ve gaziler arasındaki sosyal haklar, ödenen aylıklar ve statüler bakımından bu ayrımcılığa ne zaman son vereceksiniz?

Çocukların durumu daha da vahim. Ebeveynleri işsiz olan ailelerde yaşayan çocuk sayısı 1 milyon 850 bin. Ülkemizde TÜİK verilerine göre 720 bin çocuk işçi bulunmaktadır. Bu rakama göçmen çocuklar ve sayısı 1,5 milyonu bulan çırak, stajyer ve mesleki eğitim gören öğrenciler eklendiğinde Türkiye’de en az 2 milyon civarında çocuk işçi bulunmaktadır. Çalışan çocuklarınsa sadece yüzde 65,7’si eğitim hakkından faydalanabilmektedir. 2013 yılından 2021 yılının ilk beş ayına kadar geçen sürede en az 513 çocuk çalışırken hayatını kaybetti. Hayatını çalışırken kaybedenler çocuk Sayın Bakan, çocuk; okulda olması gerekirken, oyun oynaması gerekirken çalışan ve iş kazasında ölen çocuklar. Bakanlığınız çocuk işçiliğiyle mücadele etmek için ne gibi sosyal politika önlemleri düşünmektedir?

Anne babalar... Dün bir vatandaş aradı, “Evime meyve alamadığım için vardiyadaki yemeğimde verilen portakalı evime götürüyorum.” dedi. Bunlardan haberiniz var mı Sayın Bakan? Çocuklara yönelik nakdi desteklere gelince öksüz, yetim ve muhtaç asker çocuklarına sadece 150 lira öngörüyorsunuz. Okul açıksa kız öğrenci için ilköğretimde 50, ortaöğretimde 75; erkek öğrenci için ilköğretimde 45, ortaöğretimde 55. Bu kadarlık ödeme öngörüyorsunuz. Görüldüğü gibi bu rakamlar ve yardımlar sorun çözmek değil, milleti kandırmaktır.

“Risk altındaki gruplar” ya da “kırılgan gruplar” diye tanımlanan, çok boyutlu sorunlarla baş başa bırakılan toplumsal kesimler için ne yaptınız, ne yapacaksınız? Engelli, kadın, çocuk, Roman, hepsini dezavantajlı potasına alıp eritecek misiniz?

Türkiye’de tüm veriler kadına şiddetin arttığını, kadın cinayetlerinde ve şüpheli kadın ölümlerinde ciddi artışlar olduğunu göstermektedir. “Kadına şiddette sıfır tolerans” nutukları atmayın. Kadınların en güçlü güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi’nin bir gecede hukuksuzca yürürlükten kaldırılmasına sessiz kalanlardan kadınların dinleyeceği nutuk yoktur. İstanbul Sözleşmesi’nin feshinden rahatsızlık duymayan bir kadın Bakanı bu ülkenin kadınları da affetmeyecektir. Şiddete maruz bırakılan kadınlar için, erken yaşta zorla evlendirilen kız çocukları için, hapisteki çocuklar için, çocuklarıyla birlikte adalet arayan mahpus kadınlar için, çifte ayrımcılık yaşayan engelli kadınlar için, emekleri sömürülen işçi kadınlar için, pandemide güvencesiz, işsiz, gelirsiz bırakılan ev işçisi kadınlar için, hayatta kalma çarelerini tek başına arayan kadınlar için, akşam evine bir eklemek götürebilmek için sokaklarda mendil,

çiçek satan Roman kadınları için, eril yargının hapse attığı “Öz savunma hakkı.” diyen Çilem gibi yürekli kadınlar için, 27 Ekim günü katledilen hemşehrim Şebnem Şirin gibi gülüşleri soldurulan kadınlar için hiçbir çözüm üretememenin vicdani sorumluluğunu taşıyor musunuz?

Buradan açık ve net bir şekilde ilan ediyoruz: İstanbul Sözleşmesi geri gelecek. Tek adamın kadınlar aleyhine yaptığı her şeyi emir kabul eden sizin gibi bakanlar gidecek. Milletın bütçe hakkını gasbeden, Türkiye Büyük Millet Meclisini yok sayan dayatmacı bütçe anlayışı son bulacak. İnsan haklarına dayalı hak temelli bütçe, toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan mor bütçe güçlendirilmiş parlamenter sistemle birlikte gelecek ve siz gideceksiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, HDP Grubundan Sayın Ayşe Acar Başaran’a, hazırsanız size söz vereceğim.

Süreniz on dakikadır, buyurun lütfen.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Şey olacaktı herhâlde yani “kadınlara pozitif ayrımcılık” demiştiniz; Bakana ek süre verdiniz, bir beş dakika alabilirim ben de.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir şey kastetmedim, espri anlamında bir şey söyledim. Bunu istismar etmeyelim. Bütün üyelerimize eşit davranacağız burada.

Buyurun lütfen.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İstismar değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bütün üyelerimize ikişer dakika verin bugün Sayın Başkan, rica ediyoruz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Kadınlara ek süre istiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On dakikada ben fikirlerinizi gayet iyi anlatacağımıza inanıyorum.

Buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Süreyi tekrar başlatalım lütfen.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam, bir daha başlatalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreyi bir daha başlatalım, baştan alalım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Evet arkadaşlar, aslında şu anki uygulamadan birazcık görmüş olduk ki pozitif ayrımcılık Bakanlar için geçerli ama muhalefet olunca, kadınların sesi olunca maalesef bu tür ayrımcılık uygulanmıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün gruplara eşit davranıyoruz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yo, uygulayabilirsiniz ama Anayasa’yı siz hatırlattınız. “Herkes eşittir ama bazıları daha eşittir.” uygulaması var bugün maalesef burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan daha fazla bilgilendirsin sizi diye... Amacımız o, başka bir şey değil.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Teşekkür ederiz.

Belki biraz daha biz de Sayın Bakana veri sunardık, belki eleştiri yapardık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün gruplara eşit davranıyoruz.

Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Baştan alalım Başkan, yine yarım dakikam gitti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Baştan alalım ama son olsun artık, o tartışmayı da bitirelim.

Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Şimdi, evet, aslında dediğim gibi burada ortaya çıkan tablo da tıpkı bütçenin kendisi gibi.

Şimdi, bütçenin tamamına zaten genel bir eleştirimiz vardı bizim. Bu bütçe de tıpkı AKP'nin önceki dönem bütçeleri gibi savaşa, ranta, yandaşa ayrılmış ama gerçekten toplumdaki her kesimi içerisine alacak, özellikle kadınları görececek bir bütçe olmadığını bir kez daha görmüş olduk. Şimdi bunun ufacık birkaç örneğini size sunmak istiyorum. Şimdi, maalesef Kadın Bakanlığı kaldırılıp "Aile"nin içerisinde sıkıştırıldıktan sonra tıpkı AKP'nin bütün politikalarında olduğu gibi tıpkı kadını nesneleştiren, kadını birey gibi görmeyip sadece aile içerisinde tanımlayan -eş, bacı, kardeş, kız çocuğu gibi- görüp ama birey olarak görmezden gelen politikaları gibi- burada da yine ailenin içerisine sıkıştırılan ama kadın namına neredeyse hiçbir politikanın gerçekleştirilmediği ve bütçenin kadına ayrılmadığı bir bütçeyle yine karşı karşıyayız.

Şimdi, biraz rakamların incelemesini yaptık. Daha önce, biliyorsunuz, Bakanlıklar bir aradaydı: Aile ve Çalışma Bakanlığı. Bakanlıklar bir aradayken bütçe bayağı yüksek görünüyordu. Ama tabii ki Bakanlıklar ayrılınca aslında esasın ne olduğu ortaya çıktı. Tabii, sadece Bakanlığa ayrılan bütçede azalma olmadı, Bakanlıkta çalışan kadın sayısında da yine çok ciddi bir biçimde bir düşüşün olduğunu görüyoruz. Şimdi size rakamı vereceğim. Biliyorsunuz, geçen dönem Zehra Zümrüt Selçuk'tu. Ayrılmasından sonra, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ikiye ayrıldı ve Çalışma Bakanlığına bir erkek siyasetçi atanmasıyla Bakanlıkta çalışan kadın sayısı 5,5'e düştü.

(AK PARTİ sıralarından "Aile Bakanlığıyla ne alakası var?" sesleri, gürültüler)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben başka bir şeyi söylüyorum. Başka bir şeyden söz ediyorum ben zaten.

Şimdi, Bakanlık sayılarındaki bu kadar düşüşe baktığımız zaman aslında AKP iktidarının tıpkı toplumsal yaşamın, siyasal yaşamın kadınları nasıl dışında tuttuğu açıkken bir de Bakanlıktaki kadın çalışanların da bu biçimde her defasında düşürüldüğünü görüyoruz. Tabii, "Bunun bütçeyle nasıl bir ilgisi var?" diye sorarsanız... Çünkü biliyoruz ki politikalar bütçeleme üzerinden gerçekleştiriliyor ve AKP uzun bir süredir zaten kadınlar konusundaki iddialarından, toplumsal cinsiyet eşitliği iddiasından vazgeçtiği gibi bunu bütçe de çokça yansıtmış durumda.

Biz bu süreç içerisinde nasıl bir bütçe... Gerçekten kadınların ihtiyaçlarını gören, kadınların sorunlarını çözen, özellikle pandemiyle beraber daha da ayyuka çıkan kadına yönelik şiddet problemini çözen, yine pandemiyle beraber kadın istihdamında ciddi düşüşü çözecek nasıl bir bütçeleme olabilir? Gerçekten kadınların eğitimden sağlığa, kültürden toplumun her alanında bu bütçeden nasıl eşit bir biçimde pay alabileceği üzerinden çokça çalışmalar yaptık ve saha araştırmaları da yaptık bununla beraber. Yaklaşık 18 ilde kadınlarla bir araya geldik; tarlada, fabrikada, müzisyen kadınlarla, Roman kadınlarla, Kürt kadınlarla, her kesimden kadınlarla bir araya geldik ve her kesimden kadınların bize ifade ettiği tek bir şey vardı: "Geleceğimizi göremiyoruz. Şu anda iktidarın yürüttüğü politikalar nedeniyle kışkırtılmış bir erkeklik var ve gittiğimiz yerde kendimizi savunamadığımız ya da kendimizi savunmak için başvurduğumuz mekanizmaların hepsi işlevsiz hâle getirilmiş durumda. İstanbul Sözleşmesi'nin tartışılmaya başlanmasıyla beraber zaten işlevsizleştirilen bu mekanizmalar daha da çalışamaz duruma geldi. Gittiğimizde pandemi gerekçe gösterildi, İstanbul Sözleşmesi'nden geri çekildiği gerekçe gösterildi ve bize koruma sağlanmadığını ifade ettiler." Bu da yetmedi, kadınlar, özellikle pandemi sürecinde zaten az olan sığınaklara başvurmak istediklerinde de bu sığınaklardan

geri çevrildiler. Bu da yetmedi, kadınlar pandemi sürecinde büyük bir ekonomik yıkımla, krizle yüze kaldılar. Artık biz yoksulluğun kadınlaşmasından söz ediyoruz çünkü neredeyse ulaştığımız bütün kadınlar, büyük bir yoksulluk içerisinde olduklarını ve yoksulluk nedeniyle şiddet ortamından uzaklaşamadıklarını ifade ediyorlardı.

Yine, yoksulluğun derinleşmesiyle beraber, özellikle kadınların mevsimlik tarım işçisi olarak ya da mevsimlik işçi olarak çalışmasından kaynaklı, bu çalışma biçimlerinin daha çok ailelerin tümünün bir yerden bir yere göç etmesiyle gerçekleştiği göz önünde tutulduğunda, sadece kadınlar değil, bir de çocukların bu süreçten çok büyük bir biçimde, yıkıcı bir biçimde etkilendiğini gördük; gittiğimiz bütün alanlarda çocuklar ama öncelikli olarak kız çocukları eğitime ulaşamıyorlardı. Gittiğimiz alanlarda kadınlar sağlık hizmetinden faydalanamıyor, sağlık hizmetine ulaşamıyorlardı.

Yine, bu yaptığımız görüşmelerin birçoğunda, aslında kadınların büyük bir çoğunluğunun güvencesiz, merdiven altı iş kollarında çalıştığını gördük. Bunların çoğu zaten kanunlara göre sözleşmeli ya da başka bir biçimde tanımlanmış işçiler olmadığı için “güvenceli iş” tanımı içerisinde yer almadığı için kadınlar güvenceden de maalesef faydalanamıyorlar. Kadınların büyük bir çoğunluğu ya eşleri ya kardeşleri ya da aile bireylerinin birinin üzerinden sigortalanmış ve bu sağlık hizmetine ulaşım onlar açısından daha da büyük bir problem hâline geldi.

Ve yine, ulaştığımız ve özellikle bu “Kadın yoksulluğuna hayır, kadınlar için adalet.” kampanyamız kapsamında gittiğimiz kadınların çoğu ev eksenli çalışıyorlardı. “Ev eksenli çalışma” dediğimiz o kadar geniş bir yelpaze ki, kadınların bir yazının çevirisini yapmasından kapısının önünde cevizin içini ayıklamaya, kuru üzüm ayıklamaya kadar aslında neredeyse bütün iş alanlarına dair kadınlar ev eksenli olarak çalışıyorlar ama bu çalışma biçimi kendileri açısından güvenceli ya da sigortalı olmadığı için emeklilik hakları ve sigortaları maalesef olmuyor ve bu konuda kadınların talebi vardı. Bu çalışmanın sigortalı olarak güvenceli bir hâle getirilmesi ve yine, emeklilik hakkının tanınmasıyla ilgili bize ilettikleri talepleri vardı.

Yine, engelli kadınlarla bir araya geldik; bu yine, Bakanlık kapsamında bir çalışma. Şimdi, engelliler, çocuk bakımı ve yaşlı bakımı maalesef toplumsal cinsiyet rollerine uygun bir biçimde AKP döneminde kadına yüklenen bir sorumluluk hâline geldi ve “sosyal yardım hizmetleri” altında kadınlara belli bir ücret ödeniyor. Kadınlar yaşlı, engelli ya da çocuk bakımı yapmak zorunda kalıyorlar ama tabii, bu bakımı yaparken bu kişilerin, özellikle engellilerin evde kalma koşulları aslında engellileri toplumdaki izole ederken bir taraftan da aslında kadınları da toplumdaki izole etmenin bir yöntemi hâline geldi. Ve maalesef, bu “sosyal yardım” adı altında verilen engelli yardımlarının, yine yaşlı yardımlarının tümü de sanki kadınlar istihdama katılım sağlamış gibi bir tablonun, bir istatistiğin içerisine ekleniyor ama maalesef, verilen ücretlerin çok düşük olması... Ayrıca, zaten bu ücretin verilmesinden kaynaklı, neredeyse hiç kimsenin çalışmaması durumunda aslında verilen bu ücret maalesef engellilerin değil, daha çok aile bireylerinin kendi geçimini sağlamak için kullandıkları bir maaş hâline geliyor ve yine kadınlar aslında bu süreç içerisinde hem bu yükü yüklenmiş oluyorlar ama bir taraftan da bütün bu sürecin de ağırlığı altında ezilmiş oluyorlar. Engellilerin şöyle bir talepleri vardı: “Biz az değiliz, 2 milyondan fazlayız ve çok fazla da kadın engelli var. Bize toplum içerisinde yaşamın daha fazla olanakları ve koşulları oluşturulmalı.” Toplumdan izole edilerek yapılan bir yaklaşım biçimini kabul etmediklerini ifade ettiler yine engelli kadınlar da.

Yine, Roman kadınlarla bir araya geldik, dezavantajlı grup olarak kabul edilen ama maalesef, belli iş kollarında çalışmaları hakmış gibi yaklaşılacak Roman kadınlarla bir araya geldik. Onların talepleri de eşit ve özgür bireyler olarak bu ülkede yaşamaktı.

Başkan, bir iki dakika verirseniz toparlayacağım.

Bütün bu yaptığımız görüşmelerde, tartışmalarda ve İstanbul'da yaptığımız Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçe Çalıştayı'nda şunu gördük ki maalesef bu bütçenin tümünden kadınların bütün bu zorluklarını aşabilecekleri, kadınların toplumsal yaşam içerisinde eşit bireyler olarak yaşayabilmelerine olanak sağlayan bir bütçeleme yöntemi yok. Bu bütçede -bırakın toplam bütçenin içerisinde- kadının içerisine sıkıştırıldığı Aile Bakanlığının bütçesinde bile kadına ayrılan kalemler çok az ama bu ülkede kadınlar büyük zorluklar yaşıyorlar, her gün şiddetle yüz yüze kalıyorlar ama kadınların ulaşabilecekleri mekanizmaları kurmaktansa, maalesef, 2016 yılındaki kayyumla beraber, belediyelerimize kayyum atanmasıyla aslında kurumların birçoğunun kapısına kilit vurularak kadınlar bu mekanizmalardan da maalesef mahrum edilmiş oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika ek süre veriyorum, toparlarsanız sevinirim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yine, bu mekanizmaların aslında Türkiye toplumundaki bütün farklı kimliklere göre de biçim almaması nedeniyle ana dilde bir hizmet verilmemesinden kaynaklı, yapılan başvuruların bir kısmında ana dilde hizmet verilmediği için, sonucunda kadınların ölümüyle sonuçlanan örneklerle karşı karşıyayız; bunlardan bir tanesi, Fatma Altınmakas'tı.

Yine, İçişleri Bakanlığının KADES uygulamasında da Kürtçe -ana dilde- bir butonunun olmaması da aslında eşitsiz bir uygulamanın sadece kadın değil, farklı kimlikler açısından da çok yoğun olduğunun bir göstergesiydi. Bizler bütün kadınların toplam taleplerini şöyle ifadelendirebiliriz: Başta Aile Bakanlığı olmak üzere, bütün bütçelerin aslında toplumsal cinsiyete duyarlı hâle getirilmesi... Daha önce bununla ilgili çalışmalarımız vardı, biz kendi çalıştayımızın raporlarını da Sayın Bakana sunabiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de doldu, son cümlelerinizi alayım lütfen.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hemen toparlayacağım, önerilerimi sunuyorum, bir dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika süremiz yok, toparlayın bir iki cümleyle lütfen.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Toparlayacağım.

Şimdi, biz kendi çalıştayımızın sonuçlarını da iletebiliriz Bakanlığa ama bir de bu Meclis çatısı altında bir çalışma yürütülmüştü KEFEK'in alt komisyonu olarak "Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe nedir?" "Kadınların talebi nedir?" diye. Eğer gerçekten bu bütçenin sonucunda toplumun yarısı olan kadınların sesinin, taleplerinin, sözünün geçmesini istiyorsanız bence dönüp bir kez daha o notlara da bakmanız gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bitiyorum Başkan, tamam, bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama ek süreniz de geçti, rica ediyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bir kadın Bakan olarak kadınlarla ilgili bir Bakanlığın başındayken bence kadınların taleplerini bu kadar görmezden gelmeyen bir yaklaşım sergilemeniz gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süremizi çok aştık.

Şimdi, Sayın Filiz Kerestecioğlu Demir'e söz veriyorum...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ayrıca, Cumhurbaşkanı İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili değerlendirme yaptı. Sizden de bu konuyla ilgili bir değerlendirme bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Filiz Kerestecioğlu Demir...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İstanbul Sözleşmesi, kadınları sadece şiddetten değil, ekonomik olarak krizden de koruyordu. Bu konuda da sizlerin düşüncesini merak ettiğimizi ama bizim İstanbul Sözleşmesi’nden ve kazanımlarımızdan da vazgeçmeyeceğimizi buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir dakika bile vermiyorsunuz. On beş dakika verdiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakika ek süre kullandı, iki dakikayı da aştı doğrusu.

Sayın Filiz Kerestecioğlu Demir, on dakikadır süreniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hoş geldiniz.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Çalışma Bakanlığıyla birleşmesinin yanlış olduğunu en baştan beri ifade etmiştik ama bizim dinlenmemiz biraz zor oluyor. Nedense, kadın örgütlerinin ve yıllardır bu alanda uğraşanların deneyimlerinden yararlanmak yerine, herkes kendi algısı ve kendi siyasi yolunda ilerlemeyi tercih ediyor; bu da herhâlde ülkeye hiçbir katkı sağlamıyor diye düşünüyorum. Nitekim, 2021 Nisan ayında Bakanlıklar ayrıldı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ayrılan bütçenin ne kadar az olduğunu da aslında çok daha açık görür hâle geldik bu ayrılmadan sonra.

Bakanlığımıza ayrılan 66 milyar lira toplam bütçenin sadece yüzde 3,8’ini oluşturuyor ki onun da büyük kısmı personel giderleri. Bütçede yer alan alt programların ödenek ihtiyacı ne, ne kadar ayrılıyor, bu ödeneklerden ne kadar harcanıyor, harcanan ödeneklerde kişi sayısı üzerinden ne kadar başarı sağlanıyor; bu soruların cevabı performans odaklı bütçe planlamasına geçildiğinden beri bütçe teklifi tablolarında yer almıyor. 2022 bütçesi hazırlanırken kur farkı, enflasyon dikkate alınmamış; hedeflerin 2021 yılı gerçekleşen hedeflere bakılarak belirlendiği ortaya çıkmıştır. Bu da demek oluyor ki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bir önceki yıla göre daha az harcama yapmayı planlıyor.

Şimdi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yol açtığı sorunları, kadınların daha fazla işsiz kaldığını, daha yüksek oranda kayıt dışı istihdam edildiklerini, yoksulluğu daha derin yaşadıklarını, yıllardır artan kadına yönelik şiddeti hep konuşuyoruz. Çözüm geliştirmek için komisyonlar kuruluyor, seminerler düzenleniyor, tek adam kararıyla sonradan çekilsek de uluslararası anlaşmalar imzalıyor, kalkınma planı, Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı gibi şeyler yapıyoruz, yapıyoruz ama neden, neden sonuç almıyoruz? Çünkü bu politikalar hayata geçirilmiyor. Yani “6284” deyince ya da “yargı” deyince bir hukukçu olarak yıllardır hep ifade ettiğim şey şudur: Evet, yasalar var; evet, haklar var; etkin uygulama yok. Aynı şekilde yargıdaki gibi siyasette de bunun bire bir karşılığını görüyoruz. Etkin uygulama yok ya da etkin uygulamada farklı uygulamalar tercih ediliyor; maalesef, farklı algılar, farklı uygulamalar ve gerekli siyasi irade gösterilmiyor. Şimdi, böyle bir siyasi irade var karşımızda çünkü “Her kim bu ülkede bir daha İstanbul Sözleşmesi diye başlayan bir cümle kurarsa, ona en başta ve en çok kendi adlarını sapkın ideolojik ajandaları uğruna istismar ettiği için kadınlarımız tepki göstermelidir.” diyen bir irade var. Biz kadınlar bugünlerde “seç, beğen, al” şeklinde çirkin bir siyaset anlayışıyla karşı karşıyayız.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hangi irade?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nilgün Hanım, size söz vereceğim, o zaman cevap verin, lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Tamam.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ve bütün çirkin sözler bizim üzerimizden kuruluyor. Bir erkeğe cevap vereceği yerde, olayla ilişkisiz kız kardeşi tacizle tehdit eden mi dersiniz, “Ananı al git.” diyerek bu yolun taşlarını döşeyen mi dersiniz, “Bayanlara bile iş verebiliriz.” diyenler mi dersiniz. Evet, bu yolları bu taşlarla döşeyenlerle kadınlar olarak biz çok daha fazla uğraşmak durumunda kalıyoruz ve enerjimiz belki en fazla bunlara gidiyor. Bu ülkede kadınlar şiddete uğruyor.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Lütfen susar mısınız; yani konuşma hakkınız var, Başkan söz verecek, lütfen susar mısınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, rica ediyorum, hatibi dinleyelim. Söz verdiğimde siz de fikirlerinizi söylersiniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Taciz ve istismar ediliyor, öldürülüyor. Bu yıl şiddetin sebeplerinin araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi için komisyon kuruldu.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsmail Bey, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok, lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama yani çıkın dışarıda konuşun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Telefonla konuşuyor galiba, daha da fecaat.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Dışarıda konuşun telefonunuzla.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Toplantılara katılan birçok kişi ve kurum şiddet gören kadınlara yönelik...

Gerçekten inanmıyorum. Ama yani böyle bir konuşma usulü var mı, karşımda kahkahayla gülüp, telefonla konuşup...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ama size bir müdahalesi yok ki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O zaman dışarı çıksınlar, böyle bir saygı var. Başka bir şeyde “saygı, saygı” diye bağıırıyorsunuz. Burada konuşma yapıyoruz; Bakana ve bürokratlara yönelik konuşuyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Size karşı değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Size karşı” diyorsunuz, kahkahalar atıyorsunuz; benim insicamım bozuluyor burada, konuşma yapıyorum. Şaka mı yapıyorum? “Kadınlar ölüyor.” diyorum, “Tacize uğruyor.” diyorum, “yoksul” diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Filiz Hanım, siz o tarafa bakmayın, Hükümete veya bize bakın.

Evet, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ya bakmıyorum zaten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, peki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ses geliyor, bakmıyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sinirden gülüyorum, sinirden. Bence uzatmayın, uzatmayın; eğer işiniz varsa dışarıya çıkın ya da lütfen... Hatibimizin insicamı bozuluyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ya bu tamamen kasıtlı diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hepimiz milletvekiliyiz, zaman zaman seçmenden bir telefon gelebilir, bir şey olabilir ama olabildiğince rahatsız etmeden yapabilirsek memnun olurum.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Başkan, vallahi süre istiyorum, gitti sürem çünkü yani gerçekten böyle bir şey yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, ilave süre vereceğim.

Buyurun, devam edin lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – İsmail ağabey seçmeniyle görüşüyordu bu arada.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok önemli... Seçmeniyle görüşün yani bütçe görüşmesindeyiz, seçmeniyle görüşün. Yani inanamıyorum buna ya.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – “Affedersiniz.” demek çok mu zor?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Toplantılara katılan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

Filiz Hanım, devam edin lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – İnşallah önemli bir şeyler söyler de dinlerim yani.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam, bitti, sus, tamam. Bunu söyleyip susarsanız... Ay gerçekten ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ya lütfen susun artık.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bu ayrı bir saygısızlık, “İnşallah önemli bir şeyler söyler de dinlerim.” demek ayrı bir saygısızlık gerçekten. Yani, bunun için de ayrıca özür dilemek gerekiyor ama ben kimseden özür falan beklemiyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ya dinlemek istemiyorsanız çıkın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, süremizi bu tartışmalarla geçirmeyelim, lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben size hitap etmiyorum zaten, kadınlara hitap ediyorum ve burada eğer bir lokmacık, bir nebze not alacaklarsa Sayın Bakan ve bürokratlara hitap ediyorum. Ayıp ya! Ayıp yani, gerçekten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, devam edin Filiz Hanım, lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Sadece kadınlar dinlesin o zaman.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, sadece kadınlara hitap ediyorum, şiddet uygulayan erkeklere, erkek egemen sisteme hitap etmiyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – O zaman biz çıkalım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Çık, çık gerçekten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, rica ediyorum, devam etmemiz lazım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, ben konuşmuyorum, devam etmiyorum. Tamam, böyleyse devam etmiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cora, rica ediyorum.

Lütfen devam edin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Allah Allah!

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ya “Lütfen...” değil, onlara söyleyin. Gerçekten değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söyledim Filiz Hanım, gerçekten söyledim.

Buyurun lütfen, devam edin.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, ek süre verin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hâlâ konuşuyor ya...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok teşekkür ederim Salih Cora. İnanamıyorum yani gerçekten bu saygısızlığı...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Cora, bence sen çık, çık; gerçekten, vallahi çık. Çık dışarıya, biraz hava al; çık, hava al.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok, hayır, böyle bir saygısızlık görülmüş değil yani. Yok, gerçekten öyle; yani dışarıda konuşup burada bu saygısızlığı yapmak hoş bir şey değil; yani bu şekilde siyasi diyalog falan kurulamaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Filiz Hanım, siz de konuşmanızı yapın ama, artık yeter yani.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – E nasıl yapayım canım, nasıl yapayım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün konuşmalarda zaman zaman birtakım şeyler oluyor yani.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben bayılmıyorum onlarla konuşmaya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu, bu ortamın gereği. Siz de lütfen... Sanki yeni vekilmişsiniz gibi... Biliyorsunuz Meclisin ortamını. Sayın Bakana bakın ve konuşmanızı yapın lütfen.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Aynı şeyi siz de yapıyorsunuz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Onların hiç mi suçu yok Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben uyardım, herkesi de uyarıyorum; lütfen, rica ediyorum... Ama “Çıt çıkmayacak.” diyorsanız böyle bir ortam da yok burada, yani bunu hepimiz biliyoruz.

Buyurun lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sürem beş dakikadan başlarsa mümkünse...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama siz de devam ettirmeyin artık; lütfen konuşmanıza dönün.

Buyurun lütfen.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sen yap Filiz, lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yapacağım zaten de.

Evet, bir komisyondan bahsediyordum. Şiddetin önlenmesi için kurulan o komisyonda toplantılara katılan birçok kişi ve kurum kadınlara yönelik destek mekanizmalarının yaygınlaşması ve bu mekanizmaların tanıtılması gerektiği konusunda hemfikirdi ancak buna karşın Aile Bakanlığının 2022, 2023 ve 2024 hedeflerine baktığımızda her yıl için sadece bir yeni sığınak açılmasının planlandığını gördük. Şimdi, komisyonun İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmeyi meşrulaştırmak için kurulduğunun farkındayız ama yine de toplantıda varılan görüş birliklerinin gerçekten bir sonuç üretmesini beklerdik; ne yazık ki bu gerçekleşmedi görüyoruz ki.

Sayın Bakan, cinsel tacize uğradığı için Emniyete şikâyet başvurusu yaptıktan bir hafta sonra intihar eden Eda Nur Kaplan hakkında soru önergemize cevap olarak dediniz ki: “ŞÖNİM’lerde şiddet mağduruna yönelik tedbirlerin takibi ve izlenmesi ile psikososyal, hukuki, eğitim ve mesleki, sağlık,

ekonomik destek, rehberlik vesaire hizmetleri sunulmaktadır.” Ancak ŞÖNİM’ler kâğıt üzerinde tanımlanan bu görevleri maalesef yerine getiremiyorlar. Üç gün önce katıldığım 24’üncü Kadın Sığınakları Dayanışma Merkezleri Kurultay’ında paylaşılan Sığınak İzleme Raporu’ndan bilgileri size aktarmak istiyorum. Keşke sizler de aslında 98 yılından beri yapılan bu kurultaylara daha aktif olarak katılsanız ve daha aktif olarak oradaki değerlendirmeleri dinleseniz. Öncelikle “ŞÖNİM ile şiddete uğrayanların yönlendirildiği sosyal hizmet merkezleri arasında yeterli koordinasyon ve iş birliği bulunmuyor. ŞÖNİM’lerin duyurusu yapılmıyor.” diyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkanım, iki dakika olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Zaten yirmi saniye de geçmiştiniz.

Buyurun lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama iki dakika olmaz, gerçekten iki dakika olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlayın konuşmanızı.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – ŞÖNİM çalışanından edinilen bilgi şöyle: Yani gerçekten şiddete uğrayan, destek ihtiyacı olan birçok kadın böyle bir danışma merkezinin olduğundan habersiz. Erişim imkânı sınırlı, 7/24 hizmet sunmuyorlar bazıları ve asansörsüz binaların en üst katlarında, şehrin çok uzak yerlerinde bulunuyorlar. Belli bir standartla çalışmıyor, aralarındaki ilişki ve anlayışlar farklı, personellerin iyi niyet veya kötü niyetine bağlı olarak uygulamalar değişebiliyor, standardizasyon yok. Şimdi, mesela, gizlilik kararından dolayı hastaneye gidemeyen bir kadın sağlık için başvuru yaptığında “Artık hayatınız böyle devam edecek, bundan sonra daha normal bir hayat beklemeyin.” cevabını alabiliyor. Bu, kadınların motivasyonunu inanılmaz kıran ve aslında 2’nci bir şiddet yaratan bir durum. Kollukta, tabii, eksik, yanlış yönlendirmeler oluyor ve başvuru yapmaktan caydırmaya yönelik yönlendirmeler hâlen devam ediyor maalesef kolluk personelinde. ŞÖNİM’lerin yönlendirdiği sosyal hizmet merkezleri de erkek şiddetiyle mücadelede yeterli donanıma sahip değil, iş yükleri fazla ve personel sayıları da az.

Aslında yerel yönetimleri de inceledik, daha önce onlara da sorular sormuştuk. Bu görev sadece bakanlıklara ait değil ve yerel yönetimlere de ciddi görev düşüyor ama yerel yönetimlerin de hakikaten bu konuda eksik kaldığını görüyoruz. Hani, nüfusu 100 binin üzerinde olan her belediyenin sığınak açması gerekirken maalesef onlarda da bu uygulama yok ama bunları denetlemek ve aynı zamanda uyarıda bulunmak da sizin göreviniz. Çünkü Bakanlık, aynı zamanda bir koordinasyon merkezi yani kadına yönelik şiddeti önlemek için ve belediyelerle de bütün diğer kurumlarla da şiddetle ilgili bu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım, çok aştık süreyi. Başka birçok arkadaşımız var bugün konuşmak isteyen.

Buyurun, lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kaç dakika aştık? Sayın Başkan, hakikaten bitiremiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama yani gün boyu siz konuşamazsınız, kusura bakmayın.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Gün boyu konuşmayacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Birçok arkadaşımız var söz isteyen, lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Gün boyu sözümü engellediler ve siz de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Verdim, ek süre verdim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İki dakika verdiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Filiz Hanım, son cümlelerinizi alalım, lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Zaten veriyor arkadaşlar, Erol Katırcıoğlu da Garo Paylan da sözlerini bizlere verdiler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, onları kullanıyorsunuz şu anda, tamam.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Onları kullanmıyoruz, sizin takdirinizi kullanıyoruz diye biliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, KEFEK de bu anlamda gerçekten etkisiz bir komisyon. Yani özellikle son yıllarda Birleşmiş Milletler projeleri dışında neredeyse görev almıyor, hâlbuki yıllardır üyesi olduğum KEFEK'in de kendi başına toplanma, bu konularda daha duyarlı olma görevi ve yetkisi var ve bunları yapabilmesi gerekirken maalesef bunu yapmıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Son olarak, son olarak, beşinci yargı paketinde sizin devre dışı bırakıldığınızı görüyoruz, bu önemli bir konu. Beşinci yargı paketinde icrayla çocuk teslimi konusunun Adalet Bakanlığından Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığına yüklendiğini... Ve gerçekten, bu, doğru bir şey değil çünkü inanılmaz yükü olan bir yer.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Son cümlemi söyleyeceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söyleyin lütfen artık.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, son olarak şunu söylemek isterim ki: Bizler İstanbul Sözleşmesi'ni geri getireceğiz ve kadınlar bu ülkede eşit yurttaşlar olarak yaşayacaklar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erhan Usta, İYİ Parti...

Süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi, biraz istatistiki bilgilerin çok olduğu bir konuşma olacak. Ancak, önce genel tespitlerimi yapayım, daha sonra da bunları rakamlarla izah etmeye çalışacağım. Bir defa, çok net bir şekilde, önce tabii Türkiye'nin şu anda bana göre en büyük sorunu yoksulluk. Yani, ekonomik sorunlar anlamında yoksulluk ve bu yoksulluk Türkiye'de giderek derinleşiyor. Tabii, bu da sizin temel faaliyet alanınız. Kişi başı gelir açısından da bunu görüyoruz. Türkiye, bu yılı dışarıda tutarsak -büyüme rakamının ne olacağını bilmiyoruz ama- son yedi yılda kişi başı gelir açısından sürekli fakirleşen bir ülke; cumhuriyet tarihinde bu hiç olmuş bir şey değil. Şimdi, tabii, bu bugüne has bir şey değil aslında, bir süredir devam ediyor bu yoksullaşma, rakamlar bunu gösteriyor. Fakat pandeminin ekonomik ayağıyla mücadelede

yapılan eksiklikler, yanlışlıklar, yetersizlikler bu fakirleşmeyi ve yoksulluğu derinleştirdi, hızlandırdı. Bunların her birine ilişkin deliller sunmaya çalışacağım. Tabii, daha özelden baktığımızda da kadın ve çocuk yoksulluğu da daha ileri safhada. Bunun üzerine de mutlaka odaklanılması gerekiyor. Pandemide kadınların, çalışanlar açısından veya çalışmasa da toplum açısından en fazla etkilenen kesim olduğunu biliyoruz. Gelir adaletsizliği toplumda giderek artıyor. Dolayısıyla, sürdürülebilir politikalarla yoksulluğu azaltmak gerekiyor yani yoksulluğu yönetmek değil, yoksulluğu azaltacak politikalar uygulamamız lazım ve yoksulluk kültürünün de nesilden nesile geçişini de engellemek gerekiyor. Bu, toplum açısından çok ciddi bir risk; bu, siyasi iktidarlar meselesi değil yani bu kültürün nesilden nesile aktarılması lazım ülkede.

Cinsiyete dayalı ücret farkı yüksek, bunları da konuşacağız. Başka ülkelerle mukayesesi doğru ama çok fazla bilmiyorum ama bizde yüksek ve düşme trendinde de değil. Bizim, İYİ Parti olarak yakın zamanda İstanbul'da yaptığımız bir yoksulluk çalışması var, bunu açıklayacağız. Burada çok kritik tespitlerden bir tanesi, İstanbul'da çocuklarda bodurluk problemi başladı yani yeterli beslenememekten kaynaklanan bodurluk probleminin başladığını biz çalışmalarımızda tespit etmiş durumdayız ve eğitim durumu düşük olanların da gelirleri daha düşük. Tabii, bunun düşük olması normal -yani bütün dünyada böyledir- ancak makas çok açık, hele bir de ortalama gelirin düşük olduğu bir yerde eğitim durumu düşüğe gelirin düşüyor olması da ayrıca toplumda bir soruna neden oluyor.

Şimdi, Sayın Bakan, yani elbette AK PARTİ hükümetlerinin iyi yaptığı işler olmuştur, kötü yaptığı işler olmuştur; başarılı, başarısız dönemleri olmuştur. Yoksullukla mücadele anlamında veya sosyal yardımlar anlamında geçmişle mukayese edildiğinde elbette epeyce mesafe katedilmiştir. Ancak, şunu görmemiz lazım: Her veride farklılaşabiliyor ama özellikle son altı yedi yılda, 2010-2014, kimi zaman 2013'ten sonra falan bu kazanımların geri verilmeye başlandığını görüyoruz. Mesela, 2014 yılında... Biliyorsunuz, yoksullukla ilgili bir sürü parametre var, bir sürü farklı tanımı var, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'ndaki tanımı alıyorum, o medyan gelirin yüzde 60'ını alıyor yani hükümetin dokümanındaki aldığı şeyi, genel olarak onu kullanıyorum. Bu yüzde 70 de kullanılabilir veya yüzde 50'i de kullanılabilir duruma göre ama yüzde 60'ı kullanmak, hükümet de onu kullandığına göre, herhâlde en anlamlısı o. Mesela, 2014 yılında yoksulluk oranı 21,8. Tabii, bizde veri kesikliği çok fazla olduğu için çok geçmişle mukayese edilemiyor. Bu, mesela, 2017'de yüzde 20,1'e kadar düşmüş yüzde 60 medyan gelire göre ama bundan sonra, 2017'den sonra tekrar bir artma trendine giriyor ve en son, 2020 yılı rakamı yüzde 21,9. Şimdi, tabii, şu gözden kaçmasın: 2020 yılı rakamı olarak açıklanan rakamın gelir referansı 2019. Yani pandeminin toplum üzerinde oluşturduğu o yoksullaşma, bu 2020 rakamına yansımış değil. Çünkü TÜİK bunu zaten o şekilde söylüyor, diyor ki: "Gelir referansı yılı 2019'dur." Dolayısıyla bozuluyor ve korkarım, önümüzdeki yıl yeni rakamlar açıklandığında, 2021 yılı rakamları açıklandığında 2020 pandemi etkisini orada çok daha derin hissedeceğiz. Tabii, yüzde 21,9'un tekabül ettiği insan sayısı 17,9 milyon insan. Yani Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda kullanılan tanıma göre, Türkiye'deki yoksul sayısı 2020 yılı itibarıyla 17,9 milyon insan ve bu, bir önceki yıla göre de yaklaşık 714 bin kişi artmış. Tabii, yüzde 70'i referans aldığımızda bu 17,9 milyon yoksul sayısı 23,7 milyon yoksula çıkıyor. Bu, mutlak suretle üzerinde durulması gereken ve azaltılması gereken, hani yönetilmesi değil de çözülmesi gereken bir sorun olarak duruyor. Ona ilişkin de -fırsatım olursa- önerilerimi de sunmaya çalışacağım.

Şimdi, tabii, Gini katsayısına bakıyoruz, bu da gelir dağılımını ölçen hepimizin bildiği bir katsayı. Burada da seri 2006'dan başlıyor ama 2006 yılı sorunlu bir yıl, onu görmek gerekiyor. İlk başlangıç yılında, 2006 ile 2007 arasında çok radikal değişim var. Orada muhtemelen 2007'yi almak çok daha anlamlı olabilir. Yani bakıyoruz, 2007'den 2014'e kadar Gini katsayısında küçük de olsa bir düzelmeye

var fakat bu da tekrar 2014'ten sonra bozuluyor ve şu anda geldiği nokta, 2021 yılı Gini katsayısı 0,41 yani 2007'deki 0,406'dan daha yüksek. Yani 2007'ye göre bizim gelir dağılımımız daha fazla bozulmuş durumda, burada da yine pandeminin etkilerini tam olarak görmüyoruz.

Şimdi, gelirden en yüksek pay alan yüzde 10'luk yüzde 10'luk kesimin en düşük pay alan yüzde 10'luk kesime göre gelirine baktığımızda da benzer bir gelişme var. Yine, elbette düzelmeler olmuş; 2007'de 14,4 katı iken 2014'te 12,6'ya kadar düşürülmüş ancak 2014'ten sonra, 2020'de geldiği nokta 14,6 ve bu, 2007 seviyesinin üzerinde. Yani en zengin yüzde 10'un aldığı pay, en düşük yüzde 10'un gelirden aldığı payın 14,6 katı ve bu, 2007 seviyesinin üzerinde; bu, mutlak surette üzerinde durulması gereken bir konu.

Şimdi, ben birkaç araştırmadan da bakarak her birinden -bunlar tabii biraz fazla olacak ama- aktarabildiğim kadar istatistik aktaracağım: Şimdi TÜRK-İŞ ve TÜİK verilerini ortak kullandığımızda, 2018 yılında ülkemizde açlık sınırının altında 9 milyon 910 bin kişinin yani yaklaşık 10 milyon kişinin olduğunu görüyoruz, açlık sınırının üzerinde olup yoksulluk sınırının altında olan kişi sayısı da 42,7 milyon; bu farklı bir tanım, TÜİK ve TÜRK-İŞ tanımlarıyla birlikte baktığımızda... Şimdi, bir yıl boyunca 3 öğün simit yemeye parası yetmeyen 400 bin kişinin olduğunu tespit ediyoruz. 3 öğün sadece simit yiyecek -tabii, böyle bir hayat olmaz ama bu simit hesabını siyasilere çok yapar, Sayın Erdoğan bunu en fazla yapanlardandı- ama buna parası yetmeyen 400 bin kişinin olduğunu tespit ediyoruz. Türkiye'de nüfusun yüzde 39,3'ü ısınma sorunu yaşıyor Sayın Bakan; 36,9'u da çatı akması, çürümüş pencere ve rutubet gibi güvensiz barınma koşullarında yaşıyor yani yüzde 37'lik bir kesimde barınmayla ilgili ciddi sorunlar var. Konut sahipliği açısından baktığımızda, örneğin 2006 yılında konut sahipliği yüzde 60,9'ken, 2020 yılında yüzde 57,8'e düşmüş; bu da önemli bir şey yani bir gerileme.

Derin Yoksulluk Ağı'nın "Hikâyenin Yok Hâli" araştırmasına baktığımızda, Türkiye'de kişilerin yüzde 40,7'si hanedeki kişi sayısına göre fazla kalabalık evlerde yaşıyor, fazla kalabalık evlerde yaşama oranı yüzde 40,7. Burada, yine, bu çalışma kapsamında görüşme yapılan en yoksul hanelerde kira ödeyenlerin yüzde 38'i evden çıkarılma riski yaşadığını, yüzde 10'u barakada yaşadığını, yüzde 37'siyse yaşam alanlarını güvenli bulmadığını belirtiyor. Kişilerin yüzde 84'ü yeterli miktarda besine ulaşamıyor bu çalışmaya göre, gıda gruplarının çoğunu makarna, pirinç ve ekmeğe oluşturuyor. Çocuklu ailelerin yüzde 74'ü bez ve mama bulmakta zorlanıyor, yüzde 21'i ise bez ve mama alamıyor. Bu ailelerin yüzde 87'si kurum yardımları, destekler vesaire olmadan bu ürünlere erişemeyeceğini söylüyor. Hanelerin yüzde 67'sinde en az bir bireyin kronik hastalığı bulunuyor, hastalığı olanların yüzde 41'i sağlık güvencesi olmadığı için, yüzde 34'ü sağlık güvencesi ilaçlarını karşılamadığı için ilaçlarını düzenli şekilde alamadığını ifade ediyor.

Yine, Tüketici Hakları Derneğinin Covid-19 Pandemisinde Yoksulların Temel Gıdalara Erişimi Raporu'na göre pandemi döneminde yumurtanın fiyatı yüzde 100 -tabii bu 2021 itibarıyla- ekmeğin fiyatı yüzde 25, beyaz peynirin fiyatı da yüzde 40 civarında artmış. Şimdi, yoksulların yüzde 67'si pandemi öncesinde her gün yumurta tüketebilirken bu oran, pandemiden sonra yüzde 4,4'e geriliyor. Bunları çok fazla saymayacağım ancak şunu söyleyeyim: Bu pandemi dönemi gerçekten hem esnaf kesime destek açısından çok fevkalade kötü yönetilmiştir hem de yoksulluk açısından. Bakın, yüzde 1,17'de sosyal yardımlarınız. 2019'da pandemi var mı? Yok. 1,30'a çıkıyor -değil mi- millî gelire oranı olarak; 0,13'lük bir artış var. Onun tekabül ettiği reel rakam 6,5 milyar lira Sayın Bakan, siz pandemi olmayan döneme göre sosyal yardımlarda ancak 6,5 milyar lira bir artış yapabildiğiniz 2020 yılında. Tabii, bu anlamda baktığımızda çok ciddi düşüş kalıyor bu oran.

Şimdi, kadın yoksulluğu tabii, ayrı bir sorun alanı, bunun üzerinde özellikle durmamız gerekiyor. Şimdi, TÜİK İşgücü İstatistiklerine baktığımızda, Ağustos 2021 itibarıyla -mevsimsel düzeltilmiş veri elbette- kadın işsizliğinin yüzde 15 olduğunu görüyoruz, tarım dışında kadın işsizliği ise yüzde 18,7 düzeyinde, genç kadınlarda ise işsizlik oranı yüzde 29. Şimdi, istihdam oranı ve iş gücüne katılma oranları açısından baktığımızda da pandemide epeyce düştü, pandemiye göre bir toparlanma var ancak şu anda kadın istihdam oranını ve kadın iş gücüne katılım oranını Aralık 2017'yle mukayese ettiğimizde hâlâ ciddi ölçüde altında. Yani burayı yeteri kadar... Çünkü "güçlenen iş gücü" diye OECD'nin çalışmaları falan vardır, hakikaten bunu, bu iş gücünü pandemide koruyamadığımız için... Biz buradan bas bas bağırarak -benim Plan ve Bütçe Komisyonundaki ilk konuşmamdan arkadaşlar hatırlar- yani "Bu iş gücünün tekrar dönmesi çok zor, 'iş gücünün gücenkliği' diye uluslararası bir kavram var, bunları tekrar döndürmekte zorlanırsınız." diye. "Yüzde 21,7 ekonomi büyüdü." diyoruz fakat kadın istihdam oranı Aralık 2017'nin yüzde 2,3 altında; iş gücüne katılma oranı 1,8 altında; bunlar çok yüksek bozulmalar.

Şimdi, Kadının İnsan Hakları Derneğinin Şubat 2021 "Salgında Kadın Olmak" araştırmasına göre, salgının etkisiyle kadınların yüzde 73'ü ekonomik sıkıntı yaşamış. Kendini "yoksul" olarak tanımlayan nüfus, pandemi öncesinde yüzde 0,9 iken, pandemi sonrasında yüzde 28'e yükselmiş. Kadınların yüzde 12'si kamu kurumlarından, yüzde 41'i aile ve akrabalarından borç, destek alırken, yüzde 11'i tasarruflarını harcamış, yüzde 15'i ise masraflarını kısmak zorunda kalmış.

Yine, ILO raporlarına göre, Türkiye'de faktör ağırlıklı cinsiyete dayalı ücret farkı yüzde 21,1. Yani faktör ağırlıklı, faktör etkilerinden arındırılmış hâliyle bile cinsiyete dayalı ücret farkı yüzde 21,1. Çocuğu olan kadınlar, olmayanlara göre yüzde 11 daha az ücret alıyor Sayın Bakan. Sayın Cumhurbaşkanı, bir yandan "3 çocuk yapın, 4 çocuk yapın." diyor. E, bunu kim yapacak? Kadın yapacak. E, kadın çalışıyorsa ne olacak? Zaten kadın olduğu için yüzde 21 daha düşük alıyor, bir de çocuğu olduğu için yüzde 11 daha düşük ücret alıyor. Bu insanlar nasıl geçinecek? Yani bir politika uyguluyorsak bunun altını doldurmamız lazım, biz devletiz, düzenleme yapın o zaman. Niye yapmıyorsunuz bununla ilgili düzenleme? Çalışan anneler, çalışan babalara oranla yüzde 19 daha az ücret alıyor. Üstelik, yaş arttıkça, eğitim düzeyi azaldıkça cinsiyete dayalı ücret farkı artıyor. Tüm yönetici pozisyonlarda, kadınların yalnızca yüzde 20'si görev alabiliyor. Özel sektörde cinsiyete dayalı ücret farkı yüzde 15, kamuda yüzde 5,1; özel sektörde daha fazla ama bu düzenlenebilir yani bunu zaten düzenleyeceğiz, devlet verecek değil. Kayıtlı çalışan kadınlarda cinsiyete dayalı ücret farkı -burada da ayrı bir sıkıntı var- yüzde 11,5 ama kayıt dışında yüzde 24,2.

Yine, Derin Yoksulluk Ağı'nın Pandemi Döneminde Derin Yoksulluk Araştırması'na göre de -bu da Kasım 2020, tabii, bu çalışmalar sürekli güncellenen çalışmalar değil- en yoksul durumdaki hanelerin yüzde 66'sında kadınlar çalışmıyor. İşte, bu da ayrıca yoksulluğu artıran bir sorun. Yetişkinlerin yüzde 55'i çocuk bakımı yükümlülüğü sebebiyle çalışmıyor. Kadınlar yaşadıkları bölgede cinsel saldırı sebebiyle kendini güvende hissetmiyor. Kadınların yüzde 17'si evdeki tek ebeveyn.

Tabii, bunların her birini ayrı ayrı konuşabiliriz ancak vakit çok sınırlı olduğu için biraz hızlı aktarmaya çalışacağım. Çocuk yoksulluğu meselesi de diğer bir sorun. TÜİK verilerine göre, ülkemizde 7,4 milyon çocuk yoksul yani çocuklarımızın üçte 1'i yoksul. UNICEF 2020 raporlarına göre, çocuklarımızın yalnızca yüzde 53'ü hayatından memnun. Biliyorsunuz, gençlerin zaten yüzde 70'i yurt dışına çıkmak istiyor.

ILO raporlarına göre, Türkiye'de 5-17 yaş arasında 720 bin çocuk işçi var. 720 bin çocuk işçinin yüzde 31'i tarımda, yüzde 24'ü sanayide, yüzde 45'i hizmet sektöründe çalışıyor. Yine, 720 bin çocuk işçinin yüzde 35'i yani 250 bin çocuk, çalışmak zorunda olduğu için herhangi bir eğitim alamıyor. Ayrıca

başka bir problem var, yirmi gün ve üzeri devamsızlık oranı Türkiye’de -eğitim bütçesinde konuştuğumuz- yüzde 34 Sayın Bakanım. Yani eğitimde görünen de aslında okula gitmiyor, işte, muhtemelen benzer sorunlardan. Çocuk işçilerin yüzde 36’sı ailesinin ekonomik faaliyetlerine yardımcı olmak için, yüzde 23’ü aile gelirin katkıda bulunmak için çalışırken, yalnızca yüzde 6’sı kendi ihtiyaçlarını karşılamak için çalışıyor. 720 bin çocuk işçinin yüzde 60’ı ailesinin gelir seviyesi düşük olduğu için çalışmak zorunda.

Türkiye’nin ILO’ya sunduğu Çocuk İşgücü Anketi’ne göre, Türkiye’de 1994 yılında 974 bin çocuk işçi varken, bu sayı 1999 yılında 511 bine düşmüş, ancak 2019 yılında yeniden 720 bine çıkmıştır. Yani yıllar içerisinde yoksulluk artıyor, yoksulluk arttıkça çocuklar çalışmak zorunda kalıyor. Türkiye’de 2 milyondan fazla çocuğun eve gelir getiren ebeveyni de işsiz durumda.

Şimdi, tabii, “bakım ekonomisi” diye de üzerinde çok durmamız gereken bir konu var. Yani araştırmalara göre, Türkiye’de okul öncesi eğitim ve bakım hizmetleri sektörüne yapılan harcamaların OECD ortalamasına çıkarılması durumunda -bu bir öneri aynı zamanda- 720 bin yeni iş alanı yaratabileceğimiz hesap ediliyor. Bu işlerin yüzde 73’ünde kadınları istihdam edip görece yoksulluğu yüzde 1,5 oranında azaltmak ve kadın işsizliğini üçte 1 azaltmak mümkün. Alın size bir imkân yani toplumsal sorunlara ciddi ölçüde çözüm getirecek bir mesele. Bu yatırımın da yaklaşık tutarı 20,7 milyar Sayın Bakan, bunlar para değil bizim bütçemizde, bunlar yapılabilecek şeyler.

Yine, ILO raporlarına göre, Türkiye okul öncesi eğitim, uzun dönem bakım hizmetleri, annelik, engellilik, hastalık izni, iş aramaları gibi alanlarda 41 ülke arasında sondan 3’üncü sırada yer alıyor. Verilere göre, Çin, Şili, Gana, Güney Afrika ve sosyal devlet olmadığı için eleştirilen ABD gibi ülkeler, bakım hizmetlerine Türkiye’den daha çok kamu harcaması yapıyor. UNDP raporlarına göre Covid süresince kadınların yüzde 50’si iş yaşamlarına ara vermek zorunda kalmış, erkeklerde bu oran yüzde 42. Kadınların ve erkeklerin yüzde 10’u sağlık nedeniyle istifa etmek zorunda kalmış; kadınların yüzde 2’si evde çocuk, yaşlı, hasta bakımını üstlenmek zorunda olduğu için istifa etmek durumunda kalmış. Kadınların yüzde 68’i ev işi sürelerinde artış olduğunu dile getiriyor. Kadınların yüzde 50’si, erkeklerin yüzde 24’ü iş yüküyle başa çıkmanın zor olduğunu dile getiriyor. Bu oran, çalışan kadınlarda yüzde 63’e, çalışan erkeklerde yüzde 27’ye çıkmakta. Kadınların yüzde 85’i ev işlerinin kadınlar ve erkekler arasında eşit bölünmesi gerektiğini düşünürken bu oran erkeklerde yüzde 65. Biraz daha centilmen olmamız gerekiyor. Kadınların yalnızca yüzde 24’ü “Ev işi, kadın işidir; gelir getirmek, erkeğin işidir.” diye düşünürken bu oran erkeklerde yüzde 41. TÜİK Zaman Kullanım Araştırması’na göre de kadınlar ev bakımına erkeklere göre 5 kat daha fazla süre harcıyor, erkekler 46 dakika.

Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneğinin Salgında Kadın Olmak Araştırması’na göre de salgın öncesi, kadınların yüzde 16’sı evdeki işlere dört saat ve üzeri zaman ayırırken salgın sonrasında bu oran yüzde 42’ye çıkmış. Kadınların yüzde 72’si bakım ve ev işleriyle ilgili zorluk yaşamış salgın süresince. Zorluk yaşayan kadınların yüzde 20’si eşlerinden, yüzde 24’ü çocuklarından, yüzde 10’u ailenin diğer üyelerinden yardım almış ancak yüzde 17’si zorluklarla kendisi başa çıkmak durumunda kalmış.

Şimdi, “Sosyal yardımlar arttı.” diyoruz; bakıyoruz, sosyal yardımlarda artış var ancak bunun -işte bu veriler de gösteriyor ki Sayın Bakanım- niye arttığı önemli. Yani hakikaten kapsama alanımız çok genişlediği için veya ne bileyim yani yoksulluğun artmasından değil de eskiden daha az yaparken... Başlangıç için bunu söyleyebiliriz sosyal yardımların artmasına ancak kapsama alanı genişledi, bundan sonra yoksul sayısında bir artış varsa bu, bizim daha fazla alanı kapsadığımızdan değil, daha fazla insan

veya daha fazla aile yoksullaştığı için oluyor. Dolayısıyla, buralarda, harcamanın çok fazla arttığını ifade etmek bana göre çok anlamlı değil. Şimdi, tabii, üstelik bu şeyler... Yani yoksul sayısındaki bu artışta tabii, enflasyonun hızlanmasını da dikkate almak gerekiyor.

Şimdi, şöyle, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda bir tablo var. Bunu bir arkadaşımız biraz daha geliştirerek şöyle bir şey yapıyor: Orada kimi yardımlarda hane sayısı var, kimi yardımlarda aile sayısı var. Bu tabloya göre -tablonun referansını verebilirim: Sayfa 292, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı- yardım alan kişi sayısı 10,8 milyon, hane sayısı 8,4 milyon. Ortalama 3 kişi üzerinden alınsa 36 milyon insan -mükerrerlik var burada tabii- yardım alıyor Türkiye'de. "Mükerrerliği yüzde 40." şeklinde bir değerlendirme yapılmış; böyle yüzde 40'ının mükerrer olduğu düşünülürse 21,7 milyon insanın yardım aldığını görüyoruz. Bu oranlar, bu anlamda baktığımızda, mutlak surette düşürülmesi gereken... "Yardımlarını keselim." diye değil, yoksulluktan kurtarmamız lazım. Yani hele seçmen olarak bakınca tabii, bu da Hükümetin çok hoşuna gidiyor işin doğrusu, böyle sadık seçmen, sürekli sana bağlı hâle gelmiş, bağımlı hale gelmiş; para veriyorsun, "Param kesilecek." diye... Kasım 2015 seçimlerinde ben çok iyi hatırlıyorum, MHP'den adaydım o zaman, gittiğimiz her yerde karşımıza çıkan bize diyordu ki: "Giderlerse yardımı keseceksiniz siz." Çünkü AK PARTİ öyle propaganda yaptı, "Bak, Hükümet kurulamadı, biz gidersek yardımlar kesilir." propagandasıyla karşılaştık. Sadık seçmen olarak görmenin ötesinde bunu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Normal süreniz tamamlanmıştır, iki dakika ek süre veriyorum, toparlarsanız sevinirim.

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, tabii, bakıyorum ben bütçenize, bütçenizde bunlara ilişkin hiçbir şey yok Sayın Bakan yani bütçeniz... Bakın, ben bu Bakanlığın bütçesinin ayrılması gerektiğini geçen yıl burada bas bas bağırdım. Doğru yapıldı, ayrılma doğrudu ama sizin de Bakanlık gibi hareket etmeniz lazım. Yani bakıyorsun, para harcanyor; o paralar zaten harcanyordu, sosyal yardımlaşma vakıfları, şunlar bunlar üzerinden harcanabilir o paralar, onlarda çok problem yok. Yani hiçbir şey üretilmemiş.

Kadının Güçlenmesi Programı var ve -Aile Bakanlığı sadece- tamamı 943 milyon lira; 1 milyar lira bile değil ya, 1 milyar değil Kadının Güçlenmesi Programı ve bunun da 591 milyon lirası sizin Bakanlığınızın bütçesinde. Yani Bakanlığın başındaki "aile"yi filan kaldırmak lazım bu durumda. Kadının Güçlenmesi Programı'na 1 milyar lira dahi ödenek koyamamışsınız Sayın Bakan. Bunun alt programları var; Kadına Yönelik Ayrımcılık ve Şiddetle Mücadele Edilmesi Programı, 437 milyon lira sadece. Yani bunu vergiye ben oranladım, Türkiye'nin bir saatte topladığı vergi 624 milyon lira; sizin kadına yönelik ayrımcılık ve şiddetle mücadele edilmesi için koyduğunuz para, Türkiye'de bir saatte toplanan verginin yarısı kadar ancak Sayın Bakan. Kadının Toplumsal Statüsünün Geliştirilmesi ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması, ne kadar cafcıflı bir alt program; ya, 22 milyon lira ya. İşte, İncek'te malikâne diye sattıkları bir tane villa 22 milyon lira Sayın Bakanım, bir tane villa parasına siz "Kadının Toplumsal Statüsünün Geliştirilmesi ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması" diye program yapmışsınız. Şehit Yakını ve Gaziler Programı, sizin Bakanlığınız bütçesinde 13,5 milyon lira sadece, bir daire parası bu da. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı'nda da toplam para zaten...

Dolayısıyla, yardım dağıtan bir Bakanlık olmanın ötesinde bir şeyler yapmanız gerekiyor. Para dağıtmanın... Yani bunu yapmadıktan sonra, bu anlamda hiçbir şekilde Bakanlık olamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, son cümleleri rica edeyim.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, bir iki dakika tolerans... Görüyorsunuz, bakın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Verdim zaten, iki dakikadan fazladır...

ERHAN USTA (Samsun) – Onu biliyorum, onun ötesinde, bugün çok sakin bir konuşma yaptım, bunu ödüllendirmeniz lazım ki gelecek konuşmalar da böyle olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Normal durum bu, niye ödüllendirelim yani?

ERHAN USTA (Samsun) – E peki, o zaman siz bilirsiniz. Maliye Bakanlığı bütçesinde bunun acısını çıkartırım “Kadınlara niye para vermediniz?” diye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Engelli öğretmen atamalarında çok ciddi sorun var, engelli atamalarının tamamında sorun var. Madde bağımlılığı meselesi önemli bir sorun olarak hâlâ önümüzde. Gazi ve şehitler arasında ayrımcılığın mutlak surette sonlandırılması lazım haklar açısından.

İstanbul Sözleşmesi meselesi hâlâ topluma anlatılmadı. Ya, anlatılacak bir yanı yok zaten. Bu bir hak gasbidir, bu bir yetki aşımıdır; bu yanlıştan dönmeniz gerekir. Bu ve bununla ilgili de topluma hiçbir açıklama yapılmaması ayrıca bir saygısızlık olmuştur.

Netice olarak -çok kısa o zaman, önerilerin detayları vardı ama- şunu yapmamız gerekiyor Sayın Bakan: Yani yoksullukla mücadele ve toplumsal sorunların, bu anlamda ekonomik sorunların, aşılması için yüksek ve istikrarlı büyümeyi sağlamamız lazım öncelikli olarak ve geliri de adil dağıtan bir büyüme olmalı bu. Bugünkü büyüme o değil, yüzde 21,7’lik büyümede gelir adil dağıtılmıyor. Benim vaktim olsa söyleyecektim ücretlerin payının nasıl düştüğünü. İşte, kadın istihdamı niye artmıyor? Bu, adaletsiz bir büyüme olduğu için. Sosyal yardım sistemini güçlü tutmamız lazım, evet, ama “Yoksul sayısını artıralım...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleri alalım, çok aştık gerçekten.

ERHAN USTA (Samsun) – Tabii, bitiriyorum hemen, son cümle.

Bir de evrensel geliri mutlak surette yani hiç geliri olmayan ailelere geliri... Biz İYİ Parti olarak böyle bir programı da açıklayacağız ama şimdiden öneri olarak Hükümetinize sunuyorum: Evrensel geliri mutlak olarak gündeminize almanız gerekir.

Ben, bu çerçevede yine de Bakanlık bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi diğer arkadaşlarımıza söz verirse biraz uzayacak; bu sefer biraz erken yemek arası verelim.

Saat 13.30’da bir araya gelmek üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 13.32****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)****(Oturum, Sözcü Abdullah Nejat Koçer tarafından açıldı)**

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Değerli Komisyon üyeleri 13'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bütçe görüşmelerine devam ediyoruz. Söz taleplerini karşılama devam edeceğim.

Şimdi sıra Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mustafa Kalaycı'da.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakika.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanımıza görevinin hayırlı olmasını diliyor, kapsamlı sunumu için teşekkür ediyorum.

Bugün 10 Kasım, Türk milletinin büyük evladı, Türkiye Cumhuriyetinin kurucu lideri Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ebediyete irtihalinin 83'üncü yıl dönümünde rahmetle ve minnetle anıyorum; ruhu şad, mekânı cennet olsun. Onun millî egemenliği esas alan, tam bağımsız ve güçlü Türkiye ideali bize her zaman ilham kaynağı olmaya devam edecektir. Türk toplumunun gelişip yükselmesinde aile yapısının önemine inanan Atatürk, inancını şöyle ifade ediyor: “Bu millet esas terbiyesini aileden almaktadır. Türk milleti öyle analara sahiptir ki her bir devrin büyük adamlarını bu analar yetiştirmiştir. Türk kadını daha büyük nesiller yetiştirmeye kabiliyetlidir.”

Millî ve manevî değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, millî bütünlüğün ve dayanışmanın pekiştirilmesinde aile kurumu büyük önem arz etmektedir. Türk toplumunun temel yapı taşı olan aile, ekonomik ve sosyal gelişmelerin yol açtığı olumsuz gelişmelere karşı korunmalıdır. Aile kurumu güçlendirilmeli, aile bireyleri arasındaki bağlılığı ve aile bütünlüğünü koruyucu politikalar geliştirilmelidir. Aileyi ve sosyal fonksiyonlarını zayıflatıcı unsurlar ortadan kaldırılmalıdır. Bu kapsamda Bakanlığımızca, aile yapısındaki dönüşümleri anlamak için periyodik araştırma faaliyetleri yürütülmesi, aile yapısını olumsuz etkileyen kötü alışkanlıkların ve bağımlılıkların etkilerinin azaltılması amacıyla farkındalık eğitimleri, araştırmalar ve projeler yapılması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca, evliliklerin artmasını ve devamlılığını teşvik edici eğitimler ve danışmanlık hizmetleri de yaygınlaştırılmalıdır.

Türk aile yapısı bugün, kitle haberleşme vasıtalarının saldırısına, çok cepheli tahribatına maruzdur. Kuşkusuz, buna karşı yasal tedbirler geliştirmek, sosyal dokumuzu, millî kültürümüzü ve öz değerlerimizi korumak zorundayız. Yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye nüfusunun yüzde 70,8'i sosyal medyanın dipsiz mecralarında. İnsanlar internete günde sekiz saat zaman ayırmakta, bu sekiz saatin üç saatinde de sosyal medya uygulamalarında bulunmaktadır. Sosyal medya “biz” duygusunu

törpülerken aynı evde birbirine yabancılaşan insanları da ortaya çıkarmıştır. Sosyal medyanın ağırlıklı kullanımı da 15-24 yaş grubundadır. Kazandırdığından daha fazlasını kaybettiren, doğru ve temiz kullanımdan ziyade karanlık operasyonların, yalan ve dedikoduyla pekişmiş haberlerin, servis ağına dönüşen sosyal medya platformlarının bu hâliyle devamı, geleceğimiz için ciddi risk ve tehditler içermektedir. Sosyal medya yayınlarına yön verecek dinamik ve etkili bir sürecin ihdas edilmesi, bu konuda düzenleme yapılması artık zaruret hâlini almıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadınlar Türk milletinin asli gücüdür. Türkiye'nin geleceği, kadınlarımızın üstleneceği yapıcı role, yapacakları değerli çalışmalarına ve eşsiz fedakârlıklara yakından bağlıdır. Kadına yönelik şiddet günümüzün önemli insan hakları ihlallerinden biri olması yönüyle ciddi bir sorun alanıdır. Masum bir kadına el kaldırmak, hayatına son vermek elbette barbarlık, alçaklık, katilliktir. Bizim inancımızda masum bir cana kıyan, bütün insanlara kastetmiştir. Kim bir insanı kasten öldürürse cezasının ebedi cehennem olacağı, Yüce Allah'ın açık buyruğudur. Türk töresinde savunmasız bir insana saldırmak, Türk tarihinde mazlum bir cana kastetmek, aşağılık ve affi imkânsız bir suç ve alçalma hâlidir.

Kadınların maruz kaldıkları her türlü şiddetten korunması, kadına yönelik şiddetin önüne geçilmesi ve nedenlerinin araştırılması amacıyla şiddet önleme ve izleme merkezleri ve kadın konukevleri aracılığıyla önemli ve yararlı hizmetler verilmektedir. Yine, İçişleri Bakanlığıyla iş birliği hâlinde yürütülen KADES programı da aile içi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi açısından önemli bir uygulamadır. Kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bu yıl Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir araştırma komisyonu da kurulmuştur. Yine, önemli bir gelişme, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4'üncü Ulusal Eylem Planı'nın yürürlüğe girmesidir. Bunlarla birlikte, kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair düzenlemeler etkin uygulanmalı ve kadına yönelik şiddet konusunda toplumsal farkındalık daha da arttırılmalıdır. İstanbul Sözleşmesi beklentileri karşılayamamış, sadra şifa olamamıştır. Dahası mezkûr sözleşmenin bazı hükümleri aile yapımız ve manevi değerlerimizle bağdaşmamakta, toplumsal düzen ve dengeyi tehdit eden nitelik taşımaktadır. Sözleşmeyi imzalayıp taraf olmak kadar çekilmek de haktır, hukuki bir tasarruftur ve bu itibarla İstanbul Sözleşmesi'nin feshi doğru ve yerinde bir uygulamadır. Kadın haklarını yalnızca sözleşmeye bağlı görmek bir saptırmadır. Kadın hakkı, insan hakkıdır, insanlık onuruyla mündemictir. Kadın cinayetlerini engellemek, şiddet, istismar ve tecavüz vakalarıyla mücadele etmek, sorumluluk mevkisinde bulunan her siyasetçi veya yönetim için başlıca görevdir. Bu konuda herhangi bir sözleşmenin denetimine, gözetimine veya şâibeli muhtevasına ihtiyaç yoktur.

Kadınların iş gücüne katılma oranı 2020 yılında yüzde 30,9; bugün yayımlanan verilere göre 2021 Eylül ayı itibarıyla yüzde 32,9 düzeyindedir. Bahse konu oranın AB 27 ortalaması yüzde 50,8'dir. Kadın istihdam oranı ise 2020 yılında yüzde 26,2; 2021 Eylül ayı itibarıyla yüzde 28,1 düzeyinde gerçekleşmiştir. Kadınların iş gücüne katılımlarının arttırılması, ülkemizin sürdürülebilir kalkınması ve ülke refahını adil bir şekilde paylaşma açısından kritik öneme sahiptir.

Türkiye'de -2020- yıl sonu itibarıyla toplam nüfusun yüzde 27,2'sini 0-17 yaş grubu oluşturmaktadır. AB 27 ülkeleri ortalaması olan yüzde 18,2'yle karşılaştırıldığında ülkemizin, çocuk nüfus oranının en yüksek olduğu ülke konumunda olduğu görülmektedir. Çocuklara ilişkin hizmet ve politikalarda önemli gelişmeler sağlanmakla beraber, mevcut sosyoekonomik ve bölgesel eşitsizlikler, suça sürüklenme, çocuğa yönelik şiddet, cinsel istismar ve çocuk evlilikleri, sigara, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, teknolojinin sorunlu kullanımı gibi alanlar çocuklar için önemli risk faktörleri olmaya devam etmektedir.

Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı kapsamında mevcut kurumsal yapılar güçlendirilmeli, mevsimlik tarım işleri kapsamında aileleriyle birlikte göç eden çocukların koşulları iyileştirilmeli ve çocuk işçiliği sona erdirilmelidir. Koruyucu aile hizmet modelinin güçlendirilmesi veya yaygınlaştırılmasına yönelik eğitim, bilinçlendirme ve tanıtım faaliyetleri etkin bir şekilde sürdürülmelidir. Çocuklara özgü tedbirlerin uygulanması ve tedbir kararlarının izlenmesine ilişkin mekanizmalar geliştirilmelidir. Sokakta çalıştırılan veya çalıştırılma riski olan çocuklara yönelik olarak koruyucu ve önleyici hizmetler kapsamında mobil ekipler güçlendirilmelidir. Maddi yoksunluk içinde bulunan ailelerin çocuklarına ilişkin fırsat eşitliğini artırmaya, yaşam kalitelerini yükseltmeye ve potansiyel riskleri azaltmaya yönelik Şartlı Sağlık Yardımı ve Şartlı Eğitim Yardımı Programları devam ettirilmelidir. Çocukların dijital risklerden, yazılı ve görsel medyanın zararlarından korunması ve bilişim teknolojileriyle yaşlarına ve gelişimlerine uygun olarak tanışmaları amacıyla oluşturulan Sosyal Medya Çalışma Grubunun çalışmaları önem arz etmektedir. Bağımlılıkla mücadele amacıyla çocuklara ve ailelere yönelik bilinçlendirme çalışmaları ve eğitimler sürdürülmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından açıklanan İnsani Gelişme Endeksi sıralamasında ülkemiz son yıllarda dikkate değer bir gelişme göstermiştir. Türkiye, 2019 İnsani Gelişme Raporu'nda 0,806'lık endeks değeriyle 189 ülke arasında 59'uncu olmuş ve ilk kez "en yüksek insani gelişme" kategorisine yükselmiştir. 2020 yılı raporuna göre de 0,820'lik puanla 54'üncü sıraya çıkarak 5 basamak yükselmiş "en yüksek insani gelişme" kategorisinde yine yer almıştır. Odağına insanı alan, insani gelişmeyi bu ölçüte göre değerlendiren İnsani Gelişme Raporu 1990 yılından beri her yıl yayımlanmakta olup Türkiye'nin endeks değeri yirmi dokuz yılda yüzde 40,7 oranında artış göstermiştir.

Tüm dünyada iki yıldır maruz kalınan salgının yol açtığı ekonomik tahribatla birlikte gelir eşitsizlikleri ve yoksulluk daha da artmıştır. Ülkemizde de 2020 yılında Gini katsayısı ve en zengin yüzde 20'lik grubun gelirden aldığı payın en yoksul yüzde 20'lik grubun aldığı paya oranı yükselmiş, görece yoksulluk oranında kısmi bir artış olmuştur. İstikrarlı bir ekonomik büyüme ve güçlü üretim ekonomisi tesis edilmek suretiyle üreten, istihdam yaratan ve üretilen değerden bu süreçte yer alan her kesimin katkısı ölçüsünde adil pay almasını sağlayan, üretim sürecinde yer almayan muhtaçların ise sosyal koruma programlarıyla desteklenmelerini ve yoksulluktan kurtarılmasını öngören bir sosyal refah düzeni oluşturulması gerekmektedir.

Ülkemizde sosyal yardım ağıyla sosyal yardıma ihtiyaç duyan her kesime ulaşılması sağlanmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen sosyal yardım programları kapsamında yapılan yardım harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2019 yılında 1,16'yken 2020 yılında 1,30'a yükselmiştir. Söz konusu geniş yardım ağı pandemi döneminde ortaya çıkan sorunların giderilmesinde ve ilave yardım programlarının etkin bir şekilde uygulanmasında önemli rol oynamıştır. İhtiyaç sahibi ailelere pandemi döneminde oluşturulan "Sosyal Koruma Kalkanı" kapsamında ilave destekler verilmiş ve belirli kriterler doğrultusunda doğrudan nakit destek sağlanmıştır. 81 ildeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına her ay gönderilen periyodik paylar artırılmış, sokağa çıkma kısıtlaması uygulandığı dönemde 65 yaş ve üstündekiler ile kronik rahatsızlığı olan vatandaşların temel ihtiyaçlarının karşılanması için Vefa Sosyal Destek Grupları oluşturulmuştur. Mevcut bazı sosyal yardım programları çerçevesinde, şartlı doğum yardımı, eşi vefat etmiş kadınlara yardım, muhtaç asker çocuklarına yardım, öksüz ve yetim yardımı, ihtiyaç sahibi vatandaşlara ev yapımı yardımı tutarları önemli oranlarda artırılmıştır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, sosyal yardım-istihdam bağlantısının güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma getirilmesine yönelik programlara işlerlik kazandırılması gerektiği görüşündeyiz.

Engelli bireylerin haklarını geliştirmek, eşit fırsatlara sahip olmalarını güvence altına almak, engellilerin yetenekleri ve potansiyelleri doğrultusunda gelişmelerini, onların ekonomik ve sosyal refahını sağlamak devletin görevlerinden biridir. Engellilere yönelik bugüne kadar birçok hizmet uygulamaya konmuş olmakla birlikte hâlen, engellilerin bazı sorunları bulunmaktadır. Muhtaç engelli aylıklarının yetersizliği, engellilerin muhtaçlık durumlarının belirlenmesinde engellilerin kendi gelirleri yerine ailelerinin gelirinin dikkate alınması bunların başında gelmektedir. Ayrıca, doğuştan ya da işe girmeden önce engelli olanların malul sayılabılmesinin de sağlanması gerekmektedir. Diğer taraftan, çevresel ve fiziki şartlar tümüyle engellilere uyumlu hâle getirilmelidir.

Kamuda Engelli Kontenjanı Programı kapsamında engelli memur sayısında önemli artış sağlanmış olup ayrılan kontenjanın tamamına yakını kullanılmıştır. Buna rağmen, engellilerin en önemli sorunlarından biri de işsizliktir. Engellilerin iş gücüne katılımı ve istihdamı daha da artırılmalıdır. Kamuda engelli kotaları yükseltilmeli ve münhal kadrolara hızla atama yapılmalıdır. Engellilerin genel ve mesleki eğitim, mesleki rehabilitasyon, kendi işini kurma, hibe desteği ve iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri daha da geliştirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk vatani, şehit ve gazilerimizin kutlu bir mirasıdır. Türk milleti hem şehitlik anıtı hem de gaziliğin adıdır. Tarih boyunca vatan ve millet sevdasıyla şehit düşmüş ecdadımıza, milletin bekası ve esenliği uğruna can vermiş kahramanlarımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum; şeref abidesi gazilerimize de minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Şehit hepimizin şehidi, şehit ailesi hepimizin ailesidir. Şehit aileleri milletimizin engin ferasetine, emsalsiz maneviyatına emanettir; bunlara hakaret ve küfür edepsizliktir, alçaklıktır. Emanete hıyanet edenin ne imanı ne de insanlığı vardır. Şehitlerimizin emaneti ailelerine ve gazilerimize sahip çıkmak, korumak ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlamak devlet ve millet olarak vazifemizdir. Allah razı olsun, son yıllarda gazilerimize ve şehit ailelerine yönelik çok önemli haklar ve imkânlar sağlanmışdır. Elbette, sağlanan hak ve imkânların onların hizmetleriyle ölçülmesi söz konusu dahi edilemez, şehitlerimiz ve gazilerimiz için ne yapsak azdır.

Hâlihazırda, gazilerin ve şehit ailelerinin haklı bazı talepleri bulunmaktadır. Şehit ve gazilerimizin dul ve yetimlerine bağlanan aylığın toplam tutarı belirli hisse ve oranlarda pay edildiğinden, başta er, erbaş, askerî öğrenci ve güvenlik korucularının dul ve yetimleri ile anne ve babalarına olmak üzere, bazı dosyalardan düşük aylık bağlanabilmektedir. Konu, 15 Temmuz şehitleriyle ilgili olarak 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle dikkate alınmış, dul ve yetimlere bağlanacak aylığın toplam tutarının şehidin ya da malulün kendisine bağlanacak aylıktan az olmaması hükme bağlanmışdır. Terörle mücadelede şehit olanların dul ve yetimleri ile ana ve babalarına bağlanan aylığın toplam tutarının da şehidin ya da malulün kendisine bağlanacak aylıktan az olmaması sağlanmalıdır. Terörle mücadelede gazilerimizin tamamına ikinci istihdam hakkı tanınmalı, şehit çocuklarımızın hepsi işe yerleştirilmelidir. 2016 yılında yapılan yasal düzenlemeyle, şehidin eş veya çocuklarından birisi, eş ve çocuğu yoksa anne veya babasından birisi kanunda belirlenmiş araçlardan ÖTV'siz alma imkânından bir defaya mahsus yararlanabilmektedir. Gazilerimiz de bir defaya mahsus ÖTV'siz araç alma imkânından yararlandırılmalıdır.

1005 sayılı Kanun'a göre muharip gazilerimizden sosyal güvencesi olmayanlara net asgari ücret, sosyal güvencesi olanlara 6503 gösterge rakamı üzerinden şeref aylığı bağlanmaktadır. Muharip gazilerimize bağlanan şeref aylığının farklılaştırılması asla kabul edilemez olup bu uygulama yıllardır gazilerimizi üzmektedir. Kore ve Kıbrıs gazilerimizin gelir ve iş durumuna bakılmaksızın hepsine aynı tutarda şeref aylığı bağlanmalı, ilave bazı hak ve imkânlar sağlanmalıdır.

Terörle Mücadele Kanunu'na 2017 yılında eklenen bir maddeye göre, terörle mücadelede yaralanmış olup ilgili mevzuatına göre malul sayılmayanlardan Vazife Malullüklerinin Nevileri ile Dereceleri Hakkında Nizamname hükümlerine göre derece tespiti yapılanlara, bu dereceleri esas alınarak belirlenen göstergeler üzerinden aylık bağlanmaktadır. Aylık bağlananlar, vazife malullerine sağlanan istihdam hakkı, faizsiz konut kredisi, sağlık hizmetlerinden katılım payı alınmaması, elektrik ve su ücreti indirimi, ücretsiz ulaşım gibi haklardan yararlanmaktadır. Ancak, bazı gazilerimizin talepleri söz konusu nizamname hükümlerine göre derece tespiti yapılamadığı gerekçesiyle reddedilmektedir. Zira, genel olarak yüzde 30 üzeri çalışma gücü kaybı olanların derece tespiti yapılabilmektedir. Terörle mücadele esnasında yaralanmalarına rağmen mevzuata göre vazife malulü ve gazi sayılmayan gazilerimiz hiçbir haktan yararlanmamaktadır. Gazi sayılmayan kahramanlarımızın gazilik haklarıdır, analarının ak sütü kadar helaldir.

Diğer taraftan, 670 sayılı ve 675 sayılı kanun hükmünde kararnamelerde yapılan düzenlemelerle 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemi esnasında yaralananlara yaralanma derecesine bakılmaksızın gazilik unvanı verilmiş, istihdam hakkı tanınmış ve diğer haklardan yararlanmaları sağlanmıştır. 15 Temmuz kahramanlarımıza yapıldığı üzere terörle mücadelede büyük kahramanlık gösteren, yaralanmalarına rağmen mevzuata göre aylık bağlanamamış olanlara da onurla taşıyacakları ve çocuklarına gururla anlatacakları gazilik unvanı ve madalyası verilmeli, istihdam ve diğer haklardan yararlanmaları sağlanmalıdır.

Bakanlık ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Şimdi, söz sırası Adalet ve Kalkınma Partisinden Sayın Nilgün Ök'te.

Sayın Ök, süreniz yirmi dakika.

Buyurun lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, Komisyonumuzun değerli üyeleri; ben de sizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bugün, 10 Kasım. Bu vesileyle Kurtuluş Savaşımızın büyük komutanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ü rahmet ve minnetle anıyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanım, 2022 yılı Aile Bakanlığımızın bütçesinin de şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum. Tabii, biz AK PARTİ olarak göreve geldiğimiz günden bu yana milletimizin adını, tarihini, değerlerini yüceltecek birçok projeye imza attık. Sosyal devlet anlayışı ve sorumluluğuyla, kimsesizlere kimse, çaresizlere çare olmak için gereken tüm adımları atmaktan bir an olsun bile çekinmedik. Milletimiz için, sosyal refaha sahip bir toplum oluşturmak en büyük, en temel hedefimiz oldu. Tabii ki aile toplumumuzun en temel yapı taşıdır, bizleri geçmişten bugüne böylesine güçlü bir devlet yapan da bozulmayan aile yapımızdır. Bugün, dünyanın birçok ülkesinde Türkiye'nin aile yapısı, güçlü sosyal yapısı araştırılarak uygulanmak da istenmektedir. Sizlere bir örnek vermek istiyorum. Pandemi döneminde risk grubunda yaşlı nüfusuna bu kadar sahip çıkan başka bir millet olmamıştır. Dünyanın birçok ülkesi yaşlı nüfusunu maalesef sırtlarındaki bir kambur olarak görürken biz asırlık çınarlarımıza hizmeti hürmeti eksik etmedik, bu başarımız Dünya Sağlık Örgütü tarafından da "iyi uygulama örneği" olarak tescillendi ve bununla da her zaman gurur duyuyoruz. "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışını şiar edinerek bizler toplumumuzun her kesimini birbirinden ayırt etmeden benimsiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadınların konumunun güçlendirilmesi, AK PARTİ iktidarlarımızın temel hedeflerinden biridir ve bu yönde birçok adımları da hayata geçirdik. Bu bilinçle Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nı uygulamaya kararlılıkla da devam edilmektedir. Gerçekleştirdiğimiz reformların temelinde, kadınları toplumsal yaşamın her alanında etkin ve etkili kılma düşüncesi yer almıştır. Şöyle bir rakamlara baktığımızda, 2002 yılında yüzde 79,9 olan kadın okur yazarlık oranı 2020 yılında yüzde 95,5'e; kız çocuklarının net okullaşma öğretim oranı yüzde 45,2'den yüzde 87,7'ye, yükseköğretimde ise yüzde 13,5'tan yüzde 48,4'e yükselmiştir. Ayrıca, kadın akademisyen sayısına baktığımızda ise 2002'de 26.002 iken bu sayı 2020'de yaklaşık 3 kat artışla 76.668'e çıkmıştır, bu anlamda da gurur duyuyoruz. Kadınların çalışma hayatına tam ve etkin katılmasını sağlamaya yönelik çalışmalarımıza ara vermeden devam edildi. Kadın çalışanlar istihdam edildiği takdirde, kadın çalışanların tüm vergileri on sekiz aya kadar devletimiz tarafından karşılanmakta. Yine, eşit işe eşit ücret düzenlemesi getirdik. Yine, 2010 yılında -çok önemli olduğunu düşünüyorum- kadın-erkek fırsat eşitliğini daha da güçlendirmek için kadına pozitif ayrımcılığımızı da Anayasa'ya sokmuş bulunmaktayız.

Kadına yönelik şiddetle mücadele ilkemiz -Sayın Cumhurbaşkanımızın da söylediği gibi- kadına karşı şiddetle mücadelede sıfır tolerans. Bu amaçla, bu yıl kamuoyuna açıklanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4'üncü Ulusal Eylem Planı'mızı kapsamlı ve esaslı bir yol haritası olarak ortaya koyuyoruz.

Şiddetle ilgili bir konuya da değinmek istiyorum. Evet, İstanbul Sözleşmesi bugün burada tekrar gündeme getirildi. Evet, Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmıştır ama "İstanbul Sözleşmesi'nden çıkıldı, kadın cinayetleri artıyor." deyip bunu tekrar gündeme getirmek... Aslında, sizin, insanlara bunu sürekli gündeme getirerek "Sözleşmeden çıkılmış, biz kadınları daha kolay öldürebiliyoruz." iması, bir "subliminal" mesaj verdiğinizi düşünüyorum. Biz İstanbul Sözleşmesi'nden çıktık ama bizim aslanlar gibi 6284'ümüz var, bundan vazgeçemedik ve vazgeçmeyeceğiz. Biz kadına karşı her türlü şiddetin karşısında duruyoruz.

Biraz önce, Filiz Hanım, Sayın Cumhurbaşkanımızın sözleriyle ilgili, en son Kabine toplantısı sonrasında sözleriyle ilgili ithamlarda bulundu, dedi ki: "Kadınlarımızı, bu İstanbul Sözleşmesi noktasında..." Bu şehit annemize, şehit yakınına -bir milletvekilinin söylemiş olduğu- Lütfü Türkkan'ın söylemiş oldukları sonucunda o lafi etmiştir Sayın Cumhurbaşkanımız. Bir bakmak lazım o lafi niye etti? Niye etti? Ben çok merak ediyorum sizin samimiyetinizi, çok merak ediyorum. Sayın Lütfü Türkkan'ın o kadınlara cinsiyetçi küfür karşısında, siz ya da bilmiyorum muhalefetten herhangi biriniz bir şekilde çıkıp tepki gösterdiniz mi, herhangi bir şekilde bir yazılı açıklamada bulundunuz mu? Bakın, biz bunu yapabildik.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Gösterdim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hayır.

Selahattin Demirtaş'ın eşine karşı kullanılan o küfürlü söylemde biz gittik, bütün AK PARTİ'li kadın vekiller; hatta Cumhurbaşkanımız grup toplantısında bile dile getirdi. Bu bizim samimiyetimizi gösteriyor. Aslında, şunda bile sizin sessiz kalmanız, sizin ne kadar "mış" gibi bu konuda, kadına karşı şiddette, kadın için o kullanılan küfürler karşısındaki sessizliğinizin bir göstergesidir. Ha, ama Allah muhafaza, onu AK PARTİ'li bir vekil ya da AK PARTİ yapsaydı, bugün yer yerinden oynamış olacaktı ve bunu hepimiz biliyoruz, bu, işte sizin bu konularda ne denli, ne kadar duyarsız olduğunuzu...

Gelelim, baktığımızda -şimdi hep onu söylüyoruz- dağa kaçırılan kız çocuklarına, onlarla ilgili hiçbir sözünüz var mı? Elimde veriler var, şu söyleniyor: "PKK'ya katılan kadınların yüzde 79'u 15-22 yaş grubunda; onun haricinde, 2013'ten bu yana, yine 18 yaş altında 5.420 kişi terör örgütüne katılmış

ve bunların kız çocuğu ya da erkek çocuğu olmasına bakılmadan dağda tecavüze uğramışlar. Bunlarla ilgili bir söylem var mı? Yok. İşte ne olacak? Ben, bizim, her konuda herkese eşit bir söylemimiz, bir ortak dilimiz olması gerektiğine inanıyorum.

Şimdi, evet, geleceğimizin mirasçıları olan çocuklarımız için politika ve projelerimizi de büyük titizlikle gerçekleştirmekteyiz. Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı 2017'den bu yana başarılı bir şekilde uygulanmakta, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, Sayın Bakanım. Risk altında bulunan çocuklarımız için koruyucu ve önleyici hizmet sunan mobil çocuk sosyal hizmet birimleri faaliyete geçirilmiş. Okullara devamsızlığı olan, dilencilik yaptırılan, ihmal, istismar, suça sürüklenme gibi risk altındaki çocuklara yönelik tespit ve mücadele çalışmaları kesintisiz olarak devam ediyor. Sayın Bakanımız söyledi: "Bu anlamda, sokakta dilendirilen 27.520 çocukla ilgili önlem alınmıştır." dedi. Bu anlamda da teşekkür ediyorum. 2002'den bugüne kadar çocuk hizmetlerimiz büyük bir değişim göstermiş durumda. Artık, aile odaklı bir sosyal hizmet vizyonu ile hareket ediyoruz. Bu anlayışla, çocuklarımızın faydalandığı sosyal hizmet modellerinin yüzde 96,6'sını, bugün, sosyal, ekonomik destek gibi aile odaklı hizmetler oluşturuyor. Bu rakama özellikle dikkat çekmek istiyorum çünkü bugün yüzde 91,6 olan bu rakam, göreve geldiğimizde yüzde 39 oranında idi. Koruyucu aile yanında kalan çocuklarımızın sayısı 2002 yılında 515 iken bugün geldiğimiz noktada ekim ayı itibarıyla rakam 8.272'ye ulaşmış durumda. Burada, elbette, koruyucu aile programının gönül elçileri himayesinde yaygınlaştırılmasında büyük emeği olan Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi'ye de teşekkürlerimi iletmek istiyorum. Onun himayelerinde program daha da genişledi.

139 bine yakın çocuğumuza sağladığımız sosyal ve ekonomik destekle kendi aileleri veya yakınları yanında hayatlarını sürdürmesini sağlıyoruz. Ayrıca, devlet korumasındaki çocuklarımızın kamuda istihdamı kapsamında da bugüne kadar 56 bine yakın gencimizi kamuda işe yerleştirmiş bulunmaktayız. Yaşlı destek programıyla 40 farklı ilimizde 67 bine yakın yaşlıya, evlerinde bakım, psikososyal destek ve kültürel faaliyet hizmeti vermekteyiz. Evde bakım uygulamasıyla ülke genelinde 535 bini aşkın engellimize aylık ortalama 1.798 lira destek veriyoruz. Ayrıca -bakıma ihtiyacı olan engellilerin-bakım ücretlerini devletin karşıladığı engelli bakım hizmetlerinin sayısı 294'ü bulmuştur. Engellilerin, kamudaki istihdamı ise 60 bini aşmış durumdadır. Özellikle, yaşlı bakımıyla ilgili, Denizli'de de bu bakımdan yararlanan birçok yaşlımızla bir araya geliyoruz. Hepsi diyor ki: "Devletimizden Allah razı olsun." Gidip orada, her türlü kişisel temizlikleri, bakımları yapılıyor, evleri temizleniyor. Gerçekten bu anlamda devletimiz bir kez daha ne kadar büyük bir sosyal devlet olduğunu göstermiştir.

Ağır engelli bir evladı olan annemize bakın, beş yıl erken emekli olma imkânını yine bizler tanıdık. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı verilerine göre, 2002 yılında ülkemiz orta insani gelişme seviyesindeyken 2009 yılından itibaren yüksek insani gelişme seviyesine ulaşmıştır. 2019 yılı verileriyle ülkemiz, tarihinde ilk defa, çok yüksek insani gelişme seviyesine ulaştı. 2027'de de yine bu sınıfta yer almaktadır. 2013 yılında yapılan düzenlemeyle şehit yakını ve gazilerimize konutlarında tükettikleri elektrik ücretinde yüzde 40'tan, su ücretlerinde yüzde 50'den az olmamak üzere indirim yapılmasını yine biz getirdik. Ayrıca, Bakanlığımız pandemi süresince 7 milyonu aşkın haneye 10 milyar TL'nin üzerinde nakdi pandemi yardımı da yapmıştır. Sosyal politika uygulamalarında yeni bir döneme de geçiş sağlamış bulunmaktayız. Aile Sosyal Destek Programı'mızı başlatarak sosyal politika uygulamalarında talep odaklı hizmet anlayışından arz odaklı hizmet anlayışına geçmiş bulunmaktayız. 3.530 ASDEP görevlimizle bugüne kadar 3,2 milyon hanede görüşme gerçekleştirilmiş, vatandaşlarımıza yerinde destek olunmuştur. Sayın Bakanım, ben, bu ASDEP'leri çok önemli buluyorum çünkü ASDEP'ler hanelere girebiliyorlar. Bu hanelere girdiklerinde aslında, haneyi gözlemleyerek hane içerisinde aile içi şiddet var mı, madde bağımlılığı var mı ya da herhangi başka bir sıkıntı var mı, bunu yakından görme fırsatları var. Bence bunların çoğaltılması, ASDEP'lerin... Biliyorsunuz, şiddet önce ailede başlıyor

-biz, şiddetin her türlüsüne karşıyız- bir hakaretle başlıyor, sonra belki bir fiske vurmaya başlıyor, sonra da farklı boyutlara, cinayetlere gidiyor. Bu anlamda ASDEP’ler çok önemli, bunların sayıları bence artırılmalı. Ben bu programı çok başarılı buluyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; evet, sosyal yardımları artırdık, “Artırdınız.” dendi ama kapsamını genişlettik. Yani “sosyal yardımları artırdık” ülkede daha fazla ihtiyaç sahibi olduğu anlamına gelmiyor bugün bir konuşmacının söylediği gibi. Biz kapsamını genişlettik. Daha önce büyük bir bölümü aynı olan sosyal yardımları yüzde 96 oranında nakdi yardıma çevirmiş bulunmaktayız. Görüldüğü gibi, ülkemizde hiç kimseyi sahipsiz bırakmayacak bir sosyal destek sistemi de kurduk. 2020 yılında 69,3 milyar TL sosyal yardım, tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızla birlikte verilmiş, bugün Sayın Bakanımın sunumundan aldığım bir rakam bu. Elbette, her bir vatandaşımızın desteğe ihtiyaç duymadan hayatını sürdürebileceği, işini yapabileceği, eğitimini, sağlık hizmetini alabileceği bir seviyeye ulaşmasını hepimiz arzu ederiz. Ancak dünyanın hiçbir yerinde böyle bir ideal, ekonomik ve sosyal hayat olmadığından çalışmak isteyen ve çalışabilecek durumda olana iş imkânı sağlarken bunun dışında kalan herkesi de gözetip korumaktayız. Bugün, herhangi bir sosyal güvenlik kapsamında olmayan engellilerimizin hepsi gidip sosyal güvenlik sistemimizden yararlanarak her türlü bakımı, tedaviyi almaktadır. Yine, şunu da söylemek istiyorum: Göreve geldiğimizde yüzde 46 oranında olan sosyal güvenlik sisteminden yararlanma oranı vatandaşlarımızın bugün yüzde 99 oranına yükselmiştir. Bu da çok önemli bir rakamdır.

Şimdi de size sosyal harcamalar için ayrılan kaynaklardan birkaç rakam vermek istiyorum. 2022 yılı bütçemizde sosyal harcamalar için ayırdığımız kaynak miktarı 104,2 milyar TL’dir. Bu tutar 2022 yılı bütçesinin yüzde 6’sına denk gelmektedir. 2002 yılında bu oran 1,3 seviyelerindeydi. Bu kapsamda, 2022 yılı bütçesinde ödeme gücü olmayanların sağlık primi giderleri için 23,4 milyar lira, 65 yaş üstü yaşlı aylıkları ile engelli ve engelli yakınlarına bağlanan aylıklar için 15,6 milyar TL, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu’na 16,2 milyar TL, engelli evde bakım desteği için 13,2 milyar TL, öğrenim kredisi için 9,3 milyar TL, öğrencilere sağlanan burs ve harçlıklar için 7,4 milyar TL, engellilere eğitim desteği için 5,5 milyar TL, taşınmalı eğitim için 3,5 milyar TL, sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 2,5 milyar TL, parasız yatılı öğrencileri barınma ve iaaeste desteği için 1,4 milyar TL, kömür yardımı ve aynı yardımlar için 1,4 milyar TL, her öğrencimizin en iyi eğitime kavuşması, en kaliteli eğitim içeriklerine ulaşması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için tasarlanmış olan Fatih Projesi için de 970 milyar TL ayrılmış durumda. Ayrıca, özel okul eğitim ve öğretim desteği için ise 1 milyar lira, birinci öğretim ve açık öğretimde öğrenci katkı paylarının devletçe karşılanması kapsamında da 889 milyon lira, doğum yardımı için 554 milyon lira, ortaöğretim öğrencilerine ücretsiz ders kitabı desteği için 564 milyon lira, ücretsiz seyahat kapsamında sağlanan gelir desteği için 306 milyar lira, koruyucu aile uygulaması için 295 milyon lira, sosyal hizmet kuruluşlarında kalanlara verilen harçlıklar ile çocuk evlerinin iaaeste ve devamı için, giderleri için 189 lira olarak kaynak ayrılmıştır.

Sayın Bakanım, çok değerli Bakanım; bugün sunumunuzda da birçok veriye değindiniz ama ben tekrar kadına yönelik şiddetle ilgili bir rakamdan bahsetmek istiyorum, şöyle: Birleşmiş Milletlerin verilerine göre dünyada 15 yaşından küçük her 3 kadından biri maalesef şiddete maruz kalmakta; bu, bizim istediğimiz bir şey değildir. Bununla da mücadele ederek sonuna kadar bu anlamda birçok yenilikleri de hayata geçirdik. Mesela ben, On Birinci Kalkınma Planı’ndaki kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı önlemenin, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarına hak ve fırsat imkânlarıyla eşit biçimde yararlanmaları ve güçlendirilmelerini sağlamanın temel amaç olarak belirlenmesini çok önemli buluyorum.

Tabii, bugün rakamlara baktığımızda, kadının Türkiye’de iş gücüne katılım oranı yüzde 32,8. Gönül isterdi ki tüm dünya verileri yüzde 50 civarında bu oranlara çıkabilsin ama biz bununla ilgili mücadelemize sonuna kadar devam ediyoruz. Bakın, bunun için KOSGEB’lerde, kadın girişimcilere olan desteklerde pozitif ayrımcılık getiriyoruz, ekstra puanlar veriyoruz. Onlara verilen destek miktarı, işte, erkeklerde 50 binse, kadın ise, genç ise 70 bin. Yine, tarımda kadın çiftçilerimize yönelik pozitif ayrımcılık birçok puanlamada önüne geçiyoruz, destekler veriyoruz ama şunun da bilinmesi gerekiyor: Bakın, bu ülkede kamusal alanda bir kadın özgür olarak çalışamıyordu, ta ki ne zaman, 2013 yılına kadar. 2013 yılında getirdiğimiz düzenlemeyle, kılık kıyafet özgürlüğünün getirilmesiyle birlikte artık kadınlarımız kamuda istediği şekilde çalışabiliyor. Yani 2013 yılına kadar bu ülkenin kadınları özgür bir şekilde kamuda ya da başka alanlarda çalışamayabiliyordu. Aslında bu rakamların işte, bu yüzde 30 oranlarında olmasında böyle yasakçı uygulamaların da çok büyük etkisi vardır. Ama çok şükür, Sayın Cumhurbaşkanımız ve tabii ki Meclisimizin iradesiyle, yine AK PARTİ’nin iradesiyle bu yasağı da kaldırmış olmanın çok büyük bir memnuniyeti içerisindeyiz.

Kadın kooperatiflerine çok büyük destek veriyoruz. Her türlü kooperatif kuran kadınlara 200 bin lira olarak makine teçhizat hibesi veriyoruz. Onları kurmaları yönünde Sayın Bakanımızın özel olarak birçok toplantıları var, en son İstanbul’da vardı katılamadım ama takip ettim. Bu konudaki hassasiyetinizden dolayı da tebrik ediyorum.

Şunu söyleyeceğim, hep bu söyleniyor: “AK PARTİ kadınları kapatıyor.” öyle değil. Biz, kadınların daha çok görünmesini, her alanda, siyasette, ekonomide, sosyal alanda daha fazla görünmesini istiyoruz. Bu anlamda gidip kadınlarımıza teşviklerimizi anlatıyoruz. Onlar için pozitif ayrımcılığı... Kim ne derse desin, bu ülkede kadınlara yönelik “pozitif ayrımcılık” cümlesini herkesin beynine işleyen de Recep Tayyip Erdoğan’dır, Sayın Cumhurbaşkanımızdır.

Sayın Bakanım, 2022 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını istiyorum, bereketli olmasını istiyorum. Komisyonumuzu da saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Nilgün Hanım ismimi zikrederek satışmada bulundu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir tutanaklara bakayım, burada yoktum, satışma mıdır değil midir bir tespit edeyim, gerekirse ona göre söz veririm.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Başkanım, satışma yoktu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başkan Yardımcımız satışma niteliğinde olmadığını söylüyor. Ben tutanaklara bakacağım, ona göre değerlendireceğim.

Şimdi, Sayın Mehmet Bekaroğlu, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Sayın Bakan; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yine bir anekdotla başlayacağım. Bir problemi, sorunu olan bir vatandaş ilçede kaymakama gider Karadeniz bölgesinde, bir fabrika sahibini şikâyet eder, “Yolumu kesti.” diye. O da der ki: “Ya arkadaşım, bu adam hayırsever bir adam, böyle şeyler yapıyor ama herkese de yardım ediyor, burs veriyor, buna karışma.” Bu adam gerçekten tarım arazisinde fabrikasını kurmuş, çevreyi kirletiyor ses ve gürültüyle, o kirlenen yerleri insanlardan yok pahasına satın alıyor, düşük ücretli işçi çalıştırıyor, Afgan ve Gürcü işçileri 1.500 liraya çalıştırıyor, vatandaşın 3,75 liralık yaş çayı 2,5 liradan alıyor.

Bu böyle bir adam ama ne yapıyor? Yardım ediyor. Adalet ve Kalkınma Partisinin ekonomi anlayışı ve sosyal yardım anlayışı da bu. Yani zengine yönelik, büyüğe yönelik, şişmiş olana yönelik bir ekonomik politika uygulanıyor; ondan sonra da garibanlara yardım ettiğini söylüyor, iddia ediyor. Onu da siyasi istismlarla siyaseten kullanarak yapıyor.

Değerli arkadaşlarım, bakın, pandemi döneminde, biraz evvel arkadaşımız da övündü işte “Yaşlılara şöyle yardımlar yaptık.” diye filan. Ya doğru değil, rakamlar burada. Bakın, siz pandemi döneminde yardımlar yaptınız ama iki şekilde yaptınız. Direkt yardım yüzde 1,9 ama kredi verdiniz, kredi. Piyasaya, bankalara falan bol miktarda para verdiniz, kredi verdiniz. O paraların garibana, yoksula falan bir etkisi yok. Bakın, sizin dağıttığınız paraların neredeyse tamamı da İşsizlik Sigortası Fonu’ndan, bütçeden hiçbir şey vermediniz, dünya verdi ama siz vermediniz.

Bakın, Sayın Bakanım, yoksulluk dediğimiz şey eşitsizlikten kaynaklanır, yani bir kısmı sınıfsal, ekonomik eşitsizlikten, diğeryse cinsiyet eşitsizliği, etnik problemler, mezhep problemleri, engellilik gibi. Devletin görevi de bu eşitsizlikleri azaltmaktır. Siz böyle bir şey yapmadınız, pandemide de yapmadınız. Bu nedenle pandemide eşitsizlikler büyüdü.

Değerli arkadaşlarım, şimdi diyorsunuz ki: “Biz yardım ediyoruz.” Bakın, size kendi rakamlarınızla cevap vereyim: 2020’de sizin Bakanlığınızdan yardım alan hane sayısı 6 milyon 630 bin. 21 milyon 882 bin insan var “muhtaç” kategorisinde, bu kadar muhtaç insan var. Övündüğünüz ekonomi bu değerli arkadaşlarım, sizin göklere çıkardığınız, övündüğünüz ekonomi budur yani insanları işsiz bırakıyor. Gerçekten siz, yoksuldan alıp zengine veren bir ekonomik model uyguluyorsunuz.

Bunu anlatayım bakın, biraz evvel övündü arkadaşımız dedi ki: “Biz bu sene 104 milyar TL sosyal yardım yapacağız.” Peki bunu bir karşılaştıralım başka şeylerle. Bu sene 104 milyar TL yoksullar için ayırdınız, faize ne kadar ayırdınız Sayın Bakanım? 240,5 milyar TL. Peki, vergi harcamalarına ne kadar ayırdınız? 336 milyar TL. Değerli arkadaşlarım, AKP’li arkadaşlar, MHP’liler; vergi harcamaları nedir biliyor musunuz? Vergi almamak demektir, değişik sebeplerle vergi almamak demektir, Mehmet Cengiz’in vergilerini silmek demektir. Bakın, siz yoksula 104 milyar TL ayırdınız ama Mehmet Cengiz ve onun gibilerinin vergilerini silerek 336 milyar TL ayırdınız. Bir yerde bir arkadaşınız beni eleştirdi, “Ama biz ücretlilere de ayırıyoruz, asgari geçim indirimi veriyoruz.” dedi. Doğru ama o 54 milyar TL. Bu sebepten dolayı, siz böyle bir ekonomik modele inanıyorsunuz, bunu uyguluyorsunuz değerli arkadaşlarım.

O nedenle, sizin yoksullukla mücadele etmeniz filan gibi bir şey söz konusu değil. Sunmuş olduğunuz bilgilerde Bakanlık bütçesinde gelecekte yapacağınızı anlattınız, 2022 bütçesinde böyle bir şey sunuyorsunuz. Yoksulluğu azaltacak... Yani bakın, genç işsizliğin yüzde 25’lerde olduğu bir ülkede “Biz yoksullukla mücadele ediyoruz...” Böyle bir şey yok ki. Siz yoksulluğu yönetiyorsunuz, eşitsizliklerle de mücadele etmiyorsunuz; o öyle değil, yaptığınız şey o değil; eşitsizlikleri büyütüp yoksullukları artırıyorsunuz. Ne demek 26 milyon, 30 milyon, devlet kapısına muhtaç? Belediyeler ne aldı? “Bilmiyorum.” Sayın Bakanım, yardım dağıtırken herkese bu hakkı tanıyacaksınız ya, yardımda bile ayrımcılık yapıyorsunuz ya. Ya, siz millete IBAN dağıttınız, nasıl bir sosyal devlet ya? Pandemide bütün dünya bunu yaptı; sosyal devlet, bütçeden yani gerçekten mali disiplinden vazgeçerek dağıttılar. Bakın, siz, günübürlük iş yapanlara, yevmiyecilik yapanlara, işportacılık yapanlara bin lira, bin lira, iki senede bin lira yardım etmediniz. İnsanlar gerçekten perişan oldu, açlıkla imtihan oldu insanlar, böyle bir şey yönettiniz. Niye? Yani Sayın Erdoğan’ın, Sayın Cumhurbaşkanının psikolojisini anlamakta zorlanıyorum ben ya. Belediyeler yardım ediyor, devletin işini kolaylaştırıyor, para topluyor, yardım yapacak; topladığı paralara el koydunuz. Hâlâ o paralar bankalarda bloke edildi değerli arkadaşlarım ya; gerçekten nasıl insanlarsınız siz, nasıl siyaset yapıyorsunuz? Ya, vatandaş vatandaşla yardım edecek; size

ne oluyor, böyle bir şey olur mu ya? Ya, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi bu ülkenin belediyeleri kardeşim ya, bunlar sizin düşmanlarınız değil ki. Böyle düşmanlaştırarak nereye gideceksiniz ya?

Ya -bunu söyleyeceğim, dayanamadım arkadaşlar ya- bugün Sayın Cumhurbaşkanı Atatürk'ü anmak için -rahmet diliyorum- yapılan toplantıda bile CHP eleştirisi yapıyor, "Atatürk gelse kapıdan kovalardı." Ya, böyle bir Türkiye olur mu ya; Atatürk'ü anıyoruz, ortak değerimiz ya; burada da siyaset yapılır mı? Yardım dağıtıyoruz, yardım arkadaşlar ya; Allah rızası için garibana yardım dağıtıyoruz, burada siyaset yapılır mı? Anlaşılır gibi değil.

Değerli arkadaşlarım, bakın, siz gerçekten zengine veriyorsunuz. Bu söylediğim rakamlar zengin... Ya, sizin vergi politikanız, yüzde 66 dolaylı vergi yapıyorsunuz. Sadece bu bile eşitsizliği ortaya çıkarıyor, bu bile yoksulluk üretiyor. Ya arkadaşlar, kâğıt topluyor kâğıt toplayıcılar, oraya el koydunuz, artık orayı ticarileştirdiniz. Büyük şirketlere oraları ihale edeceksiniz. Vali oraları bastı; o garibanlara, o çocuklara, o 20-30 lira kazanan insanlara dayaklar attı, karakollara götürdü. Ya bu ne biçim insaf ya, nasıl bir anlayış? Terörist, bunlar da terörist size göre. Ülkeyi böyle yönetemezsiniz, böyle bir şey olmaz.

Sayın Başkanım, bana çok uzun süre verdiniz, ben burada keseyim çünkü ben beş dakikayı Sibel Hanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aa, doğru, doğru, tamam.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biliyorsunuz.

Ben burada bırakayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sizin bu şey, yol değil de az bir zaman kaldı. Erken seçim yapmasalar bile bir, bir buçuk senenin altında bir zaman var, gideceksiniz Allah'ın izniyle kazasız belasız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman sürenizden vermeyeceğiz, son cümlelerinizi söyleyin lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi, üyelerimizden yine İsmail Güneş Bey'in söz talebi vardır.

Buyurun İsmail Bey.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, milletvekillerimiz ve basın mensuplarımız; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebediyete intikal edişinin 83'üncü yıl dönümü nedeniyle kendisini şükran ve saygıyla anıyorum.

Değerli Bakanım, tabii ki, AK PARTİ iktidara geldikten sonra özellikle 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını kurarak bugün buna ne kadar çok önem verdiğini göstermektedir.

Diğer taraftan tabii, hükümetlerimiz döneminde daha önceki dönemlere göre ülkemizde sosyal devlet olma adına çok büyük adımların atıldığını görmekteyiz. Bu bakımdan baktığımız zaman daha önceki dönemlerde varlığından bile haberdar olmadığımız ve ailelerin gerçekten de bu kişilerin eğitilmesi, bakılmasıyla ilgili dışarı kaldığı engelli vatandaşlarımızın elinden tutarak 2005 yılında çıkarılan önemli bir kanunla gerçekten de bu kardeşlerimize sahip çıkılmış hem onların engellilik yönünde, ağır engelli olanların bakılması yönünde hem de ücret ödenmesi yönünde tarihi bir adım atılmıştır. Eskiden ailelerin bir an önce -bu istenmez ama- vefat etse de kurtulsam diye baktıkları çocuklara devletimiz bu şefkatli eli sayesinde gerçekten de sahip çıkarak, onların en iyi şartlarda yaşamasına vesile olmuştur. Sadece engellilerimizin bakımında değil aynı zamanda engelli kardeşlerimizin eğitiminde de çok büyük adımlar atılmıştır. Bugün engelli kardeşlerimiz evinden alınmakta, ister devlet okulu olsun ister özel okul olsun oraya kadar intikalleri yapılmakta, eğitim görmek ve tekrar evine bırakılmaktadır.

Bu bakımdan baktığımız zaman, gerçekten de AK PARTİ iktidarları, bugün, yani ben sol partiyim diye iddia edenlerin iddiasının da daha ilerisine geçmiştir. Bunların yanında AK PARTİ iktidarlarında sosyal devlet anlamında 84 milyon vatandaşımızın SGK çatısı altına alınması ve bugün aşağı yukarı 7 milyon vatandaşımızın da SGK priminin devlet tarafından yatırılması çok önemlidir. Biz önceki dönemlerde -ben bir hekimim- şunu görürdük, işte bir sağlık karnesinin beş, altı aile tarafından kullanıldığını veya diğer taraftan bunlara sahip olmayan insanların hastanelerde rehin kaldığını veya ilaç yazılsa bile ilaçlarını alamadığı dönemleri gördük. Bu kadar çok vahim ortamlardan biz elhamdülillah bugün bu sorunların hepsini aşmış olarak buralara geldik.

Şimdi, konuşmacılardan bir tanesi dedi ki: “Burada sizin bütçeniz 66 milyar, onun da yarıdan fazlası personel gideri.” Herhâlde dikkatinden kaçmış olması lazım yani bütçeniz 66 milyar, bunun aşağı yukarı 56 milyar gibi bir kısmı yardımlara ayrılıyor, aşağı yukarı sadece 6,6 milyarı personel gideri.

Diğer taraftan, şehitlerimiz bizim başımızın tacı -geçen günlerde tabii, kötü bir olay yaşadık- Sayın Bakanım. Dolayısıyla da, biz bunlara olan minnet borcumuzu asla ödeyemeyiz ne yapsak da. Ama tabii ki, birtakım siyasi çıkarlar uğruna şehitlerin yanındaymış gibi görünüp ve gerektiğinde şehitlere en büyük hakareti edenleri buradan kınıyorum, nefretle kınıyorum. Bunun Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında barınmasını da asla kabul etmiyorum. Hangi bahaneyle olursa olsun, ne olursa olsun, ister, diyorlar ki: “Kurgu, kurgu düzenlendi.” ne olursa olsun yani sizin bu yaptığınız hareketi mazur gösteremez diye düşünmekteyim.

Biz şehit ailelerine sahip çıktık ve tabii ki şehit ailelerimizin hakkı ödenmez. Onların bir nebze olsun yaralarını dindirebilmek için gerekli imkânları sunduk. 2 şehit yakınının istihdamı konusunda da onlara hizmet sunma anlamında, diğer taraftan gazi yakınlarımızın bir tanesinin kamuda yerleştirilmesi anlamında yaklaşık 46 bin 127 kardeşimizi bu şekilde devlette istihdam ettik. Aynı zamanda, şehit yakınlarımıza ve gazilerimize hastanelerde öncelik tanıdık. Ulaşımında ücretsiz imkânlar sunduk. Bunların tabii ki bedeli olmaz ama biz tamamen şehitlerimizin, gazilerimizin ve şehit yakınlarımızın daima yanındayız, inşallah yanında olmaya da devam edeceğiz.

Sayın Bakanım, tabii ki bir diğer konu da bu çocukevleriyle ilgili gerçekten de Bakanlıklarımız döneminde bir çığır açıldı, yeni bir çığır.

Eskiden bunların hepsi çocuk yuvasında kalmaktaydı ve aile ortamından uzaktı. Şimdi bunların hepsini, diyelim ki 5-6 çocuğu siz bir evde topluyorsunuz, başına diyelim ki bir öğretici veriyorsunuz ve bir aile ortamı içinde bunları, gerçekten de toplumla barışık olarak ve aile sıcaklığı içinde yaşıyorsunuz, hatta gerekirse bazılarını da aile yanına bırakıyorsunuz; diğer taraftan, ailenin düzeninin bozulmaması açısından da ailelerine destek veriyorsunuz, bunlar da çok önemli.

Bir diğerk konu da, tabii ki, huzurevlerimizle ilgili yaptığımız açılım Sayın Bakanım. Belki arkadaşlar gitmemiştir huzurevlerine. Uşak'ta hükümetlerimiz döneminde yeni bir model olan, sokak tipi, mahalle tipi, otel tipi olan bir huzurevi yapıldı; gerçekten de arkadaşların hepsinin oraya gitmesini tavsiye ediyorum. Burada, kendi başlarına işlerini görebilen büyüklerimiz kendi evlerinde oturur gibi yaşıyor; diğerk taraftan, hastane şartlarında bakıma muhtaç olan engelli kardeşlerimiz de -aynı bir hastane vazifesi görerek- oradan hizmet almaktalar. Ben oralara gittiğim zaman gerçekten çok duygulandım. Yarın, ileride hepimiz yaşlanacağız; çoluğumuz çocuğumuz olabilir, olmayabilir; bize bakabilir, bakmayabilir ama buralara gerçekten de yolumuz düşebilir; hangi şartların bizi beklediğini görmek o yönden de çok önemli diyorum. Bunu yapanlardan, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Allah razı olsun.

Tabii ki geleneklerimize, kültürümüze baktığımız zaman, bizde aile yapısı çok önemlidir, kadın çok değerlidir ve bizim inancımız "Cennet, annelerin ayağının altındadır." demiştir; dolayısıyla, biz sadece İstanbul Sözleşmesi'yle kadınlara önem veren bir millet değiliz ki; dolayısıyla, biz kendi geleneklerimize, örflerimize âdetlerimize bağlı kalsak tabii ki kadınlarımız baş tacımız.

Diğerk taraftan, tabii ki buradaki arkadaşlar bazı sorunları dile getirdi ama tabii, gönül ister ki... Öbür taraftan, görmedikleri kadınlar da var: Diyarbakır Anneleri. Onları niye görmüyorlar? Diyelim ki işte, teröristler tarafından kaçırılan kadınlar var, onları da görmeleri lazım. Eğer siz bunları görürseniz o zaman biz diyeceğiz ki: "Ya, siz gerçekten de vicdanlısınız." Ama bunları görmezseniz olmaz; o zaman siz ayrımcılık yapıyorsunuz demektir arkadaşlar. Bizim için kadınlar başımızın tacıdır.

Sayın Bakan, ben şunu ifade etmek istiyorum: Birincisi, bu boşanmalarla ilgili... Gerçekten de günümüzde sayıları çok fazla arttı; evliliklerin aşağı yukarı dörtte 1'i, beşte 1'i boşanmayla sonuçlanmakta. Siz de bununla ilgili tedbir almışsınız, aileye evlenmeden önce eğitim vermektedirsiniz ama bunlara nasıl bir çözüm bulabiliriz? Bugün benim toplumda en çok karşılaştığım durum, eşinden ayrılmış ve çocuğu olan bayanlar ve gerçekten de bunların sayısı her geçen gün artmakta.

Sayın Bakanım, bir diğerk konu: Gerçekten de bu engelli kardeşlerimize siz bakım için diyelim ki 1.800 lira para veriyorsunuz, bunlar güzel ama bir tek nokta eksik kalıyor gibi geliyor bana. Diyelim ki engelli kardeşimiz aşağı yukarı yirmi-otuz yıl yaşadı, ondan sonra vefat etti; buna bakan kişilerin sosyal güvencesinin olması lazım, bunların SGK primlerinin devlet tarafından yatırılması lazım. Bu sorunun da çözülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, CHP Milletvekilimiz Emine Hanım'a söz verecektim ama şu an salonda yok galiba.

CAVİT ARI (Antalya) – Daha sonra...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha sonra söz verelim.

İsterseniz biraz Komisyon dışından gelen arkadaşlarımıza söz verelim, salonun rahatlatılması bakımından da.

Cumhuriyet Halk Partisinden Jale Nur Süllü Hanımefendi'ye, daha sonra AK PARTİ'den Çiğdem Erdoğan Atabek Hanımefendi'ye...

CAVİT ARI (Antalya) – Neslihan Hanım var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Neslihan Hanım mı burada?

CAVİT ARI (Antalya) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, o zaman Neslihan Hanım'a söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün, cumhuriyetimizin kurucusu, Ulu Önder'imiz Mustafa Kemal Atatürk'ü, ebediyete intikal edişinin 83'üncü yıl dönümünde rahmet, minnet ve şükranla anıyorum. Özellikle bu Meclis çatısı altındaki kadın milletvekillerimiz aslında cumhuriyetin bir kadın devrimi de olduğunu, bugünlerde, Atatürk'ü andığımız, yasını tuttuğumuz bugün de asla ve asla unutmayacaklardır.

Sayın Bakan ve değerli bürokratlarımız, hoş geldiniz.

Bakanlığınızın uyguladığı sosyal yardım politikaları üzerine birkaç değerlendirme yapmak isterim.

Sosyal yardımın öznesi temel gereksinimlerini karşılayamayan kişilerdir. Yoksullukla ve yoksullukla doğrudan ilintilidir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının faaliyet raporlarına baktığımızda 2020 yılında Bakanlıktan yardım alan hane sayısının 6 milyon 630 bin 682 olduğunu görüyoruz. Kaldı ki bu sayıya belediyelerin ellerinde bulunan veriler yani belediye yardımı alan haneler de dâhil değil. TÜİK'e göre ortalama hane halkı büyüklüğü yani bir evde yaşayan insan sayısı ortalama 3,30. Bunu 6 milyon 630 küsur binle çarptığımızda karşımıza çıkan rakam yaklaşık 22 milyon yani bugün ülkemizde 22 milyon kişi devlet tarafından resmî olarak muhtaç kategorisinde görülen yoksul yurttaş sayısı. Yaklaşık 84 milyonluk bir ülkede her dört kişiden 1'i yoksulluk düzeyindeyse ve sosyal yardıma ihtiyaç duyar hâldeyse ortada büyük bir sorun var demektir. Bakanlığın son faaliyet raporuna göre, baktığımızda, 6 ana başlık altına toplam da 43 farklı sosyal yardım programı uygulanmakta. Bu programların ağırlıklı bölümünün ise doğrudan nakdi yardımlardan oluşturulduğu anlaşılıyor. Son üç yıllık zaman diliminde sosyal yardım harcamalarının toplam tutarının 43 milyardan 69 milyar liraya çıktığını da görüyoruz. Bu artış bir anlamda iktidarın uyguladığı sosyoekonomik politikaların başarısızlığını da teyit etmektedir.

Özellikle pandemi dönemi uygulanan sosyal yardım politikaları da ekonomi politikalarının da iflas ettiğini kanıtlamıştır. Sosyal koruma kalkanı diye bir dizi ekonomik destek programı uygulandı, parası İşsizlik Fonu'ndan karşılandı. Kısa çalışma ödeneği, nakdi ücret desteği ve işsizlik ödeneği kapsamında pandemi dönemi boyunca on altı ayda yaklaşık 8 milyon kişi için toplam 57 milyar liralık ekonomik destek ödemesi yapıldı. Faz 1, faz 2, faz 3 ve "Biz bize yeteriz Türkiye" kampanyaları kapsamında yapılan sosyal yardımlar ise 8,5 buçuk milyar lirayı aşamadı. Bu 8,5 milyar liranın yaklaşık 2 milyar liralık kısmının vatandaşlara gönderilen IBAN numaralarına yatırılan para olduğunu varsayarsak pandemi döneminde Hükümetin cebinden çıkan para 6,5 milyar lirayı aşmıyor. Pandemi gibi olağanüstü bir dönemde bile milletin kaynaklarını, birikimlerini yine, milletimizin acil ihtiyaçları için seferber etmeyen, bunun yerine işçimizin Fon'da biriken parasını kullanan, vatandaştan IBAN'la para isteyen bir iktidarın sosyal yardım politikasının varlığı da sorgulanmalıdır.

Sayın Bakan, yapılan bir işin başarısını da başarısızlığını da anlamanın bir başka yöntemi kıyaslama yapmaktır. Örneğin, sosyal yardımlar konusunda iktidar böyle bir politika ortaya koyarken aynı dönemde Cumhuriyet Halk Partili belediyeler, Millet İttifakı belediyeleri kullanabileceği bütün kaynakları bu alanda seferber etti. Zor durumda olan, en temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorlanan 1,5 milyondan fazla yurttaşımıza nakdi yardım yapıldı, 8 milyondan fazla yurttaşımıza aynı yardım ulaştırıldı, ihtiyaç sahibi yurttaşlarımıza milyonlarca öğün yemek ulaştırıldı, hem de bütün bunlar her türlü engelleme çabalarına rağmen yapıldı.

Yaşanan sorunların elbette ki çözümü var. Güçlü sosyal devletin ilk adımı aile destekleri sigortası kurumunun kurulması ve istisnasız her vatandaşımız için asgari bir gelir düzeyinin sağlanması olacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmak üzeredir. Son cümlelerinizi alalım lütfen.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Bizim önerdiğimiz ve iktidarımızda uygulayacağımız sistemle şimdi uygulanan sistem arasındaki en temel fark yoksul aile ve birey sayısını azaltmaktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum. Son cümlelerinizi alalım.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Özetle Sayın Bakanım, sürdürülebilir ve yönetilebilir bir yoksulluk ve yoksunluk sistemine dayalı sosyal yardım sisteminin yerine yoksulluğu ve yoksunluğu ortadan kaldırmayı önünü hedef alan yeni bir model inşa edeceğiz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

Çiğdem Erdoğan Atabek Hanım, AK PARTİ Grubundan.

Buyurun lütfen, süreniz beş dakikadır.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Değerli Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız, kıymetli bürokrat arkadaşlarımız; ben hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütçemizin milletimize, ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının 83'üncü yıl dönümünde rahmetle ve saygıyla yâd ediyoruz.

“Şehit aileleri” ile “provokasyon” kelimelerini yan yana getirenleri kınıyorum. Ayrıca, şehit yakınlarımıza hak ettiği değeri vermek bir yana, küfür ve hakareti reva görenleri milletimizin vicdanına sevk ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Ülkemiz son on dokuz yılda yapmış olduğu atılımlarla dünyada önde gelen, örnek alınan bir ülke hâline gelmiş ve bugün spordan siyasete, bilimden sanata, hayatın her alanında, birbirinden önemli işlere imza atan kadınların çalışmaları ülkemizi hak ettiği konuma adım adım yaklaştırmaktadır. Kadının ekonomik ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılımı yalnızca bireysel bir kazanım olmakla kalmayıp bir sosyal dönüşümü de beraberinde getirmektedir. Bu anlayıştan yola çıkarak hazırlanan 2018-2023 Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'mız kararlılıkla Bakanlığımız tarafından uygulanmaktadır. Son on dokuz yılda kadınlarımızın karar alma mekanizmalarına daha yüksek sayılarla katılmalarını ve her düzeyde etkin roller almalarını destekliyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın temsili oranı 2002'de yüzde 4,4 iken, 2021 yılında bu oran yüzde 17,3'e yükselmiştir. Yine, kadın istihdam oranı bugün yüzde 28,4; kadınların iş gücüne katılım oranı bugün yüzde 33,8'e yükselmiştir. Amacımız kadın temsil oranlarını çok daha yükseğe çıkarmaktır. 81 ilde 496 yeni kadın kooperatifinin kurulmasında da Bakanlık tarafından ciddi desteklenme görülmüştür. Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolü kapsamında 81 ilde kadın kooperatifçiliği çalışma grubu oluşturulmuş ve iyi uygulamaları yaygınlaştırmak amacıyla kadın kooperatifleri bölgesel buluşmaları gerçekleştirilmiştir.

Kadına yönelik şiddet, kadınların sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamda hak ve fırsatlardan adil olarak yararlanmalarının önünde en büyük engellerden bir tanesidir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte yasal altyapı güçlendirilmiştir. 2020-2021 yıllarını kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı yürürlüğe konarak 81 ilde kadına yönelik şiddetle mücadele, il koordinasyon, izleme ve değerlendirme komisyonları oluşturulmuştur.

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında 2007'den itibaren başlatılan eğitimlerle bugüne kadar toplamda 2 milyondan fazla kamu kurum görevlisi eğitime tabi tutulmuş ve seminerler verilmiştir. Kadına yönelik şiddet olayları meydana gelmeden önce tespit edilmesi için risk analiz modülü gerçekleştirilmesi çalışmaları çok önem arz etmektedir. Böylelikle sadece kriz odaklı değil, risk odaklı yaklaşımla şiddet mağduruna yerinde ve etkin müdahale gerçekleştirilebilir. Ülke genelinde 149 kadın konukevi 3.624 kapasiteyle hizmet vermektedir. Yerel yönetimlerin kadın konukevi açma yükümlülüklerini etkin bir biçimde hayata geçirmesi ve kadın konukevlerinin ihtisaslaşmasına yönelik çalışmalar da kararlılıkla devam etmektedir. Bu kapsamda, 8 ilde 9 kadın konukevi ihtisas kuruluşuna dönüştürülmüştür. 2012'de 14 ilimizde pilot uygulamayla, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik kurulan ŞÖNİM'ler hâlihazırda 81 ilimizde hizmet etmektedir. ŞÖNİM kurulduğu günden bugüne kadar 809 bin kadın, 66 bin erkek, 105 bin çocuk olmak üzere toplam 980 bin kişiye hizmet vermiştir. Yine, şiddet mağduru ve beraberindeki çocukların ihtiyaç duydukları konularda sosyal hizmet modellerine erişimi kolaylaştırmak, karşılaştıkları sorunların çözümü için bire bir destek almalarını sağlamak amacıyla ülke genelinde 374 sosyal hizmet merkezinde şiddetle mücadele irtibat noktaları kurulmuştur. Böylece, 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet mağdurlarına yönelik rehberlik, danışmanlık ve yönlendirme hizmetleri daha erişilebilir hâle gelmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlayabilerseniz memnun olurum.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli üyeler; on dokuz yıldan bu yana Cumhurbaşkanımız ve Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde, yeni Türkiye'nin inşasında birçok sorunun üstesinden geldik ve çocuklarımıza daha müreffeh bir ülke bırakmak için canla başla çalışıyoruz.

Bu vesileyle bu bütçenin hazırlanması için emek veren tüm Komisyon üyelerine, Sayın Bakanımıza ve bürokratlarına teşekkür ediyorum, 2022 yılı bütçesinin ülkemize hayırlar getirmesini diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum Çiğdem Hanım. Şimdi, Komisyon üyemiz Sayın Emine Gülizar Emecan'a söz vereceğim.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Bakanlık bürokratlarımız; öncelikle hepiniz hoş geldiniz.

Ben bize bu toprakları ve özgürlüğümüzü kazandıran, aynı zamanda bu koltuklarda bir kadın milletvekili olarak oturmamızı da borçlu olduğumuzu düşündüğüm Ulu Önder'imiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ölümünün 83'üncü yılında saygı, minnet, özlem ve rahmetle anarak sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Bakan, 2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi ve 2020 Yılı kesin hesabını görüşüyoruz bugün. Tekrar hoş geldiniz; yeni bir Bakanlığınız, hayırlı olsun.

Tüm bütçe görüşmelerinde Çalışma, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kapsamının çok geniş olmasından dolayı ayrılması gerektiğini çok vurgulamıştık. Alınmış olan bu kararı da doğru bulduğumuzu ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Ancak merkezî yönetim bütçe teklifinin rakamıyla oranlayarak baktığımızda sadece yüzde 3,77'sine denk gelen bütçenizin de yapmak istediğiniz hedefler ve çalışmalarla ilgili yeterli olduğunu kesinlikle düşünmüyorum. Çok geniş kapsamlı bir Bakanlığınız var, Bakanlığınızın kapsamı; aile, kadın, çocuk, yaşlı, engelli ve ülkemizde yoksulluğun yaygınlaşması da dikkate alındığında bu bütçeyle çok da fazla bir çalışma yapabileceğinizi düşünmüyorum.

Sayın Bakan, çok başlık var, ben, bir ikisine odaklanarak ilerleyeceğim konuşmamda. Öncelikle sosyal politikalarla ilgili birkaç noktaya değinmek istiyorum. Sonuç olarak AK PARTİ iktidarı döneminde, sizin partinizin döneminde, eşitsizlikler karşısında toplumun birçok dezavantajlı kesimini güçlendirmesi gereken sosyal politikaların hızla sosyal yardımlara hatta sadaka kültürüne dönüşmesine bir zemin hazırlanmıştır. AK PARTİ'yle sosyal yardımlardan yararlanan yurttaşların sayısında ciddi artışlar meydana gelmiştir. Bunu siz de kabul ediyorsunuz hatta övünerek söylüyorsunuz ancak bu övünülecek bir şey değil, aslında üzerinde düşünülmesi gereken bir şey çünkü sosyal yardımların birincil görevi yoksulluktan kaçınmaktır, yoksul sayısını azaltmaktır; fakat, AKP'yle sosyal politika sadece ve sadece sosyal yardımlara indirgenmiştir. Bu arada sosyal yardımların rakamlarına baktığımız zaman -birçok arkadaşımız değindi ve değinmeye devam edecek, çok fazla girmeyeceğim- miktarın oldukça düşük olduğunu görüyoruz ve sosyal yardım alan kişiler bu yardımlarla örneğin ulaşım, su, barınma, elektrik gibi temel ihtiyaçlarını karşıladıkları için de zaten aldıkları bu yardımın bir kısmını vergilendirme sistemi sebebiyle tekrar geri devlete ödemektedir. Aynı zamanda hane başına verilen sosyal yardımlar hızla enflasyon ve dolar karşısında da eridiği için sizin vereceğiniz sosyal yardımlar hiçbir zaman yeterli olmayacaktır. Bugün asgari ücrete bile baktığımız zaman TÜRK-İŞ'in açıkladığı açlık sınırının yani 3.093 TL'nin altında kaldığını görüyoruz. Bugün 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırının 10 bin TL olduğunu düşünecek olursak bu rakamın altında gelirle yaşamak zorunda kalan toplumun büyük bir kesimi sizin aslında politika üretmenize de ihtiyaç duyan kesim.

Şimdi, yapılması gereken... Toplam harcama tutarlarına baktığımız zaman, ailelerin üzerindeki yükü düşündüğümüz zaman da sizin verdiğiniz destekler kesinlikle yetmiyor. Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim aile destekleri sigortası önerimizi devam ettiriyoruz ve hayata geçirmeniz için size yine öneriyoruz. Pandemi desteklerine baktığımız zaman da çok yetersiz olduğunu görüyoruz. Ben dünya örnekleriyle birkaç kıyaslama yapmak istiyorum. Örneğin, Almanya'da 417 milyar dolar yardım yapılırken, Brezilya 117,7 milyar dolar yardım verirken pandemi döneminde, Türkiye yardımlarda sadece 7,6 milyar dolarda kalmıştır; dünya örneklerine baktığımız zaman da çok düşüktür.

Şimdi, Sayın Bakan, ben sosyal yardımlardan sonra yine sizin alanınıza giren, özellikle çocuklarla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Sizin performans değerlendirme raporunuzda "faaliyetler" bölümünde bütçelendirilmesine baktığımız zaman -sayfa olarak da şöyle göstereyim- dikkatimi çeken şey -şöyle gösterecek olursak- özellikle çocuk işçiliğiyle mücadeleyle yönelik faaliyetlerin 2021'de bütçelendirilmiş olmasına rağmen 2022, 2023, 2024'te bütçelendirilmediğini görüyoruz. Evet, Çalışma Bakanlığı bünyesinde bu çalışmaların yürütüleceğinin farkındayız yani bunu söyleyeceksiniz, bunun farkındayız. Ama sizin Aile Bakanı olarak hiç mi sorumluluğunuz yok çocuk işçileri üzerinde? Çocuk işçiliğiyle mücadelede hiç mi bir sosyal politika önlemi almayı düşünmüyorsunuz? Bununla ilgili neden bütçenizde bir değer, bir rakam yok? Bunu ben öğrenmek istiyorum çünkü ülkelerin gelişmişlik düzeyi açısından en önemli problemlerden bir tanesi de çocuk işçiliği.

Çocuk işçileri, tüm dünyada ve ülkemizde ucuz iş gücü ya da ücretsiz işçi olarak sömürülen çocuklar, sömürülen kesimler. Çalışan çocukların yaşam hakkı dâhil olmak üzere, temel birçok hakları da ellerinden alınmakta. Bugün TÜİK verileriyle 720 bin çocuk işçi var Türkiye'de. Ama baktığımız zaman, Haziran 2021 tarihinde yayımlanan "Çocuk İşçilik Yasaklansın" başlıklı İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi raporuna göre 2 milyon çocuk işçi var şu anda Türkiye'de, kayıtlı-kayıtsız. Yani bunlarla mücadeleyi sadece Çalışma Bakanlığının bünyesine bırakamazsınız ve pandemi döneminde de çocuk işçi sayısı arttı Sayın Bakan. Aynı zamanda, sekiz yılda 513 çocuk işçi yaşamını yitirdi. Siz bu çocukların, mücadele veren, ailelerinden, evlerinden koparılan, okullarından koparılan, birçok yerde bu mücadeleyi veren bu çocukların, maalesef, hamiliğini üstelenmek zorundasınız.

Tabii, çocuk işçiliğinin artmasındaki faktörlerden bir tanesi ve en önemlisi de şüphesiz eğitim sisteminde yaşanan çöküntüdür. 4+4+4 sistemi de çocukları eğitimden uzaklaştırmış ve işçiliğe, çalışma hayatına yönlendirmiştir.

Mesela, çocuklarla ilgili verilere baktığımız zaman hakikaten çok önemli şeyler görüyoruz. Çalışanı olmayan ailelerde yaşayan çocuk nüfusunun toplam çocuk nüfusuna oranına baktığımız zaman yüzde 14,4 olduğunu görüyoruz. Şartlı nakit transferlerinden yararlanan çocuk sayısı 2021’de 3 milyon 813 bin 741’ken 2022’de 3 milyon 851 bin 873 çocuk; çok büyük bir artış değil ama yoksulluk gittikçe artıyor, aileler geçinemiyor, çocuklarına bakamıyor, çocuklarını okutamıyor, ailesinden, yuvasından kopan çocuklar var.

Bütçenizin azlığından bahsetmiştim. O anlamda sizin bu programlar dâhilindeki hedeflerinize baktığımda, mesela, çocukların korunması alt programında çocukeyi sayısı, çocukeylerinde bakılan çocuk sayısı, çocuk kuruluşlarında bakılan çocuk sayılarını 2022, 2023, 2024 hedeflerinizde hep sabit görüyorum. Yani çocukeyi sayısı 2020’de gerçekleşme 1.193; 2021’de planlanan 1.200; 2022, 2023, 2024 1.195. Mesela, bunun sebebinin bize açıklarsanız biz de anlamış oluruz yani belki olumlu bir gerekçeniz de vardır; bunu söylemek istiyorum.

Ama çocuklarla ilgili sorunlar bitmiyor Sayın Bakan. Bakın, ülkede çocuklarımız çok ciddi şekilde istismara uğruyorlar. 2020 yılında ceza mahkemeleri çocukların cinsel istismar suçuna ilişkin 17.948 dosyaya ev sahipliği yapmış. Mesela, bir veri paylaşmak istiyorum; İnsan Hakları Derneğinin İstanbul Şubesi Çocuk Hakları Komisyonu 2018’de bir rapor yayınladı. 2002’den bu yana 18 yaşın altında 440 bin çocuk doğum yapmış, 15 yaşın altında cinsel istismara uğrayarak doğum yapan çocuk sayısı ise 15.937 olarak ifade edildi. Bugün bu rakam nedir Sayın Bakan, bilmiyoruz. 2018’den bu yana neden bilmiyoruz, biliyor musunuz? Çünkü siz artık verileri toplamıyorsunuz Bakanlık olarak ve bu verilere ulaşamıyor, verileri saklıyorsunuz; bunlar çok ciddi problemler. Bu çocuklar bizim korumamız gereken çocuklar; sokağa atmamız gereken, kendi başına, kaderine terk etmemiz gereken çocuklar değil. Yine, Türkiye çocuk yaşta evliliklerde de Avrupa 1’incisi. Bunları göz önüne alarak lütfen Bakanlığınızı değerlendirin.

Son olarak, sürem çok az kaldığı için kadının güçlendirilmesiyle ilgili programla ilgili bir dakika isteyeceğim. Çok kısa, uzatmayacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlarsanız Emine Hanım, lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kadının Güçlendirilmesi Programı’nda da 590 milyon 687 bin TL bir bütçe ayırmışsınız programa. Ancak, bunun yüzde 77’si personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumları devlet primi giderlerine ayrılmış, cari transferlere sadece yüzde 3,2 ayrılmış. Siz, bu bütçeyle kadını nasıl güçlendireceksiniz? Güçlü kadın çocukların da daha fazla korunmasını sağlayacaktır. Kadın emeğine baktığımız zaman kadınları erkek şiddetinin farklı biçimlerinin hedefi hâline getiren en önemli neden kadınların ekonomik olarak güçlendirilmemeleri ve erkeklere olan ekonomik bağımlılığıdır. Bütçeniz kadınların güçlendirilmesiyle ilgili politikalarınızı uygulamak için yeterli görünmüyor, “Bununla ilgili başka bir çözümünüz var mı?” diye de sormak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kadın konukevi sayısıyla ilgili de aynı, biraz önce çocuklarla ilgili söylediğim yorumu yapacağım. Orada da rutin bir artış görüyoruz hedeflerinizde, belki bunu da açıklamak istersiniz.

Konuşacak şey çok ama vakit bu kadar. Ben, Bakanlığınızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum ve “İstanbul Sözleşmesi yaşatır.” diyerek sözlerimi bitirmek istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Emine Hanım.

Şimdi HDP Grubundan Sayın Musa Piroğlu'na söz vereceğim. Beş dakika Erol Hocadan devrettiği için on dakika konuşmuş olacak.

Buyurun Musa Bey.

Süreniz on dakikadır.

MUSA PİROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, engelliler adına değil engelli bir birey olarak konuştuğum için sunduğunuz sunum ve programın pembe tablosunun ne yazık ki engelliler açısından koca bir masaldan ibaret olduğunu söyleyerek sözlerime başlamak istiyorum. Zira, sokakta direkt olarak bir engelli, ortopedik engelli bir birey olarak yaşayan, toplumsal hayatın pek çok alanına girmekte zorlanan, ekonomik ve sosyal olarak adapte olmakta, toplumun kapsamına, imkânlarının, araçlarının olmadığını bilen bir birey olarak bunları açıkça söylemek istiyorum. Ne erişim meselesi bu ülkede çözülmüş durumda ne engellilerin toplumsal, sosyal hayata katılmasının önündeki engeller kaldırılmış durumda. Tam tersine, devletin uygulamaları ve toplumsal yaşam engelliliği yaratan ve büyüten bir yerde durmaya devam ediyor. Bakanlığınız, o günden bugüne, iktidarınızın var olduğundan bugüne engellilik siyasetini, engelliye tıbbi bir mesele olarak kavrayan, bakıma muhtaç bireyler olarak algılayan, bağımlı kişiler olarak kavrayan ve bu bağımlılığı derinleştirip büyüten bir yerden siyaset yürütüyor ve biraz daha ileri giderek engellilik meselesindeki bakım işini, özel sektöre ve ailelere havale eden ve bir çeşit özelleştirme siyasetiyle engelliliği ve engellileri devletin ve toplumun sırtında bir yük olarak görüp bunu üstünden atmaya çalışan bir bakış açısına sahip olmaya devam ediyor. Bu bakış açısı ne yazık ki engellileri devletin ve toplumun vicdanına mahkûm etmiş durumda. Engellilik bir vicdan meselesi değil, engelliler de vicdanla alınacak insanlar değil. Oysa, engellilik meselesinde yapılması gereken gerek Birleşmiş Milletler Engellilik Sözleşmesi gerek bu ülkenin altına imza attığı sözleşmeler ve yasalar gereği engellilik meselesinde yapılması gereken engellilerin bağımlılık meselesini ortadan kaldıracak toplumsal adımların, ekonomik ve siyasal adımların atılmasıdır. Ne yazık ki sunduğunuz program bu konuda neredeyse sıfır düzeyindedir. Engelliler hakkındaki kanunun, 5378 sayılı Kanun'un “i” ve “j” bentleri Bakanlığınızı engelliler konusunda doğrudan sorumlu hâle getiriyor. “i” bendi diyor ki: “Engellilere yönelik politika oluşturma, karar alma ve hizmet sunum süreçlerinde engellilerin, ailelerin ve engellileri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımının sağlanması esastır.” Sunduğunuz bütçe planında engelli kuruluşlarının adı bile ve önerilerin esamesi de yoktur, bunları somut örneklerle söyleyebilirim. Kendileriyle görüşüm; defalarca Bakanlığınızla görüştüğümüz hâlde ve cuma günü, engelli kurumları, Bakanlığınızın önünde istihdam ve benzeri sorunları gündeme getiren bir basın açıklaması yapacakları hâlde, bir ikisine ben de katıldığım hâlde, ne yazık ki bu kuruluşların söylemleri, talepleri bu programda gündeme gelmemiştir. Yine, (j) bendi diyor ki: “Engellilere yönelik mevzuat düzenlemelerinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görüşü alınır.” Ben açıkça sormak istiyorum: Hangi meselede; örneğin istihdam meselesinde mi, örneğin SUT meselesinde mi, örneğin ÖTV meselesinde mi, örneğin başka sorunlarda mı, ceza hukukunda mı, ayrımcılığın kaldırılmasına ilişkin maddelerde mi, hangisinde sizin bu konuda görüşleriniz var? Varsa ne gibi görüşler bildirdiniz? Bunu merak içindeyiz. Bütün engelli camiası, Bakanlığınızın bu konulardaki temel görüşlerinizi ciddi şekilde merak ediyor ve yetkili kurum olduğunuz için de -aslında bu ülkede engellilerle ilgili tek yetkili kurum neredeyse siz olduğunuza göre- engellilerin bütün sorumluluğu da sizin sırtınızda olduğuna göre bu konuda attığınız adımları merak ediyoruz.

Ben sorunu özetleyerek gitmeye çalışacağım. Birincisi: Bir ülkede yaşıyoruz, çocuklarının kendiliğinden ölmesini isteyen ailelerin olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Otistik çocuklar neredeyse toplumun vicdanına terk edilmiş durumda. Belli bir yaşa kadar eğitim almaları lazım, eğitim kurumlarının maliyeti çok yüksek. Devletin eğitimle ilgili neredeyse bir alakası yok, özel rehberlik eğitim kurslarına terk etmiş durumda. Buraların denetimi nasıl yapılıyor, kimse bilmiyor. Engelli kurumları ne yazık ki bu denetim meselesinde de gündeme giremiyor, erişim meselesi olduğu gibi önümüzde duruyor. Bir engelli bireyim; sokakların ne kadar kötü olduğunu, ulaşımın ne kadar zor olduğunu bilerek yaşayan birisiyim. Bir tek bu Meclis erişim konusunda gerekli adımları atmış durumda ama Meclis dışında ben sokağa çıktığımda, sokakta insanların vicdaniyla, insanların yardımıyla hayatını sürdürmek zorunda kalan bir birey hâline geliveriyorum ve bu yardım ve vicdandan kurtulmak gerektiğini biz iddia ediyoruz. Bu noktada, otizm meselesinde Otizm Eylem Planı'nız sekiz, on yıldır bir türlü uygulanmıyor ve uygulanacağına dair de en ufak bir işaretiniz yok, hâlâ "Uygulanacağız." diyorsunuz. Erişime ilişkin yaptığınız eylem planlarına erteleyerek devam ediyorsunuz, ulaşım araçlarında gerekli dönüşümü yapmıyor, ne yazık ki gerekli adımları hiçbir şekilde atmıyorsunuz. Büyük şehirler bir şekilde bunu çözmüş olsa bile taşraya doğru gidildiğinde ulaşım meselesi engellilerin temel sorunu olarak devam ediyor. Engelliler ne yapılara, imar meselesine ne toplumsal alanlara ne de eğitime ulaşabiliyor, ciddi zorluk yaşıyor. Okullar hâlâ büyük bir problem kaynağı, okullarda engellileri koruyan adımlarınız yok; engelli çocuklar okullarda da öğretmenlerin ve velilerin vicdanına terk edilmiş durumda, engelli okulları kapatılıyor ve iktidar olarak, bunların hiçbirini yokmuş gibi, eğitim meselesini, sağlık meselesini ve pek çok meseleyi çözdüğünüzü iddia ediyorsunuz.

Ben somut bir örnek vereceğim: Ben kendim ehliyetimi güncellemek ve araç alabilmek için sağlık kuruluna gittim. Ortopedik engelliyim, 1988'de kaza geçirdim ve defalarca alınmış sürekli engelli raporum var. Buna rağmen her gittiğimde benden yeni rapor isteniyor ve rapor yönetmeliği sürekli değiştiriliyor. Ben hastaneye gittim, pandemi döneminde gittim, Marmara Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesine gittim ve raporumu beş ayda aldım, hem de milletvekili olduğumu söyleyerek beş ayda alabildim çünkü her bir hastane için, her bir doktor için ayrı bir randevu verildi; ayrı ayrı, sürekli benden MR ve tomografi istendi, devletin kendi kayıtları yok sayıldı. Hastane doktorunun söylediği laf çok net, "Altı ay içinde bu hastanede çekilmiş bir MR'nız yoksa bunu kabul etmeyiz." dendi. MR'ı çektirdim, sonucu üç ay sonra geldi ve ben raporu beş ayda aldım. Orada sedyeyle rapor almaya çalışan, emekli olmak için sağlık raporu almaya çalışan engelliler vardı. Onların durumunun ne olduğuyla ilgili gerçekten merak içinde kaldım.

Engelliler ne gibi sorunlar yaşıyor? Bir: Bu sağlık yürütme uygulamalarınız nedeniyle, rapor sistemi nedeniyle engelli emeklilerin birçoğunun emekli maaşı kesildi, bunlar yokluğa teslim edildi. İki: Sağlık Uygulama Tebliği'niz 2013'ten bugüne güncellenmiyor. Ne yazık ki, engelliler ortez, protez ve her çeşit destek aracına ulaşmakta korkunç bir zorluk yaşıyor. Dolar, bugün 10 lira 80 kuruşu geçti ama biz, 2013'teki dolar kuruyla araç almaya çalışıyoruz. Aldığımız bütün araçlar, dolar üstünden hesaplanıyor. Bir örnek vereyim, oturduğum tekerlekli sandalyenin bir yıl önceki maliyeti 14 bin liraydı, şu andaki maliyetini bilmiyorum bile ve devletin bana verdiği -milletvekili olarak bana verdiği- para 1.200 lirayı geçmiyor ve geri kalanını ben, kendim karşılıyorum. Ben, milletvekiliyim, karşılıyorum ama diğer engelliler nasıl karşılıyor, kimse bilmiyor. Erişimi çözmekten söz ediyorsunuz, tekerlekli sandalyeye ulaşım imkânımız bile yok ve buradan yürüyoruz.

Başka nelerimiz yaşanıyor? İstihdam meselesi; 10 bin kadro istiyor engelliler, defalarca kapınıza geldi. EKPS yaptı. Sınava 200 bin kişi girdi, 2 bine yakın insan alacaksınız, devletin 7 binden fazla kadro boşluğu var. Engelliler en az yüzde 6, biz, HDP'nin engelliler komisyonu olarak yüzde 10 kota istiyoruz ama siz, bu kota konusunda hiçbir adım atmamakta ısrar ediyorsunuz.

Başka neler oluyor? Otizm Eylem Planı uygulanmıyor, Erişim Eylem Planı uygulanmıyor ve engelli emekli maaşları, engelli bakım maaşları ne yazık ki büyük bir sorun olmaya devam ediyor, dolar karşısında değerini kaybetti. Ayrıca, engelli sağlık maaşlarının uygulanmasında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Son cümlelerinizi alabilirsek.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - İki dakika, benden ilave edin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey’den iki dakika daha ilave ediyoruz.

MUSA PİROĞLU (İstanbul) – Ailelerin, aile gelirini temel alıyorsunuz, engelli bireyin kendi gelirini temel almıyorsunuz. Bu uygulamanın kendisi bile insan haklarına aykırı. Engelliyi, ailenin bir parçası olarak görüyorsunuz, bağımsız bir birey olarak görmüyorsunuz, gelirini hesaplarken buradan hesaplıyorsunuz ve engelli maaşları bugün, komik duruma düşmüş durumda. Engelli örgütleri, engelliye bakım aylıklarının asgari ücret seviyesine yeniden çekilmesini ve ailelerin de özellikle, annelerin Sosyal Güvenlik Kurulu kapsamına alınmasını, emeklilik haklarının verilmesini istiyorlar. Çünkü bu insanlar, yirmi dört saat çocuklarına ve engelli bireylere bakmakla yükümlü kişiler ve biz, aileye yaktığımız için bu yükümlülüğü, onlara da hiçbir hak vermediğimiz için engelli bireyi bağımlı tutmaya devam ediyoruz.

Son olarak, kanun hükmünde kararnamelerle 100 binden fazla insan işten atılırken 2 binden fazla engelli işten atıldı. Bu insanların, henüz, hiçbirinin dosyası görüşülmedi bile. 2 bin engelli insanın işten atılması demek bunların ölüme terk edilmesi demektir. Bakanlığımızın olağanüstü işlere bakan komisyonla herhangi bir temasa geçip geçmediği, engelli bireylerin işlerine geri dönüp dönmemesi konusunda adım atıp atmadığını merak içinde bekliyoruz ve bu konuda adım atmanızı istiyoruz.

Velhasıl, toparlarsak, engellilerin bağımlılık meselesini ortadan kaldıran, ekonomik ve sosyal olarak onları rahatlatan, araç alımı dâhil olmak üzere, ÖTV’nin kaldırılması dâhil olmak üzere bir dizi alanda tedbir alan bir şey istiyoruz. Ama siz, bütçeden 1,6 pay ayırarak aslında, engellilerin yeniden sefalet içinde yaşamaya mahkûm bir döneme girmesinin önünü açıyorsunuz. Bu yüzden, sunduğunuz Bakanlık bütçesini kabul etmiyoruz. Sizi, engelli cemiyetlerinin, engelli derneklerinin taleplerini göz önüne getirmeye, onları dinlemeye, onlarla beraber faaliyet yürütmeye davet ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ederim, sağ olun Musa Bey.

Şimdi, İYİ Partiden Yasin Bey, hazırsanız size söz verebilirim. Partileri şöyle dolaşalım, sonra da MHP’ye geleceğim.

İYİ Partiden Sayın Yasin Öztürk, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, 10 Kasım dolayısıyla da kurucu liderimiz, “Mavi Gözlü Bozkurt”umuz Atatürk’ü de saygıyla yâd ediyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2022 bütçesini görüşüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, 2022 bütçesi sunum konuşmasında, sosyal harcamalar için ayırdıkları kaynak miktarını 104,2 milyar liraya çıkardıklarını söyleyerek bu tutarın 2022 bütçesinin yaklaşık yüzde 6’sına denk geldiğini ifade etmişti. 104,2 milyarlık tutar için de yapılacak ödemelerin bir kısmı şöyledir: Ödeme gücü olmayan vatandaşlarımızın sağlık prim gideri 23,4 milyar lira, 65 yaş üstü yaşlılarımız, bakıma ihtiyacı olan engelli vatandaşlarımız ve yakınlarına bağlanan aylıklar kapsamında 15,6 milyar lira, engelli vatandaşlarımıza evde bakım destek amacıyla 13,2 milyar lira, yoksul ailelere elektrik

tüketim desteği kapsamında 2,4 milyar lira, ekonomik yoksulluk içinde olan çocuk ve gençlerimizin aileleri yanında yetişmelerine imkân sağlayan sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 2,5 milyar lira, koruyucu aile uygulaması kapsamında yaklaşık 295 milyon lira. Ülkemiz, bu kapsamda, Anayasa’da hükme bağlandığı üzere sosyal bir devlettir. Sosyal devletin görevi nedir? Vatandaşın sağlık ve iyilik hâlini geliştirir. Vatandaşını başkalarına bağımlı olmaktan çıkararak kendilerine yeterli hâle getirir. Bireylerin refahı ile yaşadıkları toplumun refahı arasında denge kurar. Yaşlıyı, engelli, kadını ve çocuğu korur. Yaşam yarışına gerilerden başlayanlar ile yarışta varış noktasına kendi çabalarıyla ulaşamayacak olanların durumlarındaki eşitsizlikleri düzeltmeye çalışmaktadır. Yani kısa amaç, gereksinim sahibi ve mutlak yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılamayan kişilere sosyal yardım ve sosyal hizmetlerde bulunulmasıdır. Devlet, bu görevleri yetkilendirilen şekliyle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı üzerinden yerine getirmeye çalışmaktadır. Yalnız, iktidara göre sosyal yardımların payının artması bir başarıdır. Daha çok hane, daha çok yardım almaya başlamıştır. Toprağı bol olsun, propaganda piri Goebbels, bugün yaşasaydı sizi ayakta alkışlardı.

Bakınız, bir iktidar, ancak sosyal yardım alan kişi sayısı azalır ve bununla birlikte dağıtılan yardım miktarı tutar olarak artarsa bununla övünebilir. Ancak, gelinen bu noktada, Bakanlığınızın kurulduğu yıldan bu yana mutlak yoksulluk içinde olan ve temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayan vatandaşlarımızın sayısı artmıştır. Düzenli sosyal yardımlar için başvuran kişi sayısı artmıştır. Geçici yardımlara başvuran kişi sayısı artmıştır. Gıda yardımı için başvuran kişi sayısı artmıştır. Genel sağlık sigortası primi ödenen kişi sayısı 8 milyonun üzerine çıkmıştır. Kömür yardımı için başvuran kişi sayısı artmıştır. Elektrik faturasını ödeyemediği için başvuran kişi sayısı artmıştır. Görevi, aileyi korumak olan Bakanlığınız ne aile bütünlüğünü ne kadını ne çocuğu koruyabilmiştir. Bugün televizyonların gündüz kuşaklarında yer alan programlar, akşam ailenin bir arada olduğu saatlerde izlenen dizilerdeki konular ülkemizdeki yozlaşmanın ekranlarda vücut bulmuş hâline dönüşmüştür. Aile içi eğitim çalışmalarına neredeyse hiç önem vermiyorsunuz. RTÜK üzerinden de olsa bu konulara ilişkin neredeyse hiçbir yaptırımınız yok. Ekonomik sebepler nedeniyle evlilik yaşı yükselmiş, evli kalma süresi kısalmış, boşanma sayısı artmıştır. İntihar sayısı artmıştır. İntihar sebepleri arasında ilk sırayı ekonomik yoksunluk almaktadır. Biyolojik ailesi bakımını üstlenemediği için koruyucu aile yanında büyümek zorunda kalan çocuklarımızın sayısı artmıştır. Kadın cinayetleri artmıştır. Kadın sığınma evlerine başvuran kadın sayısı artmıştır. Ve bunlara ek madde, çocuk ve ergenlerde madde kullanımı, suça yönelme ve ruhsal bozukluklarda artış yaşanmıştır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkanım, Durmuş Bey’den de bir iki üç dakika bana ekleyebilirsiniz, onun da muvafakati...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, Durmuş Bey’den üç dakika ekliyoruz.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ederim.

Böyle bir durumda, yardım yapılan kişi sayısının artması yoksullaşmanın itirafıdır. Yaptığımız yoksullukla mücadele etmek değil, yoksulluğu yönetmektir ve bu yardımları AK PARTİ’si yapıyormuş algısı yaratarak da yoksulluk üzerinden rant devşirmektir, yoksulluğu oya endekslemektir. Buradan, ihtiyaç sahibi vatandaşlarıma seslenmek istiyorum: Size verilen her yardım, AK PARTİ’sinin kasasından değil, Sayın Tayyip Erdoğan’ın cebinden değil, devletin bütçesinden karşılanmaktadır. İhtiyacı olan vatandaş hangi parti iktidarda olursa olsun devletini yanında hissetmeye devam edecektir. Ama asıl hedef vatandaşı devlete muhtaç etmeden kendi kendine yetebilecek duruma getirmektir. Tabii, sosyal yardım bağlanan kişi sayısındaki artışın bir nedeni de ülkedeki yoksullaşma kadar yozlaşma. Sayıştayın, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ilişkin hazırladığı 2020 raporu bu yozlaşmayı

gözler önüne sermektedir. Sayıştay, Bakanlığın mali hesaplarına yönelik yaptığı denetimlerde Aile Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının, engelli sağlık kurulu raporu veri tabanında kaydı olmayan kişiler için evde bakım ödemesi yaptığını belirlemiştir. Sosyal yardımlara ilişkin ödeme sürecinin kanuna uygun bulunmadığını ve ödeme listelerinde müdahale riski barındırdığını tespit etmiştir. Bakanlığa, gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan aynı yardım ve bağışların kayıtlarının hatalı yapıldığını tespit etmiştir. 18 yaşını geçmiş ve gerekli şartları taşımayan bazı gençler için de sosyal ve ekonomik destekte bulunulduğunu tespit etmiştir. Sahte ve şüpheli engelli sağlık raporları hakkında gereğinin yerine getirilmesinde gecikmeler olduğunun altını çizmiştir. Ve en önemlisi Sayıştay, bütün bu haksız yardımların Aile ve Sosyal Hizmetler il müdürlükleri tarafından verildiğini raporunda dile getirmiştir. Aile ve Sosyal Hizmetler il müdürlükleri, bulunduğu bölgeye atamaya gelen bürokratlar; gelir testi, engel raporu ve başvuruyla muhtaçlığın tespit edilmesi durumunda yardımların haneye ulaşmasını koordine eden kamu görevlisi. Bir kamu görevlisi, kendi cebinden vermediği sürece haksız bir şekilde yardım dağıtılmasına aracılık ederse görevini kötüye kullanmış olur. Bugün, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bazı il müdürleri yüksek makamdan gelen talimatlar doğrultusunda muhtaçlık kriterini dikkate almadan, ihtiyacı bulunmayan kişilere kılıfına uydurulmuş bir şekilde yardım dağıtmaktadır. İktidar, görüldüğü gibi bir yandan istihdam olanakları yaratmak yerine vatandaşı sosyal yardımlara bağımlı hâle getirmiş, bir yandan da ihtiyacı olmayan kişileri de bu havuzun içine dâhil ederek şaibeli işlerine şaibe eklemiştir.

Bütçenin vatanımıza, milletimize, memleketimize, vatandaşlarımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi de Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın Nevin Taşlıçay'a söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun Nevin Hanım.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, sayın milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız, basınımızın kıymetli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Modern dünya bütün geleneksel yapıları dönüştürürken geçtiği her durakta kadın aktörler de çağı etkileyen ve çağdan etkilenenlerin arasında yeni toplumsal roller ve yeni sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Geleneksel toplumdaki modern topluma geçişte kadının yeni pozisyonu, daha fazla toplumsallaşma, siyasi, ekonomik oluşumların katılımcı ve belirleyici unsurların öncüsü olmak yönünde gelişmiştir Bu itibarla cumhuriyet yapılanırken Türk kadını da yeni statü, sorumluluk ve problemlerle baş başa kalmıştır. Bugün de kadına dair birçok sorun çözümlenmek üzere karşımızda durmaktadır. Kadının temel hak ve özgürlük ihlallerine, kadın istihdamından kadının siyasetteki yerine kadar pek çok konu sadece ülkemizin değil, dünyanın da gündemindedir. Türk kadınına kültürel, ekonomik ve siyasal açıdan evinde, toplumda ve uluslararası arenada güçlü kılacak stratejilerin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Kadim Türk kültüründe kadın unsuru hep iyinin ve güzelin simgesi olmakla beraber eşitlikçi bir anlayışla toplum içinde bir değer problemi yaşamamış, hak ettiği değeri her zaman görmüştür. Bu anlamda, Türk mitolojisi ve destanları bize en görkemli ipuçlarını vermektedir. Umay Ana'yla şefkatin ve koruyuculuğun Ak Ana'yla temizliğin, Akbuğa'yla sağlığın Ayzıt'la sevginin ve güzelliğin sembolize edildiği bir kültürde aykırı bir durumun olması da düşünülemez. Bizim kültürümüzde, Batı toplumlarındaki gibi kadını "cadı" olarak belleklerde yer edindirecek bir öge olamaz.

Türk kültürünün muhtevası incelendiğinde kadın gerek ev içinde gerekse toplumsal hayatta erkekle aynı haklara sahiptir ve çalışan, üreten, yeri geldiğinde savaşıyor, yönetim mekanizması içerisinde karar verici bir hüviyete sahiptir. Kadına yönelik şiddetten ise asla söz edilemez. Bugünse kadını tanımlayarak sorunlara çözüm bulmaya çalışıyoruz. Özellikle de “namus” kavramı üzerinden tanımladığımız kadınları artık bu bağlamdan koparıp bir birey olarak görmek, kadın hakları değil insan hakları temelinden bakabilmek sorunların çözümünü kolaylaştıracaktır diye düşünüyoruz. Kadın, erkekle eşit hak ve fırsatlara sahip olduğunu bilmeli, karar vericiler de bu hususta kolaylaştırıcı hukuki düzenlemeleri ve politikaları hayata geçirmek için çaba harcamalıdır. Ekonomik kalkınma için kadın iş gücünün ekonomik hayata katılımını ve ayrıca kadının, hayatının her alanında temsilini önemseyeceğimiz, geliştirilecek politikalarla kadının ev içi sorumluluklarının hafifletilmesinin ve çalışma hayatıyla uyumlu hâle getirilmesinin öncelik arz ettiğini ifade etmek isterim. Mevzubahis, kadının istihdamı ve buna yönelik birtakım faaliyetler olduğunda akıllara öncelikle geleneksel el sanatları ve yemek sektörü gelmektedir. Bunlarla birlikte, nitelikli istihdamı teşvik edip artırmak, biraz kalıpları kırmak, eminim ki arzulanan ekonomik hedeflere ulaşmak adına ciddi yol katetmemize de vesile olacaktır. Pek çok istatistiki bilgi göstermektedir ki kadınlarımızın hayatın her alanında daha aktif rol alması için daha çok çalışmamız, projeler üretmemiz ve politikalar belirlememiz gerekmektedir. Günümüz gerçeği, kadına dair sorun olarak sıralayacağımız pek çok başlıkta sadece ülkemizin değil, dünyanın da yeterli başarıyı gösteremediğidir. Sosyal meselelerde sorunlar evrensel olsa da çözümler kültürel yapıdan ayrı tanımlanamaz.

Bugün kendisini rahmetle, minnetle ve büyük bir saygıyla andığımız Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözüyle konuşmamı bitirmek isterim: “Kadınlarımız için asıl mücadele alanı, asıl zafer kazanılması gereken alan, biçim ve kılıfta başarıdan çok; ışıkla, bilgi ve kültürle, gerçek faziletle süslenip donanmaktır.”

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi üyemiz Süleyman Girgin Bey'e söz vereceğim ama beş dakika çünkü beş dakikasını başka bir arkadaşımız kullanacak; Sibel Hanım.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – İki dakika.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakika mı? İki dakika, peki. O zaman sekiz dakikadır süreniz.

Buyurun Süleyman Bey.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – “İki Mustafa Kemal vardır; biri ben, et ve kemik, geçici Mustafa Kemal; ikinci Mustafa Kemal, onu ‘ben’ kelimesiyle ifade edemem; o, ben değil, bizdir; o, memleketin her köşesinde yeni fikir, yeni hayat, büyük ülkü için çalışan aydın ve savaşı bir topluluktur. Ben onların rüyasını temsil ediyorum.”

83'üncü ölüm yıl dönümü nedeniyle Büyük Önder Atatürk'ü özlem ve minnetle anıyorum. Yolu, yolumuzdur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, yoksulluk, güvencesizlik ve işsizliğin aileleri uçurumun eşiğine getirdiği bir dönemden geçiyoruz. Oysa bu ülkeyi on dokuz yıldır -sunumunda Sayın Bakan da bahsetti- “Aile, toplumun kilit taşıdır.” diyen bir iktidar yönetiyor. Bir yanda iktidarın kendini gördüğü dev aynası, sarayın hülyaları; bir yanda pazar artıklarıyla geçinmeye çalışan yurttaşlar. Bu açığı kapatacak olan, iktidarımızda hayata geçireceğimiz kapsayıcı ve etkin bir sosyal devletin inşası olacaktır. Pandemi

döneminde yönettiğimiz yerel yönetimlerde bunun en güzel örneklerini hayata geçirdik. Peki, tek adam rejimi ne yaptı? Belediyelerin ekmek dağıtmasını bile engellemeye çalıştı. Bugün de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına 2022 bütçesinin sadece yüzde 3,77'sini ayırarak sosyal politikalarla uzaktan yakından ilgisi olmadığını bir kez daha ilan etti. Böyle bir rakam, yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşma programını yürüten bir Bakanlığa ayrılıyorsa bu, sarayın yoksullukla mücadele diye bir derdinin olmadığını ilanı değildir de nedir?

Değerli milletvekilleri, birlikte bir hesap yapalım. 2020'de Bakanlıktan yardım alan hane sayısı 6 milyon 630 bindir. Bu sayıyı TÜİK'e göre ortalama hane halkı büyüklüğü olan 3,30'la çarptığımızda karşımıza çıkan rakam 21 milyon 882 bin kişidir. Bu sayı, devlet tarafından resmî olarak "muhtaç" kategorisinde görülen yoksul yurttaş sayısıdır. Bu kadar kişiye yapılan yardım, gayrisafî yurt içi hasılanın sadece yüzde 1,37'sine tekabül ediyor. Bunun anlamı şu: İktidar yoksulluğu yok etmeyi değil, yoksulları kendine muhtaç kılmayı tercih ediyor; yurttaşlık hakkı olan sosyal desteği yok ediyor; yerine, siyasi bağlantılarla dağıtılan, yardımı alanı yardımı yapana bağımlı kılan bir yardım modeli koyuyor. İş bulmak için parti üyeliği şartı bunun bir örneğidir. Kamusal kaynakların iktidara yakın vakıflara aktarılıp onlar eliyle lütuf gibi dağıtılması diğer bir örneğidir; işte TÜGVA, TÜRGEV, Ensar gibi vakıflara dair haberleri hepimiz okuyoruz.

Değerli milletvekilleri, yoksulluk AKP için bir siyasal istismar alanıdır. Bunu mümkün kılan, istihdam odaklı üretimin düşüklüğüdür. İstihdama dâhil olmak bir güvencedir, bu güvenceyi yok ederek muhtaçlaştırmaksa iktidarın rant alanıdır. Şöyle bir bakalım; ülkemizde çalışabilir nüfus 63,5 milyona ulaşmış olmasına rağmen iş gücüne dâhil olmayan nüfus 31,5 milyona yaklaşıyor. Bir başka ifadeyle, iş gücüne katılım yüzde 50,5'lere tıkanmış durumda. Genç işsizliğin yüzde 25'lerde seyretmesi de içinde bulunduğumuz kara tablonun en çarpıcı göstergesi. Böyle bir tabloda hâlâ istihdama yönelik politikalara yönelmemeyi başka nasıl açıklayabiliriz.

Yoksulluğun en dehşetli dışa vurumlarından biri çocuk işçiliğin yaygınlaşmasıdır. Burada, iki ucu da aynı derecede keskin bir kılıçtan bahsediyoruz; kılıcın bir tarafı ailelerin çocuklarının çalışmasına ihtiyaç duyduğu yoksulluğunu işaret ederken, diğer tarafı bu yoksulluğa çare üretecek sosyal politikaların hiç olmayışına işaret ediyor, neresinden tutarsanız eliniz kesiliyor. Ülkemizde, TÜİK verilerine göre 720 bin çocuk işçi bulunmakta, bu rakama göçmen çocukları ve sayısı 1,5 milyonu bulan çırak, stajyer ve meslek eğitimi gören öğrencileri de eklemeliyiz, o zaman bu rakam 2 milyonu buluyor. 2003'ten bu yana 513 çocuk işçinin iş cinayetinde yaşamını yitirdiğini de vurgulayalım. Sayın Bakan, bu içler acısı durum karşısında çocuk bedenlerin ağır bir sömürü çarkında ezilmesini engelleyecek hangi adımları atıyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, yoksulluğun siyasal istismar aracı olarak kullanılmasına bir örnek de engelli yurttaşlarımızın durumu. Geliri olmayan engellilere ödenen engelli aylıkları 2013 yılına kadar temel bir hak kapsamında Emekli Sandığı bünyesinde memur maaşları katsayısı hesabına göre düşük de olsa bir hak olarak görülmekteydi. Ancak iktidar 2013 yılında yaptığı bir yasal değişiklikle engellilerin bu haklarını SGK kapsamından çıkararak kaymakamlıklar bünyesinde sosyal dayanışma vakıflarına devretti. Böylece engelli aylığı fiilen bir hak olmaktan çıkarılarak iktidarın keyfi uygulamalarına bırakıldı. Bu, engelliler açısından çok önemli bir hak kaybıdır, bu uygulamaya derhâl son verilmelidir.

Önemli bir konu da evde bakım hizmetleridir. Bakanlığın kayıtlarında ağır engelli kişi sayısı 764 bindir, bunlardan 520 bin kişiye evde bakım hizmeti verilmektedir. Günümüz itibarıyla, evde engelli bakım aylığı 1.798 liradır. Evde bakım yapan aile fertleri mutlaka SGK şemsiyesi altına alınmalı,

evde bakım hizmeti günlük sekiz saatle sınırlı olmadığı için evde bakım aylığı en az 1,5 asgari ücret seviyesine çıkarılmalı, engelli aylıklarının ve evde bakım ücretlerinin belirlenmesinde ailenin değil engellinin kendi geliri dikkate alınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; zamanım daraldığı için başka bir konuya geçeceğim. Sayın Bakan, ücretsiz seyahat kapsamında yapılacak gelir desteği ödemeleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı sorumluluğunda ve ilgili belediyelerin koordinasyonu altında yürütülmektedir. Bu ödemeden yararlanan şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracı için 800 lira ile bin lira gibi gelir desteği verilmektedir. 2018’den bu yana aynı seviyede tutulan gelir desteği ödemelerinde günümüz ekonomik göstergeleri ve yaşanan artışlar dikkate alınarak adil bir iyileştirme yapılmalıdır. 2018 yılında yapılan Sayıştay denetimlerinde vurgulandığı şekliyle toplu taşıma hizmetlerini zorlu şartlar altında sürdürmeye çalışan belediye iştiraki kuruluşlarımız da bu gelir desteği ödemelerinden muhakkak yararlandırılmalıdır.

Ayrıca, ücretsiz veya indirimli birey taşımayan bir toplu taşıma aracı ile yolcu yoğunluğunun büyük bir bölümü ücretsiz veya indirimli bireylerden oluşan bir toplu taşıma aracı aynı kategoride değerlendirilerek hem haksız destek ödemesi aktarılmakta hem de kamu kaynakları orantısız olarak kullanılarak kamu zararının oluşmasına zemin hazırlanmaktadır. Belediyeler tarafından bu ödemelere yönelik tasnif ve koordinasyonun sağlanmasına yönelik bir düzenleme yapılmalıdır; kayıpların önlenmesi ve gerçekleştirilen ödemelerin doğru bir şekilde aktarılması bu şekilde mümkün olacaktır.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Süleyman Bey, sağ olun.

Şimdi AK PARTİ Grubundan Komisyon üyemiz Sayın Yaşar Kırkpınar’a söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok Saygıdeğer Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar ve basınımızın çok değerli mensupları; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı, bereketli olmasını temenni ediyorum. Gerçekten çok hayırlı işler yapıyorsunuz.

Ben sözlerime başlamadan önce, bugün Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün ölümünün 83’üncü yıl dönümü, dolayısıyla Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü rahmetle ve minnetle anıyorum.

Tabii, birçok başlık var; yaşlılarla ilgili, engelliler ve yakınlarıyla ilgili, dezavantajlı gruplarla ilgili, yine kadınlarla ilgili, çocuklarla ilgili, evde bakım hizmetleriyle ilgili, sağlıkla ilgili, sosyal yardımlarla ilgili onlarca başlık var. Bunların hepsine değinmemiz tabii ki bu kadar kısa süre içerisinde mümkün değil.

Şehit aileleri ve yakınları, gazilerimiz için ben özellikle konuşmamın başında bir iki cümle ifade etmek istiyorum.

Geçtiğimiz günlerde bir şehit yakınına saldırı oldu; bu rezilliği, bu saygısızlığı, bu terbiyesizliği, bu ahlaksızlığı burada bir kere daha şiddetle kınıyorum. Gerçekten şehitlik makamının değerini kavrayamamış, insanlıktan uzak bu siyasetçinin “milletvekili” sıfatında ve bu kutsal çatı altında durmayı hak etmediğini ifade etmek istiyorum. Partisinin Grup Başkan Vekilliğinden ya da Genel Başkan Yardımcılığından istifa etmesi hiçbir şekilde bizleri ve bütün ülke insanımızı tatmin etmemektedir. Dolayısıyla, biz hem parti olarak hem şahıs olarak üzerimize düşeni, hukuki ve siyasi açıdan ne

gerekiyorsa mutlaka onu yapacağız çünkü bugün Aile Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Şehit yakınlarımıza, özellikle bir kadına yapılan bu hakaretin burada mutlaka dile getirilmesi, aslında en önemli gündem olması gerekirdi fakat maalesef burada ne muhalefet partileri ne kadın dernekleri ne siyasi partiler ne STK'ler ne de bu konuyla ilgili ülke gündeminde hep değerlendirmede bulunan sivil toplum örgütleri bir tek cümle dahi etmediler; buradan da biz bunların samimi olup olmadıklarını çok rahatlıkla anlayabiliyoruz.

Yine ben burada sizlerle bir şey paylaşmak istiyorum...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 84 milyonun tamamına küfreden Cengiz İnşaatla ilgili bir şey söylediniz mi?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Keşke bize cevap vereceğinize onlarla ilgili bir iki cümle etmiş olsaydınız.

Ve yine, bu partinin Genel Başkanı bir kadın.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Küfredilmesini doğru bulmuyoruz. Bizi samimiysizlikle suçlayamazsınız!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ali Bey, rica ediyorum...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Dolayısıyla, şehit yakınına yapılmış olan bu hakaretin, bu küfrün biraz daha Genel Başkan tarafından da eleştirilmesini ve gereğinin yapılmasını arzu ederdik ama maalesef o da yapmış olduğu grup toplantısında o düzeyde olmasa bile ona yakın ifadeler kullanmış oldu; onu da bir kadına, bir kadın Genel Başkana yakıştıramadığımızı burada bir kere daha ben ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu hafta sonu bu olay olduktan sonra şehit ve gazi derneklerini ziyaret ettim; tabii, orada onların ağzını bıçak açmıyor. Bu anlamda bizlerden, milletvekillerinden çok ciddi beklentileri var.

Yine, akşam bizim evimize ziyarete geldi benim yeğenim -2000 öncesi Kuzey Irak'ta ayağını kaybetti- ve hakikaten çok önemli bir konuşma gerçekleştirdi. Şimdi ben bunu buradan ifade ederken bir kere daha tüylerim diken diken oluyor. Bana söylediği şey şuydu: "Dayı, ben burada..."

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Genel Başkanımıza küfreden...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen hatibe müdahale etmeyelim. Sıra geldiğinde siz de fikirlerinizi söylersiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bakın, şehide saygınız olsun, lütfen şehitlerimize saygınız olsun! (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibin konuşmasını bozmayalım, insicamını bozmayalım.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – "Kelle" diyen...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha sonra size söz verdiğimde siz de fikirlerinizi söylersiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Gazinin sözlerini aktarıyorum burada. Lütfen saygılı olun, lütfen saygılı olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Yaşar Bey.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tam o sırada niye bağıryorsunuz? Lütfen saygılı olun biraz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, devam edin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Şimdi, söylediği şey şu: “Biz, bu vatan için, millet için, bayrak için, ezan için şehit olduk. Ben şu gördüğün sağ ayağımı Kuzey Irak’ın dağlarında bıraktım ve Hasan ile Ahmet’i de kucağımda şehit verdim. Ben, Türkiye’nin en yüksek Meclisinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde parlamenter bizim bacımıza, anamıza küfretsin diye mi bu ayağımı orada bıraktım? Ya da bu arkadaşlarımı, bu kardeşlerimi, onlar bize küfretsinler diye mi şehit verdik?” Bunun karşısında bir parlamenter olarak hiçbir cevap veremedim. Değerli arkadaşlar, bakın, veremeyiz de. Bizim ivedi bir şekilde milletvekilleri olarak, parti ayırmaksızın bu konuyu çözmemiz lazım. Bizim bu konuyu çözmemiz lazım çünkü bu konu bizim boynumuzun borcudur. Biz, parti olarak –az önce ifade etmişim, tekrarlıyorum– siyasi ve hukuki olarak üzerimize ne düşüyorsa onu yapacağız Allah’ın izniyle. Ben bütün şehit yakınlarına, gazilerimize ve Türk milletine bu sözü buradan, Parlamentodan bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Değerli Bakanım, tabii ki çok fazla başlık var, sabahtan beri de çok ciddi hem bizim arkadaşlarımız hem muhalefetten arkadaşlar fikirlerini, düşüncelerini beyan ettiler. Az önce yine, ben başlıkları saymıştım. Bu başlıklarla ilgili 2022 yılı bütçemizde sosyal harcamalarla ilgili ayırdığımız kaynak miktarının da burada yanlış söylendiğini 104,2 milyar lira olduğunu buradan ben bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Tabii, “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” düsturuyla biz hep hareket ediyoruz. Türkiye’nin en yaygın ve etkin sosyal destek politikalarını hayata geçirmek suretiyle hiç kimsenin kendisini sahipsiz hissetmeyeceği bir sistemi burada inşallah, bugüne kadar oluşturduk, bundan sonra da bu süreçle devam etmeyi hedefliyoruz. Bu kapsamda, 2022 yılı bütçesinin yüzde 6’sına denk gelen bir kaynak ayırdık. Yine, 2002 yılında bu oran yüzde 1,3’tü. Bu kapsamda 2022 yılı bütçesinde ödeme gücü olmayanların sağlık primi giderlerine 23,4 milyar lira bir kaynak ayırdık. Aynı şekilde, 65 yaş üstü yaşlı aylıklarıyla ilgili, yine engellilerimizle ilgili çok ciddi kaynaklar ayırdık. Tabii, şimdi, biz burada bunlardan bahsedince bazı milletvekilleri işte “Tekerek de sizin zamanınızda bulundu.” diye eleştiride bulunuyorlar ama değerli arkadaşlar bakın, bu, az önce saymış olduğumuz başlıklar bunlar, bizim iktidarımız döneminde gündeme geldi ve bizler bunlara bütçeden kaynak ayırıyoruz. Zorunuza gitmesin, inşallah, bir gün siz de eğer bu noktalara gelerseniz siz daha iyisini yapın.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu’na çok ciddi anlamda kaynak ayırıyoruz. Yine, engellilere ve onlara evde bakanlara çok ciddi kaynak ayırıyoruz.

Öğrenim kredisi için 9,3 milyar liralık bir kaynak ayırdık. Yine, öğrencilere hem sağlıkla ilgili hem de onların burslarıyla ilgili ciddi kaynaklar ayırıyoruz. Taşımali eğitime çok ciddi kaynak ayırdık.

Sosyal ve ekonomik destek ödemeleri... Burada az önce konuşmacılar ifade ettiler, bu destek ödemeleri işte, Türkiye’de insanlar, aileler fakirleştiği için bunların arttığını ifade ediyorlar. Değerli arkadaşlar, geçmişte böyle bir şey yoktu. Sanki o insanlar, o aileler geçmiş dönemlerde zenginlerdi de bizim dönemimizde fakirleşip o yüzden yardım taleplerinde bulundular. Bu icatları tebrik ediyorum. Nasıl bulup, nereden çıkarıyorsunuz? Gerçekten, bunu da yadırgadığımı ifade etmek istiyorum.

Yine, kömür yardımı, Fatih Projesi’yle ilgili ciddi yardımlarımız ve özel okullara yardım desteği bu anlamda söz konusu. Yine, birinci öğretim ve açık öğretim öğrencilerinin harçlarını biz kaldırdık, bunlarla ilgili kaynak ayırdık. Doğum yardımları yapıyoruz ciddi oranda. Ortaöğretim öğrencilerine ders kitaplarını biz ücretsiz verdik, işte bu sosyal devlet olmanın bir gereği.

Ücretsiz seyahat kapsamında sağlanan gelir desteği yine bizim zamanımızda veriliyor. Koruyucu aile uygulaması için 295 milyon lira kaynak ayırmış durumdayız. Sosyal hizmet ve kuruluşlarında kalanlara verilen harçlıklar, yine onlar için tahsis edilen ödeme ve yapılan yardımlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz geçmiştir Yaşar Bey, lütfen, son cümlelerinizi alayım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tabii ki onlarca, yüzlerce basamak var, onlarca, yüzlerce başlık var. Ben, Sayın Bakanımıza ve ekibine gerçekten şükranlarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum. Sayın Cumhurbaşkanımıza da gerçekten teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum. Bugün, tüm başlıklarla ilgili -az önce ifade ettiğimiz- tüm gelişmeler onun sayesinde oldu ve bugün, burada, biz bütçeyi görüşüyoruz. Bütçemizin hayırlı, bereketli olmasını temenni ediyor, sizleri bir kere daha saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun Yaşar Bey.

Erhan Bey, sizin bir söz talebiniz vardır, bir şey söyleyeyim sonra kısa bir söz vereceğim.

Ya, ben bir sataşma olduğunu düşünmüyorum, bir beklenti dile getirildi ama siz bir Grup Başkan Vekilisiniz. O yüzden yani başkalarına emsal teşkil etmeyecek şekilde size kısa bir söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın bugünkü bütçe üzerine yaptığı konuşmasında, partisinin Grup Başkan Vekiline yönelik bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, hep diyoruz ya burası teknik bir Komisyon, burada teknik meseleler konuşalım. Bütçeyi konuşuyoruz, eğer Yaşar Bey bir şey söyleyecekse bu bütçeden şehitler için ayrılan paranın sadece 13 milyon lira olduğunu söylesin. Bir daire parası değil Ankara'da bu yani bunu konuşmak lazım, buranın artırılmasını söylemek lazım.

Üzücü bir olay gerçekleşmiştir, gereken yapılmıştır, kendisi özür dilemiştir, sonra görevden alınmıştır. Bunu daha fazla, sürekli sürekli bunun üzerinde, hele hele burada, bu şekilde siyaset yapmanın ben doğru olduğunu düşünmüyorum. Şehitler, hepimizin şehididir. Şehide saygıda hiçbirimizin kusur etmemesi lazım. Bunda hiçbir beis yok yani hiçbir şüphe yok daha doğrusu ama bu hassasiyeti, bu milletin...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Aynı şeyi söyledim, aynı şeyleri söyledim.

ERHAN USTA (Samsun) – Bakın, 84 milyona küfreden bir müteahhit... O 84 milyon içerisinde şehit de var, gazi de var, analarımız da var, bacılarımız da var.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bakın, siz siyaset yapıyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Aynı hassasiyeti orada da göstermek lazım. Şehide “kelle” denildiğinde aynı hassasiyeti göstermek lazım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Şu an siyaset yapma.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – “Birkaç tane şehit geldi diye yaygara çıkartılıyor.” denildiğinde -bunu Sayın Erdoğan söyledi- aynı hassasiyeti göstermek lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – “Karaktersiz şehit babaları var.” dedi Sayın Erdoğan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Siyaseti siz yapıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu, bir dakika süre vermiştim.

ERHAN USTA (Samsun) – Orada da aynı hassasiyeti göstermek lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, süreniz doldu, rica ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, bir saniye.

Yani burada, bu hassasiyeti göstermeyip gelip... Bakın, biz diyoruz ki: Yapılan şeyden üzüntü duyduğumuzu söylüyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Söyleyen bir müteahhit, terbiyesiz...

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bütçe görüşmelerimize devam etmek durumdayız.

Şimdi...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, ismimi verdiği için ben bir dakika söz istiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, bir saniye... Şunu gözüünüzden kaçıyorsunuz: Olan şey nedir, bu arkadaşın yaptığı şey nedir? Bir kadına, bir Genel Başkana, kadın bir Genel Başkana ağza alınmayacak küfürler ediliyordu. Niye bu kısmın üzerinde durmuyorsunuz?

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – O da yanlış.

ERHAN USTA (Samsun) – Bizim burada, Lütfü Bey'in hedefi doğrudan bir şehit değil. Bakın, şehide bir şey demiyor, bir yakınıyla böyle bir olay oldu, "Üzücü olay." diyoruz. Olaydan dolayı özür dileniyor ama hâlâ bunu şehitlere topyekûn saldırmış gibi kamuoyuna takdim etmekte ne fayda var arkadaşlar? Yani böyle bir şey olabilir mi? Böyle bir şeyi kabul etmek de mümkün değil.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Bunu yapan kişi vekil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Şehide "kelle" diyenlere aynı hassasiyeti gösterin, alnımızda öpeyim sizin.

(Gürültüler)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, uzatmamak kaydıyla size de sadece bir dakika süre veriyorum, bitirmemiz lazım.

5.- İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Başkanım, bu olayı sıradanlaştırmaya çalışıyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Nasıl sıradanlaştırıyoruz? Sıradanlaştıran sizsiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Müteahhidin de bu olayla hiçbir alakası yoktur ve benim ifade ettim şeyler şehitlerimizin ve gazilerimizin beklentisidir. Ben bunları ifade etmeyi çalışıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Abdüllatif Şener.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Yüzbaşı Ali Alkan, şehit değil miydi?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bir de şehitlerden konuşuyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Yarbay Mehmet Alkan'ı, kardeşiyle ilgili tabutuna sarılırken konuştuğu laftan dolayı ihraç ettiniz bu ülkede ya! Siz neden bahsediyorsunuz, o şehit değil miydi arkadaşlar?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sıradanlaştırmayın olayları.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Abdülatif Bey'e söz verdim, rica ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – O şehit değil miydi? Yarbayı görevinden ihraç ettiniz ya! Böyle bir şey olabilir mi? Böyle bir şey kabul edilebilir mi? Allah'tan korkun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, çalışmamıza devam etmemiz gerekiyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Daha ne yapmamız gerekiyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, siz fikirlerinizi söylediniz. Tamam, noktalayalım artık.

ERHAN USTA (Samsun) – O şehit değil miydi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Abdülatif Bey...

ERHAN USTA (Samsun) – Bunun üzerine siyaset yapmayın Allah aşkına ya! Çok yazıktır ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Siz yapıyorsunuz ya.

SALİH CORA (Trabzon) – Şehidin bacısına küfretti.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya “şehit” diye söylemiyor arkadaş.

SALİH CORA (Trabzon) – Sen bunu hangi olayla aklamaya çalışıyorsun?

ERHAN USTA (Samsun) – İnsanın insana küfrünü, hiçbir şekilde kötü sözünü, hakaretini tasvip etmiyoruz ama şehide söylenmiş bir şey yok, şehit ailesi olduğu için de söylenmiş bir şey yok.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Böyle bir şey var mı ya, böyle bir şey nasıl...

ERHAN USTA (Samsun) – 84 milyona küfrederken içinde şehit yok mu?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sen, ben yok muyuz? Sen, ben yok muyuz o küfrettiğin içinde?

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, söz verdim, bir başka arkadaşımıza söz verdim, rica ediyorum...

Abdülatif Bey'in süresini baştan başlatalım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Siz böyle devam edin! Siz böyle siyaset yapmaya devam edin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, teşekkür ediyorum. Herkes fikrini söyledi, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Şehitler üzerinden siyaset yapıyorsun, çok ayıp ya! Sizlere hiç yakışmıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Devam edin siz. Siz devam edin.

ERHAN USTA (Samsun) – 13 milyon lira koymuşsunuz, koyduğün bütün para Ankara'da bir tane daire almıyor, şehit için koyduğün para.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Küfrü savunmaya devam edin siz.

ERHAN USTA (Samsun) – Küfrü savunmuyoruz.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, rica ediyorum, çok uzattınız ama yeter bu kadar, tamam, söylediniz fikrinizi, arkadaşlarımız da fikirlerini söylediler, tutanaklara da her şey geçti, sonuçta kamuoyu da takdirini yapacaktır.

Sayın Abdüllatif Şener, buyurun lütfen.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

b) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanın sunuşlarında ve iktidar partisi milletvekillerinin yapmış olduğu konuşmalarda bütçeye konulan paralardan, kurumlardan, kurallardan, programlardan bahseden sözler dinledik. Ancak hayatın gerçekleriyle kurumlar, kurallar ve programlar aynı şeyleri yansıtmıyor. Bir sorunla ilgili bir kurum veya bir program başlatabilirsiniz ancak onun ülke sorunlarını gidermede ne derecede etkili olduğu ayrı bir konudur, ayrı bir değerlendirmedir. Açıkçası Türkiye’de görülen tablo şudur: Özellikle daha önceden de başlamış olmakla birlikte 2018’den günümüze kadar bu ülkedeki sosyal problemler artmıştır, sosyal sorunlar artmıştır ve çözülmesi gereken önümüzde daha çok konular vardır.

Değerli arkadaşlar, özellikle şunu belirtmek isterim: Bakın, bu ülkede işsizlik patlamış vaziyettedir. Cumhuriyet tarihi boyunca, işsizlik verilerinin tutulduğu tarihten bugüne kadar en yüksek işsizliğin olduğu dönemi yaşıyoruz üç dört yıldır. “Yoksulluk” dediğiniz zaman işsizlikle beraber yürür çünkü işsiz dediğiniz insanların sıfır geliri var demektir. Bunun ötesinde emekli maaşlarına bakıyoruz, yarım fazlası asgari ücretin altında, asgari ücret açlık sınırının altında ve topyekûn bütün gelir gruplarını, çiftçiyi, esnafı hepsini birlikte hesapladığımız zaman Türkiye’de yüzde 70’e yakın nüfus yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu başlı başına bir problemdir, mevcut Hükümetin çoğalttığı, artırdığı bir problemdir; ekonomik sorunları gidememesi nedeniyle ve tercihinin de o yönde olmaması nedeniyle ortaya çıkan ve yaşadığımız bir problemdir. Diğer konularda da benzer sorunlar var. Onun için bunların lafla, birtakım kurum ve kurallarla düzenlenmesi, ortadan kaldırılmasından öte niyetin ve kararlılığın olmasını gerektirmektedir.

Kadın konusu ayrı bir konu, ayrı bir başlık ama Türkiye’de Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi var Dünya Ekonomik Forumu’nun hazırladığı. Doğrusu buradaki sıralamaları çok vahim olarak görmekteyim. 2006’dan 2020’ye kadar bakıyoruz, Türkiye ya sondan 10’uncu veya sondan 23’üncü sırada 153 ülke arasında. Bu verilere de bu endekslere de inanmak istemiyorum ama baktığımızda bunu doğrulayan noktalar var. İşte, 2020 yılı itibarıyla bakıyoruz, istihdam oranı kadınlarda yüzde 26, erkeklerde yüzde 59 ve kendi hesabına çalışan kadın oranı yüzde 16 ama aynı oran erkekler için yüzde 84; demek ki cinsiyet eşitsizliği konusunda da önemli bir sorun ülkemizin önünde durmaktadır. İşsizlikle ilgili nedenlere bakıyoruz: İş gücüne dâhil olmayan nüfus kadınlarda 22 milyon civarında 2020 itibarıyla, iş arayıp çalışmaya hazır olduğu hâlde iş bulamayanlar 2,5 milyon, iş ümidi olmayanlar

714 bin ve ev işiyle meşgul olduğu için iş aramayanlarsa 10 milyon civarındadır ama çalışamaz hâlde olduğu için çalışamayan kadınlarsa 3,5 milyon civarındadır. Bu, gerçekten, cinsiyet farklılığı ve eşitsizliğiyle ilgili önemli bir sorunun var olduğunu göstermektedir.

Ama cinsiyet eşitsizliğinin en belirgin olduğu yerlerden biri ise mevcut Cumhurbaşkanlığı Hükümetidir. Hükûmette tek bir kadın Bakan var, o da Derya Yanık Hanım, sizsiniz. Ümit ederiz ki Bakanlar Kurulundaki kadın üyelerin sayısı artar. Tek bir kadın üyeye Kabinenin temsil edilmesi gerçekten Türkiye'nin yaşamaması, görmemesi gereken bir durumdur, bir tablodur diye düşünüyorum. Bakın, kadın milletvekili oranı ise yüzde 17 civarındadır. 1930 ve 1936 arasında kadınların seçme seçilme hakkıyla ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. İlk 1935 seçimlerinde kadınların Meclisteki temsil oranı yüzde 4,5'tur, 2007 seçimlerine kadar bu oran yakalanmamıştır. Batı ülkelerinde bile kadınların seçme ve seçilme hakkının olmadığı bir dönemde, hatta İsviçre'deki kadınların seçme ve seçilme hakkından otuz yıl önce Türkiye'de tanınmış bir haktır bu ve geldiğimiz nokta başladığımız hızı yansıtmamaktadır. Özellikle de bu oranların çok daha yüksek olması arzu edilen bir durumdur.

Kadının İnsan Haklarının "Salgında Kadın Olmak" araştırması raporuna göre, salgının etkisiyle kadınların yüzde 73'ü ekonomik sıkıntı çekmektedir, rapor bunu gösteriyor. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının (UNDP) Türkiye'de yaptığı araştırmaya göre ise pandemi sürecinde kadınların yaklaşık yüzde 50'si işten çıkarılarak veya ücretsiz izne çıkarılarak iş kaybına uğramıştır ama bu oran erkeklerde yüzde 42'dir. Yine, Birleşmiş Milletler Kadın Biriminin (UN Women) yayınladığı rapora göre, 47 milyon kadın ve kız çocuğu 2021 yılında aşırı yoksulluk sınırına sürükleneceklerdir. Derin Yoksulluk Ağrı'nın hazırlamış olduğu rapora ve araştırmaya göre ise görüşme yapılan hanelerin yüzde 66'sında kadınlar çalışmıyor; hanelerde çalışmayan yetişkinlerin yüzde 55'i çocuk bakımı yükümlülüğü sebebiyle çalışmıyor. Tüm bunlar açıkça göstermektedir ki gerçekten cinsiyet eşitsizliği konusunda önemli bir sorun var.

Bu konuda bir noktaya daha dikkatleri çekmek istiyorum. Nilgün Hanım, konuşması sırasında, özellikle kıyafet nedeniyle var olan bu farkın iktidarınız döneminde aşıldığı şeklinde bir değerlendirme yaptılar. Ben bunu bu şekilde değerlendirmiyorum. Braudel'in "toz" diye bir şeyi vardır; olayı derinlemesine ve geçmişiyile, geleceğiyle göremediğiniz zaman gözünüze 2 tane toz kaçmış olur, anı değerlendirirsiniz. Eğer anı değerlendirmediyiniz, gözlerdeki tozu sildiğiniz zaman göreceğiniz tablo şudur: Bir kere, kadınların kıyafetiyle, başörtüsüyle eğitim hakkını elde etmesi, Mecliste milletvekili olması, iş hayatında çalışma imkânlarını bulması doğrudan doğruya bunu talep eden, bunun mücadelesini veren kadınlarımızın kendi talebiyle ortaya çıkmıştır. O başörtüsü eylemlerinde de el ele yürüyüşte Mustafa İslamoğlu'yla birlikte İstanbul'da katıldığım bir eylemdi, onu da hatırlıyorum. Ama kadınlarımızda ve zihniyette bu dönüşüm nasıl ortaya çıkmıştır, buna bakmak lazım. Yirmi beş otuz yıl öncesine kadar hiçbir din bilgininin "Kadınlar başörtüsüyle erkeklerle birlikte Mecliste milletvekilliği yapabilir, iş hayatında çalışabilir, okulda birlikte okuyabilir." diye bir görüşü, düşüncesi ve fetvası yoktu. Bu düşünce dönüşümü nereden kaynaklandı? Bu dönüşümün arkasında Türkiye'nin aydınlanma düşüncesi, kızdığımız belki CHP zihniyeti vardır. Dolayısıyla sizdeki bu dönüşümü sağlayan CHP zihniyetine başörtüsüyle size eğitim hakkının, milletvekili olma hakkının ortaya çıkışına sebep olduğunu bilmeniz lazım. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

KANİ BEKO (İzmir) – Dinleyin bir dakika.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sizdeki dönüşüm daha büyük oldu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, son cümlelerinizi alalım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Arkadaşlar, birbirine...

Zamanımı istiyorum, zamanımı istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, bir söz vereyim, görüşlerinizi ifade edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Siz de konuşacaksınız. Bakın, ışığımız yanıyor, niye beklemiyorsunuz?

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Siz konuştunuz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Söylettirmemek için niye çaba harcıyorsunuz? Düşüncelerinizin zayıf olduğunu mu düşünüyorsunuz? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Siz bir toplanın da Afganistan’da da bir dönüşüme gidin gelin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bahar Hanım, şimdi size söz vereyim, görüşlerinizi söyleyin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bir dakika... Söz istemiş, beklemiyor ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin de süreniz bitti. Son cümlelerinizi alayım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bir dakika... Yani sizdeki zihni, bu toplumdaki zihni dönüşümle kadınların...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, son cümlelerinizi alayım. Süreniz bitti, niye kızılıyorsunuz?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben mi bitirdim süremi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bitirdiniz tabii.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben mi bitirdim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bitirdiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben bitirmedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yirmi beş saniye de geçti süreniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben bitirmedim, söz isteyen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener, son bir dakikanıza laf atıldı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yok, iki buçuk dakika, yanlış hesaplamışsın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, son cümlelerinizi alalım.

Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Zihni dönüşüm olmadan olmaz. Bakın, Cumhurbaşkanı ne diyor? “Afganistan’daki Taliban’la inancımızda bir fark yoktur.” diyor. Yani bu dönüşüm sağlanmamış olsa siz başörtüsüyle eğitim ve milletvekili olma talebinde bulunacak mıydınız? Bulunmayacaktınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum. Süreniz bitmiştir, sağ olun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – O hâlde sizde de karar vericilerde de toplumda da meydana gelen bu dönüşümün katkısı olduğunu, hatta ana unsur, ana dinamik olduğunu kabul etmek zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Dolayısıyla birbirine çok aykırıymış gibi düşünülen ayrı kulvarların birbirlerine katkısı ve desteği vardır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bahar Ayvazoğlu, size söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kıymetli Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımız, sayın milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlarımız; bütçemizin hayırlara vesile olmasını dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Bakanım, ana muhalefet partisi lideri dün sosyal medya üzerinden, iktidar oldukları takdirde kadına, kadın haklarına dair vaatlerini içeren bir video mesaj yayınladı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 2’nci parti, ana muhalefet yok artık.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Ancak ne tuhaftır, vaatlerinin tamamına yakını partimiz iktidarında hayata geçirilmiş şeylerdi. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir dinleyin lütfen. Rica ediyorum.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Sayın Bakanımızın da zaten madde madde durumu izah eden bir cevabi mesajı vardı...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İstanbul Sözleşmesi’nden bahset.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – “Muhalefetin genel tablosu bu. ‘Kahrolsun! İstemezük!’ diye bağırımlarından Türkiye’nin yolculuğunu takibe fırsat bulamıyorlar maalesef. Memleketle ilgileri de bu kadar.”

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza gelince, bu ülkeyi sosyal devlet anlayışıyla tanıştıran, partimiz iktidarında gerçek anlamda bir sessiz devrimin yaşandığı bir alan bu. Nereden nereye geldiğimizin şahidi de yüce Türk milletimizdir.

Yine çok ilginçtir. Bizler, Türkiye olarak kadının sosyal statüsünü yükseltecek ciddi adımlar atıp kadın-erkek eşitliğini sağlayacak önemli düzenlemeler yaptıkça, kadına pozitif ayrımcılık ilkesi, özellikle iş hayatı bağlamında çalıştırılıp, Anayasa’da ve Medeni Kanun’da yapılan değişikliklerle ailenin ve kadının korunmasına yönelik önemli mesafeler katettikçe birileri bizden yana şikâyetini artırıyor; daha da kötüsü bağıra çağıra bizi Batı’ya şikâyet etme ihtiyacını kendinde hissediyor. Kimin tuzu kuru, sormak lazım. 2020’de kadınların yakın ilişkide oldukları birinden şiddet gördüğü 16.461 saldırı vakasının olduğu İsveç’in mi, 11 milyonluk nüfusuna her yıl 45 bin kadına şiddet suçu düşen Belçika’nın mı, her üç günde 1 kadının öldürüldüğü Fransa’nın mı, yılda 114 bin kadının fiziki şiddete maruz kaldığı Almanya’nın mı? Yani ülkenizi kime şikâyet ettiğinize bakarken, sayısal verilere de dikkat etmeniz gerektiğini düşünüyorum. İsveç Cinsiyet Eşitliği Bakanı Marta Stenevi daha bu mayıs ayında ağlıyordu; dehşete düştüğünü ve üzüldüğünü söyleyerek olanlara da şaşırmadığını ifade ediyordu. Fakat biz bizi onlara şikâyet etme ihtiyacını hissediyoruz hâlâ. Avrupa İstatistik Ofisi’nin (EUROSTAT) verileri, bütün rakamlar, yapılan araştırmalar, kadına şiddet olgusunun Avrupa Kıtası’nın tamamı için can yakıcı bir sorun olmaya devam ettiğini göstermekte. Fransa’sı, Almanya’sı, İngiltere’si, Batı Avrupa’nın bütün ülkeleri kadına yönelik şiddette başı çekerken Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde de durum hiç iç acıcı gözükmemekte. Yani ülkenizi şikâyet ettiğiniz ülkeler öyle sandığınız kadar pürüpak değil. Sorun Türkiye’nin değil, dünyanın sorunu; sorun bütün insanlığın, dert bütün dünya kadınlarının. Açıkça dile getirmeseler de kadına şiddeti, kadın cinayetlerini meşru gören, meşrulaştıran lanet olası, yerin dibine batası bir zihniyet var bu dünyada. Her saat başı bir kadın cinayeti haberi almaktan bütün dünya yoruldu, biz de yorulduk. Dolayısıyla dert her koşulda Türkiye’yi sallamak değilse eğer, bu meseleden yana ciddi bir samimiyet taşıyorsak hepimiz, elimizi taşın altına birlikte koyacağız; sinsice arka kapılardan dolaşarak, kadını savunuyormuş gibi yaparak siyasi bir malzeme olarak kullanmayacağız.

Türkiye'ye gelince... Kadına şiddet meselesinde, partimiz iktidarında samimi bir gayret ortaya konmuş, devrimsel adımlar atılmıştır. Bunun en önemli ve kilit adımı da 2012 yılında kabul edilen 6284 sayılı Kanun'umuzdur; çok önemli bir adımdır, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadelede de bir milattır. Bu ülkede, kadınların, yüz yıl sonra, AK PARTİ iktidarında kavuştuğu korunma, sığınma, "Hayır." deme hakkı gibi haklar cumhuriyet tarihinde de milattır. Bundan sonra da aile, kadın, çocuk, engelli hakları, kadına şiddete karşı mücadele, kapsayıcı eşitlik ve sürdürülebilir daha güzel bir Türkiye için engellisiyle, yaşlısıyla, bütün bireylere yönelik hizmetlerimizi insan odaklı, hak temelli politikalar bu alanda mücadeleye bir ömür vermiş Kıymetli Bakanımızın da liderliğinde çok daha ileriye taşınacaktır.

Son olarak, en ufak cinsiyetçi söylemde bile ortalığı ayağa kaldıran, her gün etik değerler üzerinden ahkâm kesen kişilerin utanç verici sessizliği, Lütfü Türkkan olayındaki utanç verici sessizliği, KADEM dışında hiçbir kadın derneğinin, insan hakları kuruluşunun, sözüm ona aydınların, medya mensuplarının bu ahlak dışı tavırlar konusunda tek bir ses dahi vermeyişlerini, çifte standartçı, ikiyüzlü yaklaşımlarını kınıyorum. Yüce Meclisin özellikle kadın üyelerini, ahlak, onur, namus, ne biliyorsanız, insani bütün erdemler adına, bugün bu şahsı protestoya davet ediyoruz yüreğiniz yetiyorsa, evet.

Sayın Bakanım, saygılar sunuyorum. Bütçemiz hayırlara vesile olsun inşallah.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Bir sonra...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Faruk Bey, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum. Hayırlı olması dileğiyle Bakanlık görevinizde başarılar diliyorum.

Ebediyete irtihalinin 83'üncü yılında cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum. Ruhu şad, mekânı cennet olsun.

Her alanda bağımsız olmayı esas alan, manda ve himayeyi reddeden, millî menfaatlerden asla taviz vermeyen Atatürk, Türk milletinin varlığına kasteden her türlü sinsi tertibin farkına vararak onları deşifre etmiş, milleti uyandırmış, bağımsızlık meşalesini yakarak Türk milletinin yolunu aydınlatmıştır.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin iftiharî, tarihî ve millî ortak değerî, ortak iradesi ve ortak seslenişidir.

Bu vesileyle, millî mücadelenin tüm kahramanlarına, aziz şehit ve gazilerimize ve muhterem ecdadımıza da Cenab-ı Allah'tan rahmet niyaz ediyorum.

Anayasa'nın 61'inci maddesinde harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gazilerin devlet tarafından korunacağı ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlanacağı, engellilerin korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayacak tedbirlerin alınacağı, yaşlıların devlet tarafından korunacağı, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için devletin her türlü tedbiri alacağı hüküm altına alınmış; 10'uncu maddesinde de bu amaçla yapılan düzenlemelerin eşitlik ilkesine aykırı kabul edilemeyeceği anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Bu amaçla, 2022 yılı bütçesinden sosyal harcamalara ayrılan kaynak 104,2 milyar liraya yükseltilmiştir: Bu ödenek ödeme gücü olmayan 9,5 milyon vatandaşımızın sağlık primi giderleri için, sayıları 1,4 milyon olan 65 yaş

üstü yaşlılarımız ve bakıma ihtiyacı olan engelli vatandaşlarımızın yakınlarına bağlanan aylıklar için, 536 bin engelli vatandaşımızın evde bakım desteği için, 109 bin engellinin eğitim taşıması için, 2,4 milyon yoksul aileye elektrik tüketim desteği verilmesi için, 139 bin aileye sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için, ayrıca, eşi vefat etmiş kadınlar ve asker ailelerine yardım ve saymadığım diğer destek ve yardımlar için kullanılacaktır.

Bütçenin yüzde 6'sını oluşturan sosyal yardımlar, gayrisafi yurt içi hasılanın da yüzde 1,3'üne tekabül etmektedir. Devletimiz, sosyal devlet ilkesinin gereği olarak sosyal yardım ağını önemli ölçüde genişleterek yardıma muhtaç her kesime ulaşma gayretinde olmuştur. Bu amaçla, hukuki altyapı hazırlanmış, teşkilatlar kurulmuş ve gerekli insan gücünü oluşturmuştur. 2020 yılında, sosyal yardımlardan faydalanan hane sayısı 6 milyon 630 bin 682, düzenli yardımlardan faydalanan hane sayısı 2 milyon 450 bin 80, geçici yardımlardan faydalanan hane sayısı ise 2 milyon 733 bin 721 olmuştur.

Sayın milletvekilleri, millî ve manevî değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında millî bütünlüğün ve dayanışmanın pekiştirilmesinde, aile kurumu, büyük önem arz etmektedir. Türk toplumunun temel taşı olan aile ve bireyleri, terör ve şiddet, internet ve sosyal medya gibi ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelerin yol açtığı olumsuzluklara karşı korunmalıdır. Başta kadınlarımızın aile içindeki konumunun güçlendirilmesi olmak üzere aile bütünlüğünü koruyucu politikaların geliştirilmesi, aileyi ve sosyal fonksiyonlarını zayıflatıcı unsurların ortadan kaldırılması aile kurumunun güçlendirilmesini destekleyecektir. Nüfusumuzun yüzde 49,9'unu kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların, istihdam piyasasındaki yeri bağlamında son yıllarda önemli ilerlemeler kaydedilse de hâlen nüfus oranının gerisindedir. 2021 yılı Ağustos ayı itibarıyla, kadın istihdam oranı yüzde 28,4, iş gücüne katılım oranı ise yüzde 33,8 olarak gerçekleşmiştir. Bakanlığımız koordinasyonunda 81 ilde yürütülmekte olan finansal okuryazarlık ve kadınların ekonomik güçlenmesi faaliyetleriyle, Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Projesi ve diğer projelerle kadınların değişen iş gücü piyasası doğrultusunda çalışma hayatında daha aktif yer almalarının teminine ve nitelikli kadın istihdamının artırılmasına daha fazla katkı sağlanacaktır. Önemli insan hakları ihlallerinden biri olması yönüyle, kadına yönelik şiddetle mücadelenin sıfır tolerans ilkesiyle, bütün kamu kurum ve kuruluşları ve sosyal taraflarla iş birliği içinde sürdürülmesi önem arz etmektedir.

2021 yılında, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan, kadına yönelik şiddetle mücadele alanında 5 ana hedef, 28 strateji ve 227 faaliyetten oluşan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı'nın yürürlüğe girmesi önemli bir gelişme olmuştur.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, çocuğun, yüksek yararının temel ilke olarak benimsendiği ve devlet tarafından her açıdan güvence altına alındığı, çocuklarımızın sağlığını ve esenliğini hedefleyen, gelişimini ve potansiyelini destekleyen millî bir politika oluşturulmasını hedefliyoruz. 2020 yıl sonu itibarıyla, nüfusumuzun yüzde 27'sini çocuk nüfus oluşturmaktadır. AB 27 ülkeleri ortalaması olan yüzde 18,2'yle karşılaştırıldığında ülkemiz, çocuk nüfus oranının yüksek olduğu bir ülke konumundadır. Çocukların, hayat kalitesinin iyileştirilerek geleceklerinin teminat altına alınması amacıyla korunmaya muhtaç çocukların ailesinin yanında korunup, yetişmesinin desteklenmesi ve koruyucu aile sisteminin teşvik edilmesini önemli bir uygulama olarak görüyoruz.

Çocuk işçiliği, küresel ve ulusal çaptaki sorunların başında gelmektedir. Çocuk işçiliğinin sonlandırılması ve çalışan çocuklara yönelik bütünsel bir çalışma yürütülmesi amacıyla Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı kapsamındaki çalışmalar çocuk işçiliğinin sonlandırılmasına katkı sağlayacaktır. Ülke genelinde oluşturduğunuz 320 mobil ekibin çalışmaları sonucu sokakta çalıştırılan

veya dilendirilen 27.520 çocuğun tespit edilip 1.078 çocuğun ailesi hakkında yasal işlem başlatılması, 16.145 çocuğun ailesine rehberlik hizmeti verilmesi ve benzeri çalışmaların hem toplumsal farkındalık oluşturulmasına katkı sağlayacağını hem de caydırıcılığı arttıracığını değerlendiriyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi, şehitlerimizin emaneti olan şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin her zaman ve her şart altında yanındadır. Aziz şehitlerimizin emanetlerine azimle ve imanla sahip çıkacağız.

Bilindiği gibi kamudaki istihdam hakkı başta olmak üzere elektrik ve su ücretlerinde indirim, ücretsiz ulaşım, psikososyal destek hizmetleri gibi birçok destek ve imkân devletimizce şehit yakınları, gaziler ve onların yakınları için sağlanmaktadır. Bu kapsamda, şehit yakınlarının 1 olan istihdam hakkı 2'ye çıkarılmış, gazi ve gazi yakınları gibi vazife malulü ve sivil terör mağdurlarının malullerine de bir istihdam hakkı getirilmiştir. İstihdam hakkının verildiği 1995 yılından itibaren şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarının kamudaki istihdam toplamı 2021 Eylül ayı itibarıyla yaklaşık 46 bine ulaşmıştır. Bununla birlikte, şehit yetimlerinin tamamına iş hakkı verilmesi, şehit anne ve babalarının aldıkları maaşın artırılması, gazilerimize ikinci istihdam imkânının sağlanması, terörle mücadelede yaralanıp gazi sayılmayanların gazi sayılması, muharip gazilere ödenen şeref aylığının, geliri olsun olmasın, tüm gazilere aynı şekilde ödenmesi, ayrıca bunların, ÖTV'siz araç, TOKİ imkânlarından yararlandırma, hastane randevularında önceliklendirme gibi beklentilerinin de karşılanması gerekmektedir. Ulaşımdan eğitime, çalışma hayatından sağlık hizmetlerine varıncaya kadar her alanda engellilerimize insanca bir hayat sunmak; insani ve hukuki mükellefiyettir. Engellilerimizi mağdur ve meşgul eden asıl pürüzleri kaldırmak sadece Bakanlığın değil, kuşkusuz hepimizin görevidir.

Nüfusumuzun içindeki oranı giderek artan, yaşlı nüfusa yönelik hizmetlerin alanının genişletilmesi ve kalitesinin artırılması, yaşlılara dönük politikaların, onların yaşlılık şartlarını hazırlayan gençlik ve aktif çalışma dönemlerini de kapsayacak şekilde olması gerekmektedir.

Partimiz, devleti yaşatmanın yolunun insanı yaşatmaktan geçtiğine, ülkelerin değerinin insanlarına verdiği değerle artacağına ve istikbale güvenle bakabilmek için her bir vatandaşımızın onurlu bir yaşam sürmesinin temin edilmesi gerektiğine inanmaktadır.

Bu düşüncelerle Bakanlık bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, hepimize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü aramızdan ayrılışının 83'üncü yıl dönümünde saygıyla minnetle anıyorum.

Sayın Bakan, Sayıştayın raporlarını incelemiştir. Arkadaşlarımız da bu konuda bazı değerlendirmelerde bulundular. Ben de bu konuda kısaca değerlendirmede bulunmak istiyorum. Sayıştayın denetim raporlarında bahsi geçen konuların bir kısmı geçtiğimiz yıl denetim raporlarında da mevcut olan konular. Yani bir önceki yıl, hatta önceki iki yılda da denetimde geçen bu konuların bahsedildiği ama hâlâ bir çözüm bulunamadığı burada görülmekte. Bakıyoruz, 18 yaşını tamamlamış olan ve gerekli şartları taşımayan bazı gençler için sosyal ve ekonomik destek ödemelerine devam edilmesi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı veri tabanındaki bilgilerin uyumlu olmamasından kaynaklanan sorunlar. Bu konu, geçtiğimiz yıl, daha çok gündemde yer almıştı Sayın Bakan. Yani çok önemli bir bütçe kaynakları, engelli olmayan ya da yasal engel sınırında olmayan kişilere ödeme yapıldığı konusu, daha çok gündemde yer tutan bir konu olmuştu. Maalesef ki bu konulara gerekli hassasiyetin Bakanlığınız tarafından gösterilmediği ortaya çıkmakta. Engelli değil ya

da belirtilen düzeyde engelli değil ama hâlâ ödeme yapmaya devam edilmiş. Yine, Sağlık Bakanlığı tarafından bildirilen sahte ve şüpheli –bakın, sahte ve şüpheli- engelliler hakkında raporlar düzenlenmiş, ancak bununla ilgili işlemlerin yapılması maalesef bugüne kadar kalmış. Sosyal Hizmetler Kanunu’na göre çıkarılan Koruyucu Aile Yönetmeliği’nde anılan kanunda öngörülen ödeme türüne yer verilmemesi.

Şimdi, Sayın Bakan, bakın, Sayıştay raporunda ifade edilen bu hususları aşında üst üste koyduğumuzda nasıl bir sonuç çıkmakta, esasen ben bu konuya dikkat çekmek istiyorum: Şimdi, sosyal yardım ödemelerinin hak sahiplerine ödenmesine ilişkin işlemlerde kontrol eksikliğinin de bulunduğu hususu Sayıştayın raporunda açıkça mevcut. Tüm bu değerlendirmeleri bir araya getirdiğimizde bakın, Bakanlığımızın kaynaklarının hak etmeyen kişilere dağıtıldığını görmekteyiz yani buradan çıkacak olan sonuç budur. Yani siz, devletin kaynaklarını, tabiri caizse tüyü bitmemiş yetimin hakkı olan ve herkesin, vergileriyle elde edilmiş olan bütçeden dağıtılan bu sosyal yardımları hak edilen şekilde dağıtmadınız. İşte buradaki en büyük yanlışlık budur Sayın Bakan. Hak edilen kişilere dağıtılması, ihtiyaç sahibine yardım yapılması konusunda bizim en küçük şekilde bir itirazımız yoktur, tam tersi, yapılacak olan sosyal yardımları Cumhuriyet Halk Partisi ve dostlarımızın iktidarında daha da arttıracacağız. Ama siz, bugün bunları siyasete devşirerek maalesef hak etmeyen kişilere yardım yapılma aracı olarak kullandınız.

Yine, daha önceki bütçe döneminde de dile getirdim, bakın, sosyal yardımlar maalesef ki seçim dönemlerinde oy karşılığı tehdit aracı olarak kullanıldı dedim. Bu sözümün de arkasında yine durmaya devam ediyorum. Özellikle kırsal bölgelerde ihtiyaç sahibi, belli yaş grubundaki vatandaşlarımıza gidilip “Eğer ki bize oy vermezsen o aldığın maaş kesilir.” denilebilmekte, işte bu ülke bunları yaşıyor.

Sayın Bakan, sunum kitapçığınızda gördük ki “Biz bize yeteriz Türkiyem kampanyasını yaptık.” diyorsunuz, 2 milyarı aşan bir para toplandığından bahsediyorsunuz. Tam kapanmada hane başına 1.100 TL’den 2,2 milyar TL ödeme yapılmış sizin vermiş olduğunuz bilgilere göre. Yani her olayda meşhur IBAN’ımızla topladığınız para yaklaşık 2 milyarın üzerinde ve o 2 milyar toplanan parayı da siz 1.100 TL olarak vatandaşlarımıza göndermişsiniz, kendi verdiğiniz rakamlar. Yani vatandaştan aldığınızı yine bir şekilde devretmişsiniz. “Biz bize yeteriz” kampanyası yaptınız ama “biz” derken siz iktidar olarak sadece kendi iktidarınızı ve iktidarınıza mensup kişileri kastettiniz, Sayın Bakan ve iktidar olarak kastediyorum. O süreçte yardım kampanyaları yapılırken iktidarınıza güvenmeyen birçok vatandaş Cumhuriyet Halk Partili belediyelere güvendi ve Cumhuriyet Halk Partili belediyelere destek vermeye başladı. İşte burada, hızlı bir şekilde yapılan bu desteklemeleri görünce telaşa kapıldınız ve Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin kendilerine yapılan bu desteklemeleri durdurmak için de derhâl durdurma kararı alıp hatta belediyelere yapılan bu yardımlara bloke konuldu. Yani kısacası, siz “biz” derken sadece kendinizi kastettiniz. Eğer ki iktidar “biz” derken bütün milleti kastetmiş olsaydı belediyelere yapılan böyle yardımları engelleyici olmazdı.

Sayın Bakan, yine sunumunuzda önemli bir konu var, Bir arkadaşımız da bu konuya kısmen değindi, ben de taşımacı esnafı adına bu hususa değinmek istiyorum. Şimdi, taşımacı esnafımız, burada, ihtiyaç sahibi olan vatandaşlarımızı ücretsiz bir şekilde taşımakta. Bununla ilgili de bir bütçe kaynağı ayırdığınızı ifade ettiniz ancak Sayın Bakan, burada şöyle bir durum var: Ülkemizde 22 bin özel halk otobüsü bulunmakta. Bu halk otobüsleri, düzenlenmiş bu ücretsiz taşıma hükümleri çerçevesinde belli sayıda vatandaşımızı ücretsiz taşıyor. Ancak 2018’de belirlenen bu ücret, bugün hâlâ aynı şekilde devam etmekte. Bakın, İstanbul, Ankara, İzmir’de 1.330 TL, diğer büyükşehirlerde bin TL, normal illerde ise 800 TL’lik bir aylık destek vermektensiniz. Normal şartlarda eğer ki bir otobüs bir aylık yolcu taşıma süreci içerisinde ücretli olarak taşımış olsaydı, örneğin Antalya’da bir otobüsü normal ücretini almış olsaydı 14.500 TL para alacaktı, indirimli olarak yolcu taşımış olsaydı 12.900 TL para alacaktı

ancak siz otobüsçülere sadece ve sadece bin TL destek vermektесiniz Sayın Bakan. Otobüsçüler, bakın, artan yakıt giderleri, diğer masraflarla beraber zaten can çekişir vaziyete gelmiş durumda. Eğer bu sosyal yardımı devam ettirecek iseniz sosyal yardımdan yararlanan vatandaşın menfaatini korumakla beraber bu hizmeti sağlayan otobüsçülerin de hak ve menfaatlerini düşünmek zorundayız ve savunmak zorundayız.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) – Otobüsçülerimizin yaşadığı bu mağduriyeti durdurmamız, önlememiz ve bir an evvel bu rakamların hak edilen bir rakama yükseltilmesi gerekmektedir, aksi hâlde, otobüsçülerimizin buna dayanacak gücü kalmadı Sayın Bakan.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ ol Sayın Vekilim.

Sayın Hüseyin Örs...

HÜSEYİN ÖRS (Trabzon) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonun çok değerli üyeleri; hepinize merhabalar diyorum.

Sayın Bakanım, size ve bürokrat arkadaşlarımıza, mesai arkadaşlarımıza hoş geldiniz diyorum.

Bütçemizin de vatanımıza, milletimize hayırlar getirmesini dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Şimdi, ben özellikle seçim bölgesi Trabzon’la ilgili bir iki hususu dile getireceğim Sayın Bakanım ve sevgili arkadaşlar. Ben Trabzon’da yaşayan bir kardeşinizim. Kendi şehrimde vatandaşlar tarafından bana iletilen ve sizin Bakanlığınızı ilgilendiren bir iki husustaki tespitleri ve talepleri iletmek istiyorum. Tabii, buradaki amacım, aile ve sosyal hizmetler il müdürlükleri ve bağlı kuruluşlarının hizmetlerinde yaşanan sorunlara bir nebze olsun dikkat çekmek ve çözüm noktasında bir muhalefet milletvekili olarak katkı koyabilmek.

Şimdi, öncelikle bir hususu arz edeyim. Engellilik, toplumsal yapıyı ilgilendiren sosyal bir olgu olduğu kadar, aynı zamanda, beraberinde getirdiği dezavantajları onarma sorumluluğu nedeniyle de sosyal hizmetin odak konularından bir tanesidir. Engelliler gibi, onların bakımlarını üstlenen kişiler de dezavantajlı konumdadırlar. Bakım hizmetlerinin bakıcıların zaman ve enerjilerinin büyük kısmını alması nedeniyle bakıcılar kişisel gelişimlerine ve engelli dışında çevrelerindeki diğer bireylere yeteri kadar zaman ayıramamakta; dinlenme, tatil yapma gibi insani ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamaktadırlar, bunu hepimiz biliyoruz. Engelliye bakmak üzere evde bakım ücreti alan bakıcılarımızın istatistiklerine baktım ben; beşte 4’ünü kadınlarımız oluşturuyor ve bunların sayıları da yüz binlerle ifade ediliyor. Çoğunluğu kadın olan bu bakıcılarımızın maalesef sosyal güvenceleri yoktur, engelliden ayrılmadıkları için tatili, düğünü, gezmesi, pazarı, komşu ziyareti yoktur. Bu fedakâr, cefakâr, çoğunluğu kadın bakıcılarımıza sosyal devlet olmanın gereği bir iyilik yapalım, onları sosyal güvenlik kapsamına alalım, sigortalarını ödeyelim, en azından geleceklerini garanti altına almalarına katkımız olsun derim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Trabzon’la ilgili de bir iki hususu arz edeceğim. Günlük ortalama 300 yoksul, yaşlı, engelli vatandaşımızın hizmet almak için gittiği il müdürlüğü yani Trabzon’daki il müdürlüğü ve Ortahisar Sosyal Hizmet Merkezi erişilebilirlik koşullarını taşımamaktadır yani şehir merkezine uzaktır -bulduğu muhiti biliyorum- ulaşımı sorunludur, hâlbuki dezavantajlı bireylere hizmeti nedeniyle en merkezî, kolay, erişilebilir ve ulaşılabilir bir konumda olmalıdır diye düşünüyorum.

Bu durum, Trabzon'da, şehirde gündeme gelmişti, kanaatimce Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü -Trabzon'u bilenler için söylüyorum- valilik binasından çıkacak belki de son müdürlüktü yani çıkarılmamalıydı, onun altını çizmek istiyorum. Burada, bir sıkıntımız var. Yine, şehrin merkezinde yetiştirme yurdu ve çocuk yuvası yıkılarak –ki benim mahallemidir de orası- yerine yapılan binalarda müdürlüğe bir yer verilebilirdi diye düşünüyorum. Özellikle, engelli, yaşlı ve yoksul vatandaşlarımız için bu erişilebilirlik durumunun dikkate alınmasını rica ediyorum, buradan dile getiriyorum.

Bir diğer husus da, Trabzon'da yaşlı hizmetleri için alınan, dönüşümü yapılan, tefrişi hayırseverler tarafından gerçekleştirilen zannederseniz 148 adet hatta 1 artı 1 odalı, yıldızlı huzurevimiz var Sayın Bakan. Geçen bir buçuk yıla rağmen hâlen hizmete sokulmamıştır, bu tesisin en kısa zamanda hizmete girmesi için gerekenlerin yapılması gerektiğini de burada ifade etmek istiyorum.

Ulaşım imkânları dikkate alındığında bölgenin merkezi konumunda, Trabzon ilinde hizmet veren özel bakım merkezinin yetersizliği aşikârken özel bakım merkezi açmak isteyenlere izin verilmediği yönünde tarafıma iletilen bilgiler var, duyumlar var. Bunu da size buradan ifade etmek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

HÜSEYİN ÖRS (Trabzon) – Hemen tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Özellikle, otizimli çocukları ya da bireyleri olan aileler çok ama çok mağdur durumdadırlar. Trabzon'da bu konuda hem okula hem rehabilitasyon merkezine hem de özel bakım merkezine acil ihtiyaç vardır. Özellikle, otizm ihtisası içerikli özel bakım merkezi açılmasına müsaade edilmesi hususunu da dikkatlerinize arz ediyorum.

Sürem çok azaldı, son bir şey söyleyeceğim. Kuruluşların, sosyal hizmet merkezlerinin yeterli meslek elemanı yani psikolog, sosyal hizmet uzmanı, sosyolog, çocuk gelişimcisi çalıştırmadığı, vakalarda, müdahalelerde zorluk çekildiği, ayrıca dağıtık yerleşim nedeniyle araç sayısının da yetersiz kaldığı konusunda şikâyetler var. Bunları da sizlere arz ettim.

Tekrar bütçemiz hayırlı olsun. Kolaylıklar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Mehmet Ali Çelebi.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kıymetli heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayıştay raporuyla başlamak istiyorum: Raporun en çarpıcı özelliği söz konusu Bakanlığımızın harcamadan sorumlu birimince açılan banka hesaplarının muhasebe birimlerince takip edilememesi. Bu, Tarım ve Orman Bakanlığında da aynıydı, bir alışkanlık hâline getirilmiş. Burada, finans ve muhasebe yönetiminde başboşluk var, şeffaf değil ve kaotik bir düzen oluşturulmuş. Bu rapor incelendiğinde, hukuka ve Kamu İhale Kanunu'na aykırı işlemlerin en çok yapıldığı bakanlıklardan bir tanesi sizin Bakanlığınız; bulgu 9,10,12,13 bunları gösteriyor.

Yardımların mevzuatlara dayalı kriterlere göre değil de siyasi kararlara göre şekillendirildiği ve sosyal yardım adı altında doğrudan kontrolsüz sosyal transferler gerçekleştirildiği görülmekte.

Çalışma Bakanlığı verileriyle Sağlık Bakanlığı verileri tutmuyor, Sağlık Bakanlığında engelli kaydı olmayanlara da haksız ödemeler yapıldığı, Sayıştay raporuna girmiş durumda. Engelli aylığı ve engelli yakını aylığı bağlanması noktasında da Bakanlık nezdinde sayısız usulsüzlük örnekleri bulunmuştur; Bulgu 11 (a), (b), 12 bunları göstermektedir. Ayrıca, gerçek ve tüzel kişiler tarafından Bakanlığa sosyal yardım amaçlı yapılan bağış ve yardımların da kayıtları tutulmuyor, bu da Sayıştay raporuna girmiş durumda.

Sosyal yardımlardan yararlanma noktasında “muhtaçlık” kriterini belirlemede de sıkıntılı durumların olduğu Sayıştay raporunda belirtilmiş. Ayrıca, burada, zaten sosyal yardım ödemelerinin gerçek hak sahipleri dışında kişilere de kanunsuzca ödenmesi nedeniyle bütçe açığının oluştuğu da gözümüzün önüne gelmiş durumda.

Şimdi, şehit yakınları ve gazilerle ilgili haklardan bahsetmek istiyorum. Muharip gazilerimizin şeref aylıklarının sosyal güvencelerinin olup olmamasına göre ayırt edilmeden hepsine tam yatması gereklidir diye düşünüyoruz ve bunların da diğer gazilerimiz gibi faizsiz konut kredisinden yararlanmalarını istiyoruz.

Askerlik yasasında bir mutabakat oluşmuştu; şehit ailelerine TOKİ’den hibe ev söz konusu olmuştu, hâlâ sonuçlanmadı, bununla ilgili adım atılmasını bekliyoruz.

Terör gazilerimizin erken emeklilik hakları ellerinden alınmıştı. 2330 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin (2)’nci fıkrasının son cümlesi metinden çıkarsa onların da mağduriyetleri giderilmiş olacak.

ÖTV’siz araç hakkı, yüzde 90’ın üzerinde sakatlık oranı olan gazilere veriliyor. Bizim, engelli olduğu için değil, gazi olduğu için bu hakkı onlara vermemiz gerekiyor ama yüzde 90’lık bir oran bunu engelliyor.

ÖTV’siz aracı şehitlerimizin eşi veya çocuğu alırsa şehidin anne veya babası alamıyor, bu da ciddi mağduriyet doğuruyor; onlar da alabilmeli. Eşi de alsın, anası babasının da 1 tane alabilme hakkı olsun.

Sorularım var: 15 Temmuz gazileri ile diğer gazilerin aldığı tazminatlar arasında fark var mıdır?

15 Temmuz şehitlerimizin yakınlarının aldığı toplam maaş ile diğer şehit yakınlarının aldığı toplam maaş arasında fark var mıdır?

15 Temmuz şehitlerimizin yakınlarına ödenen tazminat ile diğer şehit yakınlarına ödenen tazminatlar arasında fark var mıdır?

Faizsiz konut kredisi en son kaç oldu? Bunu Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla koordine edip artıracak mısınız diye sormak istiyorum?

Ayrıca, şehit yakınları ve gazilerimizin sağlık kurumlarından, hiçbir katkı payı alınmadan ve sınırlama olmadan yararlanmalarının önü açılmalıdır diyorum.

Bunun yanında, malul sayılmayan gazilerimiz var, bunlar 20 bine yakın biliyorsunuz; polis, asker, kamu görevlisi. Ciddi bir sorun; kalbinde kurşun var, gazi değil; sırtından girmiş kurşun, akciğerinden çıkmış, gazi olmamış; çatışmada parmaklarını kaybetmiş, gazi sayılmamış, malul sayılmamış; mayına basmış, vücudunda 60 şarapnel parçası var, gazi değil; beyninin içinde 3 roket parçası var, gazi değil, malul sayılmıyor; patlama nedeniyle duyma, görme kaybı yaşıyor, gazi sayılmamış. Bu da çok ciddi bir problem; yıllardır dile getiriyoruz ama bir çözüm üretilmiş değil.

Son olarak da EYT üzerinde durmak istiyorum.

EYT, erken emeklilik değil. Bununla ilgili çalışmalarınızı da merak ediyorum. 1998 yılında işe giren bir işçinin 2023 yılında emekli olması gerekirken, 1999’da çıkan bir yasayla emekliliğinin 2038’e uzaması aslında bunun bir örneği. Bunların sayısı 4 milyon 805 bin 140; belki artmış da olabilir ya da farklı bir değer de olabilir, emekli oluyorlar çünkü her ay. İlk etapta zaten 750 bin-1 milyon arası kişinin emekli olacağı değerlendiriliyor yani bunların hepsinin emekliliği on yıllık bir süreye yayılacak gibi görülmektedir. Bunların aylık bağlanma oranı yüzde 28’ler civarı, bunun artırılmasını talep ediyorlar ancak en önemli mesele burada şudur: Milyonlarca EYT’li o yasa çıkmadan önce sağlık konusunda bir yasa bekliyor, sağlık hakkından yararlanmaları için tedbir alınması...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çalışma Bakanlığı değiliz. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak ikiye bölündü.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Olsun, söylemiş olayım.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Bölündünüz, biliyoruz ama söylemiş olalım. En azından diğerleriyle ilgili cevap bekliyoruz. Bu hassasiyetinizi de gördüm, teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu...

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkürler.

Sayın Başkanım, Sayın Bakan, kıymetli Komisyon üyeleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, saygıdeğer basın mensupları; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Aile, en basit tabiriyle toplumun en temel birimidir. Toplumumuzun yüksek medeniyete doğru samimi ve ciddi hamleler yapabilmesi için ihmal ve ihlali imkânsız olan bu büyük kazanımın yaşatılması gerektiği; ailenin, üzerine inşa edildiği değerlere ne pahasına olursa olsun sahip çıkılması gerektiği muhakkaktır. Şüphesiz, kadın ve erkeğin müsavatı üzerine kurulan bu müstesna kurumun yaşatılması Türk milletinin inkişafını da doğrudan etkileyecektir. Şüphesiz, burada kadına verilen değer kadının beşerî haklarının muhafazası; çağın önüne çıkardığı engellere rağmen kadının mücadele azminin müdafası, bu açıdan bakıldığında, çok daha önem kazanmaktadır. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettiği gibi "Kadınlık onurunu insanlığın onuru mertebesinde görmeden atılacak hiçbir adım amaç ve hedefine ulaşmayacaktır." İfade etmem gerekir ki kadına şiddetle mücadele etmek toplumumuza doğrultulmuş namlularla mücadele demektir. Kadına şiddetin kaynağı olan bataklıkların kurutulması demek tüm beşeriyetin geleceğine hizmet demektir. Kadın ve ailenin yaşatılması demek kültür ve derecesinin en tepesine çıkmanın şartı, vicdanımız ile hak ve adalet telakkimizin inkâr edilemez gereğidir. Bu sebeple, Bakanlığımıza ve şahsınıza önemli görevler düşmektedir. Bu sorumluluğumuzun ciddi hadiselerle müdahale gerektirdiği ortadadır. Bu kapsamda, Bakanlığımız bünyesinde verilen evlilikte yaşam ve iletişim becerileri, aile hukuku, evlilik ve sağlık alanlarında verilen aile içi eğitimleri oldukça önemsiyoruz. Bu eğitim projesiyle ve aile danışmanlığı hizmetiyle daha fazla insanımıza ulaşılması için çaba sarf edeceğinize de inanıyoruz.

Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; İzmir'imiz 30 Ekim 2020 tarihinde Seferihisar ilçesi açıklarında yaşanan 6,6 şiddetindeki depremle sarsılmıştır. Birçok ders çıkardığımız hadiselerin yaşandığı o karanlık günlerde bütün Türkiye İzmir'imizin yarasını sarmak için seferber olmuş, devletimiz tüm imkânlarıyla takdiri hak eden bir koordinasyonla İzmir'in yaralarını sarmak için çaba sarf etmiştir. Bu süreçte Bakanlığımıza bağlı psikososyal ekiplerimizin vermiş olduğu hizmetlerden dolayı tüm personelinize ayrıca teşekkür ediyorum. Bu depremin ardından birçok binanın riskli kategorisine alındığı, güçlendirme çalışmalarına tabi tutulduğu ve birçok binanın da boşaltıldığı kamuoyunun malumudur. Bu sebeple, Bakanlığımıza bağlı kurum ve kuruluşların hizmet verdiği binalardan riskli olanlarla ilgili çalışmaların gerekli bütçe ayrılarak hızla yenilenmesi ve lazım gelen çalışmalara tabi tutulması ertelenemez bir ihtiyaçtır.

Diğer yandan, İzmir'imiz yaşlı nüfusumuzun yüksek olduğu, yaşlı nüfusun hızla arttığı illerimizden birisidir. Bu sebeple, İzmir'deki huzurevleri ile huzurevi yaşlı bakım merkezleri sayısının artırılması, yaşlılarımızın sosyal hayatlarını kolaylaştıracak, standart ve ihtiyaçlarını daha hızlı karşılayacak bir yapının teşekkülü için lazım gelen profesyonel personel ihtiyacının karşılanması yerinde olacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle bütçemizin tüm milletimize ve devletimize hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Serpil Kemalbay...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Bakan, en azından torba bakanlığa son verilmiş olması, Çalışma Bakanlığının ayrılması doğru bir adım oldu ancak Bakanlığınızın adı hâlâ Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Sevgili Duygu Asena’dan alıntılar yaparak diyebilirim ki: “Kadının adı yok.”

Toplumun yarısı olan kadınların bir bakanlığının olmaması gerçekten kabul edilemez bir durum. Kadın bakanlığı kurulmadığı sürece kanımca Bakanlığınızın adının kadınların kazanılmış haklarını geri alma bakanlığı ya da kadının kazanımlarının silinmesi bakanlığı olarak telaffuz edilmesi daha doğru olacaktır.

Elbette “İstanbul Sözleşmesi yaşatır.” diyen kadınlara ideolojik gerekçelerle sırtını dönen, tek bir söz söylemeyen bir bakanlık kadınlara karşı karşıya olduğu devasa sorunları bakımından bir çözüm gücü yaratamaz.

Sayın Bakan, Bakanlığınız bir vakıf değil, bir yardım kuruluşu değil ama öyle konuştunuz, bütçe sunumunu o şekilde yaptınız, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle ilgili yapısal sorunlara yönelik tek bir çözüm önerisi burada sunmadınız, ne kadınlara yönelik ayrımcılığı ne kadına yönelen şiddeti ne de derinleşen kadın yoksulluğunu, kronikleşen kadın işsizliğini ortadan kaldıracak, buna yönelik, kaldırmaya yönelik herhangi bir sosyal politika önermediniz. Hep sonuçlarla uğraşıyorsunuz, bol bol rakam veriyorsunuz. İşte, efendim, şurada belirtmiştiniz: 3,7 milyon patates ve soğan dağıtmışsınız yani bu, aslında halkın soğana muhtaç bırakıldığına bir göstergesi değil mi? Bu rakamlar bunu gösteriyor, bunu anlatıyor. Sayın Bakan, örneğin yardım ettiniz, bilmem şu kadar kişiye şu yardımı yaptınız... Ya geride kalanlar ne olacak? “16 bin çocuğa şöyle bir şey yaptık.” diyorsunuz. Peki, bu geride kalanların durumu ne olacak? Bu proje mi ki, bir proje mi yürütüyorsunuz ki bu şekilde konuşuyorsunuz? Bu şekilde kadın politikası olmaz “mış” gibi yapmaktır bence bu.

Bakın, gelir ve yaşam koşulları araştırması verilerini yayınlayan TÜİK’e göre, gelir eşitsizliğinde on bir yılın en kötü seviyesindeyiz, on bir yılın rekorunu kırdınız. Siyasi baskı altındaki TÜİK bile bunu gizleyemiyor. Yoksuldan alıp zengine dağıtıyorsunuz, cins ayrımcılığının son bulması için herhangi bir çaba sarf etmiyorsunuz ve yoksulluğu yenmiyorsunuz, yoksullukla gerçek anlamda bir mücadele yapmıyorsunuz, yoksulluğu ortadan kaldırmak için bir şey yapmıyorsunuz; yoksulluğu yönetiyorsunuz, sürdürüyorsunuz. Kadın yoksulluğunu ortadan kaldırmak için kadınların güvenceli, kaliteli işlere erişmeleri gerekiyor. Bunu sağlamadığınız sürece kadınları, kız çocuklarını ve çocukları koruyamazsınız.

Türkiye’de yaklaşık 32 milyon iş gücünün 22 milyonu erkek, yaklaşık 10 milyonu ise kadın. Kadınların iş gücüne katılımı erkeklerin yarısından daha az Sayın Bakan ve de kalitesiz, güvencesiz işler kadına veriliyor. Bu, açık bir cins ayrımcılığı değil midir? İktidarınız yirmi yıldır strateji planları yapıyor, kadın istihdamını artırma hedefi koyuyor ama kadınların iş gücüne katılımı hâlâ OECD ülkeleri içerisinde çok düşük, fersah fersah geride. Yirmi yıldır kadınların istihdama katılımı konusunda bir adım ileri, iki adım geri adım atıyorsunuz ama bütçe sunuşunuza şunu da koymuşsunuz: “2002’de yüzde 25,2 olan kadın istihdamını 2021’de yüzde 28,3 çıkarttık.” diyorsunuz; bravo Sayın Bakan! İş gücüne katılım yüzde 33,8 olmuş; bravo Sayın Bakan, alkışlıyorum! Bu iyileşme midir? Yirmi yılda bir geri adım atıyorsunuz, bir ileri adım atıyorsunuz, sonuç değişmiyor. Kadınlar neden iş gücüne

erkeklerle eşit şekilde katılmıyor? Bunu açıklayamıyorsunuz, bununla ilgili bir çalışma yapmıyorsunuz. Bilmediğinizden değil böyle tercih yapmadığınızdan dolayı, bunu biliyoruz. Kadınların görünmeyen emeğine el koyan erkek egemen kapitalist politikalar nedeniyle kadınlar iş gücüne erkeklerle eşit şekilde katılmıyor. Kadını erkeğe bağımlı, sosyal yardımlara muhtaç, partinize muhtaç, kadını eve hapseden politikalarınızı terk etmediğiniz sürece de bu göstergeler değişmeyecek. Siz de haklısınız tabii, çünkü toplumsal cinsiyet eşitliğinin, ekonominin demokratikleştirilmesinin, sosyal adaletin, eş başkanlık ve eşit temsil sisteminin, özgürlüğün olduğu bir ülkede AKP iktidar olamaz, AKP'nin geleceği olamaz.

Burada, halkın vergileriyle oluşturulan bütçenin nereye ve nasıl kullanılacağını konuşuyoruz. Bütçe demek, tercih demektir; nerede durduğumuzu, kimden yana olduğumuzu gösterir. Sizin sunumunuzda, İstanbul Sözleşmesi'ne ve toplumsal cinsiyet eşitliğine vermediğiniz referanslardan dolayı siz sarayın penceresinden bizlere bakıyorsunuz, kadınlara bakıyorsunuz. Bakanlığınızın bütçesi patriarkal kapitalizmin şahikası olacak içeriğe sahip; neoliberal politikalarla kalıcılaşan işsizlik, derin bir yoksulluk, gençler ve ilkokul seviyesine inerek yaygınlaşan uyuşturucu sorunu, çocukların aç uyuması, kadınların gece karanlığında pazar yerlerini ziyaret etmesi; her bir yaraya bol bol bunları -pansuman- sürebilirsiniz.

Bakanlığımız için kadın yok, aile var; yoksulluğu ortadan kaldırmak yok, yoksulluğu idare etmek var; 2 milyon çocuk işçiye nasıl çözüm arayacağız yok, çocukların refahı nasıl olacak yok, kadın özgürlüğü yok, kadınları aile içine hapsedmek var. Vaktim yok, sıralayamıyorum, gerisi bol bol kağıt, bol bol kağıt üstünde kalacak süslü laf; AB fonlarıyla, projeleriyle yapılan makyajlardan ibaret Sayın Bakan.

Benim size bir teklifim var. Eğer samimiyseniz yapısal bir değişiklikle bir kalemde kadın istihdamını, kadının iş gücüne katılımını, çocuk yoksulluğunu, eğitime ve sağlığa çocukların ve kadınların erişimini anlamlı düzeyde arttırabileceğimiz değerli bir bilimsel rapordan bahsetmek istiyorum: Bakanlığınız kabul ederse bu raporu, bu raporda kadın istihdamını ve iş gücüne katılımını arttırmak için bütçeye önerilen yaklaşık yüzde 3,51'lik payı koyalım el birliğiyle, var mısınız? Açıklayayım: Birkaç hafta önce HDP Kadın Meclisi olarak bir çalıştay yaptık, toplumsal cinsiyet odaklı bir bütçenin çalıştaydı bu. Orada birbirinden değerli çok sunum yapıldı -bunların hepsini anlatmaya vaktim yok- ancak bakım ekonomisi hakkında çok önemli bir rapor var. Doçent Doktor Derya Gültekin Karakaş, Araştırmacı Profesör Doktor İpek İlkaracan, Doçent Doktor Ayşe Aylın Bayar'ın İstanbul Teknik Üniversitesi ve TÜİK için yaptığı "Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Covid-19 Salgını ve Bakım Hizmetleri Krizi: Bakım Hizmetlerine Kamu Yatırımlarının İstihdama Etkisi" çalışması. Bakın, bunu size heyecanla öneriyorum. Hocalarımız diyor ki: "ILO 2018 tanımına göre sosyal bakım hizmetleri sektörü, erken çocukluk bakım ve okul öncesi eğitimin yanı sıra eğitimde ilk ve ortaöğretim olarak diğer kademeleri, ayrıca engelli, yaşlı, hasta bakım ve desteğini içeren uzun dönemli bakım yanı sıra sağlık hizmetlerini de içermektedir." Bu araştırmaya göre bütçe tercihlerini değiştirerek -o da öyle aman aman bir değişiklik değil- bakım açığı, sağlık açığı, eğitim açığı karşılanarak burada sözü geçen bakım ekonomisine kaynak aktararak kadınların istihdamının yapısal sorunlarına çözüm bulmak mümkündür Sayın Bakan; ek olarak çocukların refahı ve 1,7 milyonu aşkın yeni iş alanı yaratacak bir politikadan bahsediyoruz, bakım ekonomisi politikasından bahsediyoruz. İnşaat sektörüne, ne bileyim kuş uçmaz, kervan geçmez yerlere yapılan inşaatlara, doğa düşmanı projelere, 5'li çetelere teşviklere değil, buraya, bakım ekonomisine yatırım yapalım ve kadınların hayatında anlamlı bir iyileşme yaratabilecek ve çocukları, yaşlıları, engellileri, işsizleri, geniş bir alana yayılan iyilik hâlini kapsayacak bu projeyi hayata geçirelim diyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Son bir iki cümlemi de tamamlamak istiyorum.

Aksi hâlde sizi buradan kadınlara havale ediyorum.

DİSK-AR açıkladı, Eylül 2021’de TÜİK verilerine göre işsizlik türlerinin en yüksek olduğu kategori “kadınlar” yüzde 29,7’yle kadın işsizliği var; yüzde 26,9 oranla ikinci kategorideyse “genç kadın işsizliği” var; geniş tanımlı kadın işsizliğiyle, geniş tanımlı erkek işsizliği arasındaki fark tam 11,9 puan. Bu çerçevede, toplumsal cinsiyete duyarlı, eşitliği sağlayan bütçe oluşturulmalı.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Bakım ekonomisine kaynak aktarılmalı, kadın bakanlığı kurulmalı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - ...İstanbul Sözleşmesi’nin fesih kararı geri çekilmeli, ILO’nun 190 sayılı Şiddet ve Tacizle Mücadele Sözleşmesi onaylanmalıdır.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Arzu Erdem.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Saygıdeğer Bakanımız, Bakanlığımızın bürokratları, kıymetli uzman arkadaşlarımız; Çanakkale’de düşmana geçit vermeyen, Samsun’da şahlanan millî ruha öncülük eden, Türk milletinin büyük kahramanı, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü ebediyete irtihal edişinin 83’üncü yıl dönümünde özlem, saygı ve minnetle anıyorum. Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere tüm silah arkadaşlarına ve şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyorum, gazilerimize şükranlarımı sunuyorum.

Bu anlamlı günde bir kez daha tekrar etmek istiyorum ki: Şehitlerimiz nurlanmış, gazilerimiz onurlanmış kahramanlarımızdır; onlara değil küfreden yan gözle bakan bile bizim için yok hükmündedir.

Her konuyu meydanlara taşıyan öncelikle kadın milletvekillerimiz, kadın dernekleri nerede? Neden kadın haklarını savunan derneklerden bu olayla ilgili hiçbir tepki gelmedi? Kadın Genel Başkanın tavrı tüm kadınlarımızın dikkatini çekmiştir ve gözden kaçmamıştır; kadına şiddetin önlenmesiyle ilgili mücadeleyi zaafa uğratmış, şiddet uygulayan psikopatlarla da cesaret vermiştir. Bu tavır, kadına şiddetin önlenmesiyle ilgili özellikle dikkate alınması gereken hususlardan bir tanesi. Grup Başkan Vekillüğinden istifa edilmesi yeterli değildir, bu konuya daha keskin bir çözüm bulunması gerekiyor. (İYİ Parti sıralarından gürültüler)

ERHAN USTA (Samsun) – Kadına şiddet...

ARZU ERDEM (İstanbul) – Ben bir kadın olarak, elbette ki bir şehit yakınına yapılan ve onun bacısına edilen küfürle ilgili irademi ortaya koyacağım ve bu konuyla ilgili tepkimi göstereceğim. Bu konuda da bir çağrıda bulundum, saygıyla karşılanacağını düşünüyorum.

Gazilerimizle ilgili özellikle belirtmek istediğim husus şudur: Geçmişte faizsiz konut kredisi yerine kontenjan veriliyordu; gazilerimizle ilgili bu kontenjanın bir kez daha verilmesi, özellikle kontenjanları kendileri kullanmadıkları vakit, yaşları ilerlediğinde birinci dereceden yakınlarına verilmesi, şehit yakınlarında olduğu gibi istihdamla ilgili gazilerimize kontenjan verilmesi hususunu özellikle talep ediyorlar. Bir kereye mahsus olmak üzere ÖTV indirimi yapılması konusunda bir talep var. Övünç Madalyası talepleri var.

Silah ruhsatlarının süresiz olması ve gazilerimiz arasındaki ayrımların kaldırılması konusunda bir çalışma var mı? Bu konuda özellikle Bakanlığımızın gayretlerini biliyoruz. Nasıl bir çalışma olacak?

Engelli kardeşlerimizle ilgili, öncelikle, istihdam konusunda kendi branşlarına göre, gruplarına göre bir ayırım yapılmak şartıyla hayata dâhil olmaları için yapılacak olan yeni çalışmalar var mı?

Yine, kadına şiddetin önlenmesine ilişkin 100 bin nüfusun üzerinde olan belediyelerde kadın sığınmaevlerinin açılması konusunda kanuni düzenleme var ama denetlenmesi tam olarak yapılmıyor olabilir. Bu konuyla ilgili bir çalışma var mı? Bu konuyu da tekrar Bakanlığınızın takdirlerine sunuyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Sibel Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Beş dakikalık söz süresini de süreme ekleyen Komisyon üyemiz Sayın Bekaroğlu'na da teşekkür ediyorum öncelikle.

Tabii, sözlerime başlamadan önce, bugün, bağımsızlık ve egemenliğimizin eşsiz mimarı Ulu Önder'imiz Mustafa Kemal Atatürk'ü ben de saygı ve şükranla anıyorum. Tabii ki seçme seçilme hakkı başta olmak üzere, kadın hakları konusunda çağın çok ilerisindeki devrimlerine ve elbette ki -teminatımız- kurduğu cumhuriyete minnettarız. Bu vurguyu yaparak sözlerime başlamak istedim.

Sayın Bakanın sunumunu sabah çok dikkatlice dinledim. Bütüncül bir politika yaklaşımıyla cümlenize başladınız ama baktığımız zaman, sizin çalışma alanınız içerisinde ve açıkçası diğer tüm politika alanlarını ilgilendiren ve maalesef, bu iktidarın yanlış politikaları ve tercihleri sonrasında ciddi sorunlar yaşayan toplumsal kesimlerimize -işte genç, kadın, çocuk, yaşlı, engelli, dezavantajlı gruplar- tabii siz bunların hepsine aile bütünlüğünü koruma bağlamında bakarak politikaları bu yönde geliştirme şeklinde, odak noktasını böyle yapıyorsunuz ama dediğim gibi, “bütüncül politikalar” derken, ekonomi, kalkınma politikaları, eğitim politikaları, bütçe konusu -değinildi bugün toplumsal cinsiyete dayalı bütçeler- yasalar, uygulamalar, öncelikler, bunların hepsine bütüncül baktığımız zaman ancak bu sorunları çözebiliriz. Ama siz sunumunuzda, sadece, bu alanlardaki sorunları... Bu toplumsal kesimlerin sorunları, var olan sorunları var, derinleşen sorunlar var; proje, program, işte bütüncül çalışmalarla bunu yönetme çabası içerisindeyiz ama bunları yöneten somut bir adım burada göremedik. Hangi bütçeyle hangi temel sorunu çözeceğiz, bu yaklaşımı biz göremedik sunumunuzda.

Kadın istihdamı konusu temel sorun alanlarımızdan bir tanesi ve bunu genç işsizlik, genç istihdam sorunuyla giderek kronikleşen ve yönetemediğimiz bir sürece götürüyoruz. Kadın istihdamı bugün bütün dünyanın tartıştığı, sürdürülebilir kalkınmanın temel unsuru. İşte Birleşmiş Milletler Kadın Birimi var, biliyorsunuz. Sayın Genel Müdürümüz de burada, çok iyi çalışmalar da yapmışık ama onlar da bile geriye gittik, o çalışmalarda dahi. Kadının istihdamda, yeni istihdam alanlarında değerlendirilmesi, güçlendirilmesi, karar alma birimlerinde yer alması, yönetim kademelerinde yer alması, bütçe konusu, işte buna yönelik yasal uygulamalarla güvence altına almak, buna hiç değinmedik ve bunlar temel sorun alanıyken sadece “İstihdamı biz arttırdık, iş gücüne katılımı arttırdık.” diye bir vurgu yapıldı sürekli.

Şimdi, iş gücüne katılma oranı... Siz, verilerle çalışıyorsunuz biliyorum. Orada, istihdam edilen ve işsizleri toplam çalışma çağındaki nüfusa bölüyoruz. Şimdi, bunu hesaplarken bir defa Türkiye'de demografik yapı gereği çalışma çağındaki nüfus hızla artıyor ama buradaki bu hesabı yaparken işsiz tanımı içine mesela iş bulma umudunu kaybedenler katılmıyor, kadınlar arasında ev işi yapanlar katılmıyor yani çocuk bakımı, diğer kayıt dışı olarak görev yapanlar, emekli olup çalışan kadınlar katılmıyor. Yani verinin hesaplanmasında da bir sorun var. Yani bunu bir övgü kaynağı olarak, yüzde 30 sınırına dayanmayı biz makul bir başarı hikâyesi olarak koyamayız ki Avrupa Birliği ülkelerinde

kadınların iş gücüne katılma oranı yüzde 50'leri aşmış. Avrupa Birliği ülkelerinin nüfus ve demografik yapısını genç nüfus, kadın nüfus yapısıyla karşılaştırdığımız zaman bizim için bırakın bir başarı, bir vasatlık ortaya çıkıyor.

Avrupa Birliği Türkiye Raporu var, mutlaka sizin çalışma alanınızı ilgilendiren bölümleri incelemişsinizdir. Gençler, kadınlar arasında yüksek seyreden işsizlik; bu, bizde sinyal verici temel bir unsur olarak rapora yansımış. Azalan istihdam, düşük iş gücü hareketliliği, kayıt dışı işlerin yüksek payıyla birlikte temel endişe verici unsur; bakın, bunu tekrar dikkatinize sunuyorum.

Sayın Bakan, 22 milyon kadın iş gücünün dışında, hâlâ kadınların kayıt dışı çalıştırılma oranı yüzde 40'lara dayanmış, yüzde 37. İndekslere bugün çok değinildi, sadece şu indekse vurgu yapmak istiyorum: Kadın-erkek arasındaki ekonomik katılım ve eşit fırsatlar açısından 156 ülke arasında 140... Ya, bunu biz araştıralım. Niye biz bu noktadayız? Sizin bugün bahsettiğiniz o 30 sayfaya yakın program, proje niye bu soruna çözüm üretmiyor? Geçen haftalarda dediniz ki: "Cinsiyet adaletsizliğine karşı mücadele sürdürüyoruz." Şimdi, hangi somut adımlar? Biz bu bütçede görmedik ve bugüne kadar gelen bütün bakanlıkların bütçelerinde de görmedik. Hangi somut politika adımlarını atacaksınız?

Sayın Genel Başkanımız geçen hafta size çok önemli önerilerde bulundu. Şimdi, sayın milletvekilimiz, kadın milletvekillerimiz, Bahar Hanım, buna vurgu yaptı. "Biz, bunların zaten hepsini hayata geçirdik." dedi. Hangisini hayata geçirdiniz? Şu an kendisi yok, hiçbir kadın milletvekili yok şu an AK PARTİ Grubunda. Bize sorular soran ama bizi dinlemeyen kadın vekillere sesleniyorum.

Şimdi, diyoruz ki: "Çalışmak isteyen ev kadınlarına KOBİ'lerde yarı zamanlı kadın istihdamı arttırılsın." Şimdi, bu öneriyi soruyorum Bahar Hanım'a. "Siz gerçekleştirdiniz mi?" Devlet memurluğunda ev kadınlarına pozitif ayrımcılık yapılsın, üst düzey yönetimlerde yüzde 35'ten daha fazla kadın temsiliyeti olan kamu kurumlarının sayısı arttırılsın ve özel sektörde özel teşvik verilsin, bir fon ayırılın bunun için. Kadınlara aile destekleri sigortası sağlayalım. Bunların hangi... Daha en önemlisi, birazdan söyleyeceğim. İstanbul Sözleşmesi'ni geri yürürlüğe koyacağız önerisinde bulunuyoruz. İstanbul Sözleşmesi'ni feshettiniz. Bahar Hanım yok burada, bu önerileri hatırlatmak istiyorum.

Sayın Bakan, kadın genç işsizliği, bu da ciddi bir sorun. Gerçekten her 3 genç kadından 1'i işsiz, erkeklerde bu 5 rakamıyla karşı karşıyayız, buna da dikkatinizi çekmek istiyorum.

"Engelli işsizler" dediniz. Bakın, 10 bine yakın engelli kadrosu var ve burada hiçbir atama yapılmıyor, boş bunlar. 2015 yılında kamu kurumlarında engellilere uygun fiziki koşulların sağlanmasıyla ilgili bir kanun çıkarmıştık. Nerede kanunun akıbeti? Yani mevcutları zaten uygulamıyorsunuz, yeni bir uygulama da zaten göremedik.

Roman vatandaşlara muhtemelen değinilecek. 66 milyar lira... 35 sayfaya yakın sunum yaptınız, sadece 4 cümle söylediniz. Bakın, bu grup, gerçekten bizim de bölgemizde yaşayan vatandaşlarımız var. Ciddi bir erken yaş evliliği sorunu var burada, eğitim yoksunluğu var, barınma yoksunluğu var, iş istihdam sorunu var, bir çaresizlik sarmalı var. Siz, yılan hikâyesine dönen "Strateji belgesini hayata geçireceğiz." dediniz, işin özü bu.

Doğum izni konusunda kamu ve özel sektör farkı var Sayın Bakan. Bu konuda bakın, bizim de yine Genel Başkanımızın önerileri arasında bu da vardı. Doğum iznine ayrılmış, kanuni süre içerisinde işine dönememiş veya işinden ayrılmak zorunda kalmış kadınların tekrar işine dönmesi konusunda muazzam derecede engellerle karşılaşıyoruz, biz "Bunu aşalım." diyoruz, "Bu istihdam eden kurumlara teşvik verelim." diyoruz, bir öneri olarak ortaya koyuyoruz ve doğum izni konusunda kamu ve özel sektör arasında muazzam bir fark var Sayın Bakan. Kadınların özel sektörde istihdamı... Tabii ki mümkün

değil kamuda hepsini istihdam etmek ama özel sektörde bu doğum izni konusundaki adaletsizliğe de son verebiliriz ve istihdam edilmelerinin önündeki temel engel kreş yetersizliği. Kamuda gerekli kreş yok, özel sektördeki kreşlerin de maliyetini biliyorsunuz; bu da muazzam bir engel. Siz bugün belki bu önerileri ortaya koymalıydınız ama bunları ortaya koymadınız, sadece “Yoksulluğu nasıl yönetiyoruz?”u söylediniz. Bunu da tekrar vurgulamak istedim.

Sosyal yardımları küresel bir sorun hâline dönüştürdünüz, küresel bir sorun hâline getirdiniz. Hayır, bu, zaten Türkiye’de pandemi öncesinde de sizin sorumluluk alanınızdaki kesimlerde gerçekten ciddi bir sorun alanıydı ve Covid’le beraber bu daha da çok ortaya çıktı. Verdiğiniz desteklerdeki eşitsizlikler -sürem azalıyor, sayısal rakamlara değinmeyeceğim- gelir eşitsizliği, hane halkları arasındaki servet dağılımı noktasındaki eşitsizlikler; bunları nasıl açacağız? Bunlarla ilgili de yine bir şey söylemediniz Sayın Bakan.

Asgari ücret konusu da temel sorun alanlarından biri. Şiddet konusuna değineceğim için buradaki değineceklerimi hızlı geçmek istiyorum. Ama şunu bilin: Türkiye’de asgari ücret civarında çalışanların oranı yüzde 57. Bir de şöyle bir sorun oluyor Sayın Bakan: Asgari ücretin altında ücret alanların... Maaşların, ücretlerin -artık bu açlık sınırının altındaki asgari ücrete göre- seviyesi o noktaya düşüyor, bu da ciddi bir sorun ve bu, doğal olarak yoksulluk sınırında ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkıyor.

Sayın Bakan -şiddet konusunda- İstanbul Sözleşmesi’nden -çok önemli- insan hakları anlamında -Avrupa Konseyinin- ilk imzacısı olduğumuz, gerçekten önemli bir itibar ve eşik olan bir sözleşmeden biz bir gece yarısı ayrıldık. Peki, neden ayrıldık biz bu sözleşmeden? Gerekçesi nedir, açıklayabilir misiniz? Biz bilmiyoruz, Parlamento olarak onayladığımız bu sözleşmeden bir gece yarısı neden çekildiğimizi bilmiyoruz. Bu konudaki gerekçeyi bize detaylı olarak açıklayabilir misiniz?

Bakın, anlattığınız sunumda, şiddetle ilgili kısımda şiddet mağdurlarına etkin hizmet sunumu... Sayın Bakan, sizin bu bakış açısından çıkmanız lazım. Biz şiddeti nasıl önleyeceğiz? Ne yapacağız biz? “İstatistik, veri araştırmaları yapılıyor.” dediniz. Var mı böyle bir veriniz? Neden oluyor bu şiddet vakaları? Arkasındaki ekonomik, sosyal, psikolojik gerekçeler neler? Bunları detaylı ortaya koyup...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Otuz saniyem var henüz.

Bakın, bir şiddet komisyonu kurdunuz, şiddet komisyonunun temel gerekçesi İstanbul Sözleşmesi’nden çıkmayı meşrulaştırmak. Gittik konuşacağız, gelen uzmanlara bakıyorsunuz, bırakın şiddeti çözmeyi, kadın evliliğini -eş- çocuk, erken yaş evliliği savunan mı, Medeni Kanun’a aykırı söylemleri olan mı... Siz bu zihniyetle, bu yaklaşımla nasıl çözeceksiniz? Sayın Bakan, birçok sorun alanında araştırma komisyonları kuruldu burada. Hepsinde yasal, çok iyi somut öneriler sundular. Hangi bakanlık bu önerileri dikkate alıyor? “Otizm” demişsiniz burada. Kurduk, komisyon kurduk, yasal öneri getirdik. Şiddet komisyonu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

OYA ERSOY (İstanbul) – Sıralamaya uyun.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Bekir Kuvvet Erim...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokratlar ve çok kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığımız, Anayasa'mızda devletin temel niteliklerinden biri olarak ifade edilen sosyal devlet ilkesini hayata geçirmeye yönelik birçok görev ve sorumluluklar üstleniyor. Mutlu ve üretken birey, uyumlu aile ve müreffeh toplum hedefleri doğrultusunda, toplumsal değerler çerçevesinde bireyi ve aileyi güçlendiren sosyal hizmetler sunmakla vazifeli Bakanlığımız, özellikle son yıllarda aile kurumunu güçlendirecek, ailelerin yükünü alacak politikalara özel önem vermiştir çünkü kadim geleneğimizde aileyle toplumun, aileyle devletin kaderi özdeşleşmiş, bir ve beraber görülmüştür. Güçlü bir ülke, güçlü bir millet, huzurlu bir toplum olabilmenin öncelikli şartı güçlü bir aile yapısına sahip olmaktır. Şeyh Edebali'nin o meşhur sözünden ilhamla söyleyecek olursak; aileyi yaşatmadan ne devleti ne de milleti yaşatabiliriz. Bu nedenle, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, milletimize hizmet gayretiyle, geçtiğimiz on dokuz yılda, her alanda olduğu gibi aile ve sosyal hizmetler alanında da devrim niteliğinde yenilik ve reformlar gerçekleştirdik. Türkiye Cumhuriyeti devleti, tarihinin en kapsamlı sosyal devlet uygulamalarıyla bizim dönemimizde tanışmıştır.

İktidara geldiğimiz günden bu yana gerçekleştirdiğimiz politikalara bakacak olursak; aile ve toplumsal yapımızın güçlendirilmesi adına hayata geçirdiğimiz Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) kapsamında 2017'den bugüne kadar 3,5 milyon haneye ziyaret gerçekleştirilmiştir. Vatandaşlarımızın sosyal hizmetlere giriş kapısı niteliğindeki 374 sosyal hizmet merkezi faaliyete geçirilmiştir. Ülkemizin birçok yerinde kadınlarımızın psikososyal, sosyokültürel mesleki ve kişisel yönden gelişimlerine destek olmak amacıyla 255 Aile Destek Merkezi (ADEM) ve 32 Sosyal Danışma Merkezi (SODAM) hizmete açılmıştır. "Eğitim ailede başlar." anlayışıyla Aile Eğitim Programı (AEP) kapsamında 2,3 milyon vatandaşımıza, evlilik öncesi eğitimlerle ise toplam 1 milyon 200 bin gencimize eğitim verilmiştir. Bağımlılıkla mücadele eğitimleri kapsamında 2014 yılından 2021 yılı Eylül ayı sonuna kadar toplam 871 bin kişiye uyuşturucuyla mücadele konusunda farkındalık eğitimi verilmiştir. Afet ve acil durumlarda 142 bin hanede 564 bini aşan vatandaşımıza psikososyal destek hizmeti verilmiştir. Son on dokuz yılda kadınlarımızın, karar alma mekanizmalarına daha yüksek sayılarla katılmalarını ve her düzeyde etkin roller almalarını destekledik. Bu çerçevede, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın temsil oranı 2000 yılında yüzde 4,4 iken 2021 yılı itibarıyla yüzde 17,3'e yükselmiştir. Kooperatifçiliğin kadınların güçlenmesi noktasında öneminden hareketle 81 ilde 496 yeni kadın kooperatifinin kurulmasını destekledik. Kadınların ekonomik olarak güçlenmesi ve finansal okuryazarlığının geliştirilmesi amacıyla başlattığımız seminerlerde 81 ilde 617.591 kişiye ulaşılmıştır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadınlara Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle yasal altyapıyı güçlendirdik. Kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarında sadece kriz odaklı değil, risk odaklı yaklaşımla, şiddet mağduruna yerinde ve etkin müdahale gerçekleştirilmektedir. Ülke genelindeki 149 kadın konukevimizde 3.624 kapasiteyle hizmet sunulmaktadır. Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik kurduğumuz şiddet önleme ve izleme merkezlerimizi 81 ilimize yaygınlaştırdık. İlçe düzeyinde şiddet mağduru ve beraberindeki çocukların ihtiyaç duydukları konularda sosyal hizmet modellerine erişimlerini kolaylaştırmak, karşılaştıkları sorunların çözümü için bire bir destek almalarını sağlamak amacıyla sosyal hizmet merkezlerimizde şiddetle mücadele irtibat noktaları oluşturulmuştur. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında 2 milyondan fazla er ve erbaşa, kamu görevlisine, din görevlisine, sağlık görevlisine, kolluk görevlisine eğitim ve seminerler verilmiştir.

Zaten ne olduysa on dokuz yılda oldu. Çocuklarımıza yönelik aile odaklı hizmetlere öncelik vererek aile bütünlüğünü korumak amaçlanmaktadır. Aile odaklı hizmetlerimizden yararlanan çocuk oranını 2002'de yüzde 39'dan 2021'de yüzde 91,5'a yükselttik. Sosyal ve ekonomik destek hizmetlerinden 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla ailesi yanında 138.530 çocuğumuz yararlandırılmaktadır. Çocuklarımıza yuva olan, koruyucu ailelerin yanında kalan çocuk sayımızı son on dokuz yılda 16 kat arttırarak Eylül

2021 itibarıyla 8.242'ye ulaştırdık. Evlat edinme hizmetlerinden faydalanan çocuk sayımızı da 2021 yılı itibarıyla 18.234'e yükselttik. 2021 yılı itibarıyla 112 çocukevleri sitesi, 66 çocuk destek merkezi, 1.194 çocukevi olmak üzere toplam 1.372 kuruluşumuzda 13.316 çocuğumuza hizmet verilmektedir. Son on dokuz yılda devlet koruması altında yetiştirilen 56.726 gencimiz kamuda istihdam edilmiştir. 81 ilde sosyal hizmet müdahalesine ihtiyaç duyulan risk altındaki çocukların tespit edilmesi amacıyla 290 mobil sosyal hizmet birimi kurduk. Vatandaşlarımızın çocuklar için zararlı olduğunu düşündükleri yayınları ve uygulamaları doğrudan Bakanlığımıza ulaştırmaları için bir ihbar mekanizması "Muzır İçerikle Mücadele Programı" ihbar platformu oluşturduk. Sokakta çalışan ve dilencilik yaptırılan çocuklar için 81 ilde 323 mobil ekip oluşturduk. Mobil ekiple müdahale edilen çocuk sayısı iki yılda 27 bini aşmıştır. 2017 yılında mahremiyet eğitimi modülü hazırlayarak çocuk hizmetleri alanında görev yapan personele, sosyal ve ekonomik destek hizmetinden faydalanan ailelerimize, koruyucu ailelerimize, kreş ve gündüz bakımevlerinde görev yapan çalışanlara ve veliler olmak üzere bugüne kadar 106.302 kişiye mahremiyet eğitimi verilmiştir. Ekonomik durumuna bakılmaksızın, şehit ve gazi çocukları başta olmak üzere kuruluşlarımızda bakım altında bulunan çocuklar ile ekonomik gücü yetersiz olan ailelerin çocuklarına sunulan ücretsiz kreş hizmetlerinden 2021 yılında 2.599 çocuğumuz yararlandırılmıştır.

Engelli kardeşlerimizin haklarını geliştirmek ve güçlendirmek için 2020'den 2030'a kadar ülkemizin yol haritasını belirlemek üzere "Engelsiz Vizyon Belgesi" hazırlanmıştır. 2018 yılında hizmetlerimizi ve politikalarımızı kanıtla dayalı geliştirebilmek için idari kayıtları baz alan ve engelli sağlık kurulu raporu kaydına dayanan yaklaşık 2,5 milyon engelli vatandaşımızın kayıtlı olduğu ulusal engelli veri sistemi oluşturulmuştur. Engelliye evde bakım yardımından 535.805 kişi faydalandırılmakta olup yardımın başlangıcından bugüne kadar yaklaşık 65 milyar Türk lirası yardım yapılmıştır. 398 bakım merkezinde yaklaşık 29 bin engelli bireye yatılı bakım hizmeti sunulmaktadır.

2021 yılı Eylül ayı itibarıyla 163 resmî huzurevinde 12.015 yaşlımıza bakım hizmeti verilmekte, kamu ve özel sektör dâhil olmak üzere 27 bini aşan huzurevi kapasitesiyle yaşlılarımızın yanında olmaya devam edilmektedir.

Tasarım ve uygulamada daha teknik destek amaçlı erişilebilirlik standartlarını çizim, animasyon gibi görsellerle destekleyecek erişilebilirlik kılavuzu hazırladık. Engelli veya yaşlı vatandaşlarımızın ücretsiz seyahat hakkı kapsamını 2014 yılında genişlettik, Nisan 2015'te ise özel halk otobüslerine ve deniz ulaşım araçlarına gelir desteği uygulamasını hayata geçirdik. Bu kapsamda bugüne kadar 1,1 milyar Türk lirası ödeme yaptık. İşte engelli bireyler ve işaret dilini öğrenmek isteyen vatandaşlar için hazırladığımız "Güncel Türk İşaret Dili Sözlüğü"ne 3,5 milyon defa erişim sağlanmıştır. Engellilerimizin kamudaki istihdam sayısı 2002'de 5.772 iken bugün 58.520 olmuş, on dokuz yılda 10 kattan fazla artış sağlanmıştır.

Konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi Bakanlığımız mutlu ve üretken birey, uyumlu ve huzurlu aile, müreffeh toplum vizyonuyla "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." ilkesi doğrultusunda başarılı çalışmalara imza atmaya devam etmektedir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde 2023 hedefimize ulaşmak için hep birlikte daha üstün gayretle çalışmaya devam edeceğiz.

Muhalefet olarak eleştiri değil de "Daha fazla ne yapabiliriz?" diye bir katkı sunsanız başımızın üstünde yeriniz var.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayım lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bu duygu ve düşüncelerle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederim Sayın Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Konuşma sırasını okur musunuz?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Bakanım, ikram için çok teşekkür ederiz. Allah bereketini arttırsın.

Sayın Arslan Kabukcuoğlu...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Sıraya uymayacak mısınız?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Kâtip, şu anda madde 27’ye göre ne Başkan ne Sözcü ne Başkan Vekili burada ve bu toplantı devam ediyor.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Burada.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İç Tüzük’e aykırı bir şekilde devam ediyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Başkan Vekili burada, Sözcü de burada.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – O zaman yönetmek üzere orada olması gerekiyor. Madde 27’ye göre bu toplantı düzenine uygun değil. Yönetemez ki yani!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Neyi yönetemiyor ya!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Söz sırasını okur musunuz?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İç Tüzük’e göre yönetemiyor arkadaşım. 27’nci maddeyi okuyun. Ne Başkan var ne Başkan Vekili var.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, lütfen...

Sayın Vekilim, devam edin lütfen. Arslan Bey, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yönetemezsiniz. İç Tüzük’e aykırı davranılıyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ne aykırısı ya!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Madde 27’yi oku!

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Şikâyetin varsa Meclis Başkanına git, yap.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 27’nci maddeye aykırı yapılan toplantı.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın üyeler, Sayın Bakan Yardımcıları, çok kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Macellan’ın 16’ncı yüzyılda başlatmış olduğu, dünyayı dolaşmasıyla birlikte ortaya çıkan küreselleşme neoliberal düzende zirveye ulaşmış, sömüren devletler ile sömürülen devletler arasındaki fark daha da büyümüştür. Sonuç olarak emperyalistler daha güçlü hâle gelmişlerdir.

Kısa sürecek bu konuşmamda çocuk yoksulluğu üzerinde durmak istiyorum. OECD’nin 2018 yılı verilerine göre gelir dağılımı en bozuk ülkeler arasında 4’üncü sıradayız. Büyük ailelerde yoksulluk daha fazladır ve tarım iş kolunda yoksulluk daha fazladır. Çağlar ilerledikçe dünya devletleri arasında gelir dağılımı fakir ülkeler aleyhine bozulduğu gibi fakir ülkelerin de kendi içlerinde gelir dağılımları yine fakirlerin aleyhine bozulmaktadır. Örneğin, ülkemizde en zengin yüzde 10’un ekonomiden aldığı pay 2000 yılında yüzde 70 iken 2018 yılında yüzde 80’e yükselmiş; buna paralel olarak alt grupta yer alan yüzde 90’lık nüfus kesiminin aldığı pay yüzde 30’dan yüzde 20’ye düşmüştür.

Günümüz dünyasında 1-18 yaş arası grup “çocuk yaş” diye tarif edilmektedir. Ülkemizde 2020 itibarıyla tüm nüfusun yüzde 27,7’si çocuk olup 20 milyon kadar nüfusa sahibiz. Yoksulluk “Kişilerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için gereken temel ihtiyaçları karşılamada acze düşmeleri.” diye tarif edilir. Olaya sadece mutlak yoksulluk perspektifinden değinmek istiyorum. Dünya Bankası, 2020 yılı satın alma gücü paritesi rakamlarıyla kişi başına günlük tüketimi 6,34 doların altında olan gelirleri “mutlak yoksulluk” olarak tanımlamaktadır. 2020 yılı ortalarında 1 doları 7 lira olarak hesap edersek bizim için 44,5 liranın altındaki gelir mutlak yoksulluktur. Dünya Bankasının Türkiye Ekonomik İzleme Raporu’nda 2018’de Türkiye’de nüfusun yüzde 8,5’u mutlak yoksul iken 2019’da 10,2’ye, 2020’deyse yüzde 12,2’ye yükselmiştir. Yoksul sayımızdaki artış, nüfus artışımızdan çok daha fazladır.

Çocuklar toplumun yapı taşlarıdır. Çocukların dengesini bozacak her şey toplumu yakından ilgilendirmektedir. Şu bilinmelidir ki yoksulluğun nedenleri ne olursa olsun en fazla zarar gören kesim çocuklardır. Çocuklar, yoksulluğun sorunlarını eğitim, ekonomi, sağlık ve çevre gibi birden çok alanda hissetmektedirler. Çocuğun yaşı küçüldükçe, ailelerin yoksulluğu arttıkça çocuğun yoksulluğu derinleşmektedir. 10 milyon kadar işsiz olduğu, kişi başına gayrisafi milli hasılanın yedi yıldır düştüğü ülkemizde fakirlik, alt gelir grubu arasında derinden hissedilmektedir. Çocuk yoksulluğunun önlenmesinde en ideal çözüm ailelerin yoksulluğunun ortadan kaldırmasıdır. Devlet gebelere, çocuklara, bazı yardımlarda bulunuyor. Bu yardımlar ayda 45 ile 150 lira arasında değişiyor. Bunun hiçbir anlamı yoktur. Çoğul doğumlarda 2 yaşına kadar devlet ayda 150 lira yardımda bulunmaktadır ki bu bir günde yarım litre süttten daha azdır. Yine, pandemi boyunca EBA programına 6 milyon civarında çocuk ulaşamamıştır. Bu durum çocuk yoksulluğunun eğitime yansımalarının tipik bir örneğidir. Günümüzde 5-17 yaş arasında 720 bin çocuk çalışmaktadır. Hükümetin yaptığı, insanların ölmeyecek kadar hayatlarını devam ettirmektir. Verilen sosyal yardımlar, aslında Hükümetin ayıbıdır. Hükümetler, vatandaşlarına sadaka tarzında yardımda bulunmak yerine onların işlerini sağlamlaştırırlar, kazançlarını arttırırlar. Kendi kendilerini idare eden birer birey, aile hâline getirirler. Oysa Hükümetin politikası, insanca yaşamak için gerekli ücretlendirme yerine vatandaşın başı sıkıştıkça kendisine el açtırmak tarzındadır.

Büyük küçük herkesin yoksulluktan kurtarılması esas amaç olmalı. Yoksullukla mücadeleye çocuktan başlamalı, çocuğun iyi bir barınma, eğitim, sağlık hizmetleri alması sağlanmalıdır. Okulda üç öğün yemek verilmeli, yoksulluğun çocuğun önünü kesmesine devlet izin vermemelidir. İYİ Partinin “Rüzgargülü Projesi” okuyan çocuklar için yoksulluğun çaresi olacaktır.

2022 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına başarılar temenni ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

Şimdi söz sırası Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Suzan Şahin’de.

Buyurun.

Süreniz beş dakika.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli katılımcılar ve basın emekçileri; bugün ülkemizde yaşayan milyonlarca insanın temel gündemi geçim derdi. Döviz karşısında değer kaybı yaşayan TL’yle geliri azalan milyonlarca emekçinin, ücretlinin, emeklinin maaşı her geçen gün mum gibi erimekte. Peki, halkımızın yararına değil, rantın, yandaşın yararına yapılan bu bütçede kadınların ve çocukların payına düşen ne? Bu kadar geniş bir içeriği olan Bakanlığımızın genel bütçe içerisindeki oranı sadece

3,77. Üstelik genel bütçeden faiz ödemelerine ayrılan miktar bütçenin yüzde 13,77'si, Bakanlığımızın bütçesi faiz ödemelerine ayrılan miktarın dörtte 1'i bile değil. Yıllardır görüyoruz ki bütçelerde aslan payı hep faiz yüküne gidiyor yani bu bütçelerde her şey şahane.

Kadına yönelik şiddetin giderek arttığı ve daha da vahşileştiği bir ortamda ne kadına ne toplumsal cinsiyet eşitliğine ne kadın istihdamına ne nafakaya ne eşit temsile bütçe ayrılıyor. Nedense ölüm, istismar, şiddet artıyor, bunun sorumlusu bulunamıyor; kim? Hani, “Kadınlar iş aradığı için işsizliği artırıyor.” demiştiniz ya, galiba bunun sorumlusu da yine kadınlar. Sosyal güvenlik ve insanca yaşam hakkı için 1971’de Mecliste kabul edilen, geliştirilmiş hâli Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu’nun projesi olan ve ısrarla yaşama geçirilmeyen aile sigortası da yok. Aile sigortası neden bütçeye dâhil edilmiyor? Yani kapsayıcı, etkin ve kararlı bir kadın politikası yok, buna yönelik bir irade de yok.

Değerli üyeler, diyorlar ki: “Şiddet küresel bir sorun.” Haklılar da. Şiddet her yerde ancak bizim ülkemizde kadınlar vahşice öldürülürken soğukkanlı bir şekilde “Ama erkekler de öldürülüyor. Dünyada da şiddet var.” demek, vicdanlara “Pes!” dedirtiyor. Oysa kadınlar sadece kadın oldukları için öldürülüyor. Kadına yönelik şiddet ile kadınlara verilen düşük değer, erkek otoritesi, eşitsizlikten uzak bir anlayışın sonucu olarak ortaya çıkmaktadır ve şiddet, en görünür biçimiyle sadece fiziksel değil; psikolojik, ekonomik, cinsel olarak da kadınlara uygulanmaktadır. Kadınları şiddet belasından kurtarmayı öncelemek, güçlendirmek yerine “Dayak yesin, sussun; bir tokattan bir şey olmaz, çocukların hatırı için sesini çıkarmasın.” gibi saçma sapan düşüncelerle meşrulaştırırsanız aileyi de koruyamazsınız. Bakın, bu durum acı bir şekilde uluslararası istatistiklere de yansıyor. Yani diyorsunuz ya “Çağ atladık.” diye; çağ atlamayı bırakın, bugün geri kalmış ülkelerin bile daha gerisindeyiz. Her konuda olduğu gibi bu konuda da Türkiye’yi sonlara yazdırdınız. 2011 yılında İstanbul Sözleşmesi’ne attığınız imzayla bir ileri adım attınız ancak tek kişinin imzasıyla, kadınların rızasını bile almadan çekilme kararı, kadınları yüz yıl daha geriye götürdü.

Arkadaşlar, 2020 yılında 300 kadın öldürülmüş, 147 kadın taciz edilmiş, 96 kadına tecavüz edilmiş, 265 çocuk istismar edilmiştir. 2020 yılının sadece ilk on ayında ise 233 kadın öldürülmüş, 177 kadının ölümü ise şüpheli, neden? Bakın, sadece 2021 Eylül ayında 26 kadın öldürüldü, 19 kadının ölümü şüpheli. Tüm OECD ve Avrupa ülkeleri arasında Türkiye’de kadına yönelik şiddet oranları en yüksek rakamlara ulaştığı gibi, kadınlar cumhuriyetle birlikte kazandığı tüm hakları kaybeden bir noktaya geldi.

Atamızın omuz üstünde tutmayı layık gördüğü kadınların AKP’nin politikaları nedeniyle can güvenliklerini dahi sağlayamaz hâle geldik. Vahşice, acımasız bir biçimde hayattan koparılıyorlar. Tüm bunlar olurken “Kadına yönelik şiddete sıfır tolerans.” diyorsunuz. Peki, bunda samimi misiniz? Ne yazık ki ne bizler ne de kadınlar samimi olmadığınızı çok iyi biliyor. Bu kadar önemli bir bütçede olması gereken hiçbir şey yok. Hatta geçmiş yılların bütçelerinin de tam kullanılmadığını açıkça görüyoruz.

AKP’yi samimiyete, kadınlar için gerçekçi ve kararlı politikalar üretmeye, uygulamaya ve takip etmeye davet ediyoruz. Şiddetin hakikaten ortadan kaldırılmasını istiyorsak öncelikle bu bütçenin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olması ve eşitlik anlayışının içselleştirildiğinin görülmesi gerekir. Hatta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının devletin tüm kurumlarına bu konuda öncü ve örnek olması lazım. AKP yapmasa da CHP iktidarında bizler İstanbul Sözleşmesi’ni de aile sigortasını da katı bir şekilde uygulayarak toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve şiddetin önüne geçecek bütçeleri yapacağız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Şahin, lütfen tamamlar mısınız.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bitiriyorum efendim.

Israrla bir kez daha söylüyoruz: Biz kadınlar, eşit ve hiç kimsenin ayrımcılığa uğramadığı bir Türkiye hayalini kurmaktan vazgeçmeyeceğiz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yüce Atatürk, sen eğilmediğin için biz dimdik ayaktaız. Bir kadın vekil olarak oturduğum koltuğu devrimlerine borçlu olduğumu unutmuyarak aramızdan ayrılışının 83'üncü yılında şükranla, özlemle anıyorum, ruhun şad olsun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Söz sırası, Halkların Demokratik Partisinden Sayın Züleyha Gülüm'de.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sıralamayı okur musunuz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Efendim?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Söz sıralamasını okuyabilir misiniz lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir iki kişi kala deniliyor ya “Sıra sana gelecek, hazır ol.” diye...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Herkes hazır bulunamıyor kalabalıktan dolayı, o yüzden soruyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sandalye yok Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Yani, şu anda öyle bir şey yapmamı gerektiren bir durum yok, zaten sıraya göre veriyoruz. Birazdan oluştururuz, söyleriz.

Şu anda Sayın Züleyha Gülüm'e söz veriyorum, süreniz beş dakika.

Buyurun Sayın Gülüm.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Keşke arkadaşlarımızın sorusunu bir cevaplasaydınız , kimlerde söz sırası diye, zira herkes hazır olmak durumunda, o nedenle önemli bir soru ama ben başlıyorum yine de.

Şimdi, bu bütçe görüşmelerinde maalesef yine aile merkezli, kadına ve çocuğa aile üzerinden bakan bir yaklaşımla tartışmak zorunda kalıyoruz zira kadın bakanlığımız yok, çocuklara dair bir bakanlığımız yok. Aslında, bu, genel olarak iktidarın kadına ve çocuğa bakışının çok net bir göstergesi çünkü ne kadınlar ne çocuklar hayatın yaşamı içerisinde bir özne olarak görülüyor. Hep bir aile üzerinden, ailenin korunması üzerinden, genel olarak işte bunun üzerinden toplumun ve aslında iktidarın sisteminin, kapitalist sistemin, patriarkal sistemin korunması üzerinden bir yaklaşım geliştirildiği için de hiçbir zaman özne olarak görülüyor, görülmek de istenmiyor. O nedenle, maalesef biz bugün bunu tartışırken kadın bakanlığını konuşamıyoruz, çocuk bakanlığını konuşamıyoruz.

Şimdi, dünyanın birçok yerinde bütçe hazırlık süreci öncesinde toplumsal cinsiyet etki değerlendirmesi yapılır, kadın örgütleriyle, feministlerle, STK'lerle, kadın akademisyenlerin katılımıyla bir bütçe görüşmesi süreci başlatılır. Bütün kamuoyu önünde istişare edilerek, diyaloga açık bir şekilde şeffaf olan bir bütçe görüşmesi süreci yürütülür. Ancak maalesef, biz de tam aksine, antidemokratik bir uygulamayla, kapalı kapılar ardından, görüşmelere dahi demokratik kitle örgütlerinin, kadın örgütlerinin, feminist örgütlerin, çocuk hakları çalışanlarının alınmadığı bir bütçe görüşme sürecini sürdürüyoruz.

Şimdi, bu bütçe, hep dedik, savaşın, sermayenin, yandaşın bütçesi ama aynı zamanda da bir erkek bütçesi. Erkekleri koruyan, kadınları görmezden gelen, kadınları dört duvar arasına hapseden ve makbul kadınlar yaratmak isteyenlerin bütçesi olarak da devam ediyor.

Şimdi, bu bütçede ne oldu? Aslında, uzun zamandır sürdürdüğünüz kadın düşmanı siyasetin bir sonucu olarak da bu bütçe oluşturulmuş durumda. Tek adam rejiminin kararıyla toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması için yol haritası olan, kadınları erkek şiddetine karşı koruyan, tedbirleri örgütleyen İstanbul Sözleşmesi önce hedef hâline getirildi, sonra da bir gece yarısı Türkiye'nin sözleşmeden çekildiği duyuruldu. Bu toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtlığından, kadının güçlenmesine olan karşıtlıktan doğan siyasi tutumun her yere bir anda nasıl sirayet ettiğini çok açık olarak gözlemleyebiliyoruz.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 2016-2020 yıllarını kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele III. Ulusal Eylem Planı'yla 2021-2025 yıllarını kapsayan IV. Eylem Planı metninde, kadına yönelik şiddetle mücadelede uluslararası gelişmeler kısmı tarihten dahi çıkarılmış, önceki belgede 30 kez geçen "toplumsal cinsiyet eşitsizliği" ifadesi, yeni eylem planında 1 kez dahi geçmiyor. Neden başladı bu toplumsal cinsiyet eşitliği ifadesine olan alerjiniz? Neden kadın-erkek eşitliğini sağlayacak mekanizmaları üretmekten bu kadar kaçınıyorsunuz? Derdiniz nedir, gerçekten anlamak mümkün değil.

Kadınlara, sığınaklarda nitelikli ve bütünlüklü sosyal destek verilmiyor. Herkesçe malum olan bu konuya belgede hiç yer verilmemiş bile. Onun yerine kadın düşmanı açıklamalarıyla sıkça gündeme gelen Diyanetin sorumlu kurum olduğu sığınaklardaki kadınlara manevi destek ve dinî rehberlik hizmetleri etkililiğinin artırılması hedeflenmiş. Nasıl oluyor da bu kadar kadın düşmanı siyaset üreten bir bakanlık üzerinden kadına yönelik şiddeti azaltmaya çalışıyorsunuz.

Özellikle, 2014 sonrasında siyasal iktidar, kadın politikalarında tümüyle muhafazakârlaşmaya başlamış, kadın düşmanı ve eşitlik karşıtı tutumlarını artırmıştır. Bu politikalar, pandemi kriziyle birlikte cinsiyet eşitsizliğini daha da artırmış, Türkiye'de cinsiyetler arası uçurum, dünya ortalamasının çok üstüne çıkmış durumda. 2021'de Türkiye, dünya üzerindeki 156 ülke arasında toplumsal cinsiyet eşitliği bakımından 133'üncü sırada yer alırken 2006 yılında bu sıralama 105'ti, 15 yılda 28 sıra gerilemiş durumdayız.

Bianet'in basından derlediği verilere göre; erkekler 2021'in ilk dokuz ayında en az 234 kadını öldürmüş, 116 kadını taciz etmiş, 111 çocuğu istismar etmiş, 57 kadına cinsel saldırıda bulunmuştur. Erkekler en az 507 kadını seks işçiliğine zorladı, 617 kadına şiddet uyguladı. LGBTİ+'lar da erkek şiddetine maruz kalan kesimler arasında, özellikle LGBTİ+'lar da şiddete karşı kamusal destek mekanizmalarına ulaşamayan kesimler arasında. Mevcut destek mekanizmaları, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim üzerinden ayrımcı uygulamalar yapıyor, uygulanan politikalar LGBTİ+'lar için şiddeti her defasında yeniden yeniden üretiyor.

Erkek şiddeti tüm boyutlarıyla ortadayken, bütçede sığınaklara, ŞÖNİM'lere pay ayrılmamasını neyle açıklıyorsunuz? Çok nettir ki sizin bütçeniz erkek bütçesidir; kadınları gözeten, çocukları gözeten, engellileri gözeten, mültecileri gözeten, mülteci kadınları, mülteci çocukları gözeten bir bütçe değildir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Gülüm, lütfen tamamlar mısınız.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Erkeklerin bütçesini yapmaya devam ediyorsunuz. Biz kadınlar kendi bütçemizi kendimiz örgütleyeceğiz; kendi yaşam alanlarımızda patriarkaya karşı, erkek egemenliğine karşı mücadelemizi sürdüreceğiz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Gülüm.

Söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Gamze Taşçer'de.

Salonda yok mu?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Var, var.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Yapmayın Sayın Başkan, isim listesi...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun, gelin, siz yönetin.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bu kadar zor mu?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Talep böyle mi karşılır?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamam da yani birazdan... Şu anda müşkülât var, konuşuyoruz. Bakın, bir Komisyon üyemiz düğmeye bastığı anda benim vermiş olduğum isim listesi boşa düşer; Komisyon üyesine vermem gerekiyor. Biraz sonra oluştuğunda söylerim, müsaade edin.

Sayın Taşcier, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim.

Ben de sözlerime, Ebedî Başkomutan, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü, ölümünün 83'üncü yıl dönümünde büyük bir özlem ve bağlılıkla andığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, Cumhurbaşkanlığı 2022 Yılı Programı'nda kadınların istihdam piyasasındaki yeri bağlamında ilerleme kaydedildiği ifade edilmiş. Açıkçası ben hangi ilerlemeden bahsedildiğini çok merak ediyorum çünkü rakamlar bize gösteriyor ki çok açık bir gerileme var. Biz bunu söyleyince hemen ya 2002 yılını ya da 2009'u örnek veriyorsunuz. Şöyle bir şey yapabilirsiniz: 1800'lü yılları da örnek verebilirsiniz; o dönem hiç kadın istihdamı yoktu, dolayısıyla, o günden bugüne bakarsak, başarısız hiçbir iktidar yok. Evet, iyi olduğu dönemler de oldu ama istatistikleri verirken hep iyi olanları kullanmanız yanıltma çabasından başka bir şey değil.

Başkanlık sistemiyle birlikte büyük adımlar atılacağı söylenmişti “Şöyle uçacağız, böyle yapacağız.” diye; ben, o nedenle, o günden bugüne verilerden biraz bahsetmek istiyorum. Örneğin kadınların iş gücüne katılım oranı 2018'de 34,2 iken 2020'de 30,9'a gerilemiş durumda; bu oran 2013'te 30,8'di. İstihdam oranı 29,4'ten 26,4'e geriledi, işsizlik oranı ise 13,9'dan 15'e çıktı ki bunlar TÜİK'in verileri yani kimsenin inanmadığı veriler, ona rağmen bir gerileme var. Diyeceksiniz ki: “Pandemi var.” Ama bu pandemi sadece bizim ülkemizde yok, Avrupa'da da var. Avrupa'nın ortalaması kadınların iş gücüne katılımının sadece 0,5 puan düştüğünü gösteriyor, oysa bizde 3,5 puan birden düştü. Yine Avrupa Birliğinde kadınların istihdam oranı 0,7 puan düşerken bizde 2,4 oranında düşmüş ki Avrupa Birliği bizden çok daha sıkı kapanma tedbirleri aldı, buna rağmen kadınlar çalışma hayatından kopmamış, demek ki burada bir yönetim sorunu var.

Bugün Türkiye'de genç kadınların iş gücüne katılımı ve işsizlik oranı yaklaşık yüzde 30. Genç kadınlar eve hapsedilmiş durumda.

On Birinci Kalkınma Planı'nda “Erken dönem çocuk bakım, eğitim ve gelişimine yönelik hizmetlerin sunumu ile erişilebilirliğinin artırılması ve niteliğinin yükseltilmesi sağlanacak.” denmiş. Kâğıt üzerinde çok güzel bir ifade ama uygulamada maalesef biz bunu göremiyoruz. Toplumda kadınlara biçilen roller gereği kadınlar ev bakımına hapsedilmiş durumda. Bunun önüne geçebilmenin yegâne yolu, hiç şüphesiz çocuk bakımı.

2020 bütçesi görüşülürken önceki Bakanımıza kreş ve gündüz bakımevi sayısını sorduğumda, Bakanlığınızca açılan, izni verilen 2.405'ti; Mayıs 2020'de Şiddet Komisyonunda size sorduğumda, kreş ve gündüz bakımevi sayısı 1.771, Bakanlığımıza bağlı toplam 2.310. Burada bir gerileme olduğu

çok açık bir şekilde aşikâr. 2.310 da çok çok az. Biz her mahallede 1 kreş olsun diyorken, 32 bin mahallemiz varken bu sayılar her ilde 1 kreş olduğuna şükretmemiz gerektiğini gösteriyor açıkçası bize.

Yine, Komisyonda verdiğiniz bir cevapta İş Kanunu'na göre işletmelerde açılan kreş sayısı sadece 2 -ben bu cevabı okuduğumda herhâlde bir rakam hatası yapılmış dedim- ve Türkiye'de sadece 56 çocuk bu kreşlerden yararlanıyor. Hâlbuki kanun çıkardınız, öyle bir kanun ki kadının istihdamını artırmak amaçlı ama ne hikmetse işverenler 150'nci kadını işe almıyor yani yönetmeliğe "kadın" yazdığımız için âdeta kadın istihdamının önüne engel bir hâl almış durumda. Kaldı ki çocuk bakımı, sadece kadının sorumluluğunda değil, ebeveynlerin ortak sorumluluğu. Olması gereken, 150'den çok çalışan olan tüm işletmelere kreş açılması. Bununla ilgili de kanun teklifim var, tabii ki tozlu raflarda bekliyor.

Her fırsatta "4 çocuk, 5 çocuk yapma" çağırısı yapıyorsunuz ama bu çocukların kreş meselesi gündeme geldiğinde kafanızı çeviriyor, kadınların çalışma ve sosyal hayata katılması için bir çaba sarf etmiyorsunuz. Aslında, bunun en iyi örneği, çocuk sahibi olmanın çalışma hayatında bir engel olmayacağına en iyi örneği İsveç örneği; OECD ülkeleri içerisinde yüzde 89,2'yle iş gücüne katılımın en yüksek olduğu ülke ki bu oran Türkiye'de yüzde 51. Diyebilirsiniz ki, bazıları şöyle söylüyor: "Nüfusunuz yaşlanıyor, genç nüfusa da ihtiyacı var." Oysa, İsveç'teki kadınların doğum oranı bizimle neredeyse aynı -1,7- yani çocuk bakımı hizmetlerini sağlarsanız kadınların çalışma hayatından kopmadığını çok net bir şekilde İsveç örneğiyle görüyoruz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Hemen toparlıyorum Sayın Başkan.

Bu kadar somut bir örnek varken Amerika'yı yeniden keşfetmeye de gerek yok ama hep söylediğimiz bir şey var: Bütçeler bir tercih meselesi; maalesef siz kreş yapmayı, kadınların iş hayatına katılımını artırmayı değil, 5'li çetenin garanti geçişini artırmayı tercih ediyorsunuz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Bundan sonraki konuşmaları yapacak sayın milletvekillerimizin isimlerini okuyacağım, kısa bir liste bu. Arada Komisyon üyelerimizden söz talep eden olursa araya almak kaydıyla...

Şimdi Sayın Oya Ersoy, daha sonra Sayın Olcay Kılavuz, Sayın Candan Yüceer, Sayın Sera Kadıgil, Sayın Aysu Bankoğlu, Sayın Semra Güzel...

Şimdi sözü, Sayın Oya Ersoy'a veriyorum.

Süreniz beş dakikadır, buyurun lütfen.

OYA ERSOY (İstanbul) – Sayın Bakan, öncelikle sizin sunumunuzdan başlamak istiyorum.

Birincisi, sunumunuzda kadına yönelik şiddete dair bölümleri atlayarak gittiniz, sadece başlıklara değinmekle yetindiniz zaten 32 sayfalık bir bölümde 3 sayfa kadına yönelik şiddete dair bölüm var, bu kadar yer ayrılmış. Bu ülkede 2021 yılının başından itibaren 296 kadın, ekim ayındaysa 22 kadın erkekler tarafından, üstelik en yakınındaki erkekler tarafından katledildi. Kadınlar en yakınındaki erkekler tarafından evlerinde, iş yerlerinde, gündüz sokak ortasında işine giderken, markete giderken katlediliyor. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetinin boyutu artık bir kadın kırımı hâline gelmiş durumda.

Yine, 2013-2020 yılları arasında çocuğa yönelik 143.335 cinsel istismar dosyası inceleniyor bu ülkede. Türkiye'de son on sekiz yılda 542.821 kız çocuğu doğum yapmış durumda. Bu koşullardaki bir ülkede yani kadın cinayetlerinin bir kadın kırımı hâline geldiği ülkede tek adamın bir tek sözüyle,

bir gece yarısı kararnamesiyle ‘‘İstanbul Sözleşmesi’nden çıktık.’’ deniliyor ve siz bir kadın olarak, bir kadın Bakan olarak herhangi bir açıklama yapmadınız bu konuda. Biz, buradan -kadın hareketinin ısrarla vurguladığı gibi- bir Aile Bakanlığına değil, bir kadın bakanlığına, ayrı bir ocuk bakanlığına ihtiyaç olduğunu, bunun bir zorunluluk olduğunu bir kez daha tekrar ediyoruz.

Evet, bizzat siyasi iktidar mensubu erkekler özellikle ‘‘toplumsal cinsiyet’’ kavramı nedeniyle İstanbul Sözleşmesi’nden çıkmak üzereyken, bunun zeminini hazırlamak için yaptıkları açıklamalar -boşanma komisyonu raporlarından özellikle erkek egemen sisteme dair sözlere, kadın düşmanı söylemler ve ‘‘Kadın-erkek eşitliğine inanmıyorum.’’ sözlerinden, ‘‘3 ocuk, 5 ocuk doğurun.’’ fetvalarına kadar bütün bu sözler- biz kadınların yaşam hakkını ihlal eden bir zemin ortaya koyuyor ve kadınların, ocukların, LGBTİ+’ların her gün şiddete maruz kalmasına ve daha da ötesi sokak ortasında katledilmesine sebep oluyor. Erkekler güçlendiriliyor, hem sözleşmeden çıkma kararından sonraki olan biten her şey -bunları raporlaştırıyor kadın hareketi- hem de Türkiye’deki ceza politikaları...

Erkekleri güçlendiren bir cezasızlık politikası var ve bunun sonucunda kadınlar katledilirken katillerin savunmalarıysa zaten ceplerinde, hepsi aynı ağızdan, aynı savunmaları yapıyorlar: ‘‘Akıl sağlığım yerinde değil.’’ ‘‘Namus için işledim, hak etmişti.’’ Peki, bu laflar ortak olarak birileri tarafından ezberletiliyor mu bu erkeklere? Niye hepsi aynı cümleleri sarf ediyor? Çünkü bu katiller bunları öğrendiler. Evet, yanlış değil, öğrendiler. Cinsiyetçi ve kadın düşmanı söylemleriyle erkek egemen sistem bu katillere bu savunmaları öğretti. Kadın katillerine haksız tahrik indirimleri havada uçuşurken lmemek için meşru müdafaa hakkını savunan ilem Doğan on beş yıl hapse mahkûm edildi bu ülkede. Aleyna akır’ın katili mitcan Uygun, sokaklarda elini kolunu sallayarak geziyor, buna izin verildi. Peki, ne oldu? Esra Hankulu katledildi bu ülkede.

İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararından önce, sözleşmeye dair iktidarın yarattığı dezenformasyon, hep birlikte erkeklerin yarattığı, iktidar sahibi erkeklerin yarattığı dezenformasyon ortamı, ayrımcılığı, cinsiyetçiliği krkleği ve LGBTİ+’lar sistematik bir şekilde eşitersizlikten tehditlerin ve fiili saldırıların hedefi hâline getirilmek zorunda bırakıldı ve gökkuşağı bayrakları bile yasaklandı, kafelerin önündeki gökkuşağı şemsiyeleri bile indirilmek istendi.

Kadına yönelik şiddet tolere edilebilir değildir, buna dair görülemez ve böyle görülürse eğer şiddetle mücadele edilemez. İstanbul Sözleşmesi’ni ve 6284’ savunmazsanız kadın cinayetleriyle mücadele edemezsiniz.

OTURUM BAşKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Ersoy, lütfen tamamlar mısınız?

OYA ERSOY (İstanbul) – Sığınma evlerine geçemedim, bunu sorular kısmında söylemek istiyorum ama son bir şey, yine, sunumunuzdan bir bölüm söylemek istiyorum size: Bu, öncelikle bir AKP bülteni değildir, ‘‘Bütün AK PARTİ içerisindeki kadın milletvekili sayısı 54, oranı ise yüzde 18,82’dir.’’ diye yazılmış sunumda. Eğer kadınların temsiliyetinden bahsedecekseniz bu konuda HDP’yi örnek göstermek zorundasınız.

OTURUM BAşKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ersoy, lütfen tamamlayın.

OYA ERSOY (İstanbul) – Yüzde 42 oranla bu konuda HDP, herkese öğretiyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAşKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Söz sırası, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Olcay Kılavuz’da.

Sayın Kılavuz, buyurun lütfen, süreniz beş dakikadır.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlarımız ve basınımızın saygın temsilcileri; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Toplumumuzun temelini aile oluşturmaktadır. Devlet olarak yapılması gereken en temel vazifelerden biri, aileyi korumak ve ailelerin sağlıklı bir şekilde sosyal hayata uyumunu sağlamaktır. Bununla birlikte, aile içi sorunları tespit etmeye yönelik çalışmaların daha hızlandırılması, artan boşanma oranlarının sebepleri üzerine çalışmaların yapılması ve boşanan ailelerin çocuklarının madden ve manen zarar görmelerinin engellenmesine yönelik çalışmalara hız verilmesi isabetli olacaktır.

Kadına yönelik şiddet, cinsel istismar, taciz ve diğer vakalar toplumumuzu temel dinamiklerinden sarsmaktadır. Bu olayların son bulması adına bilgilendirici kamu spotları, görsel çalışmalar, konferans ve paneller uygulamaya konulmalıdır. “Sabah kuşağı programları” adı altında Türk aile yapısını derinden sarsan, televizyon dizileriyle değerlerimizi hedef alan programların tamamen kaldırılması sağlanmalı, ailelere ve çocuklara yönelik olumlu katkıları olan değer ölçekli programlar bizzat devlet eliyle ihdas edilmelidir. Televizyonlarda yayınlanan çizgi filmlerin çocuklarımız üzerinde yarattığı olumsuz etkilerin önlenmesi, millî, manevi, insani, ahlaki dokularının zedelenmesinin önüne geçilmesi noktasında çalışmalar artırılmalıdır.

Kapsamlı bir eylem planı ortaya konularak Türk gençliğini hedef alan, toplumumuzda derin yaralar açan, terör örgütlerinin finansal kaynağı olması sebebiyle asrın felaketi olarak nitelendirip millî güvenlik meselesi olarak tanımladığımız uyuşturucu ve madde bağımlılığının önlenmesi, bu bağımlılık türünün çocuklarımızın ve gençlerimizin sağlıklı gelişimleri üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla kurumlar ve bakanlıklar arası çok yönlü çalışmalar yapılması da önemli bulunmakta. Devlet, millet, aile ve sivil toplum iş birliğiyle uyuşturucu ve madde bağımlılığına karşı ciddi bir eylem planı hazırlanmalıdır. Bu kapsamda ilköğretim, ortaöğretim, lise ve dengi okullarda “uyuşturucu ve madde bağımlılığıyla mücadele” adlı bir dersin zorunlu ders olarak okutulmasına dair vermiş olduğumuz kanun teklifinin kabul edilmesi oldukça hayati bir öneme sahiptir.

Bakanlığımızın engellilerimize, yaşlılarımıza, şehit yakınlarımıza ve gazilerimize, toplumun sosyal yardım ve korunmaya ihtiyaç duyan kesimlerine de destekleri ve çalışmaları oldukça sevindiricidir. Bu amaca yönelik olarak kurulan ve kamu yararına çalışan dernekler, vakıflar daha çok desteklenmeli, istişarelere ve ortak projelere ağırlık verilmelidir. Engellilerimiz için ise, engelsiz bir Türkiye oluşturmak adına, evde bakım ücreti ve sakatlık aylığı alınmasına ilişkin kriterlerin değerlendirilerek engelli ve sakat bireylerin gelir durumları da tekraren göz önünde bulundurulmalıdır.

Ülkemiz uzun yıllardır terör belasıyla mücadele etmektedir. Bu mücadele sürecinde binlerce şehidimiz ve gazimiz olmuştur. Şehit ailelerimizle, gazilerimizle ve aileleriyle görüşülerek, onların sosyal hayatta karşılaştıkları problemleri dinleyerek takip edilmesi gerçekten mutluluk vericidir. Şehit ve gazi ailelerimizin istek ve beklentilerinin, eldeki imkânlar ölçüsünde alınabilecek kararların hayata geçirilmesi de tabii önemlidir.

Özellikle, son olarak burada birçok milletvekilimizin kadın haklarıyla alakalı, kadına şiddetle ilgili duygu ve düşüncelerini dinliyoruz. Ve söz, kadın hakları savunucularına gelince... Maalesef, Diyarbakır’da birçok insanın evlatları, birçok yavrucak, akılları çelinerek dağlara kaçırılıyor. Maalesef, dağlardaki hainler bu yavrulara her türlü ahlaksızlığı ve şerefsizliği uyguluyorlar. Bu kadın hakları savunucularının, ne hikmetse, Diyarbakır’daki o yüreği yaralı annelerimizin acılarını burada paylaşmadıklarını üzülerken ifade ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Kılavuz, lütfen tamamla mısınız?

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Dolayısıyla, kadın hakları savunucu milletvekillerimizi Diyarbakır Annelerimizin ve evlatları kaçırılan annelerimizin hakkını, hukukunu savunmaya da davet ediyorum.

Bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum; teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Kılavuz.

Söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Candan Yüceer’de.

Sayın Yüceer, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kadınların yaşamın her alanında yer alması için, eşit yurttaşlık hedefiyle birçok devrime imza atan Mustafa Kemal Atatürk’ün bilim ve akıl esasları üzerine kurduğu düşünce sisteminden güç ve ilham alarak bugün kadın-erkek eşitliği dendiğinde tüyleri diken diken olanlara karşı kadın hakları mücadelesini sürdürüyoruz.

Ebediyete intikalinin 83’üncü yılında Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ü ben de saygıyla, rahmetle, minnetle anıyorum; ruhu şad olsun.

Sayın Başkan, ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sadece erkeklerin değil, kadınların da vergisiyle oluşturulan bu bütçede kadınlar şiddetin önüne geçecek, kadınların her alanda yaşadığı cinsiyet ayrımcılığıyla mücadeleyi güçlendirecek, yaşam hakkının elinden alınmasını önleyecek, kadına istihdam yaratacak kalemler maalesef yok. Kadın-erkek eşitliğini yok sayan, On Birinci Kalkınma Planı’ndan toplumsal cinsiyet eşitliğini çıkaran, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeyi yok sayan “Kimse şiddet ve ayrımcılığa uğramasın.” diyen İstanbul Sözleşmesi’nden bir gecede çıkan anlayışı bütçede görmemek iyimserlik olurdu diyebilirsiniz ama 42 milyon kadını yok sayarak hazırladığımız bu bütçeye de “adil bütçe” diyemezsiniz.

Devlet kurumları arasında “kadın” adı geçen tek kurum olan, kadın politikalarının geliştirilmesine ilişkin tek ulusal mekanizma olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü için ayrılan bütçe 22 milyon lira. Yanlış anlaşılmasın, bu bütçenin hepsi kadınlara ayrılmış değil. Personel giderlerinden -ki bütçenin yüzde 75’ini oluşturuyor- proje yürütülmesine, verilen eğitimlerden araç alımına kadar her şey bu bütçeye dâhildir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne ayrılan bütçenin büyüklüğünü ve yetersizliğini ölçmek için sarayın sadece elektrik faturasına yılda 21 milyon 600 bin liradan daha fazla paranın harcadığını söylemekle yetineceğim. Bu arada, sarayın tıbbi ve laboratuvar harcamalarına da 51 milyon lira harcanmış, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne ayrılan bütçenin 2,5 katı. Gerisini sizin değerlendirmelerinize ve izanınıza bırakıyorum. Görüldüğü üzere sarayın bütçesi, aydınlatılması 42 milyon kadının hayatından daha önemli ve öncelikli.

Bakanlığın 2021 hedefi için planlanladığı konukevi sayısı 155 görünüyor ama hedefin gerisinde kalmışız. Şu anda, mevcutta 3.624 kapasiteli 149 konukevimiz var; 2022 hedefi tabii küçülmüş, şu an 152’ye düşürülmüş. 42 milyon kadının yaşadığı, her gün yüzlerce kadının şiddete uğradığı, bir bir katledildiği ülkemizde 149 konukevimiz var, 81 ŞÖNİM’imiz var; ŞÖNİM sayısını da artırmayı düşünmüyoruz bu arada. 16 milyona yakın İstanbul’da tek bir ŞÖNİM’imiz var, bunu da belirtmek isterim.

E, şimdi nasıl yapacağız bu işi? Yani yatırım yapmadan, yasaları uygulamadan, nicelik ve nitelik olarak kamusal mekanizmaları artırmadan kadına yönelik şiddeti nasıl ödeyeceğiz diye sormam lazım.

Şimdi, her gün yüzlerce kadının şiddete uğradığı, yargı ve koruma kararlarına rağmen katledildiği, el kadar çocukların zorla evlendirildiği ülkemizde bu sorunların çözümünde rehber olan, yol gösteren İstanbul Sözleşmesi'nden bir gecede, bir kişinin imzasıyla çekildik. Bizler on yıl önce âdeta düğün dernekle, övgülerle, gururla, oy birliğiyle bu sözleşmeye imza attık, öncü olduk dünyada da bu sözleşme imzalsın diye.

Geçtiğimiz dönem KEFEK Başkanı Canan Kalsın haklı olarak “On yılda ne değişti? Bu kadar suç ve suçlunun olduğu yerde her şeyin suçlusunu bir sözleşmemiş gibi algılamak ve algılatmak hangi oyunun ve algının ürünüdür?” diye sormuştu. Canan Kalsın “Körün fili tarifi gibi birkaç maddenin bağlamından kopararak anlatılmasının yanlış ve hesaplı olduğunu düşünüyorum.” demişti, KEFEK Başkanlığı görevinden alındı. Geçtiğimiz dönem AKP Grup Başkan Vekili Özlem Zengin de “Türkiye’de bir grup, bütün kötülüklerin anası olarak İstanbul Sözleşmesi’ni görüyor.” diyerek sözleşmeyi okumadan bir sürü iddia ortaya konulduğunu söylemişti, o da görevinden alındı. Ve siz Sayın Bakan “İstanbul Sözleşmesi için sadece şiddetin önlenmesi tedbirlerine yöneliktir. Şiddet nedir, onu tanımlıyor; ne yapmamız gerektiğini anlatıyor. Aileyi yıkma projesi, erkekleri uzaklaştırıyorsunuz ya da kadının bir tek beyanıyla adam hapis yatıyor gibi sözleşmeyle uzaktan yakından alakası olmayan söylemler var.” dediniz. Şimdi ne oldu da hepiniz suspus oldunuz, bilemiyorum Sayın Bakan. Kadına yönelik şiddet, ayrımcılık gerçekten bu tepkisizlikten, sessizlikten besleniyor Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yüceer, lütfen tamamlar mısınız?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – İdarecilerin idaresizliği, sessizliği, uygulanmayan yasalar maalesef bu kara zihniyetlere cesaret veriyor. Korkmayın Sayın Bakan “Arkanızda biz varız.” diyen milyonlarca kadın var; o yüzden, Bakanlığımızın sorumluluğunu yerine getirin ve bu şiddete uğrayan, mağdur olan kadınların yanında durun.

Son cümle olarak şunu söylemem lazım: Aile çok kıymetlimiz, evet, bu toplumun kilit taşı ama aile kadından ibaret, kadın da aileden ibaret değildir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim Sayın Yüceer.

Söz sırası Türkiye İşçi Partisinden Sayın Sera Kadıgil’de.

Sayın Kadıgil, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Sayın bürokratlar, bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum ama ben size konuşmayacağım çünkü sabah yine bir gece yarısı hezeyanıyla kalktım; İstanbul Sözleşmesi’nden çıkan şahsın, şimdi de İstanbul Sözleşmesi’yle başlayan cümle kurmayı yasaklamaya kalktığı haberine uyandım. Kendi şahsına ait sandığı kadınlara “kadınlarımız” diyerek seslenmiş ve bizlere akıl vermeyi de ihmal etmemiş. “Her kim bu ülkede bir daha İstanbul Sözleşmesi’yle başlayan bir cümle kurarsa ona en başta kadınlarımız tepki göstermelidir.” buyurmuş. Ben de o yüzden bütün cümlelerime İstanbul Sözleşmesi olarak başlayacağım ki belki bir nebze olsun algılayabilir zatalileri bu sözleşmenin ne işe yaradığını.

Bakın, eğer İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı sadece bu yılın ilk dokuz ayında en az 207 kadın erkekler tarafından katledilmezdi bu ülkede. İstanbul Sözleşmesi eğer uygulansaydı, Türkiye’de çocuk istismarıyla ilgili dava sayısı son on yılda 3 katı artmaz, Türkiye çocuk istismarında dünya 3’üncülüğüne oturmazdı mesela. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, iktidara geldiğiniz 2002’den bu

yana 440 binden fazla çocuk doğum yapmaya zorlanmazdı mesela. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, belki altı yüz yetmiş yedi gündür kayıp olan Gülistan'ın annesine bir mezar yeri göstermeyi becerebilirdi erkek yargımız. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, Ayşe Tuğba Aslan var ya -hani 23 kere şikayetçi oldu- belki bugün hâlâ hayatta olacaktı, çocuklarıyla olacaktı. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı eğer, vahşice cinayet işleyenlere kravat taktığı için "iyi hâl indirimi" ottan sebeplerle zedeleniveren o "erkeklik onurunu tahrik" gibi indirimler verilemezdi mesela. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı ne olurdu biliyor musunuz? Canına kasteden ve kendisini başka erkeklere pazarlamak isteyen bir erkeği canını korumak için öldüren canım Çilem Doğan'a hiçbir erkek on beş yıl hapis cezası vermeye cesaret dahi edemezdi mesela. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı şayet, bu ülkenin Meclisinde kadınlar yüzde 17'yle, bakanlık nezdinde sadece yüzde 5'le temsil edilmezdi mesela, utanç verici olurdu bu durum çünkü. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, adını saklasanız da kadından sorumlu Bakanlık yaptığınız bu ülkede her 3 kadından 2'si istihdam dışında kalmazdı. Kendi sunumunuza ve gerçekleştirme hedeflerinize bakıyorum, Bakanlık olarak geçen sene yüzde 37 olarak hedef koymuşsunuz kadın istihdamında, yüzde 33'te gerçekleşmiş. Bu seneye geldik, hedefi indirmişsiniz. Ya, Bakanlık umudu kesmiş ya kadın istihdamından, yüzde 35'e indirmişsiniz arkadaşlar yani olacak iş değil. Burada sunumunuza bakıyorum -daha vahim bir şey söyleyeyim- sayfa 17; 2002'de yüzde 25 olan kadın istihdam oranı Ağustos 2021'de tam yüzde 28 olmuş. Ben demiyorum bunu, buyurun, Bakanlığımızın sunumu diyor. Yani Bakanlık bize şunu diyor: "Biz bu ülkeyi yirmi yıldır yönetiyoruz ama gele gele, geldik yüzde 3'e." Yani "Biz yirmi yılda bir arpa boyu yol ilerledik." diyorsunuz, açık açık kendi sunumunuzda diyorsunuz. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, bakın, Sayın Bakan, sayın bürokratlar, "toplumsal cinsiyet eşitliği" kavramına savaş açmak yerine bunu hayata geçirmek için canla başla uyguluyor olurdunuz ve İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı eğer, kadına yönelik şiddetin gerçekten neden olduğunu hep beraber algılamış olurduk.

Burada bir cümle var yine -18'inci sayfaya döneceğim- bence bu maddi bir hata çünkü değilse çok vahim, diyorsunuz ki sunumunuzda: "Kadına yönelik şiddet, kadınların sosyal, ekonomik yaşamda hak ve fırsatlardan adil yararlanmalarının önünde en büyük engeldir." Hayır, baştan ayağa yanlış. Kadınların şiddete uğramasının ve bu kadar çok öldürülmesinin, katledilmesinin sebebi tam olarak zaten kadınların bu fırsatlardan yararlanamamasıdır arkadaşlar. Bunu böyle formüle edemezsiniz, Bakanlık sunumunda hiç edemezsiniz.

Devam ediyorum: İstanbul Sözleşmesi mesela uygulansaydı, ataerkil sistemin büyük bir rahatlıkla kadınların üstüne atıp kaçtığı hizmetlerle ilgili bir arpa boyu yol ilerlerdiniz ya. Mesela, bu, şehir hastanelerine vesaire, vergilerimizi gömeceğimiz yerde kreş açardınız, yaşlılar için bakımevi açardınız, hastalar için bakımevi açardınız, çamaşırhaneler açardınız. Varımızı yoğunuzu bu 5'li çeteye açmak yerine buralara harcardınız birazcık paralarımızı. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, mesela, LGBT+'ların vergileriyle şatafat içinde Mercedes'lere binen bir kurum çıkıp "Bütün kötülükler eş cinsellerden kaynaklanıyor." gibi bir cümle kuramazdı. Bu ülkenin bir Anayasa'sı var, o Anayasa'da bir 10'uncu madde var. LGBTİ+'lar bu ülkenin eşit yurttaşlarıdır. Kimse ortada yaratılacak bir düşman bulamadı diye dönüp LGBTİ+'lar üzerinden bir politika oluşturamaz. Eğer ki siz kendinize bu alanda çalışan bir Bakanlık diyorsanız buna tepki vermeden de bu Bakanlıkta var olmaya devam edemezsiniz, kusura bakmayın. Alo 183'e bakın. SPoD'un raporlarına bakıyorum. Bir senede...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Tamamlıyorum Sayın Başkan, otuz saniyeyle tamamliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Otuz saniye veremiyorum, son cümlelerinizi rica edeyim.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Son cümlem şu: O, saraydaki zata selam söyleyin. Ben her cümleme “İstanbul Sözleşmesi” diye başlamaya devam edeceğim. İstanbul Sözleşmesi kalacak, kadın düşmanları da gidecek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi zaten ilan edilmiş bir sıralama var.

CHP Grubundan Aysu Hanım, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ederim.

Bugün size, Bakanlığın adından çıkarttığımız, yokmuş gibi davrandığınız, lehlerine uluslararası sözleşmelere bile tahammül edemediğiniz, ailenin içine sıkıştırmaya çalıştığınız kadın tabunuzdan bahsedeceğim.

“Şunları, bunları yaptık.” diye anlatıp övünüyorsunuz ya Sayın Bakan, ben size ne yaptığınızı söyleyeyim: Bu ülkede İstanbul Sözleşmesi’nden çıkıldı. Sizse, bir Aile Bakanı ve bu ülkede yaşayan bir kadın Bakan olarak sustunuz, sorumlusunuz Sayın Bakan. Hakkı söylemekten sakınanın dilsiz şeytan olduğunu unuttunuz ve sustunuz. Şiddet gören, öldürülen kadınlardan da artık sorumlusunuz. Daha dün Bartın’da gencecik bir kadın öldürüldü, yüzlerce gibi o da korunabilirdi Sayın Bakan; “algı değişikliği” diyerek İstanbul Sözleşmesi’nden çıktınız, uygulansaydı belki bugün yaşayabilirdi Sayın Bakan.

Peki, acaba yarın bir algı değişikliğiyle 6284’ten, Medeni Kanun’dan, bu sunumda çokça övünerek yazdığımız CEDAW’dan çıkmayacağımız ne malum Sayın Bakan? Bu ülkede her şey sizin algınıza mı emanet? Algınıza göre sözleşmeden çıkılıyor, Bakanlığın adı değişiyor, çocukların istismar edildiği Ensarlılar aklıyor öyle mi? Demek ki biz kadınların yaşamak için sizin algınızı değiştirmemiz gerekiyor.

Bir kere, kadın cinayetlerinin politik olduğunu kabul etmeniz lazım. “Kravat taktı” diye verilen iyi hâl indirimine “Dur!” demeniz lazım; bunu algılamamız gerekiyor. “Aile” diye diye kadınların can güvenliğini tehdit ediyorsunuz. Görevinizse şiddeti kınamak ya da ayıplamak değil, göreviniz şiddeti önlemek. İstanbul Sözleşmesi’nden de tam olarak bu yüzden vazgeçmeyeceğimizi algılamamız gerekiyor.

Bütçeniz 66 milyar küsur, merkezî bütçenin yüzde 3,3’ü. Tahminî gideriniz zaten 6 milyar lira bundan fazla. Peki, bunun ne kadarını Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne ayıracaksınız? 2020’de her kurumun bütçesi artarken bu kurumun bütçesi düşmüş. O zaman, burada, Komisyonda tartışmamıştık çünkü bütçe teklifinizde “müdürlük payı” yoktu, ben yine göremedim.

Derya Hanım, kadınlar için Bakanlığımızın yapması gereken çok fazla şey var ve bu bütçeyle bu nasıl yapılır, gerçekten bilmiyorum. Büyükşehirlerde ŞÖNİM’lerin artması gerekiyor, kadın konukevi sayısının artırılması gerekiyor. Belediyelerin konukevi açma zorunlulukları var, açılmış mı, bunu denetlemeniz gerekiyor. Alo 183 hattını yaygınlaştırmanız gerekiyor. Bu kadar mı? Hayır. Kadın istihdamının iyileştirilmesi gerekiyor, iş gücüne katılım oranlarındaki cinsiyetler arası makasın daralması lazım. Eşit işe eşit ücret lazım. Kayıt dışı çalışan kadınların sosyal güvenlik sistemine dâhil olması lazım. E, bir de pandemi var; pandemi sürecinde evde artan şiddet var. Hepsi ciddi çalışma ve bütçe gerektiriyor.

Kooperatif fikriniz var, güzel ama şimdi 2020 Faaliyet Raporu'nuza bakıyorum; kooperatif ödeneğinin beşte 4'ünü kesmiş Bakanlığınız, geriye 56 bin kalmış. Kusura bakmayın ama bu parayla ikinci el Şahin bile satın alınamaz Sayın Bakan. Siz kadın kooperatiflerine nasıl katkı sunacaksınız, ben anlamadım. Ha, talimat almışsınız galiba Sayın Bakan, geçen hafta first lady Emine Erdoğan'dan.

Bakın, siz bu devletin Aile Bakanısınız, Cumhurbaşkanı ailesinin hizmetkârı değilsiniz. Lütfen kusura bakmayın, kimden nasıl talimat alacağımız konusu kanunla sınırlandırılmış, naçizane, hatırlatmak isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir ifade kullanamazsınız. Rica ediyorum, düzeltin ifadenizi.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Çok ayıp bir cümle Sayın Başkan. Böyle terbiyesizlik görmedik!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Devam ediyorum, eylem planınız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Meclisin üyeleri olarak temiz bir dil kullanmak zorundayız, lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Planla planla, eylem planlarımız bitmiyor. Üstelik, insan aklıyla dalga geçer gibi, İstanbul Sözleşmesi'nden çıktığımız gün eylem planı yayınlıyorsunuz, bir de sunumunuza "uluslararası iş birliği" yazmışsınız. Tabii, bir de evlilik öncesi eğitim programı yapıyorsunuz 29 aktif eğiticisiyle 1,5 milyon kişiye; eğitici başına 52 bin kişi düşüyor Sayın Bakan.

Bunların yerine kadın cinayetleri verilerini paylaşacaktınız, ortak veri tabanı oluşturacaktınız; ne oldu?

Pandemide geçen sene 410 kadın öldürüldü -kasımdayız- bu sene 310 kadın katledildi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir, teşekkür ediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Pandemi bitti, siz hâlâ pandemi etkisini araştıracaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Geleceğimizi sizin vicdanınıza bırakacak hâlimiz yok. İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmedik, herkes bilsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ...vakit açısından yemek arası vermeyeceğim. İsteyenler, aşağıda yemek hazırlığımız vardır, inip yemek yiyebilirler.

Ayrıca, galiba bir su böreği ikramı var -dediğim gibi- aşağıda da yemek hazırlığımız vardır. Dileyen aşağıda da yemeğini yiyip dönebilir ama ara vermeden devam edeceğiz.

HDP Grubundan Sayın Semra Güzel hazırsa söz vereyim.

Semra hanım burada mı? Semra Güzel Hanım...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sayın Bakan, ben bir algıyı paylaştım.

Bana "terbiyesiz" deyip... Bu söylediğinizi size aynen iade ediyorum. Ben bir algıyı paylaştım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aysu Hanım, rica ediyorum...

Süreniz doldu, bitti, teşekkür ediyorum.

Kim var HDP Grubundan?

Habip Bey, hazırsanız size veriyorum sözü buyurun.

HABİP EKŞİK (İğdır) – Sayın Başkan, bir saniye, kavga bitsin.

(Gürültüler)

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben aynen iade ediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ DERYA YANIK – Neyi iade ediyorsun?

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'a yönelik sarf ettiği ve İç Tüzük'e uygun olmayan kelimeleri geri almasını rica ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aysu Hanım rica ediyorum, Komisyonumuzun düzenini bozmayın, rica ediyorum. Fikirlerinizi söylediniz, lütfen... Lütfen, çok ağır konuşunuz, hiçbir şekilde İç Tüzük'e uygun olmayan kelimeler sarf ettiniz, lütfen...

(Gürültüler)

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Cevap verebilirsiniz, hakaret etmeden...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Düzeltmesi lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben duymadım.

(Gürültüler)

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Neden hakaret ediyorsun?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben hakaret etmiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Abdurrahman Bey yok burada galiba burada CHP Grubundan.

Habip Bey hazır mısınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sükûnet yok...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ha, sükunet yok anlamında tamam.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ama hakaret etmeden...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aysu Hanım, müsaade ederseniz çalışmamıza devam edelim, rica ediyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkan “terbiyesiz” çok yakışsınız ya.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Terbiyesiz” sözünü geri almanızı rica ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz kendi sözünüze bir açıklık getirin, lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Evet, ben bir eleştiri yaptım. “Terbiyesiz” sözünü geri almanızı rica edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz kendi sözünüze bir açıklık getirin, Sayın Bakana da söz vereceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Seçilmiş bir milletvekiliyim, hakkınızda oluşan bir algıyı ve eleştiriye dile getirdim, bana cevap verebilirsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakana ne dediğinizi ifade eder misiniz? Bir açıklık getirir misiniz?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben atanmış değilim, seçilmiş bir milletvekiliyim. Eleştiri yapıyorum, hakaret edemezsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada eleştiriye hiç kimsenin bir şey dediği yok ama hakaret etmeye hiçbirimizin hakkı yok, kusura bakmayın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Size hakaret etmedim, bana “terbiyesiz” diyemezsiniz. (Gürültüler)

SALİH CORA (Trabzon) – Haddini bileceksin ya!

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Seçilmiş bir milletvekiline “terbiyesiz” diyemezsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, değerli arkadaşlar...

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz, kişisel olarak hakaret ettiniz. Hakaret ettiniz, ben duydum, ne söylediğinizi duydum. Öyle şey olur mu?

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz başlattınız ve hakaret ettiniz. Hakaret ettiniz, sözünüzü geri alınız lütfen. Geri almamakta da ısrar ediyorsunuz, hakaret etmeye hakkınız yok. Eleştirebilirsiniz, en ağır eleştirileri yapabilirsiniz, zaten yapıyorsunuz ama hiç kimseye hakaret etmeye hakkınız yok. Seçilmiş de olsak, atanmış da olsak, ne olursak olalım, hiç kimseye hakaret etmeye hakkımız yok, kusura bakmayın.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oturuma on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.03

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.12****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 13'üncü Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Az önce yaşanan tartışmayla ilgili tutanakları istedim. Geldiğinde bakıp ona göre bir değerlendirme yapacağım.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

*a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)**b) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi görüşmelerimize devam ediyoruz.

HDP Grubundan Sayın Habip Eksik.

Buyurun lütfen.

HABİP EKŞİK (İğdır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hazırnu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, ben Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun bir üyesiyim. Açıkçası siz ilk göreve geldiğinizde bir görüntü ortaya çıktı ve gerçekten ben çok üzüldüm. Size Bakanlık görevinizde başarılar diliyorum, hayırlara vesile olur inşallah, bütçenizin de hayırlı olmasını diliyorum. Yalnız koruma altındaki bir çocukla bir görüntünüz ortaya çıktı ve 23 Nisanda bir görüntü verdiniz -ben şuna yoruyorum- yani yeni olmanıza bağlı herhâlde bir kaza yaşandı diye düşünüyorum ama orada dikkatimi çeken özellikle bir konu oldu. Çocukla ilgili özellikle tekçi bir anlayışın yürütüldüğü kanaati oluştu bende. Sünni ve aynı zamanda Türk, merkez sağ zihniyetinin dikte edildiğiyle ilgili, daha doğrusu ona göre yetiştirildiğiyle ilgili bir kanı oluştu bende. O açıdan ben merak ederek soruyorum: Koruma altındaki çocuklarımız Roman olsun, Kürt olsun, Alevi olsun ya da başka inançlara sahip olan ailelerin çocukları olsun, bu çocuklar kültürlerine, dillerine uygun bir şekilde ya da inançlarına uygun bir şekilde yetiştiriliyor mu? Ben bunu gerçekten merak ettiğim için soruyorum.

Şimdi, bunu söyledikten sonra, şunu özellikle belirtmek istiyorum: Çocuk işçiliğiyle ilgili ülkemiz gerçekten çok kötü bir durumda. Hele ki göçmen çocuklarla ilgili çok çok daha kötü bir durumdayız. Ben Antep'te esnaf ziyaretinde bulundum, hemen hemen 3 tane iş yerinin 1 tanesinde çocuk işçilerin olduğunu gördüm ve gerçekten içler acısı bir durum; bu, bizim ülkemiz açısından ayıp bir durum. O açıdan çocuk işçiliğinin önüne geçilmesi ve sokak çocuklarının yani sokakta işçiliğe maruz bırakılan

çocukların gelecekleriyle ilgili bir çalışma, bir planlama yürütülmesi gerektiği kanaatindeyim. Bu konuda umarım siz ileriki zamanlarda bir planlama yaparsınız diye düşünüyorum ama bütçeniz de bu konuda bir cevap olduğunu görmüyorum.

Sayın Bakan, sosyal yardımlarla ilgili şunu söylediniz; geçmiş yıllara göre -yani 2002'yi örnek verdiniz, ona göre- çok ciddi anlamda arttığını, yüzde 0,4'ten yüzde 1,37'ye çıktığını söylediniz. Ben şunu özellikle merak ediyorum: Sosyal yardımlara ihtiyaç duyan kişi sayısı kaçtır? Rakamlardan ziyade bu 21'inci yüzyılda, 2021'de kaç ailemiz sosyal yardımlara muhtaç hâle geldi? Çünkü bu, aslında, yoksulluğun ne kadar derinleştiğini gösteren bir veri olacaktır; o açıdan, bu rakam bizim açımızdan çok çok önemli.

Sayın Bakan, özellikle illerde ve ilçelerde sosyal yardımlaşma vakıflarının başkanları valiler ve kaymakamlardır bilirsiniz ama bu valilerin, bu kaymakamların sosyal yardımlaşma vakfının fonlarını, bu yardım fonlarını âdeta iktidarın bekasını sürdürmek ve seçim çalışmalarını sürdürmek için bir sopaya dönüştürdüklerini ve bir yandaşılık mantığıyla dağıttıklarını görüyoruz. Bu konuyla ilgili sizin bir eylem planınız olacak mı ya da müdahaleniz olacak mı? Çünkü gerçekten can alıcı bir nokta. Yardımların, bu fonların gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmamasına sebep olan bir durum. Aynı zamanda siyasete malzeme olmasına da sebep oluyor. Ha, doğru dürüst yapılsa amenna, dersiniz ki: "İktidar yapmıştır." ama maalesef, doğru dürüst yapılmadığını görüyoruz.

Yine, istihdam alanlarıyla ilgili yani yoksulluğun, derinleşen yoksulluğun ortadan kaldırılmasıyla ilgili bir sorunumuz var. Biz yoksulluğu yardım fonlarıyla çözmeyi düşünüyoruz yani Bakanlığımızın bütçesinde böyle bir durum söz konusu. Oysa ki hem engelliler açısından hem kadınlar açısından hem gençler açısından hem de diğer dezavantajlı kişiler açısından aslında yoksulluğun temelini kurutacak istihdam alanlarının oluşturulmasıyla ilgili bir planlama yapılması gerekirken, maalesef, sizin Bakanlığın bütçesinde buna yönelik bir çözümün olmadığını görüyorum; o açıdan bu noktaya özellikle dikkat etmeniz gerektiğini düşünüyorum.

Musa Piroğlu vekilimiz de belirtti, ben bir hekim olduğum için özellikle belirtmek istiyorum: Engelli yurttaşlarımızın rapor alması hastanelerde âdeta ızdıraba dönüşmüş. Bu konuda özellikle öncelik verilmesi, hatta hastanelerde özel birimlerin oluşturulması var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

HABİP EKSİK (İğdir) – Toparlıyorum.

Ama kısmi olarak birçok yerde doğru düzgün işlemediğini, hatta bu raporları talep eden insanlara âdeta bir sadakaymış gibi görülüp o insanlara ayrı bir muamele yapıldığını da görüyoruz.

Yine, yatılı bakım merkezleriyle ilgili... Bunun tamamıyla kamulaştırılması lazım ve özel sektörün elinden çıkarılması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Habip Bey, teşekkür ediyoruz. Son cümlelerinizi alalım.

HABİP EKSİK (İğdir) – Gerçekten o insanlar ciddi anlamda mağdur ediliyorlar. Özel sektöre emanet edilmemesi gereken...

Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümle lütfen.

HABİP EKSİK (İğdir) – Son cümlem, bitiriyorum.

O insanlar yani yatılı bakıma ihtiyaç duyan insanlar... Özel sisteme emanet edilmeyecek kadar önemli bir durum. Kesinlikle kamulaştırılması, devlet eliyle bu hizmetin verilmesi gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum, bütçeniz hayırlı olsun Sayın Bakan diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, çok aştınız, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Turan Aydoğan’a söz veriyorum.

Süreniz dört dakika.

Buyurun lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz, ekibinize de hoş geldiniz diyorum.

Şimdi ben kadından bahsedeceğim, siz diyeceksiniz ki: “Kadın vekiller dururken sen niye bahsediyorsun?” Diyebilirsiniz. Çocuktan bahsedeceğim “Alanın değil, avukatsın.” diyebilirsiniz. E, siz de avukatsınız, bu işi güzel yapıyorsunuz diyelim. Şimdi “Kadının adı yok.” Diyeceğim, “Klasik söz.” diyeceksiniz ama bir gerçeklik var, 2021’in ilk on ayında 296 kadın erkekler tarafından ülkemizde öldürüldü. 1,9 milyon kişinin yüzde 86’sı kadın olmak kaydıyla okuma yazma bilmeme gibi bir sorunumuz var. Kadın istihdam oranı -herhâlde arkadaşlar söylüyorlar- 26, 27, 30’un altında şu anda bu ülkede. Türkiye, Cinsiyet Uçurumu Raporu’nda da 156 ülke arasında 133’üncü sırada. İyi değiliz Sayın Bakanım, önce bunu kabul etmemiz gerekiyor, iyi değiliz.

Bununla alakalı sizin sihirli formülünüz nedir bilmiyorum ama benim bir erkek olarak aklımın erdiğince sihirli formülüm cinsiyete dayalı bir bütçenin yapılması gerektiği yönündeydi. Bununla ilgili bir kanun teklifi verdim. Bizim Parlamentomuzun klasik bir durumu var. Bizler kanun teklifi veriyoruz ama iktidar cenahı bu kanun tekliflerini genelde reddediyor yani bir şekilde Meclise indirebilme şansımız olsa da reddediyor. Ama onlara şöyle bir çağrıda bulunuyoruz: Siz verin, biz destekleyelim. Bu kanun teklifi de böyle bir şey.

Bakın, sihirli formül dediğimiz olay, Sayın Bakanım, içinde çok fazla kelime yok. Fırsat eşitliğiyle alakalı bir kanun teklifi vermek istiyorsanız işin içerisinde “Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasında kadın-erkek fırsat eşitliğinin gözetilmesi esastır.” diye bir cümleyi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nun 13’üncü maddesine ekliyorsunuz, bu sorunun çözümüyle ilgili çok ciddi bir adım atılmış oluyor. Konuya hassasiyetinizi biliyorum, Bakanlık öncesinden size ilişkin bilgi sahibi olduğumdan dolayı bu çağrıyı size yapıyorum. Parlamentoda her ne kadar bu kanunlar yapılıyor olsa da bürokratların bir şekilde üzerinde çalıştığını, Külliye’den zıttalınızın de içinde bulunduğu Bakanlar Kurulunda değerlendirilerek geldiğini de biliyoruz. Ama size sihirli cümleyi ben söyledim. Ben bu sorumluluğumu burada yerine getiriyorum, halkımızın önünde, Meclisin önünde. Zıttalınızı, ekibinizi, bu alanda çalışanları sadece ve sadece Parlamento içerisinde değil, dışarıdaki sivil toplum örgütleriyle iş birliği içerisinde bu cümleyi kanuna yerleştirmeye davet ediyorum.

Bakın, bu cümle girdikten sonra aslında çok şey kendiliğinden ufak ufak oluşmaya başlayacak. Diyeceksiniz ki “Ya, olur mu?” Olur. Buradan çağrı yapıyorum: Benim kanun teklifimi Parlamentoda reddedecekse etsin arkadaşlar, kendileri benzer içerikte, farklı cümlelerle de getirecekler büyük bir ihtimalle grubumuz destekleyecektir, bu konuda hassasiyeti var; onlara çağrı yapıyorum. Bir kaza yaşadım, onunla alakalı da bunu söylüyorum -az önce söylediğim gibi, Parlamentoda biz hangi kanun teklifini getirirsek getirelim iktidar cenahından gelmediği sürece geçmiyor- vicdani bir olaydı. 0-6 yaş grubu çocukların afet, salgın hastalık döneminde her türlü acil durumda fakir ve muhtaç olan çocukların 0-6 yaş grubunun temel ihtiyaçlarının fon tarafından, devlet tarafından karşılanması yönünde bir kanun teklifi de vermiştim. O kanun teklifini bir şekilde Genel Kurula kadar indirebildik ama Genel Kurulda yine iktidar oylarıyla reddedildi. Ben şimdi ikinci çağrıyı da buradan yapıyorum: Madem bizim

Anayasa'mızın 10'uncu maddesi eşitlik üzerine kurgulanmış ve o eşitliğin pozitif ayrımcılık yapılacak olduğu yerde çocuklar sayılıyor ise yoksul çocukları hiç kimse görmezden gelemez, onları kanuni teminat altına almamız gerekir. 0-6 yaş grubu çocuklarla ilgili iktidar cenahına, Bakanlığınızdan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Süreniz dolmuştur, teşekkür ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İzin verirseniz tamamlayayım bunu cümlemin bütünlüğü açısından.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen ama lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – ...Bakanlığımızın bürokratlarından bu kanun teklifinin benzerini çalışarak Türkiye Büyük Millet Meclisine getirmelerini talep ediyorum. Çünkü derin yoksulluk yaşayan bir ülkeyiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun, fikrinizi ifade ettiniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özcan Purçu, buyurun.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz bu arada.

Roman Strateji Eylem Planı'ndan bahsedeceğim çünkü Roman Strateji Eylem Planı Aile Bakanlığımıza bağlı. 2016 yılında Hükûmetin Roman Strateji Eylem Planı yayınlandı ve 2016 yılının Haziran ayında ilk eylem. Bakın, açın, ilk eylemde Bakanlık ne yazmış? Demiş ki: "Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi'nde yer alan politikaların uygulanmasının izlenmesi için İzleme ve Değerlendirme Kurulu tesis edilecektir." Bugün 2021, Bakanlığın 2021 yılındaki bütçesinde Romanlarla ilgili eylemde şunu demişsiniz: "İzleme değerlendirme sistemini daha etkin ve etkinleştirmek amacıyla Roman Strateji Belgesi için Etkili Bir İzleme, Değerlendirme ve Koordinasyon Merkezi Mekanizması Kurulması Projesi'ni başlattık." Yani 2016 yılının Haziran ayında yapmanız gerekeni projenin bittiği, eylem ay yapıyorsunuz. Peki, Kurulu kurdunuz ama hangi eylemleri yaptınız? Demek ki hiçbir şey yapmadınız. İlk ayda, 2016 yılında Bakanlığın yapması gerekeni eylem planının bittiği ay, 2021 yılı, İzleme Kurulu kuracağız diye bu bütçe kitapçığına yazmışsınız. Hâliyle siz de haklısınız çünkü hiçbir şey yapılmadı Sayın Bakan, hakikaten yapılmadı.

Bakın, 2016 yılında ay ay burada planlama yaptınız, çok güzel, çok teşekkür ederiz. Hangi plana uyduunuz, bana burada bir bürokratınız söylesin. Allah aşkınıza! Çünkü neden Sayın Bakan? Samimi olmak lazım her çalışmada. Çünkü Roman Strateji Eylem Planı Avrupa'da da yaklaşık 25 ülkede yapılıyor; -bildiğim kadarıyla- hepsinde, Hükûmetin, Bakanlığın bütçesi var ama Aile Bakanlığı, Roman Strateji Eylem Planı'nı yürütecek Bakanlık olmasına rağmen resmî olarak 1 kuruş para bütçeye ayırmadı.

Bakın, eylem planlarınızın yapılmasıyla ilgili Avrupa Komisyonu bütçe gönderiyor size, İzleme ve Değerlendirme Kurulu için 2 milyon avro para göndermiş ama siz harcamıyorsunuz ama siz bütçeye ayırmıyorsunuz çünkü hakikaten samimiyet görmüyorum.

İkinci eylem planı, 2019-2021; hangi Roman mahallesindeki ya da Roman vatandaşların hangi istatistiklerine dayanarak bu eylem planını yaptınız? Sahaya dönük bir tane veri yok Sayın Bakan. "2020, 2021, 2022 yılları arasında Romanların yoğun yaşadığı illerde istatistiki çalışmalar yapacağız." dediniz. Romanların barınma sorunuyla ilgili istatistiğiniz yok, Romanların eğitim istatistikleriyle ilgili bilginiz yok, Roman kadınların, Roman çocukların istatistikleriyle ilgili hiç bilginiz yok, hiç veri araştırması yapmadan Birinci Eylem Planı; en başta yapılması gerekeni en son yaptınız. İkinci Eylem

Planı, gene hiçbir veriye dayanarak hiçbir çalışma yok. Bakanlıkta İzleme ve Değerlendirme Kurulu dediniz, ben telefon açtığımda hiçbir yetkili bana hiçbir bilgi veremiyor ve maalesef, çocuk ölü doğdu Sayın Bakan.

Strateji Eylem Planı'nın son ayına girdik aşağı yukarı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Son cümlelerinizi alalım.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Altı yıl bitti, sizden -proje de bitti, Roman Eylem Planı da bitti, bu önümüzdeki ay itibarıyla bitiyor- artık hiçbir şey beklemiyoruz çünkü hiçbir şey yapmadınız. Teşekkür ediyoruz, sağ olun. Kitapçığımızda da hiçbir şey yazmadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun

HDP Grubundan Semra Güzel, buyurun lütfen.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Tüm katılımcıları da selamlıyorum.

Evet, ülkenin en önemli sorunlarından olan kadın-erkek eşitliğine dair daha iç açıcı ve daha iyi bir tablo görmek isterdik ama maalesef ki durum öyle değil. Kadınlar eşitsiz koşullarda yaşamaya, şiddet görmeye ve katledilmeye devam ediyor ve bu durumdan da Hükümet sorumlu. “Toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramı “ailenin korunması” kavramına indirildi ve bu politika kadına yönelik şiddetin önlenmesine değil, ailenin korunması olarak devam ettiriliyor. Bunun en bariz örneğini de aslında kurulması için çok çaba sarf ettiğimiz Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılması Komisyonunda da gördük. Komisyon kurulduktan tam on bir gün sonra bir gece yarısı İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararının duyurulması ve Komisyona gelen ve neredeyse tamamı erkeklerden oluşan yüksek yargı üyelerinin 6284 sayılı Yasa’yı hedef göstermesi hem Komisyona şüpheli duruma düşürmüş hem de iktidarın, aslında, şiddeti önlemek gibi bir derdinin olmadığını da açığa koymuştur. Ve yine boşanma davalarında ara buluculuk, uzlaşma, nafakaların sınırlandırılması gibi kadınları şiddete karşı karşıya savunmasız bırakacak öneriler getirildi bu Komisyonda. Hatta bir kadın örgütlü kadın sığınma evlerinin artırılmasını talep ederken, Komisyona davet edilen bir baro başkanı tarafından şiddet nedeniyle tedbir kararı alan erkekler için misafirhane önerisinde bile bulunuldu.

Evet, tabii bir de kayyumların etkisi var. Türkiye’nin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi’nde gerilemesinin bir nedeni de aslında kayyumlar. 2016 yılında atanan kayyumların ilk icraatları kadın kurumlarını kapatmak oldu veya etkisizleştirip erkek müdürü atamak oldu ve bu ikinci dönem, 2019 seçimlerinden sonra atanan kayyumlarda da benzer bir şekilde oldu. Buna dair birkaç örnek vermek isteriz. Van’da Kadın Politikaları Daire Başkanlığında çalışan birim müdürüyle diğer başkanlıklarda ve birimlerdeki müdür olan 11 kadın açığa alındı. Yine Diyarbakır’da Yeni Şafak gazetesinin hedef göstermesiyle Kadın Politikaları Daire Başkanı gözaltına alındı ve ardından görevden uzaklaştırıldı. Daire başkanlığında çalışan bir kadın ile DİKASUM Müdürü görevden alındı. Yine SELİS Kadın Dayanışma Merkezinde görevli olan sosyolog park bahçelerde görevlendirildi ve SELİS Kadın Dayanışma Merkezi faaliyetleri durduruldu. Sur Kadın Dayanışma Merkezi 20 Kasım 2019’da “Amida Jin” adıyla tekrar açıldı ama tam bir ay sonra, kayyum atandıktan sonra tekrar buradaki görevli, sorumlu kişi görevden alındı ve yerine erkek müdür atandı, Benzer örnekler çok fazla aslında. Aslında, bu yerel yönetimlerde kadının adının silinmeye çalışıldığını gösteriyor, “Karar alma mekanizmalarında arttı.” dedik ya aslında bu, politikalarla karar alma mekanizmalarından kadınların nasıl silindiğini gösteriyor. Onun yerine ne yapılıyor tabii? Diyarbakır-Bismil’de kayyumun yaptığı bir okul var, Evlilik okulu

açtılar ve aslında buralar kadınlara nasıl iyi bir eş olunurun öğretildiği yerler. Aynı uygulamaları Bakanlık bünyesinde de “Evlilik Okulları” adı altında görmüş olduk. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için evlilik okulları açmanın bir çözüm olmayacağını buradan belirtelim. Bunun yerine, kadınların güçlendirilmesi ve bunların evrensel saiklerle yapılması en başta atılması gereken adımlardır. Önümüze bunu koymadıkça her yıl yüzlerce kadının katledilmesi ve erkek egemenliğinin güçlenmesi de maalesef devam edecek. Bu yüzden sunulan 2022 yılı bütçesinin tamamının revize edilmesi ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçenin oluşturulması zorunludur.

Evet, bitirirken bir de yine, sizin hizmet bünyesinde olan sosyal hizmetlere dair de birkaç şey söylemek istiyorum: Bildiğiniz gibi sosyal haklar yurttaş olmaktan kaynaklanan ve devletin karşılamakla yükümlü olduğu sosyal devlet ilkeleridir ancak sosyal haklar “sosyal yardım” adıyla olması gerekenin çok altında, âdeta bir lütuf anlayışıyla verilmekte ve iktidarın seçim politikasına, seçim propagandasına dönüştürülmüş durumdadır. Seçim bölgemden bir örnek vermek isterim: 2019 yılında Diyarbakır’da Sosyal Yardımlaşma Vakfı tarafından dar gelirli yurttaşlara her ay verilen 350 lirayla ilgili “Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan tarafından harçlık olarak gönderilmiştir.” diye adlandırılan SMS’ler gönderildi, hem de tam yerel seçimlerin olduğu zamanda bu yapıldı. Yine seçim öncesi Hazro ilçe eş başkanlarından bir arkadaşımızın yüzde 95 oranında engelli olan çocuğunun ödeneği, arkadaşımız ilçe yönetimine girdikten sonra kesildi maalesef. Şimdi, bize bunu açıklayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Eğer bu seçim propagandası değilse nedir?

Evet, Sayın Bakan, iktidarınızın hak temelli sosyal politikalarla yoksulluğu azaltıp bitirmek yerine yoksulluğu sürdürme konusundaki tercihlerinin yarattığı ağır toplumsal sorunlar kuşkusuz kendi sonunun gelmesinde belirleyici olacaktır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi Komisyonumuzda bir ilk yaşayacağız. AK PARTİ grubundan Sayın Salih Cora konuşma hakkının beş dakikasını Cumhuriyet Halk Partisi grubundan bir arkadaşımıza devredecek, Ömer Fethi Gürer Bey’e, böyle bir talep geldi; ben de uygun görüyorum doğrusu. Güzel, örnek bir davranış diye düşünüyorum.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Başkanım, onun yerine konuşmacılara müdahale etmesin, onu daha çok isteriz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ortalığı karıştırmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ömer Fethi Gürer Bey, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle Bakanlığınız hayırlı olsun ama ben on dokuz yıldır Adalet ve Kalkınma Partisi sürecinde gördüğüm ve yaşadıklarımı sizinle paylaşmak istiyorum, bunun önemli olduğunu düşünüyorum.

Televizyonlarda kadınlara yönelik programlar var. Bu programlarda aile yapısıyla ilgili izlediklerim beni dehşete düşürüyor. Bu pandemi sürecinde şöyle bir program izledim: Kadının biri diyor ki: “Karpuz al. dedim, almadı.” Kadın bir kilo kıyma alana gitmiş. Şimdi, bunlar televizyonda halkın gözü önünde cereyan eden olaylar. Bu, toplumdaki aile yapısının erdiği noktayı gösteriyor çünkü on yıldır da bu tür yayınlar olduğuna göre buradaki yaşanan dramların sosyal yardımlar vasıtasıyla

ya da sosyal eğitimler vasıtasıyla kontrol altına alınması yanında özendirici bir yanı da var. Herkes o televizyon programlarına çıkabilmeyi önemli bir marifet sanıyor ama burada aile dokusunun büyük tahribata uğradığının somut yansımaları görüyoruz.

Ayrıca, bu uyuşturucu, okullarımızda -gerçekten acı ama gerçek- Anadolu’da da artık yaygınlaşıyor. Uyuşturucuyla mücadele topyekûn bir mücadele. Herkesin ve her kesimin bu konuda duyarlı olması lazım. Geçtiğimiz günlerde bir aile beni telefonla aradı, kızları için yardım istedi, artık, madde bağımlılığı bonzaiden çakmak gazına gelmiş. Çakmak gazıyla uyuşturucu üretiliyorlar ve bunu kullananların beyin hücrelerinin ölme noktasına erdiği, belli bir yaştan sonra bunların artık dönüşü olmadığı belirtiliyor. Bununla ilgili de bir mücadele planının geliştirilmesi gerekiyor. Buradaki veriler, rakamlar tabii ki önemli ama Anadolu’ya gittiğiniz zaman çoğu kasabada akşam belli bir saatten sonra bu çocukların varlığında sıkıntılar oluyor, bunları kurumlar da kabul etmiyor. Hiç kimse bu konuda bir sorumluluk üstlenmek istemiyor ve bu çocukların kurtarılmasına dönük bir çalışma da ne yazık ki alanlarda yok. Bunları bilmenizde yarar görüyorum. Burada çocuklarla ilgili bir mücadele verdiğinizi belirtmişsiniz ama çocuk işçiliği yaşı 10 yaşına indi. Yani büyük bedenlere yüklenen yükler... 10 yaşındaki çocukların kayıt dışı çalıştırılması nedeniyle, onlardan o çalışma talep ediliyor ve onlar o şekilde çalıştırılıyor.

Bunun yanında, bu “kumar” denilen olgu devletin kontrolünde artmamalıydı. Örneğin İddaa ve buna benzer oyunlar. Ben, çok kişiden dinledim, yuvaları yıkıyor, ayrılıkların nedeni. İnsanlar elde ettikleri gelirleri ailelerine harcamıyorlar, bu tür şans oyunlarıyla kaderlerini döndürmeye çalışıyorlar. Bunların varlığını kabul ederek bu tür şans oyunlarının çoğalması yerine azalması gerekirdi. Sayısal olarak rakamlar son dönemlerde arttı, evini satanlar ve bu yönde davranış sergileyenler olduğunu belgeleriyle de bizlere yansıtıyorlar. Bu gibi yönlerde de toplumun farklı biçimde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Aile kavramının toplum için önemli olduğunu düşünüyorum ancak son dönemlerde boşanmaların, bu bağlamda artması dikkat çekici. Özellikle geçimle ilgili sorun yaşayan ailelerin boşanmaya yönelmeleri yerine bu “aile yardımı” dediğimiz olayları, doğru kanalize etmenin gerektiğini düşünüyorum çünkü burada bir ayrımcılık yerine... Eğer toplum dokusu bozulursa şu parti, bu parti veya şu, bu diye bir mantık kalmaz, o çürümüşlük her yere yansır ve bunun altında hepimiz kalırız. Onun için ayrımcı bir yaklaşımla değil, bütünü kucaklayan bir anlayışla sosyal yardımların verilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Yalnız Niğde bölgesinde 22 bin haneye kömür yardımı yapıldığını biliyorum. Bu tür yardımlarda bazen kalorifer olan ya da ihtiyacı olmayanlara kömür verilirken gerçek ihtiyaç sahiplerinin bundan mahrum kaldığını da gözlem olarak değerlendiriyorum.

Bütünyle ele aldığımızda, ailenin ve sosyal hizmetlerin önemine inanıyorum. Ben de geçmiş dönemlerde belediyede çalıştığım da bu tür bir yapılanmanın içinde yer aldım ve orada da gözlemim şu ki: Toplumun eğer bir yerinde bir küçük bozulma varsa bu, genelin de sahipleneceği bir noktaya doğru gidiyor. Onu tamir etmek, o açığı kapatmak yerine onunla benzeşmek isteyenler çoğalıyor. Onun için sorumluluğunuzun ve görevinizin büyük olduğunu düşünüyorum. Bu bağlamda benim söylemek istediğim bunlardı.

Salih Bey’e de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, CHP grubundan arkadaşlarımız var.

Jale Hanım, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, özellikle de kadınlar olarak sahip olduklarımızı ebedî, tek Önder'imiz Mustafa Kemal Atatürk ve "en büyük eserim" dediği cumhuriyetimize borçluyuz. Kadının toplumda erkeklerle eşit yer alabilmesini sağlayacak devrimleri hayata geçiren Ata'mızı sonsuzluğa uğurlayışımızın 83'üncü yılında minnet, saygı ve özlemle anıyoruz. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına ilerlerken, kadınların vermiş olduğu hak mücadelelerini geri götürmeye çalışan anlayış, söylem ve eylemlerle karşı karşıya kaldığımız günler yaşıyoruz. Bunlarla mücadeleye alıştık da kadının toplumsal statüsünü yükseltmekten sorumlu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2021 faaliyetleri ve 2022 bütçesinde de ne yazık ki bu anlayışın izlerini görüyoruz.

Bakanlığımızdan Çalışma Bakanlığı ayrılınca, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında daha etkin rol alacağımız beklentisi içindeydik ancak sunumuzda, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeyle ilgili tek bir cümle etmeyerek bu beklentilerimizi ne yazık ki boşa çıkardınız. Oysaki ülkemizde kadınlar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı yoksulluk, şiddet, kadın cinayetleri, kararlara katılım, eğitim, istihdam, spor, sağlık ve kentsel haklar, hizmetlere erişim, medyada cinsiyetçilik gibi sayısız sorun yaşamakta. Kusura bakmayın Sayın Bakan, bu sorunlar, sunumunuzda 5 sayfada verdiğiniz istatistiklerinizle ve bütçe teklifinde tek bir program ödeneği adı altında çözemeyeceğiniz kadar derin.

2002 yılında Bakanlığınız için öngörülen ödenek 66 milyar, merkezî bütçenin yüzde 3,77'siyle bakanlıklar içinde 6'ncı sırada. Toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarını sürdürmekle sorumlu Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 22 milyon 20 bin liralık 2022 yılı bütçesi ise son derece yetersiz. Bütçenin yüzde 75'i personel giderleri olduğundan, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini gidermeyi bırakın, daha da derinleştireceğinizin, kadın mücadelesinin tüm kazanımlarını hedef alacağınızın açık göstergesi.

Bütçe ödeneklerinin programlara göre dağılımında, Kadınları Güçlendirme Programı bütçesi 943 milyon. Şimdi, bunu 41 milyon 698 bin kadın nüfusuna böldüğümüzde, kadın başına 22,5 lira. İşte, Sayın Bakan, güçlü kadın için ayırdığınız bütçe yarım kilo dana kıyması parası.

Artan kadına yönelik şiddet ve cinayetlerin baskısıyla "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Programı" başlığı varsa da fonksiyonel bütçeden program esaslı bütçelemeye geçildiği için nerelere ayrıldığını da göremiyoruz.

Kadınlar dâhil kırılğan gruplara hizmet veren bir Bakanlık olarak politika üretmekten çok, sosyal yardım derneği gibi çalışıyorsunuz. Yoksullukla mücadele programında sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürünü kökleştirici çalışmalar yapmak hedefiyle, AKP'nin politikalarıyla yoksullaştırılanlara "Yardımları hak temelli olmaktan çıkaralım, lütuf ve bağımlılıkla kökleştirelim, seçim zamanı gelince de kendilerine oy tehdidi olarak kullanalım." hedefinde misiniz?

Avrupa Birliği İstatistik Ofisi verilerinde Türkiye, yoksulluk ve sosyal dışlanma riskinin yüzde 6,5'la en çok arttığı ülke. Sosyal yardımlarla ne kadını ne aileyi güçlendirebilirsiniz. Ayrımcılık ve eşitsizliklere müdahale etmeyen bir sosyal politika, kadınlar için çözüm olmak bir yana, sorunları daha da yıkıcı hâle getiriyor. Mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle yoksulluğun kadınlaşması daha da derinleşiyor. "Güçlü kadın, güçlü aile, güçlü toplum" adı altında anlattıklarınız ve istatistiki verileriniz kadınlara hiçbir kazanım sağlamıyor.

Sabah, Gülizar Vekilimiz "Kimin Bakanısınız?" diye sorunca sesler yükselmişti. Sayın Bakan, siz, sunumunuz ve bütçenizle, eşitsizliğin toplumsal değil, fitrattan olduğuna inananların, kadını eşitsizlik ve yoksullukla erkek egemenliğine mahkûm etmek isteyenlerin Bakanı mısınız? Sunumunuzda AK PARTİ kadın milletvekili sayısıyla övünmenizden de bu anlaşılıyor ancak övündüğünüz milletvekilleri tek bir erkeğin uluslararası bir anlaşmadan çıkmasıyla kadınların hak kazanımlarının elinden alınmasına tek kelime etmeyen milletvekili sayıydı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Siz de ne İstanbul Sözleşmesi'nden söz ettiniz sunumuzda ne de cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında etkili araç olan toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleden.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bitiriyorum Sayın Başkan, bir saniye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle lütfen.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ancak kadınlar merak etmesin, biz Cumhuriyet Halk Partililer, kadın kazanımlarının teminatıyız. Sayın Genel Başkanımızın da söylediği gibi, İstanbul Sözleşmesi'ni yürürlüğe koyacağız, güçlü kadınlardan oluşan güçlü demokratik toplumu yaratmak için de mücadelemizi asla bırakmayacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İYİ Parti Grubundan...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sayın Başkan, bir söz talebinde bulunabilir miyim, bir dakika?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söz talebinden... Onu gündeme getirdiyse, ben bir şey söyleyeyim önce.

Şimdi, ben tutanakları istedim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tutanaklar eksik Sayın Başkan, bir söz verirsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bana gelen tutanak bu. Olabilir. Arkadaşlar her şeyi... Onu bilemiyorum, ona yorum yapacak durumda değilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bir söz verirsiniz...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

6.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'na yönelik kullandığı bazı ifadelerini düzeltilmesinde fayda gördüğünü düşündüğüne ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye. Ben bir yorum yapmak istiyorum önce, sonra söz vereceğim size ve Sayın Bakana tabii ki.

Şöyle bir ifadeniz var: “Ha, talimat almışsınız galiba Sayın Bakan, geçen hafta first lady Emine Erdoğan'dan.” Bir bakanı böyle ifade ediyorsunuz.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Yanlış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonra “Siz bu devletin Aile Bakanısınız, Cumhurbaşkanı ailesinin hizmetkârı değilsiniz.” diyorsunuz.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – O da yanlış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onları söylerken ki üslubunuzu herhâlde en iyi siz hatırlarsınız. Sayın Bakan da “Böyle terbiyesizlik görmedik.” şeklinde bir ifade bulunuyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Terbiyesiz” dedi bana.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir ifade tutanakta yok, “Terbiyesizlik görmedik.” diyor. (Gürültüler)

Bir müsaade ederseniz söz vereceğim size.

Bakın, genç bir vekil arkadaşımızsınız, daha önünüzde uzun yıllar var ama bu kadar aceleci olmayın, bir bekleyin, söz vereceğim.

Siz, genç bir arkadaşımızsınız, fikirlerinizi böyle ifadeler kullanmadan da gayet güzel ifade edebilirsiniz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tavsiyeye ihtiyacımız yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – En ağır eleştirilerinizi böyle ifadeler kullanmadan da yapabilirsiniz. Birincisi bu, size söyleyeceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Çocuk değiliz, tavsiyeye ihtiyacımız yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakandan da ricam, bu ifadelerinizi kabul etmeyebilir Sayın Bakan, en sert şekilde kınayabilir ama bu “terbiyesiz” kelimesi bence doğru değil, onu kullanmamakta fayda var, onu düzeltmekte fayda var. Herhâlde, uygun olmayan bir kelime anlamında, kesinlikle katılmadığını ifade etmek için kullandığı bir ifade olmuş ama onu da düzeltmekte fayda var diye düşünüyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.-Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun bugünkü bütçe üzerinde yaptığı konuşmasında şahsına yönelik sözlerini geri alması durumunda ifadesini düzelterek ilişkin açıklaması

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım, Sayın Vekil eleştiri sınırlarını, siyaset yapma sınırlarını fevkalade aşmıştır, doğrudan doğruya şahsıma yönelik bir değerlendirmede bulunmuştur, son derece saygı sınırlarını zorlayan bir ifade. Kendisi sözlerini geri alırsa ben düzeltirim; aksi hâlde, asla düzeltmem.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Vekilim, Aysu Hanım, lütfen sözlerinize açıklık getirin, yeni bir tartışmaya mahal bırakmayın.

Burası Plan ve Bütçe Komisyonu, bu millet için bütçe yapıyoruz, böyle tartışmalarla zamanımızı harcamamız lazım; aile, kadın, sosyal politikalar konusunda fikirlerin tartışıldığı bir zemin olması lazım.

Buyurun lütfen.

7.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın kendisine yönelik ifadelerini geri almasını rica ettiğine ve konuşmasında hakaret içeren bir söz bulunmadığına ilişkin açıklaması

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bu tutanaklarda bizim Sayın Bakanla ve içeride konuşulan hiçbir şey yer almıyor. Ben konuşurken Sayın Bakan bana “terbiyesiz” demiş, bu sözünü geri almasını rica edeceğim; eleştiri sınırlarımı aştığını, saygısızlık yaptığımı düşünüyor olabilir, bana cevap verebilir ama bana “Terbiyesiz.” deme hakkı yoktur. Ben kendisinin sözünü geri almasını rica ediyorum ve tutanaklara bunun bu şekilde geçmesini rica ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz de sözlerinizi düzeltir misiniz lütfen, rica ediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben kendisine rica ettim, dedim ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir bakana böyle sözler söylemek doğru mu sizce?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben de bitireyim, müsaade edin.

Siz bana söz verdiniz, ben mikrofondan oradan konuştum, hiçbiri tutanağa geçmemiş. Öncelikle bunun düzelmesi lazım. Tutanakta hiçbir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mikrofondan konuşulmayınca... Mikrofondan konuşulan geçiyor Aysu Hanım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Mikrofondan konuştum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mikrofondan konuşulan geçiyor ama mikrofon dışında olanların bir kısmı geçmiyor olabilir, bir şey diyemem.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Cumhurbaşkanının hizmetkârı değilsiniz.” dedim. Hakaret içeren bir sözde bulunmadım, siyasi eleştiri yaptım, siyasi eleştirime karşılık “Terbiyesizsiniz.” diye karşılığında bir cevap almayı hak etmiyorum...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bir bakana diyorsunuz ki...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Müsaade edin bitireyim.

...ve dedim ki: “Ben seçilmiş bir milletvekiliyim, atanmış bir bakan değilim...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olabilir, seçilmiş olmak hakaret etme hakkı vermez kimseye, kusura bakmayın, öyle bir şey yok.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “...seçilmiş milletvekiline karşı ‘terbiyesiz’ lafının kullanılmasını kabul etmiyorum ve aynen iade ediyorum.” dedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aysu Hanım, seçilmiş milletvekili olmamız, hiç kimseye hakaret etme hakkı vermez bize, böyle bir şey yok.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tutanaklara geçmesi açısından tekrar ediyorum: “Terbiyesiz”liği kabul etmiyorum, Sayın Bakanın bu ifadesini geri almasını rica ettiğimi söylemiştim, tutanaklarda yer almadı, yer alması bakımından tekrar söylüyorum... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Süre doldu Başkanım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tutanaklarda yer alması için söylüyorum. Siyasi eleştiridir, cevap verme hakkınız bakidir, uzatmayalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aynı şeyleri söylüyorsanız ben de Sayın Bakana da söz vermeyeceğim, bu tartışmayı burada... Herkes kendi fikrini tutanaklara geçirdi.

Teşekkür ediyorum. (Gürültüler)

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

b) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi sırayla devam ediyorum.

Ali Fazıl Kasap Bey burada mı acaba?

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır. (AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Sayın Başkan, bir sükunet olsun mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkes fikrini tutanaklara geçirdi.

Teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – “Hizmetkârı değilsiniz.” diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kendisi bilir.

Takdir kendisininindir, ben bir şey diyemem.

Affedersiniz Ali Fazıl Bey, özür diliyorum.

Daha önce İYİ Partiye söz vermiştim, onu bu telaşe içinde atladım, oraya gidip sonra size döneceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Stenograflar, tutanak eksik arkadaşlar. Deminden beri konuşuyoruz hiçbirini yazmamışsınız ya!

Hakaret yok, siyasi eleştiri var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, İYİ Partiden Sayın İbrahim Halil Oral Bey, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hakaret yok.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, söz verdim, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Herkes konuştuğunun cevabını alacak.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne demek ya, ben burada elbet cevap vereceğim. Siz istediğinizi yapacaksınız, öyle bir şey yok!

KANİ BEKO (İzmir) – Bakan versin, Bakan.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben, burada, tabii ki cevap vereceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ara vermek zorunda kalmak istemiyorum, lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Başkan, bir vekil ile Bakan arasında bir diyalog geçti. Lütfen arkadaşlarınıza söyler misiniz, karışmasınlar, bizim karışmadığımız gibi.

O zaman ben de söz alır, konuşurum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Al.

Bana versin bak neler söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok kişi karıştı, artık noktalayalım. Herkes söyleyeceğini söyledi. Rica ediyorum, tamamlayalım.

İYİ Partiden... (AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

Emine Hanım, herkes fikrini tutanaklara geçirdi, herkesin takdirine bırakıyorum, kamuoyunun takdirine bırakıyorum.

Buyurun Hocam.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, kıymetli milletvekilleri ve Bakanlığımızın kıymetli bürokratları...

Sayın Bakanım, yeni görevinizde başarılar diliyorum. Allah millete hayırlı hizmetlere vesile etsin. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime, bugün vefatının 83'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmet ve minnetle anarak başlamak istiyorum. Mücadelesi, fedakârlığı, ileri görüşlülüğü ve fikirleriyle Türk milletinin yolunu aydınlatmaya ebediyen devam edecektir. Yüce Allah büyük gaziye rahmet eylesin, mekânı cennet olsun.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir sükûnet rica ediyorum. Bir konuşmacımız var, hatibimiz var, dinleyelim lütfen.

Buyurun.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Saygıdeğer milletvekilleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, bir türlü karar verilemeyen statüsüyle bu yıl da farklı bir isim ve durumla karşımıza geldi. Aslında, sürekli ad değiştiren, farklı bakanlıklarla birleşip ayrılan bu Bakanlığın hazin hikâyesi AK PARTİ iktidarının aile, sosyal politika ve dezavantajlı gruplar meselelerine bakışını da özetler şeklindedir. Bu kafa karışıklığının bir örneği de İstanbul Sözleşmesi meselesidir. Sayın Bakan Derya Hanım -bir "tweet" in de gördüğüm üzere- İstanbul Sözleşmesi'ne dayanarak çıkarılmış 6284 sayılı Kanun'u uygulamakla övünmektесiniz. Madem övünülecek bir işti de neden sözleşmeden yangından mal kaçırır gibi ayrıldınız? Anlaşılan, iktidarın sosyal politikalar alanında fikri beyin ölümü gerçekleşmiştir. Sosyal politikalarda bu kadar beylik laflar ortaya koyan AK PARTİ'nin özellikle engellilerle alakalı politikalara uygun ne gibi uygulamaları vardır? Genellikle Batı'dan ve zaman zaman da Çin, Japonya ve Güney Kore gibi doğu ülkelerinden model ve mevzuat alan iktidar, ne zaman -sizin tabirinizle- yerli ve millî engelli politikası ortaya koyacaktır?

Bugün, bırakın politikaları, ülkemizde kaç engelinin yaşadığını dahi maalesef bilememekteyiz. 2002'de TÜİK verilerine göre 8 milyon, 2011'de 4,8 milyon, 2020'de -eski Bakan Sayın Selçuk'a göre- 2,5 milyon engelli var. Komedi bu, insan aklıyla dalga geçmektir. Sadece engellilikten kazanılan haklara dair net tavır koymamak için bu yola başvurulmaktadır; AK PARTİ iktidarı aynı şeyi enflasyonda ve ekonomik verilerde de yapmaktadır.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri; engelli vatandaşlarımızla görüştüğümüzde bize her daim feveran etmektedirler. Sayın Bakan Yanık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız da sosyal politikacıdır; kendisiyle bu hususlarda bir araya gelip ortak akıl ortaya koymanız doğru olacaktır.

Protezlerin yıpranma süreleriyle alakalı şikâyetler artık ayyuka çıkmıştır. Protezlerin en iyi ihtimalle iki yıl süreyle yeniden ödeme kapsamına girmesi çok büyük bir yanıştır. Bir cihaz yıprandıysa değiştirilir, bir süre koymak doğru değildir. Engelli vatandaşlarımıza böyle mi değer verilir? Süre koymak bir yana, protez ödeme ücretleri de ayrı bir faciadır. SGK'nin on yıldır -tekrar ediyorum, on yıldır- bir kez artırdığı protez fiyatları, protez ihtiyacı olan vatandaşların farklı yardım ve bağış arayışlarına girmesine sebep olmaktadır. Mesela, kalçada dezartikülasyon protezi için SGK 3.874 Türk lirası ödeme yaparken piyasada fiyatı -şimdi hazırlıklı olun, biraz farklı bir rakam çıkacak karşımıza- 30-35 bin lira civarındadır. Hidrolik dizüstü protez için 12.100 lira SGK tarafından ödenirken piyasa fiyatı 55 ve 58 bin liradır. Ortopedik ayakkabı için SGK 110 lira öderken iş görür ortopedik bir ayakkabı 500 Türk lirasından başlamaktadır. Bu ciddi bir sorundur. Gerekirse SGK'ye ek olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ayrıca bir bütçe ayırmalı ve bu geri ödemelerde de destek vermelidir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkanım, benim konuşmalarım biraz gümbürtüye gitti herhâlde konuşmalardan, tartışmalardan. Biraz zaman istiyorum Sayın Hocam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, yok Hocam, birkaç cümleyle toparlarsınız siz.

Buyurun.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – EKPS’syle atamaların sonrasında ya da engelli kontenjanından alımlarda, geçmişte raporu olan vatandaşlarımızdan yeniden rapor istenmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Durmuş Bey, iki dakika süresinden veriyor, onu ilave edelim.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Çok teşekkür ederim Durmuş Bey’e.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Durmuş Bey bankacı olduğu için hassas.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkanım, sizin yanınızda vermedi demek ki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bana işaret etti oradan.

Evet, iki dakika ek süre veriyoruz.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Atanması yapıldıktan sonra ne hikmetse pek çok vatandaşımızın yeni raporlarında engel oranı düşmektedir. Ancak mahkemeye gidilmekte ve mahkeme kararıyla engellilik hakları geri alınmaktadır. Bu mağduriyetlerin de acilen önlenmesi şarttır. Bu hususlarda, misyonu, dezavantajlı kesimler öncelikli olmak üzere tüm toplumu hedefleyen katılımcı anlayışla, adil ve arz odaklı bütünlüğü sosyal politikalar üretmek, uygulamak ve izlemek olan Bakanlığınızın bu konuda öncü olması gerekiyor.

Teşekkür ediyor, Komisyona saygıyla sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Durmuş Bey’den de bir dakika almış olduk, iki değil, onu da düzeltelim.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Ben Durmuş Bey’e kıyamam. Sayın Başkanım, sizden bekliyordum bu bir dakikayı da.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, o da benden olsun, tamam.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben veririm.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – İbrahim Başkanımın verin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ali Fazıl Kasap Bey’e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan, sayın bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Bakanım, yaklaşık üç yıldır ben bütçe konuşmalarında genelde bunu gündeme getiriyorum. 2018, 2019 ve 2020 Sayıştay raporlarında yer alan, 442 bin kişiye ödenen... Daha önce, 2018, 2019’da 6,9 milyar TL’ydi; şimdi 11,6 milyar TL’ye ulaştı. Şimdi, burada şöyle söyleyeyim size: Sayıştay raporlarıyla ilgili CİMER’den bir yanıtı var Zehra Zümrüt Selçuk’un, diyor ki: “Bu yersiz ödemelerle ilgili amme alacakları tahsiline uygun olarak tahsilat yoluna gidiyoruz.” Tarih 2020, 2’nci ayın 12’si. Size bir soru önergesi verdim, o soru önergesinin içeriğinde verdiğim sorulara sizin cevabınız şu şekilde -bakın, tarihini de söyleyeyim, 15 Haziran 2021- zaten bir kısmı usulen, kamuflaj var da: “Yılda en az bir kez denetim yapılmakta yani tüm engellilere yılda en az bir kez denetim yapılıyor.” diyorsunuz ama aynı Sayıştay raporunda, bu seneki raporda yani 2020’ye ait olanda, yüzde 52’sinin tarandığını ifade ediyorsunuz. Hangisine inanacağız, bilmiyorum.

Ayrıca, şimdi, burada, engelli vatandaşlarımızı kapsam dışı bırakıyorum, gerçekten engelli olup da... Bakın, yüzde 90, oturamıyor, yürüyemiyor, konuşamıyor, bu insanlara şu anda tam bağımlı raporu verilmiyor, kısmi bağımlı ve bunlar şu anda maaş alamıyor Sayın Bakan.

Geleyim diğ er mevzuya, bakın, bu da sizin istatistiksel verileriniz: Engelli maaşı olarak verilen 478, 506, 775 lira yani 40 dolar, 50 dolar, 70 dolar. Hani siz köprüleri vesaire hepsini dolar, euro bazında yapıyorsunuz ya, bu maaşlar eridi Sayın Bakan, yıl sonu itibarıyla daha da eriyecek -bugün herhâlde 9,80'leri, 9,90'ları falan buldu- diğ er verdiğiniz de 170 dolar, 170 dolar maaş veriyorsunuz. Sizde Bakanlık var, ben Türk parasının yanındaım ama böyle bir öneride bulunun da dolara, euroya bağlayalım bu maaşları, erimesin. Biliyorsunuz, asgari ücret iki üç ayda yüzde 30 civarında eridi.

Şimdi, bu bulgulara istinaden hangi Bakana güveneceğ iz, Zehra Zümrüt Selçuk'a mı, Derya Yanık'a mı veya bir önceki Bakana mı? 3'ünde de veriler şu: 442 bin. Bununla ilgili biz Meclis araştırması önergesi verdik. Meclis araştırması önergesinde gerçekten kendinize güveniyorduysanız AK PARTİ Grubu olarak buna "Araştırılsın." diyecektiniz ama şunu söyleyeyim: Artık mızrak çuvala sığmıyor Sayın Bakan. Usulsüzlükse usulsüzlük ve burada kesinlikle de var. "Hayır." diyemiyorsunuz, 3 tane çelişkili cevabınız var. Bakanlıklar birbirinin devamıdır, kesinti yok, Türkiye'de devlet de devamlı. Siz bu kadar yolsuzluğ un üzerine...

Kısaca bir şey soracağ ım, demin Genel Müdü rünüze de sormuştum: İ şitme engelli bir şahıs sizinle direkt olarak iletişim kurabiliyor mu Sayın Bakanım, sizi arayabiliyor mu? O sisteminiz yok, bir.

İ ki, Tip 1 SMA hastaları için Bakanlık onay vermiyor, EMA'nın onayı var, FDA'nın onayı var ve insanımız resmen bağış dileniyor. Siz, Bakanlık olarak -bu sosyal yardımı "dilenme" diye tabir ediyorum ama- bağış toplamının yerine direkt yardım etmeyi düşünmüyor musunuz Sayın Bakanım?

Burada şu var Sayın Bakan: Mızrak çuvala sığmazken, yolsuzluk üstüne yolsuzluk, usulsüzlük üstüne usulsüzlük, hukuksuzluk var iken, bu kara delikler varken acaba siz istifa etmeyi düşünüyor musunuz? Yaklaşık altı aydır siz görevdesiniz ve yüzde 52'sini dahi takip edemediniz yani yıl 2021, bilgisayar sistemleri var, internet sistemi var. Yan yana 2 Bakanlık birbiriyle iletişim kuramıyor ve verilerini alamıyor, böyle bir dünya var mı? "Uzaya çıkacağız, uzay üssü kuracağız." diyorsunuz ama 442 bin kişinin, yersiz yere maaş alan, usulsüz maaş alan kişilerin hesabını veremiyorsunuz. Bunlar kim ve tahsil etmeyi düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Şimdi şöyle: Sayın Bakan, siz hukukçusunuz, burada 685 milyon TL'yi, yersiz ödemeyi defaaten şahıslardan istediğ inizi söylüyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Süreniz dolmuştur.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Sonra da terkin ediyorsunuz, vazgeçiyorsunuz Sayın Bakanım, kanunsuzluk yapıyorsunuz. Bu bürokratlar hakkında, sorumlular hakkında da soruşturma başlattınız mı Sayın Bakanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Fikirlerinizi söylediniz.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – İ stifa etmeyi düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Yücel Bulut, Milliyetçi Hareket Partisinden.

Buyurun lütfen.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – 650 milyon... Şaka mı bu ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değ erli arkadaşlar, söz verdim, lütfen. Ben de sesimi yükseltmek zorunda kalıyorum, üzülüyorum, hakikaten üzülüyorum.

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım ama müdahale ediyorlar, cevap vermek zorunda kalıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

Yücel Bey, buyurun lütfen.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcıları, değerli milletvekillerim; sizi ve bugün toplantımızda hazır bulunan bütün bürokratlarımızı, basın mensuplarını saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakana ve değerli çalışma arkadaşlarına önümüzdeki süreçte başarılar diliyorum ve başarılı olacaklarına ilişkin inancımı da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Tabii, bu kadar teknik tartışmanın arasında ıskalandığını düşündüğüm birkaç hususu Sayın Bakanım ve Sayın Bakan Yardımcılarının dikkatine arz etmek istiyorum, o da şudur: Türkiye'nin sosyolojik yapısı, sosyal yapısı, ahlaki yapısı ve hepsinden önemlisi toplumun çekirdek kavramı olan aile müessesesinin üç temel sacayaklı ciddi bir saldırıyla karşı karşıya olduğuna inanıyorum ve bu görüşümü de birçok milletvekili arkadaşımızın, toplumun değişik kesimlerinin paylaştığını görüyorum. Nedir bu üç sacayaklı saldırı? Bunlardan bir tanesi kontrolsüz bir şekilde Anadolu'nun en kuytu köşelerine kadar yayılmış bulunan uyuşturucu alışkanlığı, uyuşturucu kullanımının günden güne artışı. Bir diğeri, denetimsiz sosyal medya mecraları. Bir diğeri ise maalesef toplumdaki şiddeti, bayağılığı, ahlaksızlığı günden güne kanıksatan, normalleştiren, denetimsiz bir mecra hâline gelmiş, kaba tabiriyle sabah kuşağında yayınlanan kadın programları. Şimdi, denetimsiz medya ağı, denetimsiz sosyal medya ağı ve bunların birbirini bir kısır döngü şeklinde tetiklediği uyuşturucu kullanımındaki korkunç yükseliş, Türkiye'de büyük bir sosyal çözülmenin, büyük bir sosyal çürümenin ve büyük bir ahlaki çöküntünün maalesef tırmanışa geçmesine sebebiyet veriyor. 2020 yılında sanıyorum ki Emniyet Genel Müdürlüğü yani İçişleri Bakanlığı polis teşkilatımız, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı gibi tüm kurum ve kuruluşların ortak çalışmasıyla 160 bin civarı operasyon yapıldı ve 160 bin operasyonda 231 bin kişi gözaltına alındı. Bu, şunu ortaya koyuyor: Devletin güvenlik güçleri bütün özverisiyle uyuşturucu trafiğini menetmek, engellemek için olağanüstü bir gayret gösteriyor. Ancak, bu gayrete rağmen, hâlâ Anadolu'nun en bakir noktalarında yani yüzlerce yıldır Türk kültür ve ahlakını bir fazilet abidesi gibi 21'inci yüzyıla taşıyan en korunaklı şehirlerimizde dahi, bu kadar güvenlik tedbirine rağmen uyuşturucu kullanımı zirve yapmış durumda. Öyleyse buradan bir netice çıkarmak durumundayız: Günden güne yayılan uyuşturucu bağımlılığı kolluk kuvvetlerinin, yargı organlarının bütün çalışma ve çabasına rağmen önlenemiyorsa burada devletin diğer kurumlarına da üstelik bütün kurumlarına da önemli görevler düşüyor demektir. "İdarenin bütünlüğü" ilkesi yalnızca teknik ve hukuki bir kavram değil, "idarenin bütünlüğü" ilkesi aynı zamanda Anayasa'yla kendine tevdi edilmiş görevleri devletin bütün kurumlarının bir senkronizasyon içinde, bir ve birlikte hareket etmek suretiyle çözüme kavuşturması konusundaki gayretinin adıdır. Dolayısıyla, Türkiye'de "aile" kavramını devredeğimiz genç kuşakların bu derece sinsi bir saldırıyla karşı karşıya olduğu bir süreçte Aile Bakanlığından, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımızdan beklentimiz şudur: Radyo ve Televizyon Üst Kuruluyla, Millî Eğitim Bakanlığıyla, İçişleri Bakanlığıyla, üniversitelerle senkronize ve ortak bir çalışma yapmak suretiyle, toplumu, özellikle genç kuşağı günden güne kemiren kimyasal madde alışkanlıklarıyla ilgili topyekûn bir seferberlik hâline hep birlikte geçmek zorundayız. Devlet bütün organlarıyla, bütün kurum ve kuruluşlarıyla mutlaka ama mutlaka gençleri bu kimyasal madde alışkanlıklarından, uyuşturucu batağından çıkartacak. Gelecekte aile müessesesini üzerine inşa

edeceğimiz, devredeceğimiz, toplumun çekirdeği olan aile kurumunu inşa etmeleri için kendilerinin yuva kurmasına vesile olacağımız gençlerin, sağlam karakterli, kötü alışkanlıklardan uzak bir şekilde yetişmesini sağlamak konusunda gayret göstermeliyiz.

Bir diğer husus, geçen sene de Parlamentoda gündeme getirdik, nispeten çözüme kavuşturulmak üzere bir yasa da çıkarıldı ancak denetimsiz sosyal medya mecraları bugün “aile” kavramının önündeki en büyük engellerden bir tanesi. Denetimsiz sosyal medya mecraları âdeta suç işleme hürriyeti vadeden ayrı ve korunaklı birer alan hâline geldi. Şimdi, ne zaman sosyal medya düzenlemesiyle ilgili bir fikir beyan etsek karşımızda maalesef “fikir hürriyeti” gibi bir kavramla direniş görüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Tamam.

Lütfen, elinizi vicdanımıza koyun; buradaki herkes ebeveyn, Komisyon Başkanımızın, sizlerin, hepimizin ailesinde çocuğu var, çocuğu var. Bir uygulamanın Türkiye’de millî güvenlik meselesi olduğunu Parlamentoda ifade ettik, devlet erkânıyla paylaştık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Son cümlemî söylüyorum.

“TikTok” denilen zehirli bir platform her türlü ahlaksızlığı siz evinizin salonunda otururken yan odada oturan çocuğunuzun odasına kadar sokuyor, her türlü zehri Anadolu ailelerinin içine kadar akıtıyor. Dolayısıyla, bu sosyal sorumluluğun bir gereği olarak, Değerli Başkanım, acil ve ivedi bir şekilde, Aile Bakanlığının liderliğinde ve önderliğinde; Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığının da harekete geçmesiyle uyuşturucu ve denetimsiz sosyal medya mecralarıyla ilgili bir çözüm üretilmesini dikkatlerinize arz ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ali Şeker, buyurun lütfen.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; öncelikle sözlerime başlamadan önce, cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ü saygı, rahmet ve özlemlerle anıyorum. Bugünleri düşünerek Türkiye’nin aydınlanması için nasıl büyük bir mücadele verdiğini her geçen gün daha iyi anlıyoruz.

Engellilerle ilgili daha önceden bir açıklama yapılmıştı -2002’de TÜİK- ve Türkiye nüfusunun yüzde 12,29’unun engellilerden oluştuğunu ifade etmişlerdi. Uzun zamandır bu veriler yayınlanmıyor; bu veriler toplanıyorsa niye kamuoyuna açıklanmıyor, bunu bilmek gerekiyor. Engelli maaşları biliyorsunuz artık ailelerin üzerine yıkıldı yani eğer bir evde belli bir gelir varsa, bölündüğünde de üçte 1’e denk düşüyorsa bir engelliye düşen pay, o kişi o ailenin üstüne bırakılıyor. Hâlbuki devlet vergi alıyor, aldığı bu vergileri de yoksul için, ihtiyacı olanlar için dağıtmak üzere alıyor. Onları ailenin sırtına bırakmak bir sosyal devlet anlayışına nasıl sığabilir? Bunun mutlaka düzeltilmesi gerekiyor. Engelliler birer bireydir. Eğer birey olarak geliri yoksa o kişi, o ailenin sırtına bırakılmamalıdır; Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne de uygun bir şekilde mutlaka o engelliye doğrudan destek olmak gerekiyor. Engelli istihdamıyla ilgili, kamuda 193.368 kişi istihdam edilmeliyken, 58.520 noktasında kalmış durumda; bunun da özellikle devletten başlayarak mutlaka yerine getirilmesi gerekiyor.

İstanbul Sözleşmesi bir gecede çıkarılan bir sözleşme oldu ve bu konuda Bakanlığınız bir şey söylemedi. Hâlbuki bu ilk sunulduğunda ne kadar önemli olduğuydu ve bu konuda neler yapılacağıyla ilgili çok detaylı açıklamalar yapılmış ve bütün partilerin oy birliğiyle Meclisten geçmişti; maalesef bir kişinin kararıyla da kadınlarımız böyle bir korumadan mahrum kaldı.

Geçen sene 300 kadın hayatını kaybetti kadın cinayetlerinde, 171 kadının da şüpheli ölümü söz konusu. Az önce Adalet ve Kalkınma Partisinden bir milletvekili arkadaş “Çok iyi durumdayız. Batı bizi kısıyor, Avrupa bizi kısıyor.” minvalinde bir konuşma yaptı. OECD ülkeleri arasında en ön sırada olan maalesef Türkiye. Bu gerçeği görmek lazım ki bu gerçeği düzeltebilirim ama bu gerçekler yok sayılırsa bunların düzeltilme ihtimali yok.

Otizmlı çocuklar var; bunlar da ailelerin sadece sekiz saatlik bireysel ücretsiz eğitimiyle ve dört saatlik de grup eğitimiyle yetinmek durumunda kalıyorlar. Bu, son derece yetersiz, bunun mutlaka artırılması gerekiyor. Bu çocuklar özellikle raporla ilgili ciddi sıkıntılar yaşıyorlar. Engellilerin raporlarıyla ilgili, randevu alma ve randevuları sonucunda ciddi... İşte, ailede bir ev var, aile kötü bir evde kalıyor; ondan sonra, evi var diye bunun engelli ücreti kesiliyor. Bana bir engelli “Bana babadan kalma 2 oda 1 salon bir ev var; ora da benim üzerime gözükiyor diye benim ücretimi kestiler. Ben o duvarları mı yiyeceğim? Ben nasıl geçineceğim?” şeklinde serzenişte bulundu.

Kreş hizmetleri konusunda; kadınlarımızın sosyal hayata katılabilmesi için, iş hayatına katılabilmesi için mutlaka kreşlerin sayısının artırılması gerekiyor. Bir kadın eğer çocuğunu kreşe verebilirse kendisi de üretime katılıp bir şeyler yapabilecek ama kreş olmadığı için... Aslında o kreşlerde de yine kadınlar çalışacak, böylelikle daha çok kadını blok olmayacak yani sosyal hayatta ve iş hayatında Türkiye’ye de katkı sağlama imkânını bulacak.

Yoksulluk konusunda; yoksulluğun sebebi ne?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yoksulluğun sebebi yardıma muhtaç olan kitleler ve bu vatandaşlara bir vatandaşlık temel geliri verilmesi gerekiyor. Gini endeksi hedeflerinin çok çok altında; artırılacak dendi, gittikçe azaldı ve maalesef hedeflerinizin tam tersine bir gelişme yaşıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Şeker, sürenizi aştınız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bir saniye, bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle alalım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Victor Hugo’nun dediği gibi: “Siz yardım edilmiş yoksullar istiyorsunuz, biz ise ortadan kaldırılmış yoksulluk.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Kani Beko.

Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, basınımızın ve Bakanlığın saygın temsilcileri; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Bugün 10 Kasım. Sözlerime başlamadan önce bize bağımsız, demokratik, laik, sosyal hukuk devletini armağan eden Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü sevgi, saygı ve özlemle anıyorum.

Sayın Bakan, engelli kuruluşları ve işsiz engelliler adına bizlere ulaşan temsilciler, fiziksel algının ötesinde bir erişilebilir anlayışı için kamuya 10 bin atama ve kamuda engelli kotasının yüzde 6’ya çıkarılmasını talep etmektedirler. Bu dönemde sınava giren sayısı artarken atama sayısı ne yazık ki azalmıştır. Kamuda 7.797 engelli memur açığı bulunmaktayken, sınava giren yaklaşık 200 bin engelli aday vardır. Bu adaylardan eğitim durumları göz önüne alınarak adaletli bir kadro dağılımının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, kamuya tek seferde en az 10 bin atama yapılmasını ve kamuda yüzde 6 kota sağlanmasını talep etmektedirler.

Türkiye’de ciddi bir çocuk ve çocuk hakları sorunu bulunmaktadır. Ülkemizde hâlâ önemli oranlarda çocuk evlilikleri, çocuk işçiliği, mültecilik, çocuk yoksulluğu, ihmal, istismar ve taciz gibi çok sayıda sorun yaşanmaktadır. Üstelik AKP iktidarı döneminde bu sorunlar daha da derinleşmiş ve bu şekilde devam etmektedir. Bu duruma bir de Covid-19 pandemisinin çocuklar üzerindeki etkisini eklediğimizde, toplumun diğer kesimlerine oranla daha acımasız bir tabloyla karşı karşıya kalmaktayız. Üstelik, Türkiye’de çalışma hayatı içerisindeki çocuklar çalışırken iş cinayetlerine kurban gitmeye devam etmektedirler. Ne yazık ki verilere göre 2013’te 59 çocuk, 2014’te 54 çocuk, 2015’te 63 çocuk, 2016’da 56 çocuk, 2017’de 60 çocuk, 2018’de 67 çocuk, 2019’da 67 çocuk, 2020’de 68 çocuk ve 2021’in ilk beş ayında 19 çocuk yani 2013 ve 2021 yılları arasında en az 513 çocuk çalışırken hayatını kaybetmiştir; bu durumu kabul etmek mümkün değildir. Okulda olması gereken çocuklar maalesef tehlikeli ve riskli iş yerlerinde çalışmaya devam etmektedirler. Yapılması gereken bellidir. Her şeyden önce ve ilk etapta çocuk işçiliği derhâl yasaklanmalıdır. Çocuk işçiliğiyle mücadele sağlam bir yasal zemine oturtulmalıdır. Bana göre, ağır yaptırımlarla, sağlıklı bir yasa çıkarılmalıdır. Onurlu insanların yaşadığı saygın bir ülke olarak Türkiye, imzaladığı uluslararası sözleşmelere uymalıdır. Yurttaşın olsun olmasın, çocuk işçiliğini önlemek için tedbirler alınmalı, destek programları yürürlüğe konmalıdır. Çocuklarını ekonomik gerekçelerle zorla çalıştıran ailelere dönük çok geniş kapsamlı politikalar yürürlüğe konmalıdır. Çocuk işçiliği yasaklansın, 4857 sayılı Yasa uygulansın; çocukların iş yerlerinde ölmesine neden olanların da kalbi kurusun.

Bir başka deyişle, pandemi sürecinde çocukların üstün yararı gözetilmemiş, âdeta çocuklar yok sayılmıştır. Bu süreçte birçok çocuk eğitim hakkından mahrum kalmış, uzaktan eğitime dahi katılamamıştır.

Çocuğun eğitim hakkı, ilk olarak 1948 yılında İnsan Haklar Evrensel Bildirgesi’nde “Herkes eğitim hakkına sahiptir.” ifadesiyle yer almıştır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi eğitim hakkıyla ilgili en kapsamlı düzenleme olmasına rağmen iktidar bu konuyu yeteri kadar uygulayamamıştır.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz hafta bütçesini görüştüğümüz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2022 yılı teklifinde “Türkiye’de çocuk işçiliği” başlığı yer almıştır. Teklifte yer alan bilgiye göre 2020 yılında tespit edilen çocuk işçi sayısı 12.457 olurken, bu sayının 2021 yılının sonunda 27 bin olması öngörülmektedir. Ancak, Haziran 2021 tarihinde yayınlanan “Çocuk İşçilik Yasaklansın!” başlıklı İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi Raporu’na göre, Türkiye’de en az 2 milyon çocuk işçi var, üstelik bu sayı yaz aylarında daha da artmakta ve 5 milyona yaklaşmaktadır. Ancak, hemen belirtmeliyim ki çocukların çalıştırılması yani çocuk işçiliği yasaktır, çocuk işçiliği yasaktır, çocuk işçiliğini...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz geçmiş, ben farkına varmamışım, kusura bakmayın.

Lütfen, son cümlelerinizi alalım.

KANİ BEKO (İzmir) – Çocuk işçiliği konusunda açık ve net söylüyorum: 4857 sayılı Yasa’ya göre 15 yaşın altındaki çocukların çalıştırılması tehlikeli ve riskli olmasıyla beraber, Birleşmiş Milletlerin ve...

4857 sayılı Yasa’nın uygulanmasını buradan bir kez daha talep etmekteyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Beko.

Sayın Ünal Demirtaş, buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bütün hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Bugün Ulusal Kurtuluş Savaşı'mızın Başkomutanı, "kimsesizlerin kimsesi" olarak tanımladığı bağımsız, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, kadınlara seçme ve seçilme hakkını veren Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ebediyete intikal edişinin 83'üncü yılında büyük bir saygı, özlem, minnet ve rahmetle anıyorum; ruhu şad olsun diyorum.

Sayın Bakan, Bakanlık görevinize yeni seçildiniz, görevinizde başarılar diliyorum. Ayrıca, Bakanlığınızın 2022 yılı bütçesinin de hayırlı olmasını diliyorum.

Bakanlığınızın bütçesi üzerindeki değerlendirmemi de toplumun en yoksul kesimlerini doğrudan ilgilendiren aile destekleri sigortası üzerine yapacağım.

Sayın Bakan, on dokuz yıllık AK PARTİ iktidarlarının kötü yönetimi sonucunda millî gelirin giderek düştüğü, en zengin ile en yoksul arasındaki gelir farkı makasının giderek açıldığı, zenginin daha zengin, yoksulun daha yoksul olduğu, kronikleşmiş işsizliğin ve kayıt dışı çalışmanın artmasına bağlı olarak da yoksul sayısının da giderek arttığı ve yoksulluğun da giderek derinleştiği bir dönemi yaşıyoruz. AK PARTİ'nin uyguladığı yanlış politikalar sonucu maalesef, gelir dağılımındaki bozulma ve yoksulluk giderek daha kalıcı hâle gelmektedir.

Sayın Bakan, konuşmanızda iktidarınız döneminde sosyal yardım harcamalarını 4 kat artırdığınızı ifade ettiniz. Evet, biz de bu sosyal yardımların artmasından dolayı memnuniyet duymaktayız, bundan şikâyet etmiyoruz. Oysa, aslolan ise yoksulluğun bitirilmesidir veya minimize edilmesidir ancak siz, yoksullukla mücadelede iktidar olarak başarılı olmadınız. Sosyal yardımlar da görece artmış olsa da ödemeler, yapılan ödemeler Avrupa ülkelerinin çok çok gerisinde kalmaktadır; rakamlar bunu göstermektedir. Sayın Bakan, bizim iktidarımızda, biz sizin yapamadığınız aile destekleri sigortası kanununu çıkarıp sosyal yardımları artıracamız.

Sayın Bakan, bakın, yoksul sayılarını makyajlı da olsa TÜİK 2006'dan itibaren hesaplamış. Bakın, burada rakamlar çok açık: 2006 yılında 17.165 yoksul varken 2021 yılına geldiğimizde bakın, 17 milyon 921 bin yoksula çıkmış sayı. Bu nedir biliyor musunuz Sayın Bakan? Bu, cumhuriyet tarihinin rekorudur; yoksullukta cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdınız Sayın Bakan. Dolayısıyla, bu rakamlara dikkatlice bakmak gerekiyor. On sekiz yılda 18 milyon yoksul ortaya çıktı Sayın Bakan. Neyi çözdünüz on sekiz yılda? Koskoca bir hiç!

Sayın Bakan, yine, konuşmanızda "Biz sosyal yardımların millî gelire oranını 4 kat artırdık." diyorsunuz; bundan yine memnun olduk. Yeterli mi? Ama yetersiz. Avrupa ülkeleriyle bir kıyaslama yapacağız: Avrupa ülkelerinde 2017 EUROSTAT verilerine baktığımızda sosyal koruma gelirlerinin millî gelire oranlarına baktığımızda bakın, en yüksek oran Fransa'da, yüzde 34; Danimarka'da yüzde 32. Bazı AK PARTİ'li arkadaşlar şunu söylüyorlar: "Almanya bizi kısıkanıyor." falan deniliyor ya, böyle bir palavraları var ya AK PARTİ'li arkadaşların; bakın, yardımları yüzde 29 ama Türkiye'ye geldiğimizde -bakın, Makedonya yüzde 14, Romanya yüzde 14- Türkiye 35 ülkenin içerisinde yüzde 12'yle sonuncu değerli arkadaşlar. Yani rakamlar sizin verilerinizi doğrulamıyor.

Değerli arkadaşlar, tabii, Nisan 2020 tarihinde yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'de yüzde 26'lık bir kesim temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak derecede yoksul. Dünya Bankası, kişi başı günlük tüketimi 5,5 dolar seviyesinin altında olan kişileri "mutlak yoksul" olarak kabul etmektedir. Bu kişiler yoksulun da yoksulu olan kişilerdir. Dünya Bankasının Türkiye Ekonomik İzleme Raporu'nda mutlak yoksul sayısının 2020 yılında 10 milyon 171 bine yükseldiği belirtilmektedir. Buna göre, ülkemizde 2020 yılında 10 milyon kişi günlük harcayabilecek 38 lirayı dahi bulamamaktadır. Öte yandan, bu 10 milyon vatandaşımız sosyal güvenlik şemsiyesinin de kapsamı dışındadır, sadece genel sağlık sigortasından yararlanabilmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani Sayın Bakan, rakamlar sizi doğrulamıyor çünkü ülkenin kaynaklarını yoksullara aktaracağınıza, 5’li çeteye, yandaşlara ve zenginlere aktarıyorsunuz.

Sayın Bakan, insanca yaşam her yurttaşımızın en temel haklarından biridir. Yoksulluğu ortadan kaldırmak devletimizin en temel görev ve sorumluluklarından biridir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Süreniz dolmuştur.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Efendim, bir iki cümleyle tamamlayacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bizim bunun için bir önerimiz var: 102 no.lu ILO Sözleşmesi’ni elli yıl önce imzalamışız, 9 sözleşmeden 8’i yürürlüğe girmiş. Yürürlüğe girmeyen bir tek sözleşme var, o da aile destekleri sigortası.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bunun bir an evvel yürürlüğe girmesini talep ediyoruz. Eğer siz yapmayacaksanız bizim iktidarımızda aile destekleri sigortası yürürlüğe girecek Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Hasan Baltacı, buyurun lütfen.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 2022 bütçesi hayırlı olsun.

Bu kapsamda, önemli bir konuya değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, Türkiye son on yılda ekonomik, sosyal, kültürel bir çöküş yaşıyor. Özellikle genç işsizlik oranı artmış durumda ve özellikle gençlerimiz Türkiye’de geleceğine güvenle bakamaz durumda.

Bir taraftan bu, bir taraftan da basına ve kamuoyuna yansıyan bilgilere baktığımızda, Türkiye’de uyuşturucu kullanım oranı gittikçe artıyor. Son on yılda Türkiye’de uyuşturucu kullanım oranı yüzde 189 artmış durumda ve yine, basına yansıyan bilgilere ve iddialara baktığımızda Türkiye, uyuşturucu satışının, trafiğinin önemli kilit noktalarından birinde yer alıyor.

Bu kapsamda, Bakanlığınızı da ilgilendiren bir konudan bahsetmek istiyorum: Kastamonu Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünde bir gazi yakını olduğu gerekçesiyle elektrik teknisyeni olarak göreve başlamış 22-23 yaşlarındaki bir gençten bahsetmek istiyorum. Bu genç bir gazi yakını olduğu gerekçesiyle işe başlamış, elektrik teknisyeni olarak görev yapacakken Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünün şoförlüğünü yapıyordu. Bütün gazilerimiz başımızın tacı, dışarıda milyonlarca insan işsizken bu arkadaşımız iş bulmuş. Yalnız, Mart ayının 24’ünde Emniyet Müdürlüğünün yapmış olduğu bir operasyonda kendi özel arabasında tam 594 tane uyuşturucu ilaçla yakalanmış ve Valilik tarafından muhakkik atanarak bir soruşturma başlatılmış. Yalnız, görevden alınmamış, bizim 27 Ekimde Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapmış olduğumuz açıklamadan sonra da görevinden alınmış. Bu zaman zarfı içerisinde Kastamonu merkezdeki görevinden İnebolu’daki huzurevine geçici görevle gönderilmiş.

Sayın Bakan, şimdi sorum şu: Eğer bu çocuk suçluysa neden ben açıklama yapana kadar görevinden alınmadı ve tutuklanmadı? Eğer bu çocuk suçsuzsa ben açıklama yaptıktan sonra neden görevinden alındı ve tutuklandı?

Şimdi, bizim derdimiz, 22-23 yaşlarındaki bir genci mahkûm etmek, onunla uğraşmak değil ama bildiğiniz gibi, uyuşturucu satışı tek başına yapılan bir iş değil, organize yapılan, bir şebeke tarafından yapılan bir iş. Bu çocuğu yedi ay yedi gün boyunca görevinde tutan, koruyan, kollayanlar hakkında soruşturma açıldı mı? Bu çocuğu kimler koruyor, kimler kolluyor? Bununla ilgili, Bakanlığımızın bir çalışması var mı?

Hatırlarsanız, Kastamonu -tüm Türkiye kamuoyu bilecektir- yine son bir yıl içerisinde “pudra şekeri” gibi bir konuyla gündeme gelmişti. Kastamonu’nun cumhuriyet tarihindeki yerine baktığımızda, böylesi uyuşturucu ve pudra şekeriyle gündeme gelmiş olması Kastamonuluları fevkalade üzüyor ama şu da bir gerçek ki gençlerimizin yine gençlerimizin eliyle zehirlenmesine de asla müsaade etmeyeceğimizi buradan bir kez daha bildirmek istiyorum.

Yine bir konuyu daha söylemek istiyorum: Bu şahıs ben konuşma yaptıktan ve görevinden alındıktan sonra sizin milletvekilinizin yaptığı bir konuşmanın -sosyal medyada- altına şöyle bir yorum yapmış, arabasında 594 tane uyuşturucu hap bulunan çocuk benimle ilgili demiş ki: “Yalan konuşuyorlar, onları Rabb’ime havale ediyorum.” Bu dil bana tanıdık geliyor; bu dil iktidarın dilidir, bu dil sizin dilinizdir. Bizim yapmış olduğumuz, yolsuzluklarla ilgili, kadın cinayetleriyle ilgili, uyuşturucu satışıyla ilgili yapmış olduğunuz tüm açıklamalara iktidarınız aynen böyle cevap veriyor: “Vatan bölünmez, ezan dinmez.” Bu gençleri bilerek ve isteyerek bu yola sizler sürüklüyorsunuz. Şimdi, yapılması gereken, bu uyuşturucuyu kullanan gence de el uzatmak kaydıyla, bu şebekeyi ortaya çıkartmak ve dediğim gibi, gençlerimizin, gençlerimiz eliyle zehirlenmesinin önüne geçmektir. Bu sorumluluk başta Bakanlığınız olmak üzere iktidarınıza aittir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, şimdi de CHP Grubundan Burhanettin Bulut’a söz veriyorum.

Buyurun Burhanettin Bey.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlığınızın en önemli alanlarından birisi de engelliler. Ancak ülkemizde engelliler sürekli bir engele takılır hâlde yani engellerle boğuşan bir engelli topluluğumuz var. Anayasa maddesine göre, yasalara göre, kanunen ayrıştıracı tutum alma şansımız yok ancak buna rağmen engellilere bir ayrımcılık yapılıyor.

Başta, burada, rakamlarla ilgili bir sorun var. Örneğin, Ekim 2004’te ülkedeki engelli sayısı 8 milyon 431 bin diye açıklanmış ancak 2006’ya geldiğinde Özürlü Raporları Yönetmeliği değişmiş, bir anda 6 milyon 758 bin kişi azalmış ve 2008’de Başbakanlık raporunda 1 milyon 673 bin engelli sayısı açıklanmış. Bir defa, bunun netleştirilmesi lazım. Her seferinde yeni raporlarla, yeni yönetmeliklerle bir gün engelli, ertesi gün engelli değil ya da maaşlar ya da ona verilen imkânların değişme durumu bu insanlara yapılan en büyük zulümdür. Bir de sayıyı da kabul etmek lazım. Bu ülkede öyle ya da böyle 8,5 milyona yakın bir engelli var ve bu, etkileşen oranla, aileleriyle birlikte, 30 milyonu buluyor. Bu anlamda engellilerin bir erişim sorunu var, eğitim sorunu var, istihdam sorunu var, eşit ilkeyle yaşamak gibi bir sorunları var.

Burada bir başka mantalite de şu: Engellilere yapılan destekler bir lütufmuş gibi algılatılıyor, dönemin Sağlık Bakanı -buna en güzel örnek budur- “Görmediğiniz hâlde size iş veriyoruz.” diyor; bir bakan, bunu Sağlık Bakanı ifade ediyor. Bir kere, meseleye bir lütuf olarak bakmamak lazım “Anayasa, kanunlar emrediyor.” noktasından bakmamız lazım.

Bugün, istihdam açısından bakıldığında nüfusun yüzde 50'si çalışıyor ancak engellilerde bu oran yüzde 22'yi bulmuş durumda yani yüzde 78 engelli çalışmıyor. Özellikle, kadın istihdamında bu çok daha fena, dörtte 1'e kadar düşmüş durumda. Ancak İş Kanunu'nda şöyle bir durum var: Kamu sektöründe yüzde 4, özelde yüzde 3 oranında çalıştırma zorunluluğu var ama bakıyorsunuz devletin kendisi buna uymuyor, 10 bine yakın engelli eksikiği var ve bunu almıyor.

Birinci sorum şudur size: Bir Bakan olarak, özellikle engellilerin tek sığınacağı Bakanlık olarak, sizin Hükûmetten, iktidardan, bütçeden daha doğrusu, 10 bine yakın engelli kamu personeli kadrosu talebiniz var mı? Bu, en azından onları korumak açısından çok kıymetli diye görüyorum. Maaşlar konusu da keza aynı şekilde. Örneğin, yüzde 40 ila 69 engelli olanların aylığı 660 lira, hiç vermeseniz daha iyi, asgari ücretin dörtte 1'i. Yüzde 70'in üzerinde olanlarda 991 lira, bu da asgari ücretin üçte 1'i. Evde bakıma muhtaçlar 1.800 liraya kadar bir destek alıyorlar, o da asgari ücretin yarısı. Bunu da insani bir boyuta getirmek lazım, özellikle bu ekonomik kriz döneminde.

Bir de son dönemde çok sıkça dile getiriyoruz, biraz önce Kütahya Milletvekilimiz Ali Fazıl da dile getirdi, son üç yıldır Sayıştayda sağlık kurulu raporu olmayanlara, Engelli Kayıt Sistemi üzerinden hiçbir raporu olmadığı hâlde maaş bağlandığı ifade ediliyor. Bu çok kıymetli bir şey çünkü 442 bin kişi engelli olmadığı hâlde sahte raporla maaş almış. Ödenen tutar 11 milyar ancak 2020 yılında evde bakım için ödenen pay, 535 bin kişiye 9 milyar 474 bin. Yani yasal mevzuata uygun hâlde verilen tutardan daha fazlası raporlu olmayana sahte raporla maaş verilmiş. Şimdi, siz, yardımda bulunmanız gereken kesime, sahte raporlarla alanlardan daha az yardımda bulunmuşsunuz. Bu şunu gösteriyor: Demek ki usulüne uygun olmadığı zaman yardım daha çok olacak. Bu, toplumda bir tartışmaya, kafalarda soru işaretine sebep oluyor. En önce şunu yapmak lazım: Engellileri, daha doğrusu ihtiyacı olan kesimleri siyasetin dışında tutmak gerekiyor, bunu bir seçim malzemesi olarak kullanmamak gerekiyor ancak bu yolsuzluğun üzerine gidilmemesi, toplumu yoksullaştırmak üzerinden bir seçim kaygısı olduğunu gösteriyor. Yardıma muhtaç bir toplum yaratmak hiç kimseye yakışmaz, özellikle sizin Bakanlığınızla diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi üyelerimize söz vereceğim. Daha sonra soru-cevap kısmında söz veremediklerime öncelikli olmak üzere söz vereceğim.

Sayın Necdet İpekyüz, Komisyon üyemiz, buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli vekiller, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, bütçe yapım süreçlerinde keşke demokratik kitle örgütlerinin, sivil toplum örgütlerinin de görüşleri alınsa ve buradaki bir kısım tartışmalar onların ışığında dile getirilmiş olsa.

Bakanlığın ismi on sekiz, on dokuz yıllık iktidar boyunca sürekli değişti ve bugün arkadaşlarımızın çoğunluğu “kadın” diye söz etti. Bir ara “Kadın Bakanlığı” bile vardı Türkiye’de, şimdi “Aileye” dönüştü, daha önce Çalışma Bakanlığı gibi devasa bir yapıyla beraber ele alınıyordu. Bu gelgitler, aslında iktidarın ne zaman, nerede, nasıl bakacağı konusunda da bir kararlılığı olmadığını gösteriyor.

Türkiye’de belki de en önemli ihtiyaçlardan birisi bir kadın bakanlığı ve bir çocuk bakanlığının da oluşturulması. Niçin? Çünkü bir taraftan çocuklarla ilgili, kadınlarla ilgili hem dünyada hem de Türkiye’de sorunlar artmakta ve bununla beraber mücadeleleri artmakta. Buna uygun bütçeler geliştirilmesi lazım. Çünkü Türkiye’de bir bakanlık bürokrasisinden ve yapısından, bütçesinden olmayınca bir müdürlük düzeyinde kalıyor, kimi zaman sadece yönetmeliklerle yetiniliyor. Yönetmelikler de bir problem çıktığında konuşuluyor, problem bitince sanki sorun ortadan kalkmış oluyor.

Aslında, “sosyal hizmetler” de büyük bir tanımlama. Dünya hâlâ bunu tartışıyor “‘Sosyal’ kelimesi nedir?” “Sosyal hizmetler nedir, yardım nedir, dayanışma nedir?” ve asıl mesele aslında kalkınma ve asıl olması gereken önlemeye yönelik, korumaya yönelik çalışmaların olması. Önlemeye dönük bir çalışma olmadığı zaman bu sosyal yardımlar bir siyasi rant dönüşebiliyor ve ne kadar devasa bir yapı olursa olsun amacı dışında kullanılabilir ve giderek bu yapı sadaka kültürünü geliştiriyor, sorunları çözmemiş oluyor. Hele hele krizlerin yaşandığı dönemde, bu Türk lirasının değer kaybettiği, ekonomik krizin arttığı dönemlerde sosyal desteğe en çok ihtiyaç duyanlar, en çok korunması gereken kesimler, ihtiyacı olanlar giderek artıyor zaten. Ya, bir tarafta ihtiyacı olanlar var ve bu ihtiyacı olanlar daha da artıyor, bununla ilgili reel düzenleme yapmak lazım. Yani burada rakamlar açıklanıyor “Şu kadar yardım ettik, şu kadar haneye ulaştık.” Peki, gerçekten bunlar sorunları çözebiliyor mu, eve eklemek alabiliyorlar mı, çocuklarına yardım edebiliyorlar mı? Bunlarla ilgili sorunlar çözülmediği sürece siyasi rant ortaya çıkabiliyor. Niçin bunu söylüyorum? Pandemi ilk başladığında Sayın Bakan, sizden önceki Bakana da biz söyledik ve ulaşmaya da çalıştık. Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası var ve bunun Batman’daki şubesinde, arkadaşlarımız o dönem, pandeminin ilk başladığı dönemlerde evlere gitmede bize dediler ki: “Kişisel korunmayla ilgili bize eldiven, maske, koruyucu dağıtılsa daha iyi olur.” 5 kişi sürgün edildi, bu arkadaşlar farklı farklı illere sürgün edildi. O dönem Bakanlığa biz döndük; çalışanlarımız bu kadar, kendi kişisel korunmalarıyla ilgili bir şeyi teklif ettiklerinde siz onları korumazsanız, bir amaç doğrultusunda gönderirseniz bunlar devre dışı kalır. Bununla ilgili, sendika ve diğer demokratik kitle örgütleri bir basın açıklaması yaptı Batman’da. Biz gittik onları ziyarete, destek olmaya; biz gittiğimiz için onlardan ek ifade istendi. Niye? “HDP”den milletvekilleri gelip size sahip çıktılar.” Ya, biz bunlara sahip çıkmayıp kime sahip çıkacağız? Sosyal devlet anlayışı bu mudur? İşte, o nedenle siyasi rant oluyor. Niçin bunu söylüyorum? Birçok ilde yöneticilerin vekâletle yürüttüler. Her giden yöneticinin yerine yenisini atadığınızda... Diyarbakır’da yeni gelen müdür eski müdürünün yaptığı yolsuzlukları araştırıyor, ikide bir sizin bürokratlara bilgi veriyorlar “Şu şöyle oldu, bu böyle oldu.” Bu sefer sosyal devletten, yardımdan uzaklaşıp, personele mobbing tarzına dönüştürüp geçmişte ne olmuş, ne bitmiş, kimi almış, kimi almamış, hangi ihaleyi kimle yapmış bunlarla uğraşıyorlar. O zaman bu, gerçek amacından çıkmış oluyor. Tepeye baktığında tepedeki anlayış böyleyse kendisindeki anlayış da böyle olmuş oluyor. Bunu çözmediğiniz sürece yardım ulaşamıyor.

Bir diğer konu: Yardım kesilme tehdidinde dönüştürülebilir. Kimi zaman kaymakamla, kimi zaman valiyle, kimi zaman müdürle, kimi zaman oradaki yöneticiyle yardım her an kesilebilir. Sosyal devlet bu mudur? Haklı bu. Siz hak temelli görmediğinizde biter. Sanki Adalet ve Kalkınma Partisi bittiğinde, iktidar gittiğinde bu yardımlar bitecek mi? Böyle bir anlayış olamaz. Sosyal devlet sürekliliğini sağlayabilmektir. Eğer siz sürekliliği sağlayamazsanız “Biz olmasak bunlar olmaz.” dersiniz, bu işe siz tümüyle siyasi bir hedef doğrultusunda bakıyorsunuz, Kamucu bir yaklaşımdan, eşitlikçi bir yaklaşımdan arınmış oluyorsunuz.

Bir diğeri: Yoksulluk. Evet, yoksulluk, siz de söylediniz, bir taraftan yoksullukla da mücadele etmek lazım, kalkınmayı geliştirmek lazım. Sorun sosyal yardımların giderek artması değil, özellikle yoksulluk temelli, onun azalabilmesidir. Ulaşabilen sayının istihdama yönelmesi lazım, topluma katılması lazım. Bunu arttırdığımız zaman daha anlamlı olur.

Peki, nedir şu anda yaptığımız yardımlar? Şu anda Türkiye’deki asgari ücret açlık sınırının altında yani yaptığımız yardımların çoğu gerçek hedefe ulaşamıyor. O zaman bizim temel ihtiyaçlar konusunda bazı düzenlemeler yapmamız lazım. Pandemide nitekim biz parti olarak da söyledik, elektrik yardımları konusunda bir kısım katkınız var, yetmiyor ama ısınma konusunda, beslenme konusunda, birçok kalem konusunda reel bir şey belirlemek lazım. İlk bu fiyatlar belirlenirken zeytinin kilosu, yağın kilosu

farklı bir düzeydeydi, yağın litresi farklı düzeydeydi. Bugün insanlar artık 5 liralık peynir alıyor, kiloyla alamıyor, zeytin alamıyor. Onlarla ilgili bir düzenleme yapmak lazım, temel gelirlerle ilgili bir düzenleme yapmak lazım.

Önemli konulardan biri de... Şunu söyleyeceğim ben: Yoksulluk sınırı ve açlık sınırı konusunda rakamlar açıklanıyor ki bu işte, sendikalar makul fiyat belirliyorlar. Bir hanede asgari ücretin üçte 1'i kadar gelir varsa onlara yaşlılık maaşı bağlanmasında bir sıkıntı var ve bunlarda ağır engelli raporu olmasına rağmen o maaşı alamıyor. Yani bir hanede 1.705 liradan fazla bir gelir varsa para alamıyor ama şimdi, düşünün ki Batman'da, Siirt'te, Erzurum'da, Trabzon'da, Türkiye'nin birçok yerinde bazı aileler köylerde 6, 7 kişi çalışıyor ve hâlâ 3 asgari ücretli bir yoksulluk sınırının altında kalıyor, 3 kişi yoksulluk sınırı altında kalıyor. 1.705 lira bir para verilecek, o da maaşından kesilmiş oluyor. Neye özendirmiş oluyorsunuz? Hülle ve kaçak işlem yapmaya özendirmiş oluyor devlet. Yani "Ben çalışayım, beni sigortalı yapma. Ben şunu yapayım, beni gösterme. Ben bunu yaparsam bursum kesilir. Ben şunu yaparsam..." Tam tersine bizim gerçekçi olmamız lazım. Bununla ilgili bir düzenlemenin yapılması lazım. Sadece sizin Bakanlık değil, birçok bakanlıkla, Çalışma Bakanlığıyla oturup düzenleme yapmanız lazım. Ki 1.705 lira ne biçim bir ücrettir?

Bir diğeri: Çok güzel; evde muhtaç olana, ihtiyacı olana, engelli olana bakım veriliyor Peki, o bakımı veren sabah başlıyor, akşam başlıyor, bir çalışma saati değil, yirmi dört saat veriyor. Bir güvenliği var mı sosyal güvenliği? Yok. Bunu Çalışma Bakanlığıyla konuşmanız lazım yani madem devlet diyor ki: "Sen birisine bakıyorsun -bir iş tanımlıyorsun- ve bir katkı veriyorsun." Onun bir sosyal güvenliğinin olması lazım. Siz sosyal güvenliğini yapmadığınızda bu iş kalıcı, sürdürülebilir olamaz. Giderek o iş... Yarın o kişi hastalandığında ne olacak? Bir taraftan devletten para alıyor, bir taraftan hastalandığında ne olacak? Bunu da düzenlemek lazım.

Çalışanlarla ilgili birçok düzenleme yapmanız lazım. Çalışanlarla ilgili yapacağınız düzenlemelerden biri neydi? Mesela, ağır engelli, yaşlılara bakım merkezlerinde 10 puanlık bir ek düzenleme yaptınız, 10 puanlık. Peki, kadın yatılı merkezlerinde çalışanlara niçin bu düzenlemeyi yapmıyorsunuz? Aynı ağır şartlarda çalışıyorlar, daha mağdur şartlarda çalışıyorlar. Onlara da yapmak lazım, 10 puanı yükseltmek lazım. Eğer "Sosyal" ismi olan bir bakanlıkta, çalışma ortamında çalışma barışını sağlayamıyorsa, A yerinde çalışan 10 puan alıyorsa, daha farklı kadın merkezinde yatılı gece gündüz kalan birisine 10 puan arttırmıyorsanız o zaman sürekli sizi arayacaklar "Beni de oraya verin." Eşit bir işi yapan, zor şartlarda çalışana çalışma ortamını da sağlamanız lazım.

Bir diğeri: Yükselme. Bakanlığınızda, biz her zaman eleştiriyoruz, mülakat yöntemini hâlâ kullanıyorsunuz. Kişi çalışıyor, koşuşturuyor, hâlâ mülakatı öncelikli alıyorsunuz. Bunu da düzeltmeniz lazım.

Birçok problem var. Bir diğeri de Sayın Bakan, burada oturuyorsunuz, aslında Bakanlık... Çok eleştireceğimiz konular var, önereceğimiz konular da var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Teşekkürler.

2013 yılında Bakanlık bir çalışma başlattı. Neydi? 183'ü arayanlar, işitme engelliler dâhil kendilerini ifade edebilecek ortamlar bulmaya çalışıyorlardı ve o dönem siz Kürtçeyi başlattınız. Ben teşekkür ediyorum, hâlâ da devam ediyor, biraz önce de aradım, Kürtçe çıkıyor. Peki, İçişleri Bakanlığı geçen yıl... Yani sizin gece gündüz beraber çalışmanız gereken bakanlık, "uyuşturucuda" diyorsunuz

“bağımlılıkta” diyorsunuz “çocuk şiddetinde” “kadın şiddetinde” diyorsunuz... KADES diye Emniyet Genel Müdürlüğü bir çalışma başlattı, telefon hattı kurdu; 6 dil var, Kürtçe yok. O zaman size demezler mi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Necdet Bey.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) –Başkan Bey, tam “Kürtçe” deyince siz de böyle... Teşekkür edeyim, bitirmeme izin verin.

Niçin buna izin vermiyorsunuz? Niçin bunu koordineli konuşmuyorsunuz? Yani sizin yaptığınıza ben teşekkür ediyorum ama bu, çifte standarttır. Bir taraftan kadın şiddete uğrarken İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü Kürtçeyi tanımayıp siz taniyorsanız bunu nasıl açıklayacaksınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, epeyce aştık. Teşekkür ediyorum. Fikrinizi ifade ettiniz.

Şimdi Sayın Öznur Çalık AK Parti Grubundan.

Sayın Çalık, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Kıymetli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli Bakanım, değerli milletvekillerim; öncelikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyorum ve bütün Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimize bu yoğun çalışmaları için de teşekkürlerimi sunuyorum.

Malatya’ımızda dün yaşanan 2 katlı bir binanın yıkılması vesilesiyle 13 yaralı vatandaşımızın sağlıklı bir şekilde hastanelere sevklerini yaptık. Taburcu olan vatandaşlara da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyon olarak “Geçmiş olsun.” diyoruz Malatya’ya. Allah şifalar versin.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Çok teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

Ben bir kez daha Sayın Cumhurbaşkanımıza, bütün AFAD, UMKE ekiplerimize, Aile Bakanlığımızın çok kıymetli ekiplerine, her birine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

Cumhuriyetimizin kurucusu, istiklal mücadelemizin lideri Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü, vefatının 83’üncü yılında bir kez daha saygı, rahmet ve şükranla anıyorum.

Aile Bakanlığımızın bütçesinin konuşulduğu bir günde sosyal devlet anlayışını 2002 yılından itibaren inşa etmek üzere çıktığımız yolda çok önemli sessiz devrimleri sosyal politikalar alanında yerine getirmenin memnuniyetini ve gururunu yaşıyoruz. Şu anda Sayın Bakanımız ve ekibi de bu konudaki yirmi yıllık sürecin çok yakın takipçileri. Her alanda yapmış oldukları çalışmalar için de kendilerine teşekkür ediyorum.

Özellikle, yirmi yıllık AK PARTİ iktidarları döneminde sosyal koruma harcaması olarak bugüne kadar yapmış olduğumuz çalışmalarda 2002 rakamları ile 2020 rakamlarını Komisyonunuzda paylaşmak isterim, sosyal politikalar alanında yaptığımız çalışmalara göz atmak adına.

2002 yılında 33,5 milyar olan sosyal koruma bütçemiz, bugün 542 milyardır -2020 yılı rakamıyla söylüyorum- tam 16 kat sosyal koruma bütçesinde artış sağlamış vaziyettedir. Sosyal yardım ve hizmetlere ayrılan bütçeye baktığımızda 1,6 milyarlık sosyal yardım ve hizmetlere ayrılan bütçe, bugün 69,3 milyardır -2020 rakamıyla söylüyorum- tam 43 kat artmış vaziyette. Sağlığa ayrılan bütçe 13,5 milyardan 238 milyara, eğitime ayrılan bütçe 11 milyardan 211 milyara, 19 kat artmış vaziyette.

Sosyal güvenlik kapsamı 46 milyon... O gün nüfusun yüzde 69'u sosyal güvenlik kapsamındayken bugün yüzde 100'e yakını sosyal güvenlik kapsamına alınmış vaziyette. Bu da çok önemli, sosyal politikalarda atmış olduğumuz adımlardan.

Evde bakım ücreti, biraz evvel sayın milletvekillerinin bahsetmiş olduğu konu. Türkiye’de 2002 yılında hiç uygulanmayan evde bakım desteği AK PARTİ iktidarlarıyla birlikte başladı ve şu anda tam 536 bin kişiye... Evde anneniz yatalak diye, babanız yatalak diye, çocuklarınız engelli ve yatalak diye devlet olarak 1.797 TL aylık ödüyoruz ve bu Türkiye Cumhuriyeti devletinin sosyal devlet anlayışında ilk kez uyguladığı, AK PARTİ iktidarları döneminde uyguladığı en önemli sosyal devlet anlayışıdır. Ben bu vesileyle bütün bakanlarıma ve Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkür ediyorum. 536 bin kişiye ayırdığımız bütçe, 10,6 milyar TL’yi sadece evde bakım ücreti için ayırmış vaziyetteyiz. Evde sağlık hizmetlerini sunuyoruz. Bu da yine AK PARTİ iktidarları döneminde uyguladığımız sosyal politikalardan ve 832 bin kişiye hizmet sunuyoruz, sağlık hizmeti sunuyoruz ve evde sağlıklarını, kontrollerini yapıyoruz. 65 yaş üstü maaşlarımız, engelli maaşlarımız tek tek, ayrı ayrı, inanıyorum ki Sayın Bakanım bu bilgileri sizlerle paylaştı, reform niteliğinde. Engellilerin eğitiminin önündeki engelleri kaldırırken, istihdamın önündeki engelleri kaldırırken aynı zamanda 65 yaş üstü aylıkları da 31 TL’den tam 24 kat arttırarak büyüklerimize, yaşlılarımıza, 65 yaş üstü aylıklarını güçlendirerek vermeye devam ettik. Özellikle bizim sosyal politika anlayışımız, sosyal refahı yükseltmek, sosyal barışı sağlamak, sosyal adaleti temin etmek, sosyal dengeyi kurmak. Biz bunları yaparken aileyi, kadını güçlendirerek, ailemizi, aileyi güçlendirerek toplumumuzu güçlendirmek istedik. Özellikle kadına yönelik istihdamın, eğitimin, temsildeki adaletin tesisi için de çok önemli yollar katettik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ayrıca Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması Komisyonu olarak da yapmış olduğumuz çalışmaya, şu an raporlama aşamasında, Sayın Bakanıma ve tüm ekibine alanda vermiş oldukları, ŞÖNİM’lerle, konukevleriyle destekler için de çok teşekkür ediyorum. Bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın İlhami Özcan Aygun.

Buyurun lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli vekiller, Sayın Bakan; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz ki sosyal yardımlarda adaletsizlik ve eşitsizlik dolu uygulamalar var. Engelli kadrolar her zaman olduğu gibi boş. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 53’üncü maddesine göre kamuda yüzde 3 engelli çalıştırma zorunluluğu var. Sayıştay diyor ki: “Bazı kamu idarelerinde bu istihdam yükümlülüğü uygulanmıyor.” Sayın Bakan, niye bu konuda harekete geçmiyorsunuz? Buna uymayan bakanlıkları niye uyarıyorsunuz? Engelli kadroları niye boş bırakıyorsunuz? Pozitif ayrımcılık yapmanız gereken bu vatandaşlarımızın hakkını niye aramıyorsunuz?

Yine, bakın, ödemelerde haksızlık var. Sayıştayın 2020 Raporu’nda görüyoruz ki bakıma muhtaç engelli aylığı, engelli aylığı ve engelli yakını aylığı alınmasında büyük usulsüzlükler var. Kıstaslara uymayan kişilere aylık bağlanıyor. Bakın, engelli yakını aylığı olan kişi sayısı 2007 yılında 8.877 iken bu sayı 2020’ye geldiğimizde yaklaşık 10,7 kat artarak 95.542’ye fırlamış. Engelli yakını aylığı alan kişi sayısı tam 10 kat artmıştır. Üç yıldaki bu artış çok dikkat çekicidir. Bu veriler yakından incelenmedir

Sayın Bakan. Engelli aylığı ödemeleri için kullanılan sağlık kurulu raporları ile Aile Bakanlığının verileri hiç birbirine uyuşmuyor. Sayıştayın tespitlerine göre, sahte ve şüpheli engelli sağlık kurulu raporlarıyla sosyal yardımlar yapılmış. Aile Bakanlığı sahte raporlu kişilere engelli aylıkları bağlarken gerçekten yardıma muhtaç olan kişilere ise maaş bağlanmamış. Bunun vebali sizin yakanızdadır Sayın Bakan.

Aslında Sağlık Bakanlığı sahte ve şüpheli engelli sağlık kurulu raporlarını tespit etmiş. Ne var ki bu bilgiler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından taşra teşkilatına bildirilmediği için sahte raporlara dayanak yapan yardım ve destek ödemeleri maalesef devam etmektedir. Aile Bakanlığı diyor ki: “Engelli sağlık kurulu raporuna usule uygun imza ve kaşe varsa ben bunu tanırım.” Hayır, tanıyamazsın Sayın Bakan, sayın yetkililer, bu raporları Sağlık Bakanlığından teyit ettirmek zorundasın. Bu devletin kaynaklarını sahte raporlu kişilere akıtamazsınız.

Sayıştay, Aile Bakanlığının, Sağlık Bakanlığıyla yakın iş birliği içerisinde olmasını istiyor. Bu yüzden tüm şüpheli ödemeler Sağlık Bakanlığında teyit edilene kadar durdurulmalıdır. Yine, Sayıştay diyor ki: “Sağlık Bakanlığının sisteminde sağlık kurulu raporu almayanlarla rapor alıp ağır engelli ve tam bağımlı olmayan kişilere de engelli evde bakım ödemesi yapılmış.” Evet, bir an evvel mevzuatı düzeltin Sayın Bakan. Sadece hane içindeki kişi başına düşen gelir tutarına bakıldığı zaman üzerine kayıtlı evi, arabası, arsası olanlara 2828 sayılı Kanun uyarınca engelli evde bakım ödemesi yapılıyor. Ama oturduğu ev kira olan ve kira gideri ödemek zorunda olan ancak asgari ücret gelir şartını az da olsa aştığı için başvurusu reddedilen kişiler vardır. Bu nasıl bir adaletsizlik Sayın Bakan, size soruyorum? 2828 sayılı Kanun ile 2022 sayılı Kanun arasında farklılıklar vardır. Mevzuatı bir an evvel düzeltmelisiniz Sayın Bakan.

Bir de yabancılar var. Bakanlık çalışanlarına sorarım: Türkiye yol geçen hanı mı? Çalışma süresi biten yabancılar niye takip edilmiyor? Çalışma izin süresi bittiği hâlde çalışanlara ve bunları çalıştıranlara neden ceza verilmiyor?

Bir de şehitler arasında fark var, şehit maaşları arasında fark var. Lütfen, şehitler arasındaki maaş farklarını giderin. 15 Temmuz şehitleri için farklı PKK’yla mücadelede şehit olanlara başka maaş veriliyor. Kıbrıs gazisine başka maaş, diğer gazilere daha farklı maaş bağlanıyor. Vatani ve ülkesi için savaşan gazilerimiz arasında, şehit yakınları arasında ayrımcılık yapamazsınız. 15 Temmuz şehitleri için toplanan paraya ne oldu Sayın Bakan? Bunun akıbeti nerede Sayın Bakan? 15 Temmuz şehitlerimiz ve şehit olan polislerimiz sizlerden bu parayı bekliyorlar, aileler bekliyorlar; bu paranın üzerine çökemezsiniz Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ederim.

Şimdi AK PARTİ Grubundan Sayın İbrahim Aydemir.

Buyurun Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Bakanımız şahsında bütün heyete saygı sunuyorum.

Efendim, dil ile konuşmak lazım. Dil sadece ifade eden organ değil, gönlün bir adımı da dildir biliyorsun İbrahim ağabey, dolayısıyla gönülden konuşmak lazım, sadece lisanen terennüm ederseniz karşılığı olmuyor.

Sabahtan beri ben takip ediyorum, dinliyorum, genelde hep öyle ifadeler kullanıldı, samimiyet, samimiyet, samimiyet, aradığımız budur. Nedir o samimiyet? Şehit ailelerine karşı samimiyet, kadına karşı samimiyet, çocuğa karşı samimiyet, engelliye karşı samimiyet; aradığımız bu. Sözle terennüm kolay, bunu hepimiz yapıyoruz, mühim olan hayata yansıtma bunları. Hayata yansıtan kadronun adı “ak kadro”dur elhamdülillah.

Geldiğimiz noktada geçmişle kıyas yapılmayacak kadar özel hizmetler koymuşuz bu sahaya. Dolayısıyla iftihar varakamız, iftihar sayfamızdır bu Bakanlık.

Değerli Bakanımız da çok nitelikli, ekibi de öyle, çok nitelikli bir kadro var. İnşallah önümüzdeki zaman diliminde çok daha büyük katkılar sunacaklar. Şunu özellikle söylüyorum ben arkadaşlar: Samimiyetten aradığımız şu; kadından bahsediyor isek burada ilk dile gelmesi gereken Diyarbakır anaları olmalıdır. O gönüllerine yara saldıığımız analar var ya, o imansız teröristlerin evlatlarını kaçırap onları uykusuz bıraktıkları, onları ana yüreğiyle biçare hâle düşürdükleri analarımız; önce onlara sahabetliğimiz olacak, onları sahipleneceğiz, onlara dönük notlar düşeceğiz ki kadınla ilgili sözlerinizin de hükmü olsun, gerisinin hiçbir anlamı olmuyor. Sadece ne yapıyoruz? Kayıtlara geçiyor, karşı tarafta hüküm ifade etmiyor.

Hep söylüyoruz, sözünüz hüküm ifade etsin istiyorsanız, hikmet yüklemek istiyorsanız samimiyet koyacaksınız. Sayın Cumhurbaşkanımızın tavrı bu hâl üzeredir. O yüzdendir ki yüreklerde yer bulmuştur, o yüzdendir ki on dokuz yıldır hiç eksilmeyen bir muhabbete muhatap olmuştur, böyledir.

Daha önce gazetecilik yaptığım için çok yakından takip ettim, burada ara ara bu Bakanlığın özellikle bütçe görüşmelerinde çok defa not düştim. Çocuk Esirgeme Kurumları vardı eskiden, yaş uygun olanlar bilirler. Oralarda evlatlarımıza dönük, efendim, yürek acıtan görüntülere şahit olurduk. Özellikle bayramlarda bu fotoğrafları çok görürdük. Şimdi unuttu insanlar. Ben bir küçük hatırlatma, bir hafıza yenileme, efendim, kaydı düşeceğim. Ne yapıyorduk bayramlarda? İş adamları gelsinler, efendim, oradaki çocuklara üç beş yardım yapsınlar, onların da gönülleri yumuşasın, bir güzellikle muhatap olsunlar derdik biz. AK PARTİ'yle beraber bu berhava oldu gitti. Niye? Çünkü biz sevgi evleri inşa ettik. Bizim yüreğimizde Cenab-ı Hakk'ın vedûd sıfatı öylesine bir kuşanmışlık hâlinde ki evlatlarımız bizim kendi öz evlatlarımızdan farksız diye kabul ediyoruz, Değerli Bakanımızın tavrı da öyle, kadrolarımızın yaklaşımı da öyle. Öyle olduğu içindir ki Cenabıhakk'ın inayeti de bize yöneliyor zaten.

Engellilerden bahsediyoruz. Az önce kardeşimden aldım ben bilgiyi, daha önce, bizden önce 5.700 civarında kamuda çalışan engelli varmış, bizimle beraber 10 katın üzerinde bir artış var. Nüfusumuz 10 kat artmamış değil mi arkadaşlar? Biraz önce arkadaşımız ihtiyaç sahiplerinin rakamını verirken hiç o nispeti yapmıyor, o oranı yapmıyor. Niye? Noksan yüklemek için. Hep söylüyoruz arkadaşlar, sözünüz hüküm ifade etsin istiyorsanız hiç olmazsa doğru dozunu da içine serpiştirin. Bu yok, bütünüyle yok. Efendim, “Hayır.” “Yoktur.” nerede olumsuz kavram varsa onunla cümle kuruyoruz. Öyle olunca da dediğim gibi, sözde bir hüküm ortaya çıkmıyor. Biz, bu Bakanlık kanalıyla -samimi söylüyorum, bunu çok defa kayıt altına aldım ki Değerli Bakanım- inayete muhatap oluyoruz. Daha öncesinde evlatlarından utananları biliyoruz biz. Aynı apartmanda oturduğumuz, yaşadığımız komşularımız vardı ki evlatlarını uzun zaman dışarı çıkarmazlardı, ondan utanırlardı, “engelli” diye yaparlardı bunu. Şimdi, iftiharla, tam tersi öne çıkarıyorlar. Niye? Çünkü biz şunu söylüyoruz arkadaşlar: “Hangi yana baksan benim veçhimi görürsün.” gibi bir yüksek kayıt var, ilahi bir kayıt var. Her baktığımız yerde Cenab-ı Hakk'ın yansımaları görürüz biz. Öyle olduğu zaman, bırakın insanı, eşyaya bile muhabbetle bakıyoruz. O yüzdendir ki bizim lügatımızda ayırım gayrım yok. Burada bir kardeşim, Bakanımıza sual tevcih etti: “Efendim, bu çocuklar eğitim alırken işte, Kürt, Çerkez filan diye bir ayırım yapıyor musunuz?” gibi

bir şey söyledi. Bizim lügatte o yok arkadaşlar. Bakın, ben Erzurum Milletvekiliyim. Kürt'ü hiçbir zaman öteki görmedik ki tam tersi Kürt-Türk, aynı orijinden beslenen, farkı olmayan bütün değerleri ortak olan insanlarız biz. Aynı şeyi ben Alevi, Sünni için söylüyorum. O zeminde yetişmiş insanım ben. Öyleyse bu dili terk etmek lazım. Eğer vatandaşa bir yankı bulsun istiyorsanız, bir aksülamel arzu ediyorsanız böyle bakacaksınız. Bakmadığınız için, efendim, milletin size bir teveccühü, bir yönelmesi de olmuyor, olmayacaktır. Ben, âcizane böyle bir tavsiyede bulunuyorum size.

Kadınla ilgili hususen söyleyeceğim şey şudur: Çalışma hayatına bugüne kadar, bizden önce kadınların nüfus olarak, sayı olarak etkisi neydi, katkısı neydi; şimdi ne? Buradan bakalım, bu zaviyeden bakalım. Kadınların siyasetteki tesiri neydi, şimdi ne; buraya bakalım. Özellikle AK PARTİ kadrolarına bakalım arkadaşlar. Bakın, içimizde çok nitelikli kadın kardeşlerimiz var, milletvekili kardeşlerimiz var; işte Bakanımız, kadroları öyle. Her biri hayata yansıttığımız hakikatlerdir bunlar; sözde değil, özde.

Bugün Atatürk'ün ölüm yılı dönümü. Özde demişken buraya bir vurgu yapacağım. Allah gani gani rahmet eylesin, mekânı cennet olsun. Asla unutmayacağız. Biz bunu da samimi bir biçimde söylüyoruz, yürekte söylüyoruz. Atatürk özel bir zemin inşa etmiştir, cumhuriyeti ihdas etmiştir. Burada Erzurum'un da payı vardır, onu da söyleyeyim yani 23 Temmuz Kongresi'nden dolayı müftehir bir hâlimiz var, iftihar ediyoruz. Dolayısıyla, Atatürk'e daha bir yüreğimizi açmışız ama "Atatürk'ün partisiziz." diyenler, değerli Bakanım, Atatürk'ü her zaman işlerine geldiğinde öne çıkaranlar, şimdi Atatürk düşmanlığıyla mütebariz hâlde olanlarla kol kola yürüyorlar. Atatürk, bu milletin tek millet olduğunu en başından beri vurgulamış ve bölünmezlik üzerine bir inşa geliştirmiş. Şimdi, hususen ayrımcılık yapanlarla kol kola girmek, bir bakıma Atatürk'e karşı olmak demektir. Atatürk'e bayrak açmak demektir. Mandacı bir yaklaşımı dillendirenler var bugünlerde. İbrahim Ağabey, öyle değil mi? Yani büyükelçilerden yardım umanlar var. (Gürültüler)

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Bana mı söylüyorsunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Yani öyle şey olsun, bir renk koyalım diye söyledim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tam tersine, büyükelçilere posta koyan var, posta!

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – İbrahim Bey, biz durduğumuz yerde duruyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen. Fikirlerini ifade ediyor, lütfen...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama doğruyu söylemiyor, düzeltme ihtiyacı hissettik. Büyükelçilere posta koyan var.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – "T.C"yi kaldırdınız pek çok kurumda, bunları söyleyin. Ne oldu birdenbire size?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkes sırası geldikçe fikrini ifade ediyor. Rica ediyorum, hatibi dinleyelim.

Sürenize ilave yapacağım devam ederse müdahaleler.

Buyurun.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Bu kadar da değil. İnanın, sakın sakın dinliyordum ama bu kadar da değil. Yapmayın arkadaşlar!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, devam edin lütfen.

Değerli arkadaşlar, bitirmek üzere rica ediyorum, sükûneti...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Genel Başkanımıza laf söylüyor yani böyle bir şey olmaz ki!

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ne oldu? Neye itiraz ettiniz anlamadım ki?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Atatürk’ü bu kadar anmaya başlamışsanız işiniz hakikaten kötü demektir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, usulümüze uygun değil yaptığımız, rica ediyorum. Böyle bir usulümüz yok. Herkes sırası geldiğinde konuşuyor, beğenmek zorunda değilsiniz fikirleri.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkan, ben konuşurken de sataşmalar aynı şekildeydi, niye müdahale etmediniz o zaman?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin fikirlerinizi de başkası beğenmek zorunda değil ama birbirimizi saygıyla dinleyeceğiz. Hakaret olmadığı sürece, kişisel bir itham olmadığı sürece en ağır eleştirileri de en ağır fikirleri de dinleyeceğiz; demokrasi bunu gerektirir. (Gürültüler)

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada demokratik bir ortamda tartışıyoruz. Tahammülsüzlük yapmamamız lazım, lütfen.

Buyurun, devam edelim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Düzeltme yapıyoruz Sayın Başkan, düzeltme. Büyükelçilere posta koyan bizim Genel Başkanımız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, üç dakika... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürenize ek yapacağım, sükûnetin sağlanmasını bekliyorum.

İki dakika ekleyelim lütfen.

Buyurun, tamamlayın lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlarım, rica ediyorum artık.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben önünüzdeki Gülizar Hanım’ın sözüne efendim, iştirak edeceğim ve sükût ediyorum bu mevzuda. Sadece şunu söylüyorum: Biz liderimizle dünyaya rota çiziyoruz elhamdülillah. Son, büyükelçilere verdiği ayar bunun esaslı bir örneğidir.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Putin’in kapısında beklediniz o kadar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu hâl üzere yürüyeceğiz inşallah, milletimizin yüreğindedir, bunun için milletimizin yüreğindedir. Bu kadarla iktifa ediyorum, sadece şunu söylüyorum arkadaşlar: Sabahleyin benim kardeşim Yaşar Kırkpınar özel bir konuşma yaptı. O konuşmanın her zerresine iştirak ettiğimi ifade ediyorum. Şehit aileleri bizim başımızın tacıdır, onlar bize ne kadar sitem ederlerse etsinler asla onlara karşılık vermeyiz biz. Onlar evlatlarını, canlarını bu vatana hasretmiş, harç etmiş insanlardır. Dolayısıyla, arkadaşlar, onlara dönük ne tür tarz varsa bize yapılmış kabul ederiz. O tarzleri, o tacizleri yapanları lanetleriz. Yaşar kardeşimin, o yönüyle konuşmalarına bütünüyle iştirak ediyorum, kendisine minnettarım. Efendim, dadaş kumaşı böyle bir şey yani Yaşar Bey İzmir Milletvekili olsa da hususen o kumaştan buralara yansıtıyor.

Değerli Bakanım, hakikaten sunumunuzdan lezzet aldık. Arkanızda bir başka dadaş var, Sosyal Yardımlar Genel Müdürü oldu. O da çok nitelikli bir kardeşimiz, bugüne kadar uzun yıllardır hep takip ettim onu, genç bir kardeşimiz; inşallah o da katkı sunacak, Bakan Yardımcılarımız öyle. Hepsine ama hepsine yüreğimizi açıyoruz. Milletimiz öyle düşünüyor arkadaşlar. Dolayısıyla, bütçemiz de bereketli olacak Allah'ın izniyle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır uğur getirsin diyor, saygı sunuyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Allah ayetikerimde diyor ki: "...(***)"

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önce Durmuş Yılmaz Bey'e söz vereyim.

Siz son istemiştiniz.

Buyurun, Sayın Durmuş Yılmaz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen hangi ayetin muhatabı oldun İbrahim ağabey?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Durmuş Bey.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

(AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Durmuş Bey'e söz verdim, lütfen dinleyelim hatibi.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, yeni görevinizde başarılar diliyorum, hayırlı olsun diyorum.

Sabahtan beri herhâlde 50'nin üzerinde milletvekili konuştu; söylenmesi gerekip de söylenmeyen herhâlde hiçbir şey kalmadı, çoğu defa da birbirimizi tekrar ettik. Dolayısıyla, söyleyeceklerimde yeni bir şey olduğunu düşünmüyorum ama kayda geçmesi açısından da konuşmak ihtiyacı hissettim.

Sayın Bakanım, önce değer hükümümü söyleyeyim ama gerekçesini söylemeyeceğim çünkü çok söylendi. Ben, Bakanlığın yoksullukla mücadele ettiğine inanmıyorum, yoksulluk yönetiliyor. Eğer 6 milyondan fazla kişi ulusal bütçeden bir şekilde yardım alıyorsa ve bu da zaman içerisinde artarak gidiyorsa gerçekten bu ekonomik model üzerinde düşünülmesi gerekiyor.

Bakın, son yedi yılda emek piyasasına 7 milyona yakın insan giriyor, bunun sadece 3 milyonu istihdam ediliyor yani geriye kalan bir şekilde yemek, içmek, karnını doyurmak zorunda. Dolayısıyla da geriye kalanlar bu yardıma gidiyor işte, bu Bakanlığın verdiği yardımlarla geçiniyor. Yanlış mı bu? Hayır, yanlış değil; devletin görevi yurttaşını barındırmak, yedirmek, içirmek, dolayısıyla bunun bir yanlışı yok. Yanlış olan şey, bunu artarak sürdürmek çünkü bu, ekonomik kaynağın israfından başka bir şey değil.

Şu anda "ev gençleri" diye bir kavram üretildi yani gençlerin azımsanamayacak bir kısmı ne eğitimde ne istihdamda. Eğer biz gerçekten ekonomiyi düzgün yönetsek ve bunun sonucunda da istihdamı artırsak o 6 milyon insanın önemli bir kısmı, belki yarısından fazlası alın teriyle çalışacak, kazanacak, evine rızık götürecektir ve dolayısıyla da bu sayı 6 milyondan aşağıya azalacak ama Bakanlığın bütçesi, ekonomik aktivite giderek arttığı için, daha fazla vergi toplanacağı için büyüyecek. Dolayısıyla, şu anda 60 lira, 70 lira, 300, 500, 600, 700 lira yardım alan insanlar daha fazla alacaklar ve daha iyi geçinecekler. Dolayısıyla, burada üzerinde düşünülmesi gereken konu, bu ekonomi büyüyor da

***

Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

niçin istihdam yaratamıyor? 2021'in ikinci çeyreğinde yüzde 20'nin üzerinde büyüdük, bu sene yıllık bazda belki 2 haneli büyüyeceğiz, yüzde 10 olacak ama maalesef bu büyüme istihdam yaratmıyor. Sayın Bakanım, sizin bunun üstüne düşünmeniz lazım, bunun cevabını aramanız lazım; bu büyüme istihdam yaratmıyor.

Şu anda, emek piyasasına her yıl 800-900 bin arasında insan giriyor. Dolayısıyla, en azından şu anda işi olanların işlerini kaybetmemeleri için yaratılması gereken, ortaya konulması gereken büyüme hızı yüzde 4. Onu da nereden buluyoruz? İstihdamın büyüme esnekliği 0,7. Biz, değil ilave emek piyasasına çıkanların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yardımlarına gitmesini önlemek, var olan istihdamı bile maalesef koruyamıyoruz. O nedenle, ben bu politikalarınızı gözden geçirmenizi, istihdam yaratmayan bu büyümenin nasıl sağlanacağı konusunda kafa yormanızı istirham ediyorum ve bunun üzerinde de düşünülmesi. Yoksa bu, gelecek yıl 6,2-6,5; ertesini yıl 6,7-8. Bu nereye kadar gidecek? Herkes yemek, içmek, hayatını devam ettirmek zorunda ama birilerinin de kazanması lazım, kazanmadan gökten bıldırcın elması yağmayacak, alın terimizle çalışacağız, kazanacağız ve kendimizi geçindireceğiz, devletimize vergimizi ödeyeceğiz. Bununla da geçinemeyenlerin karnını doyurmak zorundayız ama maalesef, burada ekonomik büyümenin hızlandırılması için yapılması gerekenler yapılmıyor -bu tabii, sizin konunuz değil, bunu cuma günü Sayın Hazine ve Maliye Bakanı geldiğinde söyleriz- ekonominin üretkenlik kapasitesi giderek azalıyor. Dolayısıyla, sizin burada daha fazla kişiye, daha fazla yardım yapmanız bence övünülecek bir şey değil; onların giydirilmesi, yedirilmesi, içirilmesi hakkı ama yöneticiler olarak bizler, buradan bir gurur meselesi yapmamamız lazım, buradan başarı öyküsü çıkarmamamız lazım. Bu, ekonomiyi düzgün yönetememenin, büyütememenin bir sonucu ve kaynağın israfından başka bir şey değil.

Bu kadar söyleyeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Vakti verimli kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Sayın Garo Paylan, başka söz talebi olmazsa son sözü siz söyleyeceksiniz.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, görevinizde başarılar diliyorum.

Sayın Bakan, çok önemli bir Bakanlığın başındasınız ve ben sabah sunumuzu dikkatlice dinledim, sunumuzda ciddi eksiklikler gördüm, bunlardan bahsetmek istiyorum.

Bu vahşi kapitalizm ve özellikle neoliberal sistem, biliyorsunuz, uzun yıllar boyunca “Bırakınız yapsınlar, bırakınız etsinler.” diye toplumlara bıraktı ve kazananlar ve kaybedenler dünyasını ortaya koydu -umarım beni dinliyorsunuz- kazananlar ve kaybedenler olarak bakıldı. Kazananlar genellikle yüzde 1’de ve büyük çoğunluğa düşense güvencesizlik, yoksulluk ve borç yüküydü. Maalesef, bizim ülkemizde de bir vahşi kapitalizm düzeni var ve ülkemizde de kazananlar yüzde 1 yani baktığımızda, servetin ve gelirin çok büyük bir bölümü yüzde 1’e doğru akıyor, AKP iktidarında da bu böyle oldu. Geri kalan kesimlere ise borç düştü, yoksulluk düştü.

Sizin Bakanlığınızsa sonuçlar üzerine bu mağduriyetleri gidermeye çalışıyor ama şunu net olarak söyleyeyim, sunumuzda böyle bir şey görmedim: Sonuçta bu dezavantajlı durumları bitirmek, gidermek üzerine ortaya bir hedef koymadınız yani şunu demediniz, önceki Bakanımız da bunu dememişti: “Biz, beş yıllık bir program çerçevesinde Hükümet olarak -ki beş yıl iktidarda kalmayacaksınız ama gene de koyabilirsiniz kurumsal olarak- yoksulluğu şöyle bitirmeyi hedefliyoruz.” Yalnızca Bakanlık olarak demiyorum bakın, iktidar olarak yani Eğitim Bakanlığıyla birlikte, bütün bakanlıklarla birlikte, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıyla birlikte. “Şu kadar iş yaratacağız, engelleri ortadan kaldıracacağız, yoksulluğu ortadan kaldıracacağız ve 6 milyon kişiye değil de beş yıl sonunda 2 milyon kişiye gerçek anlamda ihtiyacı kadar yardım edeceğiz.” diye bir hedef koymadınız. Böyle bir hedef yok bütçenizde Sayın Bakan, sunumunuzda da yok. Bu konuda sizi eleştiriyorum Sayın Bakan.

Gerçekten, artık, kamu sahaya dönüyor -farkında mısınız bilmiyorum- bütün dünyada; neoliberal kapitalist sistemde kamu dışarıya çıkarılmıştı, şimdi kamu yeniden kapitalist ülkelerde bile sahaya döndü yani dezavantajlı durumda olan yurttaşlarını güvenceye alacak politikaları devreye soktular. Özellikle pandemi de bunun için bir testti yani en kapitalist ülkelere bile baktığımızda -Amerika’yı örnek verebilirsiniz- yurttaşlarının evlerine çek gönderdiler, biliyorsunuz. Bütün sosyal güvencelerini sağladılar, esnafın dükkânını kapatıldı ama esnafa geliri kadar çekler gönderildi. Siz bunu yapmadınız, yapamadınız; esnaf dükkânını kapattı, iflas etti. Evde kalan esnaf veya evde kalan insanlarımız 3 kuruşa, sizin şu anda “yardım” diye bahsettiğiniz rakamlara muhtaç duruma getirildi.

Bu noktada size önerim şu Sayın Bakanım: Bir sefer, şu “sosyal yardım” bakışından kurtulmanız gerekiyor ve sosyal yardımı da iktidarınızın bir lütfü gösterme bakışından kurtulmanız gerekiyor. Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak söylüyorum bunu yani iktidarınız olarak söylemiyorum. Arkadaşlar, hep beraber bu “sosyal yardım” bakışından kurtulmanız gerekir, “sosyal hak” kavramını hayata geçirmemiz gerekir. Sosyal hakkı da kamu hangi noktalarda yapabilir Sayın Bakan? Bakın, temel ihtiyaçlar olarak bakmamız gerekir. Yurttaşların temel ihtiyaçları nedir? Barınmadır, barınma bir haktır Sayın Bakan. Barınmaya bir hak olarak baktığımızda, 100 evi olan yurttaş ile evsiz ve kirada yaşayan yurttaşı aynı kefedeye göremeyiz yani 100 evi olan yurttaşı daha yüksek bir şekilde vergilendirip kirada olan, hayatta barınmaya, başını sokmaya çalışan yurttaşımıza destek olmamız gerekir. İstanbul’da en mütevazı ev geçen sene bin liraydı, şu anda en mütevazı ev 2 bin liraya çıktı. E, asgari ücretimiz 2.825 lira. “Nasıl ödeyecek o yurttaşımız kirasını?” diye düşünüyor musunuz mesela, var mı böyle bir hedefiniz bütçenizde; barınma hakkı konusunda bir hedefiniz? Yok. Yani “2 bin lira kirayı nasıl ödeyecek?” diye bir hedefiniz yok.

İkinci en önemli ihtiyaç ne Sayın Bakan? Elektrik, su, doğal gaz ve internet yani bunlar artık lüks değil, olmazsa olmaz ihtiyaçlar. Elektrik olmadan hiçbir şey olmuyor, su yaşam için şart, internetsiz bir yaşam artık düşünülemez, doğal gaz veya odun, kömür –her ne dersenez- ısınma da bir ihtiyaç.

Şimdi, kamu olarak biz bu alanda devreye geçebilir miyiz? Bunu bir çalışalım derim. Yani şu anlamda söylüyorum: Düşünün ki 500 metrekaarelik bir malikanesi olan bir insan ile 50 metrekaare barakası olan insanı aynı tarifeye ücretlendiriyorsunuz Sayın Bakan. Ben ne diyorum biliyor musunuz? Elektrikte TRT payını kaldırdınız - yüzde 2- yani 200 lira fatura gelirse 4 lira düşürdünüz, 196 lirayı kim ödeyecek ya? Faturaların toplamı bin lira geliyor; doğal gaz, elektrik, internet, su; bin lira. E, bitti asgari ücret, 2 bin lira kira, bin lira faturala. Taş mı yiyecek bu yurttaşlarımız Sayın Bakan. Ne yapalım? Gelin, faturasız yaşama geçelim ama sosyal bir tarifeye yani ihtiyaç sınırına kadar elektriği ücretsiz verelim mesela yurttaşlarımıza ama ihtiyaç sınırını aşıyorsa da artan oranlı bir tarifeyle geçelim yani zenginden alıp yoksula verelim; gelin, yapalım. İhtiyaç sınırına kadar her haneye elektriği ücretsiz sağlayalım, artan oranlarla da yani büyük evi olanlara da artan oranlı tarifeye yüksek faturaları verelim, zenginden

alıp yoksula verelim. Hadi, 10 metreküp suyu bedava yapalım. İhtiyaç ya, su ihtiyaç; 10 metreküp suyu bedava yapalım ama ondan sonraki metreküplerde artan oranlı bir tarifeye geçelim. Yine zenginden alıp yoksula vermiş olalım. Doğal gazı ihtiyaç sınırına kadar ücretsiz yapalım; yapabiliriz, mümkün. Ondan sonra, yine büyük evde olanlara artan oranlı tarife yapalım.

Bakın, arkadaşlar, yalnızca 100 milyar TL'yle söylediklerimi yapmak mümkün; elektrik, doğal gaz, interneti ücretsiz yapmak mümkün 100 milyar TL'yle. Diyeceksiniz ki: "Kaynak nerede?" Uğur Aydemir soracak: "Kaynak nerede?" Valla, Sayın Bakan, yurt dışı vergi cennetlerine yandaşlarınız 200 milyar dolar kaçırdılar. 200 milyar doları yüzde 30 vergilendirseydiniz kanunda olduğu gibi, 60 milyar dolar ederdi. 60 milyar dolar 600 milyar TL yapıyor -kur yükseldi, 10 lira oldu, farkında mısınız bilmiyorum- 600 milyar TL yapar. Yani böyle vergilendirmeye zenginden alıp yani yüzde 1'den alıp... Yirmi yıldır yüzde 1'e aktarıyorsunuz, yandaşınıza; artık yandaştan alıp yoksula verme zamanıdır. Elektrik, su, doğal gaz, interneti de ücretsiz yaptık mı, kira desteği de verdik mi; temel ihtiyaçlar...

Başka ne ihtiyaç Sayın Bakan? Bakın, ulaşım bir ihtiyaç. Gelin, şehir içi toplu taşımayı ücretsiz yapalım belediyelerle birlikte; yapabiliriz, yaparız arkadaşlar. Yalnızca 15 milyar TL'yle tüm Türkiye'de bütün şehir içi toplu taşımayı ücretsiz yapabiliriz. Bakın, S-400 füzesi depoda çürüyor. Bir tek S-400 füzesini iade etsek bütün şehir içi toplu taşımaları ücretsiz yapabiliriz. Barışçı politikalarla bunları yapabiliriz Sayın Bakan ama bakın, bütün bütçede rakamlar faize gidiyor, ranta gidiyor, yandaşa gidiyor, savaş politikalarına gidiyor. İşte, bunlardan vazgeçip sosyal politikaları artırabiliriz.

Asgari ücretliden ne istiyorsunuz Sayın Bakan? Siz de sonuç olarak belki de asgari ücretlinin yanındasınızdır, bilmiyorum, beyanda bulunmadınız. Ya, şu asgari ücretliden vergi alıyorsunuz, asgari ücretliden vergi alıyorsunuz ama vallahi vergi cennetlerinden vergi almıyorsunuz, Cengiz'den, yandaşınızdan, şundan bundan vergi almıyorsunuz. Gelin, biraz da onları vergilendirin diyorum ya. Bakın, Bill Gates bile diyor ki, o dünyanın en zengin insanları diyor ki: "Bizi vergilendirin." Niye biliyor musunuz? Misket oyununu bilirsiniz, misket oyununda -ben çocukken oynadım- bütün misketleri bir kişi kazandığında oyun biterdi ama misketler dağıldığı zaman oyun devam ederdi. Bu misketleri dağıtmak lazım. Bu misketlerin hepsi ne oldu yine?

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Müdahale etmeyelim hatibe lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 5 tane yandaşınızda toplandı, bu misketlerin hepsi 5 yandaşınızda toplandı Sayın Bakan. Cumhurbaşkanı ikna edin, biraz yandaşlarını vergilendirsin, onlardan aldıklarınızla bu sosyal politikaları uygulayın derim.

Sayın Bakan, temel yurttaşlık geliriyle ilgili tek bir beyanda bulunmadınız. Bütün dünya bunu tartışıyor, temel yurttaşlık geliri. Şunu da tartışabiliriz: Kamusal hizmetleri ücretsiz yapalım, para vermeyelim; bunu da tartışabiliriz yani kirayı, elektriği, suyu, doğal gazı, şehir içi ulaşımı ücretsiz yaparsak temel yurttaşlık gelirini çok daha düşürebiliriz ama bir asgari gelire de ihtiyaç var. Yapılması gereken... Şu anda 8 milyon işsizimiz var, öyle değil mi? Ya, bunlara iş de sağlayamıyorsunuz, emeklilikte yaşa takılanları emekli de etmiyorsunuz. Taş mı yiyecekler bu yurttaşlar Sayın Bakan? Bir asgari gelir tanımlamayla düşünür müyüz yurttaşlarımıza? Gelin, her bir yurttaşımıza 2 bin lira asgari gelir sağlayalım, geliri olmayan her bir yurttaşımıza. Bu mümkün biliyor musunuz arkadaşlar? Bu mümkün, bütçe tercihlerini değiştirerek mümkün. Kömür yardımı yapıyorsunuz yakacak olarak, havamızı kirletiyorsunuz. Neden tüm yurttaşlarımıza bir doğal gaz asgari miktarda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitti mi Sayın Başkan? Tamam, toparlıyorum.

Bu havamızı kirlilemek yerine, kirlil kömür yardımı yapmak yerine neden bir doğal gaz yardımı yapmak, asgari bir metreüp belirleyip... Böyle bir vizyonunuz yok?

Sayın Bakan, madem sürem bitti, son olarak şunu söyleyeyim: Kapıda lüks bir araba bekliyor, 10 milyonluk lüks bir araba bekliyor. 10 milyonluk lüks arabayla buraya geldiniz, 10 milyonluk lüks arabayla gideceksiniz. Sayın Bakan, o arabaya binmeseniz de... Siz mi bindiniz, bilmiyorum. Kimin o lüks araba? Hangi arabayla geldiniz, bilmiyorum. O arabalara binmeyip de sosyal politikaları artırmayı düşünmez misiniz? Mesela, Sayın Cumhurbaşkanının da bin odalı sarayda oturmamasını ve bürokratların çiftler maaş almamasını, Sayın Cumhurbaşkanının 140 bin lira maaş almamasını sağlayıp sosyal politikaları artırmayı düşünmez misiniz Sayın Bakan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, sürenizi aştınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçenizde bunlar için, taleplerle ilgili yeterli kaynak yok. Bu talepleri artırmak için tercihleri değiştirmek gerekiyor. Bu konuda size başarılar diliyorum ama önce vizyonunuzu değiştirmeniz gerekiyor Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bülent Kuşoğlu'nun bir söz talebi vardır.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün yoğun oldu, konuşmaya da fırsat bulamadım. Bu saatte konuşmak zor, herkesin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 57'nci konuşmacımız Sayın Kuşoğlu ve son konuşmacı inşallah, artık yeni talep olmazsa.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Uzatmayacağım, fırsat bulamadığım için bugün konuşamamıştım.

Sayın Bakanım, ilk bütçeniz hayırlı olsun, başarılar diliyorum size.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, biraz sükûneti sağlarsak...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bugün bir sunum yaptınız ama şöyle, 2016'nın sunumu var bende; Bakanlığınızın sunumları arasında 2016 sunumu en kapsamlı sunumu şimdiye kadar gördüklerimiz arasında. Burada, kabul edilen uluslararası yoksulluğun ölçülmesinden yani o kriterden Gini katsayısına kadar her şeye değinilmiş, açıklamalar çok detaylı. Ayrıca, yapılan sosyal yardımlarla ilgili yine, tablo hâline getirilmiş çok detaylı açıklamalar var; kalem kalem, çok güzel, detaylı. Bu konuların konuşulması, tartışılması muhakkak ki yarar sağlayacaktır. Bunlarda eleştirilecek konular var ama bunları gündeme getirmek istemiyorum. Ben milletvekili arkadaşlarımın gayet güzel eleştirilerini tekrarlamak istemiyorum.

İlave olarak da Sayıştay raporuna bir değinmek istiyorum çünkü siz aynı zamanda 2020'nin de hesabını vermek durumundasınız. Sayıştay raporunda 2020'yle ilgili güzel değerlendirmeler var. Aslında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ama biliyorsunuz, Bakanlık ayrılınca bir kısmı sizinle ilgili, bir kısmı Çalışma Bakanlığıyla ilgili oldu. Sizinle ilgili olanlar çok önemli konular; önemli sorunları, sıkıntıları olduğunu gösteriyor Bakanlığın. Mesela, çeşitli sosyal yardım ödemelerinin terkin işlemlerinde hatalı uygulamalar yapılması gibi Bakanlık zararına uğratan, kamu zararına yol açabilecek işlemlerin olduğundan bahsediyor; bunları dikkate almak lazım. Mesela, 3'üncü bulguda, 2020 yılı içerisinde terkin edildiği hâlde muhasebe sistemine yansıtılmadığı bildirilen toplam tutar 14

milyon küsur, önemli bir rakam. Bunların muhasebe sistemine alınmaması büyük sıkıntılar yaratır, bunlar kamu zararı olarak karşımıza çıkar. Bunlarla ilgili teftiş yaptırmanız, denetim yaptırmanız gerekir.

Çok uzatmayayım. Mesela, 7'nci bulgu var diğer bulgular arasında. "18 yaşını tamamlamış olan ve gerekli şartları taşımayan bazı gençler için sosyal ve ekonomik destek ödemesinde bulunulması..." Yani şartları taşımadığı hâlde bazı kişilere de yine sosyal destek yardımları yapılmış; bunların da önlenmesi lazım. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı herhangi bir eğitim kurumunda veya meslek edinme kursunda öğrenci olma şartlarını yerine getirmedeği hâlde bunlar yapılmış. Bunların da kamu zararı olduğunu bilmemiz lazım, bunlar için de denetim yaptırmanız lazım.

Sayın Bakan, bu şeye bakarsanız Bakanlığınız hakkında bilgi sahibi de olursunuz. Özellikle yapılan işlerin kayıtlara intikal ettirilmesi sürecinde sıkıntılar olduğunu göreceksiniz. Diğer bakanlıklarla zaman zaman protokoller yapılıyor, o protokollerin uygulamasıyla ilgili sıkıntılar olduğunu göreceksiniz.

Sağlık Bakanlığıyla ilgili 11'inci bulgu... Bakanlığınızın veri tabanlarının uyumlu olmaması gibi bir eleştiri var, bu da çok önemli. Sağlık Bakanlığı tarafından bildirilen sahte ve şüpheli engelli sağlık kurulu raporlarının gereklerinin gecikmeli olarak yerine getirilmesi gibi ihmal suçları var, bunların hepsinin dikkate alınması lazım. Ben hepsini okumak istemiyorum akşamın bu saatinde, raporda var. Dikkate alırsanız, aldırırsanız memnun oluruz; önemli konulardır.

Başarılar diliyorum, bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Söz alan, katkıda bulunan herkese ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, soru bölümüne geçiyoruz.

Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir.

Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere, toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım. Komisyonumuza misafir ettiğimiz değerli milletvekillerine söz verirken normal konuşma sırasında söz almayanlara öncelik tanıyacağım, onu da ifade edeyim. Soruları aldıktan sonra Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Derya Yanık'a cevap vermesi için söz vereceğim.

Şimdi, soru işlemini başlatıyorum.

Emine Hanım, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Bakanlığınız bünyesinde çalışan personel travmatik olaylarda çalışmaktalar; yaşlılar, engelliler, suça sürüklenen çocuk-kadın gibi. Bu personel toplumun dezavantajlı kesimleriyle çalışıp travmayla bire bir yüzleşen kişilerden oluşuyor fakat yıpranma payı alamıyorlar. Bununla ilgili bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz? Zor koşullarda çalışan personellerinizin koşullarının iyileştirilmesi yolunda somut adımlarınız olacak mı?

İkinci sorum: 4+4+4 eğitim sistemi öncesinde ve sonrasında yaşanan çocuk işçilik verilerini bizimle paylaşabilir misiniz?

Üçüncü olarak da resmî çocuk istatistiklerine göre çocuk evliliği oranının en yüksek olduğu illerden başlanarak ülkenin tamamında farkındalık ve bilinçlendirme amacıyla eğitim düzenlenmesi düşünülmekte midir? Çocuk evliliklerinin önüne geçmek için Bakanlığın uygulamaları nelerdir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ahmet Kılıç...

AHMET KILIÇ (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, bildiğiniz gibi Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı verilerine göre 2002 yılında ülkemiz, orta insani gelişme seviyesindeyken 2009 yılından itibaren yüksek insani gelişme seviyesine ulaşmıştır. 2019 yılı verileriyle ise ülkemiz ilk defa çok yüksek insani gelişme seviyesine ulaşmıştır, 2020 yılında da tekrar çok yüksek insani gelişme sınıfında yer alma başarısı göstermiştir. Bu sürecin başarılı şekilde devam etmesi için nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorsunuz?

İkinci sorum: Bursa’da Bakanlığınızın 2022 yılında gerçekleştireceği faaliyetleri ve yatırımları nelerdir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Filiz Kerestecioğlu, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı’nda yer alan 5 temel hedeften biri olan veri ve istatistik toplama hedefi kapsamında cinsiyet eşitliği endeksinin resmî istatistik programı kapsamına dâhil edilmesi ve sorumlu kurum olarak Bakanlığın belirlenmesi, çalışmalarınız arasında bulunuyor mu?

Cumhurbaşkanlığı 2022 Programı’nda bazı tedbirler ve hedefler var sizin de sorumlularından biri olduğunuz. Temel Eğitimde 10 Bin Okul Projesi kapsamında 3 bin yeni anaokulu, 40 bin yeni ana sınıfı örneğin, bu şekilde tedbirler bulunuyor. Bu hedefler nasıl hayata geçirilecek? Belediyeler sürece dâhil edilecek mi?

LGBTİ+’ların sığınaklardan ve şiddete karşı koruma ve destek mekanizmalarından yararlanması için bir çalışmanız olacak mı?

Dil bilmedikleri için sosyal hayata katılmayan mülteci kadınlara dil kursu açmayı düşünüyor musunuz?

KADES uygulamasında Kürtçe dilinde hizmet verilmesi için girişiminiz olacak mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ravza Kavakcı Kan, buyurun lütfen.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, hoş geldiniz. Size ve ekip arkadaşlarınıza yapmış olduğunuz sunumdan ve çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Dijital mecralarda ve konvansiyonel medyada son dönemde yapılmış olan hizmetlerle alakalı bilgilendirmeler görüyoruz. Bunların çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Kırmızı Yelekliler, çocuk hakları komiteleri, Vefa Sosyal Destek Gruplarına Bakanlığınızın katkısı, ŞÖNİM’ler, afet bölgelerinde yapılan çalışmalar; yaşlılara, otizmliilere, engelli kardeşlerimize yönelik yapılan çalışmalar ve tabii, özellikle başımızın tacı olan şehit yakınlarımıza ve gazilerimize yönelik yapılan çalışmalar çok kıymetli.

Ben şunu sormak istiyorum: İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde yapılan tartışmalarda hep birçok şey söylendi; 6284 sayılı Kanun, benim bildiğim kadarıyla hâlen en güçlü şekilde çalışıyor yani uluslararası hukuka göre, bildiğim kadarıyla -bu sizin alanınız hukukçu olarak- asıl olan uluslararası sözleşmelerin iç hukuka dercedilmesidir. Ben size bununla alakalı yorumunuzu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayıştay raporlarında “Sağlık Bakanlığının engelli sağlık kurulu raporu veri tabanında kaydı olmayan kişilerin ve Sağlık Bakanlığının engelli sağlık kurulu raporu veri tabanında kaydı olup da ‘ağır engelli’ veya ‘tam bağımlı’ ifadesi içeren engelli sağlık kurulu raporu olmayanların bakıcılarına engelli evde bakım ödemesi yapılmıştır.” denilmektedir. Türkiye’de ve Muğla’da ayrı ayrı kaç kişiye böyle bir ödeme yapılmıştır? Miktarı nedir? Bu konuda herhangi bir işlem yapılmış mıdır?

Yine aynı şekilde, Sağlık Bakanlığının engelli sağlık kurulu raporu veri tabanında kaydı olmayan ve Sağlık Bakanlığının engelli sağlık kurulu raporu veri tabanı kaydı olup engel oranı yüzde 40’ın altında olan kişilere engelli aylığı ödemesi yapılmıştır. Türkiye’de ve Muğla’da ayrı ayrı kaç kişiye böyle ödeme yapılmış ve miktarı nedir? Bu konuda işlem yapılmış mıdır?

Gelir eşitsizliğinin ölçüm aracı olan Gini katsayısını kaç olarak hesaplıyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ederim.

Sayın Fikret Şahin...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2022 yılı bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakan, ülkemizdeki mevzuata göre, yüzde 40 ve üzerindeki engelli kişiler engelli haklarından yararlanmakta; yüzde 1 ile 39 arasında engeli olan kişiler ne sağlam ne de engelli olarak kabul edilebiliyorlar ve sağlam olarak işe girmek istiyorlar, giremiyorlar; engelli haklarından faydalanmak istiyorlar, faydalanamıyorlar. Benim sorum şu: Yüzde 1 ile 39 arasında engeli olan kişiler için bir düzenleme düşünüyor musunuz? Bir de örnek vermek istiyorum: Tek gözü kayıp olan bir kişi, yüzde 32 engeli var; ne sağlam ne de engelli yani bunlar atıl şekilde kalıyorlar ve sayıları bir hayli fazla.

Diğer bir sorum da şu olacak: Gazilerin statüsü arasındaki farklılık gaziler arasında derin travma yaratıyor. Bunu bir an önce gidermekte büyük fayda var ülkemiz açısından. Bununla ilgili bir çalışma yapmanızı rica edeceğim.

Yine, Kıbrıs gazilerinin ülkemiz tarafından hâlen ne beratları verilmiş ne de madalyaları verilmiş. Böyle bir talepleri var Kıbrıs gazilerinin. Bu konuda da bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vehbi Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim.

Cumhurbaşkanlığı tasarruf tedbirlerini açıkladı ve buna bütün kurumların uyması gerekli, en başta da görev konusu itibarıyla Bakanlığımızın uyması gerekli. Oysa Bakanlığımızın merkezi 2012 yılından beri kira yani 33 katlı bir gökdelende kiracı konumundasınız hem de yıllardan beri. 2015 yılında, aylık kirasının 850 bin lira olduğu basına yansımış, 2019 yılında ise bu rakamın 1,4 milyonun üzerine çıktığı söylenmekte. FETÖ soruşturması geçiren mal sahibine şimdiye kadar ne kadar kira ödediniz? Bu binanın aylık kirası ne kadardır?

Sayın Bakanım, ayrıca, sunumunuzda, sosyal yardım miktarının tüm kurumlarla birlikte 2020 yılında 69,3 milyar liraya çıktığından bahsettiniz, 53 kat artmış. Yalnız 2021 yılıyla ilgili herhangi bir veri vermediniz, ben göremedim veyahut da ve 2022 yılında tüm kurumların vereceği sosyal yardımlar ne kadardır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakana sormak isterim; kendisine, Bakanlık ayrıldıktan sonra 3 soru önergesi vermiştim, 2'sine hemen cevap vermiş, diğer Bakanlıkla, Çalışma Bakanlığıyla ilgili diye ama kendisiyle ilgili olana 22 Eylülde sormama rağmen hâlen cevap vermemiş. Diyarbakır'dan Cahide Uvat isimli kız yetiştirme yurdunda kalan bir kişinin bana ulaşan bir müracaatı vardı. Kız yetiştirme yurdundan ayrıldıktan sonra tecavüze uğramış, ardından evlenmiş ve 2 çocuğu olmuş; maalesef, eşi de daha sonra cezaevine girince çok ağır bir şekilde maddi sorunlarla karşı karşıya. Memur olmak istiyor, maddi ve manevi açıdan yardım talebi var. Bu talebin karşılanması konusunda neler yapacaksınız?

İkinci sorum: Antakya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına başvuran Nazire Tekgöz isimli annenin kızı Rüveyda Tekgöz yüzde 70 engelli bir otizm hastası. Engelli yakını aylığı alamıyor. Kendisi KHK'yle ihraç edilmiş bir öğretmen, bundan dolayı mı alamıyor? Çok zorluk çekiyorlar ve hâlen böyle bir yardım alamıyor. Kamu Denetçiliği Kurumuna da başvurmasına rağmen, tatminkâr olmayan cevaplar verilmiş ve hâlen aile oldukça önemli sıkıntılar çekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Necdet İpekyüz, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bakanlık bünyesinde çalışıp 4/D kadrosunda olanların, toplu sözleşmenin 16'ncı maddesinin 2'nci bendinde belirtilmesine rağmen il dışına nakilleri yapılmamaktadır, bununla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Tekrar, aile destek personelinin 2020'ye kadar 4/D'li, 2020'den sonra alınanlar 4/B'li; aynı işi yapıyorlar, aynı koşullardalar ama özlük hakları açısından çok farklı konumlardalar. Bununla ilgili bir düzenleme düşünüyor musunuz?

Bir de her ilde çocuğun yaş ve cinsiyetine uygun yatılı kuruluşlar bulunmamakta ve çocukların bir kısmı farklı illere gönderilmekte; bununla ilgili bir çalışma var mı, neler düşünülüyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Şeker....

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Bakan, değişik kuruluşlardan sosyal yardımlar yapılıyor, bunların tek bir çatı altında toplanmasını düşünüyor musunuz bunların denetimi ve kontrolü açısından?

Derin yoksulluk Türkiye'nin dört bir yanına yayıldı. Bu derin yoksulluğun sebebi, gelir dağılımındaki adaletsizlik. Gelirden en fazla pay alan yüzde 10'un elde ettiği gelirin en az pay alan yüzde 10'nun elde ettiği gelire oranı –“P90/P10” diye tanımlanan oran- 14,6'ya çıktı 2020'de, bu 15'i geçmiş gözüküyor. Bu gelir dağılımındaki adaletsizlik olduğu müddetçe geniş halk kitleleri yardıma muhtaç kalacak. Temelde mesele, insanların işe ulaşabilmesi, gelir elde edebilecekleri bir atmosferin oluşması.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekleyen arkadaşlarımız var, sorumuzu kısaca sorabilirsek.

ALİ ŞEKER (İstanbul) - Bu konuda bir paradigma değişikliğine gitmeyi düşünüyor musunuz, yoksullukla mücadele sadece yardımla mı sınırlı kalacak?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, kadın milletvekillerimize bir pozitif ayrımcılık yapalım, onlara söz vereceğim. Sibel Özdemir, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bugünkü sunumuzda da dile getirdiniz, devlet korumasında yetişen ve reşit olan gençlerin kamuda istihdamıyla ilgili bir çalışma var ama burada şöyle bir sorun oluyor: 18 yaşını doldurduktan itibaren istihdam güvencesi olmadan yurtlardan ayrılmak durumunda kalıyorlar. Bu gençlere bu istihdam olanağı sağlanmadan ayrılmamaları konusunda bir çalışma yapmak gerekiyor.

Bir de uyuşturucu bağımlılığı konusu gerçekten çok kronik ve ciddi bir sorun. Burada eğitimler verdiğiniz söylediniz ama bence çok ciddi saha ve alan çalışmaları yapmanız gerekiyor. Mesela İstanbul, Bağcılar, Arnavutköy, Esenyurt ilçelerinde hızlıca ciddi bir saha çalışması yaparak tabloyu ortaya koymanız gerekiyor ve buna göre de adımlar atılması gerekiyor.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gamze Taşcier'e söz veriyorum.

Buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, yaptığımız sunumda kadın konukevlerinde kalan kadın sayısı 36 bin; konukevlerinde kalıp işe yerleştirilen kadın sayısı sadece 350, yine meslek edindirme kurslarına yönlendirilen kadın sayısı 800. Aradaki devasa fark yani sadece 100 kadından 1'i istihdam edilmiş. Acaba kadınlar mı çalışmak istemiyor, yoksa siz yerleştirilecek bir iş bulamıyor musunuz?

İkinci soru: Sunumunuzda kadına yönelik şiddetle ilgili 6284'ten, genelgelerden, eylem planlarından bahsetmişsiniz, İstanbul Sözleşmesi'nden ne çekilindiğine ne de imzalandığına dair tek bir cümle var; imzalamak mı başarıydı, çekilmek mi başarıydı? Eğer bir başarı varsa ortada, her ikisinden biri neden buraya yazılmadı?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Jale Nur Süllü, buyurun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Sayın Bakan, şimdi, Sayıştay raporlarına baktığımızda muhasebeleştirmelere ilişkin yardımlarda, muhasebeleştirmelere ilişkin işlemlerde, bu terkin işlemlerde hatalı uygulamalar var; fazla, yersiz ödemeler var. Ayrıca, yine Sayıştay raporunda engelli aylık hesaplamalarında, 2828 ve 2022 sayılı Kanunlarda farklılık olduğuna ilişkin atıflar var. Dolayısıyla bu konuda bir kanun teklifi getirmeyi düşünüyor musunuz?

Ayrıca, kadına yönelik her tür ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi için toplumsal bilinç düzeyinin yükseltilmesi verileri ve harcamaların etkinlik ve kalitesinin artırılmasını sağlayacak alt program başlığınızda, performans hedeflerinizin tutmadığını görüyoruz sizin önerdiğiniz buradaki gelen...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Biraz daha hızlanabilirsek çok az süremiz kaldı.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tabii, hızlanacağım.

Bunların alt programlarını da göremediğimiz için program esaslı bütçelemeye, bunların özellikle bütçe kalemlerini rica edeceğim, nelerdir bunlar, hedefler niye tutmadı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Serpil Kemalbay...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye’de ücretli bakım alanında kaç ev işçisi vardır, kaçı göçmen ev işçisidir? Ev işçilerinin kaç sigortalı çalışmaktadır?

2020-2021 yıllarında kaç kadın, erkek şiddeti sonucu öldürülmüştür? Kaç kadın tacize uğramıştır? Kaç çocuk cinsel istismara maruz kalmıştır?

Son sorum: Kaç üniversite mezunu genç öğrenim kredisi borçlarını ödeyemediği gerekçesiyle icra takibine alınmıştır, bunların kaç kadındır?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Suzan Şahin...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Teşekkür ederim.

Hatay’ın Reyhanlı ilçesinde terör saldırısında yaşamını yitiren 52 vatandaşımızın hukuki olarak şehit sayılması için bir çalışmanız var mıdır?

İkinci sorum: Türkiye’de 12 milyon 589 bin 820 kişi asgari ücretle çalışıyor. Halkın yüzde 30’u temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Yaklaşık 4 milyon işsiz varken 16 milyon insan açlık, 50 milyon insan ise yoksulluk sınırının altında yaşamını idame ettirmeye çalışmaktadır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 Faaliyet Raporu’nda belirtildiği üzere sosyal yardıma muhtaç hane sayısı bir yılda yüzde 102 artışla 6,6 milyonu aşmıştır. Bu kapsamda, sosyal güvenlik hakkı Anayasa’mızın 60’ıncı maddesinde düzenlenmiş, devlet bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri almak ve teşkilatları kurmakla görevlendirilmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sorunuzu sorarsanız, çok aştık hakkınızı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Soracağım.

Bu çerçevede insanca bir yaşam, toplumsal adalet ve eşitliğin sağlanması adına...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Diğer arkadaşlarımız soramıyorlar böyle uzayınca.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – ...1971 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü 102 sayılı Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Sözleşmesi kapsamında sayılan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Doğru bir usul değil bu. Diğer arkadaşlarınızın hakkını aldınız.

Buyurun konuşun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – ...9 sigorta dalından biri olan aile sigortası ne yazık ki TBMM’de kabul edilmesine rağmen uygulanmamaktadır. Uygulanması için çalışmanız var mı, olacak mı? Sorum bu kadar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son olarak, üyemiz olduğu için Garo Bey’e söz verip tamamlıyorum.

Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, biz sabahtan beri bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süremiz kalmadı, maalesef bazı arkadaşlarımız çok uzun konuşunca kalmadı, bitti süremiz. Usulümüz bu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani hiç değilse soru sormada eşitlik istiyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz konuşma yaptığımız zaman sordunuz sorularımızı.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sabahtan beri bekliyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, son söz sizin.

Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama sabahtan beri bekliyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süremiz bitti değerli arkadaşlar.

Garo Bey, buyurun.

Mikrofonu açtık, bir dakika.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, ben Ünal Bey’e devrediyorum süremi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlıyoruz süremizi o hâlde.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Derya Yanık’a söz veriyorum.

Sayın Bakanım, bütün bakanlarımıza söylediğim, hatırlattığım konuları size de hatırlatmak istiyorum:

Birincisi, birçok konuda arkadaşlarımızın genel değerlendirmeleri oluyor. Sizin de mutlaka bazı genel değerlendirmeleriniz olacaktır.

İkincisi, mükerrer sorular söz konusu olabiliyor, değişik arkadaşlarımız tarafından dile getirilen. Vaktin verimli kullanımı açısından onlara topluca cevap verebilerseniz memnun oluruz.

Üçüncüsü, bazı arkadaşlarımızın özel olarak sorduğu sorular var. Mümkün merteye ismen referans vererek o sorulara cevap verirseniz seviniriz.

Dördüncüsü ve sonuncusu, yazılı cevap verme imkânınız da var. On gün içerisinde Komisyonumuza yazılı olarak cevapları iletirseniz Komisyon aracılığıyla biz de arkadaşlarımıza yazılı cevapları iletmiş oluruz.

Size şimdi söz veriyorum, buyurun Sayın Bakanım.

Süreniz otuz dakikadır.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; öncelikle çok teşekkür ediyorum. Bütün milletvekillerimizin, Komisyon üyesi olan ve olmayan milletvekillerimizin değerlendirme ve önerilerini tek tek not aldık, muhakkak hiç ihmal etmeden yararlanacağız.

Son tahlilde, konuşmamın başında da ifade etmiştim sunuma başlarken, biz Bakanlık olarak Meclisimizin görüş ve değerlendirmelerini, milletin temsilcileri olarak milletvekillerimizin önerilerini çok önemsiyoruz. Aynı ülkenin vatandaşlarıyız ve aynı amaç için çalışıyoruz, dolayısıyla yapılacak küçük ya da büyük faydalı her türlü eleştiriye, her türlü katkıya Bakanlığımız açıktır, bundan sonra da açık olacak; bunu öncelikle ifade etmek isterim. Bu kapsamda öneri ve katkısını sunan bütün vekillerimize gerçekten içtenlikle çok teşekkür ediyorum.

Eleştirmek, efendim, işte sert eleştirmek de mümkündür ancak siyaseti çok önemseyen birisi olarak, siyasetin kurumsal varlığını çok önemseyen birisi olarak, siyasetin kurumsal varlığının değerine çok inanan birisi olarak sert eleştiriler de olabilir, bu mümkündür ama siyasetin kurumsal varlığını tahfif edecek, siyasetin kurumsal varlığını âdeta yok sayacak bir tutumun öncelikle milletin vekillerinde olmaması gerektiği kanaatimi de bu vesileyle ifade etmek istiyorum.

Benim, tabii, otuz dakika içerisinde sayın vekillerimizin hem konuşma ama daha sonra da soru kısmında sordukları her soruya ayrıntılı -istediğim ölçüde daha doğrusu- cevap verme imkânım maalesef yok. O yüzden, ihtimal ki sorulardan bir kısmına yazılı cevap vermek zorunda kalacağız. O yüzden, burada cevaplayamadığım sorularla alakalı, lütfen, sayın vekillerimiz bizi, beni bağışlasınlar ama her birine tek tek, ayrı ayrı o soruların cevapları yazılı olarak gönderilecek; bunu özellikle altını çizerek ifade etmek istiyorum.

Şimdi, müsaade ederseniz, konuları biraz genel, toplulaştırarak sorulara cevap olacak şekilde de -birkaç spesifik soru var- onları cevaplayıp daha sonra genel bakış açımızı, yorumlarımızı ve bizim Bakanlık olarak meselelere, burada konuştuğumuz meselelere hangi perspektiften ve hangi felsefeyle baktığımızı -daha çok onları- bir parça ifade edip ondan sonra da yüksek müsaadelerinizi rica edeceğiz.

Öncelikle, Kastamonu'yla alakalı sayın vekilimizin bir değerlendirmesi vardı -kendisi sanıyorum burada değil- Kastamonu'daki bir personelimize alakalı husus. Evet, yerelde bir muhakkik incelemesi yapılmış, 27 Ekim 2021'de muhakkik raporu Bakanlığımıza gelir gelmez biz tedbiren personele görevden el çektirdik. Bu konuda asla ve kata, çok net... Bütün personel, hem Bakanlık merkez teşkilatımız hem taşra teşkilatımız şu konuyu çok iyi bilir: Birkaç başlık vardır, birkaç başlıkta herhangi bir şekilde bizim, soruşturmanın selametini, sonucunu, vesairesini beklemeye tahammülümüz yoktur. Bunlardan bir tanesi uyuşturucu madde, bir tanesi istismar iddiası, bir tanesi çocuğa şiddet iddiasıdır. Bu konuda çok net bir tavrımız var, bütün arkadaşlarımız çok iyi bilirler. Bu konuyla alakalı herhangi bir ciddi şüphe gelirse yani temellendirilmiş şüphe gelirse biz soruşturmayı falan beklemeden hemen gereğini yapar ve soruşturmanın selameti açısından o personele el çektiririz. Bu anlamda da, nitekim, rapor geldiği gün bu işlemi tesis ettik, bunun bilgisini paylaşmak isterim. Sayın vekilimiz "Niye ben Mecliste konuşunca bu oldu?" dedi. O gün itibarıyla -kayıtlarımızda mevcut- fiziken rapor bize ulaştığı için -muhtemelen kendisi de o raporun sonucunda konuşma aldı, bilmiyorum, sadece sesli düşünüyorum- bir eş zamanlılık söz konusu olmuş oldu ve hassasiyetinden dolayı da ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Bakın, bizim -yani sözleşmeli, efendim işte, 4/D'li, 4/A'lı, 4/B'li vesaire bütün- 60 bin küsur personelimiz var. 60 bin küsur personelin içerisinde hepsinin pürüpağ olması -bunu temenni ederiz ve bekleriz ama- mümkün değil, insanız. İçinde muhakkak yanlış yapanlar olabilir, muhakkak birtakım görev istismarları olabilir; bununla alakalı da biz, vekillerimizden ve sahadan gelen bütün değerlendirmeleri alır ve eğer personelimize ilgili bir sıkıntı varsa bunu gideririz, değilse açıklamasını yaparız; personelimizin her biri de bizim için çok kıymetli, biz onlarla çalışıyoruz nihayetinde. Dolayısıyla bu ayrımı çok iyi yapabilecek durumda ve bu hassasiyeti de birlikte paylaşabilecek durumdayız, bunu ifade etmek isterim.

İkinci önemli husus, yoksulluk konusu. Şimdi, tabii, sayın vekillerimizin Bakanlığımıza teveccühünü, Bakanlığımızın bütçe değerlendirmelerini ben çok büyük bir hassasiyetle ve gerçekten minnetle dinledim. Bu, bizim açımızdan, hem bu çalışmaların aslında ne kadar dikkatle takip edildiğini göstermesi açısından hem de sorumluluğumuzun hatırlatılması açısından önemli. Ancak, takdir ederseniz ki bazı konuların -sanıyorum biraz geçen yıllardaki alışkanlıkla- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın görev alanında olan birtakım konuların bize soruluyor olmasıyla, bazen -işte, işsizliğin önlenmesi vesaireyle ilgili- diğer bakanlıklarımızın görev alanındaki konuların bizlere soruluyor olmasıyla karşı karşıya kaldık. Evet, biz bir bütünün parçasıyız değerli milletvekilleri yani bir Hükûmetin parçasıyız ve bizim Bakanlığımıza tanımlanmış bir alan var. Biz, bu tanımlanan alanda olabildiği kadar milletimize hizmet etmenin gayreti içerisindeyiz ve özellikle bazı başlıklarda bizim Bakanlığımız koordinasyon görevini yapan Bakanlık; mesela -yine, biraz sonra detaylarına gireceğim ama- kadınların iş gücüne katılması, iş edindirilmesi... Biz kadınlara iş edindiren Bakanlık değiliz,

kadınların iş gücüne katılmasının farkındalığını, bunun politikasını üreten, bunu kamuoyu ve diğer bakanlıklar, diğer özel sektör vesaire noktasında paylaşılan Bakanlığız. Mesela, kadınların ev eksenli ekonomik üretimlerinin hayata geçirilmesiyle alakalı kooperatifçilik çalışmamız sizlere sunduğumuz kitapçıkta etraflıca var. Kırk beş dakika içerisinde benim onların her birinin alt başlıklarını konuşmam maalesef mümkün olamadı, keşke olsaydı, hepsini çok uzun uzun hepinizle konuşmayı çok isterdim. Ev eksenli üretimde biz bunun yolunun nasıl açılacağıının, neler olabileceğinin, kadınları kendi Bakanlığımız, kendi görev alanımız noktasında nasıl destekleyeceğimizin çalışmasını yapıyoruz ama orada paydaşlarımız var, Ticaret Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı. Dolayısıyla, kırsaldaki kadınların ev eksenli üretiminin harekete geçirilmesi için Tarım Bakanlığıyla ve Ticaret Bakanlığıyla ortaklığımız var. Dolayısıyla, bu bütütün parçası olarak nerede durduğumuzun bir parça altını çizmek gerekiyor.

“Sosyal yardımlar ve kamu yoksulluğu, sosyal yoksulluk” vurgusu çok fazla önümüze geldi. Burada da öncelikle şunu ifade etmek isterim bütçe konusunda -biraz hızlı davranmaya çalışıyorum o yüzden lütfen kusura bakmayın- mesela, şehit yakını, gazilere veya kadınlara yönelik yapılan çalışmalarda bütçe azlığıyla alakalı çok ciddi eleştiriler geldi fakat burada sadece bir kıyaslamayı paylaşacağım sizinle çünkü bütün işlemler sadece bizim Bakanlığımız üzerinden yapılmıyor. Örneğin, ailenin korunması ve güçlendirilmesi noktasındaki başlığa baktığımızda, bizim 2021 bütçemiz 1 milyar 455 bin küsur, 2022’de Bakanlık bütçe teklifimiz 1 milyar 767 milyon 399 bin; aktif sağlıklı yaşlanma noktasında baktığımızda, 1 milyar 925 milyon 287 bini biz teklif etmişiz bütünüyle; çocuklar noktasında baktığımızda, 5 milyar 291 milyon 356 bini biz teklif etmişiz ama aynı zamanda 5 milyar 305 milyon 356 bini de merkezî bütçe teklif etmiş. Yine, şehit yakını, gazilerde 2022 bütçesinde -eleştirilen başlıklardan biri o- 13 milyon 454 bin... “Bununla ne yapacaksınız?” denilen başlıkta merkezî bütçe de 5 milyar 486 bin lira. Dolayısıyla, bizim yaptığımız kısım ile merkezî bütçeden yapılan kısımlar birbirinden farklı. Dolayısıyla, biz sadece o konuda kendi Bakanlığımızın yaptığı çalışmaların doğal olarak, tabiiyle rakamlarını veriyoruz. Örneğin, yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşma başlığına baktığımızda, bizim Bakanlığımızın bütçe teklifi 39 milyar 115 bin 645 lira, merkezî bütçeden bunun için ayrılan 52 milyar 942 milyon 815 bin gibi birtakım farklı rakamlar var. Dolayısıyla, engelliler açısından da aynı şey... Mesela onu da hemen paylaşayım: Engellilerin toplumsal hayata katılımı ve özel eğitim... Bizim Bakanlığımızın 2022 bütçe teklifi 16 milyar 233 milyon 552 bin lira, merkezî bütçeden ayrılan pay 26 milyar 613 milyon 965 bin lira. Dolayısıyla, bunun sadece bizim kendi görev alanımızla alakalı olduğunun ve bazı başlıklarda da Bakanlığımızın hizmeti üreten, hizmeti veren değil, sadece koordinasyonu sağlayan bakanlık olduğunun bilinmesinde fayda var; bunu tekrar hatırlatmak istiyorum.

Personelle alakalı o spesifik soruya da hemen, şimdi cevap vereyim. Personelin özlük farklarına, farklı personel rejimlerine yani hem Devlet Memurları Kanunu’nda hem diğer noktada farklı kategorilere dâhil oldukları doğru. Bununla alakalı, olabildiği kadar özlük... Aynı işi yapan, aynı eğitimi almış personellerimizle alakalı özlük birleştirmesini, birbirine yaklaştırma çalışmalarını hem mevzuat anlamında hem ücretlendirme anlamında yapmaya çalışıyoruz. Bunun hazırlıklarına neredeyse göreve başladığımız tarih itibarıyla çok hızlıca başladık. İnşallah, önümüzdeki süreçlerde, 2022 başı itibarıyla da bunu hayata geçirmeyi ümit ediyoruz. Doğrusunu isterseniz bu bizim de farkında olduğumuz bir husus.

Sayıştay raporlarıyla alakalı, özellikle engelliler noktasında çokça değerlendirme oldu; onları da hemen hızlıca dikkatlerinize arz etmek istiyorum. 18 yaş üstü SED hizmetinden yararlanan 67 gencimize belge eksikliği nedeniyle yapılan ödemeler rapora konu oluyor. 18 yaşından önce SED’le desteklenmekteyken reşit olan ve eğitime devam eden gençlerimize, eğitim süresi boyunca SED desteğimiz devam ediyor yani 18 yaşını doldurdum, bitti değil. Eğer 18 yaşından sonra hâlâ daha

eğitimine devam ettiğini belgeliyorsa ve ihtiyaç sahibiyse, bizim SED desteğimiz... Çünkü SED desteği aslında eğitim desteği, ‘‘Sosyal ve Ekonomik Destek’’ dediğimiz Şey ortaöğretimde ve yksekretimde eğitim desteği; bunu belgelediğinde bizim desteğimiz devam ediyor. 67 gencimizle alakalı bir belge eksikliği sebebiyle rapora konu olma durumu var, herhangi bir Şekilde usulsüz ya da hak edilmemiŐ bir ödeme söz konusu değil. Nitekim, daha sonra da bu gençlerimize güncel eğitim belgeleri tamamlatılmıŐ. Yine, SED hizmetinde çocukların kayıtlarının tutulması, desteklenmesi, izlemesi aile bilgi sistemimizde yer alıyor.

Engelli raporu olmayan... Hemen hemen söz alan bütün vekillerimizin çokça ifade ettiği konulardan biri de bu; engelli raporu olmadığı hâlde ödeme yapılan, engelli yardımı alan vatandaŐlarla alakalı. Aslında sizlerin de çok iyi bildiği üzere, engelli vatandaşlarımız için aylık imkânından yararlanmanın n koŐulu sağlık kurulu raporu. 2007 yılından itibaren sağlık kurulu raporları Sağlık Bakanlığınca Engelli Veri Tabanı'na kaydedilmeye baŐlanmış olmasına rağmen, hastanelerin birçoğunun sisteme dâhil olmaması sebebiyle bu süreçte veri tabanına tüm raporların kaydedilmesi mümkün olmamıştır. Dolayısıyla, dijital ortamda görünmeyen bazı raporların fiziki ortamda Bakanlığımıza ulaŐtırılması ve bu engelli yardımlarından yararlanmaları söz konusudur. Aslında tıpkı biraz nceki SED desteği gibi yani bir tarafta Sağlık Bakanlığının dijital ortamında, bir tarafta bizde, fiziki ortamda olan belgeler arasındaki farktan doğan bir deme. Bunun herhangi bir Şekilde yolsuzluk ya da bir istismar gibi değerlendirilmesi, herhangi bir Şekilde haksız ve âdeta... Vekillerimizden birisiydi, hangisiydi hatırlamıyorum ‘‘Ya, bunu yandaşlara mı peŐkeŐ çektiniz?’’ gibi son derece haksız ifadeler... Bir taraftan engellilere daha çok yardım yapılması, daha çok hizmet sağlanması konuŐulurken bir taraftan birtakım belge eksiklikleri sebebiyle yapılan ödemelerin böyle değerlendirilmesini de doğrusu ben çok haklı bulmuyorum, engelliler açısından çok haklı bulmuyorum.

Evet, Gülizar Hanım'mış. Gülizar Biçer Karaca ‘‘Maaş alan liste TGVA'dan mı, saraydan mı geldi?’’ diye... Bize böyle listeler gelmiyor.

ALÍ FAZIL KASAP (Kütahya) – 685 milyon 860 bin TL ne oldu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – İŞte, cevabını verdim ama yazılı olarak size bütün detayları ayrıca gönderelim tekrardan.

Evet, ‘‘Sosyal yardımlar’’ başlığı da yine çok tartıŐılan başlıklardan biri. Sosyal yardımları ‘‘yoksullaşma’’ ‘‘derin yoksullaşma’’ olarak değerlendirmek ve yoksulluğun bir göstergesi olarak konuşmak sanıyorum, ancak siyaset üretmek kaygısıyla açıklanabilir. Yani burada bir Şekilde işte, muhalif taraflar olarak iktidar ve muhalefetin bir Şekilde birbirini eleŐtirmesi, birbirinin yapıp ettikleri üzerinden birtakım karŐıtlıklar üretmesi beklenir. Bunu ben anlayışla karşılıyorum ama sosyal yardım...

Sayın milletvekilleri, değerli Komisyon yeleri; bir defa Şunu çok samimiyetle ifade etmek isterim: Bizim Bakanlığımızın çalıştığı bütün başlıklar siyasetin dışında ve üstünde olmalıdır diye düşünüyorum. Yani evet, sonuçta, burada farklı siyasi partiler olarak ve siyaset üreten, birbiriyle yarıŐan, seçim zamanı iyce yarıŐacak olan taraflar olarak bir aradayız. Bundan daha tabii bir husus yok ama bizim Bakanlığımızın çalıştığı baŐlıkların hiçbirinin -beni bađıŐlayın ifademden dolayı ama-kaba siyaset yarıŐmasına konu olmaması lazım. Kadınlar siyaset konusu olamaz, Şiddete uğrayan kadın siyaset konusu olamaz, bakıma muhtaç, korunmaya alınması gereken çocuklar siyaset konusu olamaz. Sosyal yardım ihtiyaçlı olan gruplar, engelliler, yaşlılar, Şehit yakınları, gaziler ve diğer çalıŐtıđımız alanların hiçbirinin kaba siyaset konusu olmaması -tırnak içinde söylüyorum yine, bađıŐlayın- bir malzeme hâline getirilmemesi lazım çünkü bizim Bakanlığımız 83 milyonun tamamına ve 83 milyonun

dezavantajlı kısımlarının tamamına bir şekilde dokunuyor. Dezavantajlı grupların zaten yaşadıkları dezavantajı bir de siyaset konusu hâline getirerek yeniden onları kırılğan hâle getirmenin manası olmadığı kanaatindeyim.

Bizim yaptığımız çalışmalarda... Ha, ben sayın vekillerimizden şunu çok rica ediyorum: Ne olur, eğer varsa, haksız yere sosyal yardım alan -efendim, işte- engelli maaşı alan varsa tespit ettiğiniz Allah aşkına ulaştırın ya.

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Alamayan var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Alamayan varsa da ulaştırın.

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Hak etmeyen var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Kriterleri tuttuğu hâlde sosyal yardım alamayan varsa bana ulaştırın, haksız yere alan varsa ulaştırın; hesabını soralım, beraber soralım. Bunlar haksız yere...

(Uğultular)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Bakın, şimdi, bir dakika, esasına da geleceğim, esasına da geleceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, karşılıklı diyaloga girmeyelim. Usul açısından...

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Usulle alakalı bunu söyleyeyim: Bizim kriterlerimiz son derece nesnel, son derece nesnel. Bütünleşik sosyal yardım sistemi, orada hangi kriter... Vatandaş doğrudan doğruya dijital ortamda müracaat -artık öyle bir imkân da var- ediyor. Sistemdeki verilerine göre otomatikman taramasını yapıyoruz, başka geliri var mı, gelir taraması vesaire. Gelir tespitiyle alakalı konuya da birazdan geleceğim ama son derece nesnel kriterlerle bu yorumu yapıyoruz.

Vekillerimizden birisi “Efendim, işte, siz bu sosyal yardımları tehdiye dönüştürdünüz. Vatandaş ‘Siz giderseniz bu yardımlar kesilir mi?’ diye soruyor çünkü öyle korkutmuşsunuz.” dedi. Hayır, biz kimseyi korkutmuyoruz, son derece nesnel... Çoğu kere vatandaşı görmüyoruz bile, sistem üzerinden yorumladığımızda ama vatandaşımız şunu çok iyi biliyor: İstanbul’da bir kalemde 10 bin küsur işçi kapının önüne konulup ertesi ay 40 bin küsur işçi alındı. AK PARTİ dönemini hatırlattığı için duvarlardaki otlara kadar yolup atan bir irade var. Vatandaşımız bunların hangisinin nerede olduğunu gayet iyi biliyor.

Bakın, İstanbul’da... (CHP sıralarından gürültüler)

“Yandaşlar” diyorsunuz ya, “yandaşlar” diyorsunuz ya...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Kaba siyaset dediniz de kaba siyasetin dik âlâsını siz yapıyorsunuz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Bir dakika...

Yandaşlık nasıl olur anlatayım... (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir hakaret söz konusu değil. Beğenmeyebilirsiniz fikirleri, hoşunuza gitmeyebilir ama siz de saatlerce ifade ettiniz, Sayın Bakan da fikirlerini ifade edecek. Birbirimize tahammül edeceğiz, demokrasi böyle bir şey, lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bu kaba siyaset işte.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Bakın, yandaşlık nasıl olur anlatayım? Yandaşlık nasıl olur? TÜGVA'dan liste gelmiyor ama bakın, Sayın İmamoğlu... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Farklı fikirler olmasa demokrasi olmaz, lütfen...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Bakın, övünecek bir şey anlatacağım size. (Gürültüler)

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – İcraatınızı anlatın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan on saate yakın dinledi, görüşlerini ifade edecek, değerlendirmelerini yapacak; beğenirsiniz, beğenmezseniz ama sabırla dinlememiz lazım, lütfen...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – İcraatını anlatsın dinleyelim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım, size Türk siyaseti adına övüneceğimiz bir şey anlatayım, hepimizin ortak şeyi: Sayın İmamoğlu Büyükşehir Belediye Başkanı seçildiğinde ilk atadığı İmar Daire Başkanıydı, yanılmıyorsam mimar bir Hanım, Sözen döneminden beri İstanbul Büyükşehir Belediyesinde çalışan bir mimar hanımdı. Yandaşlık nasıl olur, oradan bir bakmak lazım. Yani İstanbul Büyükşehir Belediyesinde Boğaziçi İmar gibi son derece kritik bir yerde Sözen döneminden beri çalışan bir arkadaşımızı gelir gelmez, bakın, tamamen farklı bir irade görevlendirdi. Demek ki AK PARTİ iktidarları ve AK PARTİ kurumlarında liyakati gözeterek pekâlâ...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, kendinizi çekmeniz normal ama başkasını izni olmadan lütfen çekmeyiniz, kurallarımız böyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burada kamera yok mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kamera yok mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olabilir ama...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kamera çekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu, doğru bir şey değil, doğru bir şey değil.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Burası kamuya açık bir yer.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Aleni bir yer.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kameraları kaldıralım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, buyurun çekin siz de o zaman. Tamam, çekin ama bir başkasını izni olmadan özel olarak çekmek doğru bir yaklaşım değil bana göre, kameralar çekiyor olabilir.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım devam edebilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edin Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sürem çok azaldı, sanıyorum bir miktar süre eklemek gerekecek çünkü arada gitti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ekleyeceğim sürenizi.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Şimdi, yoksulluğun artırılması, sosyal yardımlarla övünme meselesine geldiğimizde, şimdi tabii uzun uzun anlatamayacağım ama... (Gürültüler)

Sayın vekillerim beni dinliyorlarsa konuşacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sükûneti rica ediyorum. Bakın, çok yorulduk, lütfen...

Buyurun Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sosyal yardımların yoksulluğu artırdığı vesaire veya işte, bir yoksulluk işareti olduğuyla alakalı... Şimdi, rakamlara, çok detaylara girmeyeceğim ama gerekirse onların da bilgilerini göndeririz. Bizim, sosyal yardımlar kaleminden yaptığımız ödemelerin önemli bir kısmı zaten iş gücüne katılma imkânı olmayan vatandaşlarımız; engelliler, yaşlılar, onlara bakanlar. Diyorsunuz ya “Sosyal güvenlik sistemine katılması lazım, bir engelliye yirmi yıl...” Evet, çünkü onların zaten iş gücüne katılma imkânı yok ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek, asgari ihtiyaçlarını karşılayabilmek için sosyal desteğe ihtiyacı olan gruplar. Dolayısıyla bunlara yoksullaştırma, iş gücüne katılamama... Bunlar iş imkânı, istihdam imkânı sağlanmadığı için yoksul kalan gruplar değil, zaten böyle bir imkânı olmayan önemli büyük bir grup var; birincisi bu. Bunlarla ilgili ödemelerin yoksullukla ya da yoksullaştırılmakla hiç alakası yok, tam tersine tam da sosyal devlet olmanın gereği budur. İhtiyaçlı olan, iş gücüne katılamayacak, hayatını başka türlü idame ettiremeyecek vatandaşımızı desteklersiniz; bizim de yaptığımız budur.

İkincisi ve daha önemlisi, “Efendim, daha önce yoktu, şimdi niye var? Son yıllarda artıyor.” Çünkü biz onları arıyoruz. Biz talep odaklı değil artık arz odaklı hizmete geçtik ve arıyoruz vatandaşlarımızı kapı kapı. ASDEP personeli boşuna gezmıyor, kapı kapı gezip nerede ihtiyaçlı var, nerede engelli var, nerede çocuk var SED desteği yapmamız... Yani ekonomik zorluk sebebiyle eğitim hayatına devam edemeyecek çocukları bulup, getirip onları destekliyoruz, artmasının sebebi budur. Biz çünkü yoksulumuzu, ihtiyaç sahibimizi arıyoruz ve buluyoruz; bulduğumuz yerde de destekliyoruz.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Aramanıza gerek yok, her taraf yoksul dolu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bakın, defalarca hatırlatıyorum, böyle bir usulümüz yok.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Vallaha biz arıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fikret Bey, siz de alışkanlık hâline getirdiniz bunu, rica ediyorum...

Komisyonumuzda değerli arkadaşlarımızı misafir ediyoruz ama Plan ve Bütçe Komisyonumuzun bir standardı var. Lütfen hepiniz buna sahip çıkın, rica ediyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Evet, bir ifade daha var, bunu da prensipte cevaplandırmam gerekiyor. “Yardımları sadaka gibi veriyorsunuz. Seçim dönemi yardım veriyorsunuz.” Bizim yardımlarımız sürekli devam ediyor. İhtiyaç sahiplerinin... Dönemsel ihtiyacı olanlara dönemsel, sürekli ihtiyacı olanlara -biraz önce bahsettiğim başlıkta olduğu gibi- onlara da sürekli olarak desteğimizi sürdürüyoruz ama sizler seçim dönemi bu vatandaşları görüyorsanız ve sadece o zaman fark ediyorsanız bu bizim problemimiz değil doğrusunu isterseniz. Şunu söyleyeyim: Yardımları da sadaka gibi falan vermiyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fikret Bey, arkadaşlar rica ediyorum; bakın, ısrarla yapıyorsunuz, rica ediyorum...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Bizim milletimiz şunu çok iyi biliyor: Milletten aldığımızı millete geri verdiğimizizi, bu kaynağın doğrudan doğruya milletin ürettiği kaynak olduğunu ve bizim milletin ürettiği kaynağı tekrar millete kullandığımızı çok iyi biliyor. Sadaka gibi kaba bir ifadeyi -ki sadaka da aslında bizim kültürümüzde çok önemlidir, tasadduk etmek çok kıymetli bir kavramdır da bugün çok artık galatimeşhura döndüğü için ben de olumsuz anlamda kullanıyorum- sadaka gibi küçümseyen, küçülten bir ifadeyi asla kullanmayacağımızı milletimiz gayet iyi bilir. Bunu da ifade etmiş olayım.

Sosyal yardımlarla alakalı...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hak temelli.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hak temelli gayet tabii ki ama zaten bakın bu ülkenin bir vatandaşı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, karşılıklı diyaloga girmeyelim. Bitiremeyiz bu şekilde, lütfen...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sosyal devlet zaten hak temelli bakar yani aksi takdirde herhangi bir şekilde niye sosyal yardım yapacaksınız? Siz devlet olarak bir sosyal devlet olma yükümlülüğünü taşıdığınızı kabul edersiniz ve sosyal hayatın içerisinde temel ihtiyaçlarını karşılayamayan vatandaşın buna erişim hakkı olduğunu kabul edersiniz ve bunu ona sunarınız; bizim yaptığımız şey bu. Yani bunun hak temelli olması olmaması... (CHP sıralarından gürültüler)

Efendim?

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Lütufmuş gibi anlatmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, karşılıklı diyaloga girmeyelim, siz sunumunuzu yapın lütfen.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın vekillerim, bizim bahsettiğimiziz...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kötü bir şey söylemiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olabilir de bitiremeyiz böyle.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım “Hak temelli yasayla tanımlanmış olması gerekir.” dedi sayın vekilimiz, onun hemen cevabını vereyim. Yaptığımız sosyal hizmetlerin tamamının bir yasası var zaten. Engelliler Hakkında Kanun var, Sosyal Hizmetler Kanunu var, diğer alanlardaki her birinin kendi mevzuatı var ve biz bu mevzuat çerçevesinde... Bu mevzuatların önemli bir kısmı da yine AK PARTİ iktidarları döneminde ihdas edildi yani o hak temelli olma şeyini de... (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımızı duyamıyoruz. Lütfen, daha sonra karşılıklı müzakere edersiniz bazı hususları.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hak temelli olma zeminini de yine AK PARTİ iktidarları geçmişte oluşturdu ve bugün o mevzuata göre biz de sosyal hizmetlerimizi devam ettiriyoruz.

“ASDEP sayısı artırılmalıdır.” demiş sayın vekillerimizden birisi, Nilgün Hanım, evet. Evet, ASDEP personelinin artırılması için kadro artırımını inşallah biz de bekliyoruz.

Aile bütünlüğünün korunması ve gündüz kuşağı programlarıyla alakalı eleştirilerin tamamına bütünüyle katılıyorum. Bununla alakalı RTÜK’le de -haziran ya da mayıs ayında tam hatırlayamıyorum şu anda doğrusu- bir çalıştay yaptık. Orada sektör temsilcileriyle de uzun uzun konuştuğumuzda bu kanaatimi paylaştım. Biz Bakanlık olarak ne yapıyoruz? Bizim Bakanlık olarak birtakım mekanizmaları harekete geçirmenin dışında bir yetkimiz yok biliyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, ilave on beş dakika süre veriyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hemen toparlayacağım Sayın Başkanım.

Yani işte şikâyetler, işte RTÜK suç duyuruları ya da çocuklarla alakalı bir mevzuysa suç duyuruları gibi birtakım hukuki mekanizmaları harekete geçirmenin dışında maalesef, bir yetkimiz yok ve bu yetkiyi de olabildiği kadar etkin bir biçimde kullanıyoruz, bundan sonra da kullanmaya devam edeceğiz. Ama bu konuda sayın vekillerimizden gerçekten bizi de desteklemek anlamında ve kamuoyuna da ortak bir hizmet sunmak anlamında hassasiyetlerini ve farkındalık oluşturmada bize de destek olmalarını hassaten çok rica ediyorum.

Çocuk konusunda gelen yorumlara bir değerlendirme yapacağım. “Çocuk kuruluş sayıları yıllar itibarıyla aynı, bunun bir nedeni var mı, bizlere de açıklar mısınız?” diye sormuş yine Gülizar Hanım, CHP Milletvekilimiz. Evet, çünkü aslında -sunumda da bir ara başlık olarak bahsettim- sosyal hizmetlerimizi -bu, çocukta da böyle, engellilerde de böyle, yaşlılarda da böyle- mümkün mertebe aile odaklı sürdürmeye çalışıyoruz. Eğer çocuğun ailesinin yanında kalmasını engelleyen özel bir sebep yoksa, sadece yoksulluk sebebiyle çocuğun aile ortamından uzaklaşmasına izin vermiyoruz. O yüzden de sosyal ve ekonomik destekle onları destekliyoruz. Dolayısıyla çocuk aile yanında kalıyor, yoksulluk sebebiyle ayrılmamış oluyor.

İkincisi, eğer bu imkân yoksa koruyucu aile hizmetimiz ki sayılar kıyas kabul etmez bir biçimde değişti nitekim; koruyucu aile yanına yerleştiriyoruz, yine bir aile ortamına çocuğu ulaştırmaya çalışıyoruz. Bu da mümkün değilse kurum bakımına alıyoruz. Dolayısıyla kurum bakımına aldığımız çocuk sayımız yıllar içerisinde oransal olarak baktığımızda çok düştü. Bunun sebebi de çocukların aile ortamında gerek kendi ailesinin gerek koruyucu ailenin yanında desteklenmesidir ama bu, devlet korumasından, devletin desteğinden çocukların yararlanmadığı ya da bu sayının azaldığı anlamına gelmiyor, sadece çocukların yararlandıkları mecra değişti, onu ifade etmek isterim.

Yardımların çok düşük olduğuyla alakalı bir değerlendirme var. Tabii, biz sadece çocuklara kendi yaptığımız nakdi destekten bahsediyoruz ama çocuklara bir aile bütünlüğü içerisinde yapılan bütün diğer kamunun da yaptığı destekleri hesaba aldığımızda birkaç başlığı sadece aktaracağım değerli milletvekilleri: 138.530 çocuğumuza ortalama 1.259 lira aylık sosyal ekonomik destek veriyoruz. Bunun dışında, Bakanlık olarak çocuklarımızı destekler nitelikte şartlı nakit transferleri, öksüz ve yetim yardımı, muhtaç asker çocuğu yardımı, engelli yakını aylığı, doğum ve çoklu doğum yardımı gibi yine, öbür taraftan, eğitim materyali, ücretsiz ders kitabı, engelli öğrencilerin ücretsiz taşınması, öğrenci barınma, taşıma ve yemek yardımı, öğle yemeği yardımı gibi pek çok başka başlık var. Yani biz sadece nakit desteği saydığımızda, işte, bu çok az dediğimiz kalemlerin yanına diğer sosyal yardımları, sosyal destekleri eklediğimizde ortaya çıkan rakam epeyce farklı, bunu da ifade etmek isterim.

Çocuk işçiliğiyle alakalı değerlendirmeleri ve yabancı uyruklu çocuklarla alakalı değerlendirmeleri müsaadenizle geçiyorum çünkü Bakanlık olarak doğrudan bizim görevimiz değil ama çocuk işçiliğinin önlenmesi ve çocuk işçiliğine ilişkin farkındalık noktasında çalışmalarımız var; bu, ayrı bir şey.

Çocuk işçiliğinin engellenmesiyle alakalı yasal düzenlemeler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı uhdesinde biliyorsunuz. Biz, yine, bu anlamda bir farkındalık ve sosyal sorumluluk bilincini harekete geçirmeye dönük çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Engelli ve yaşlı hizmetleriyle alakalı birkaç konuyu müsaadenizle açıklamak isterim. Engelli atamaları konusu, sayın vekiller muhakkak biliyorlardı ama kayıtlara geçmesi açısından bir hususun altını çizmek isterim: Engelli yurttaşlarımız da bizden bu anlamda çok fazla talepte bulunuyorlar, doğru. Hatta engelli vekilimiz...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Musa Piroğlu...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Musa Bey de söyledi, işte, “Hepsiyle görüştünüz.” Evet, hepsiyle görüştük. Bakanlık görevi tevdi edildikten sonra hiç ayırım yapmaksızın, küçük, büyük konfederasyon, federasyon, dernek, vakıf hiçbirini ayırmaksızın bütün engelli STK’leriyle tek tek görüştük. Benden sonra ilgili Bakan Yardımcım her biriyle her gün neredeyse görüşüyor. Dolayısıyla bu anlamda bize erişme, ulaşma, bizimle görüşme, dertlerini paylaşma noktasında hiç sıkıntı yok ve şunu çok iyi biliyoruz, bizim Bakanlığımız engelli atamaları konusunda şöyle bir yetkiye sahip değil: Ben 10 bin kadro çıkardım, bütün kamuya dağıtıyorum, atamayı da yaptım; hadi bakalım, buyurun Sayın Bakanlıklar, sizler de bunları çalıştıracaksınız. Bizim, maalesef, böyle bir yetkimiz yok. Bizim burada yaptığımız şey sadece atama koordinasyonu. Bütün kamu kurum ve kuruluşlarına, Bakanlıklara çağrılarını yapıp sisteme topladıktan sonra, ihtiyaç duydukları yahut ayırdıkları kadro miktarını aldıktan sonra biz atamalarını yapıyoruz. Dolayısıyla bizim bir kadro ihdas etme, herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunu bir miktar kadroyu almaya zorlama gibi bir yetkimiz yok. Bunu hem vekillerimiz, aslında hem de engelli STK’leri biliyorlar. Biz sadece burada bir koordinasyon ve dikkat yoğunluğu sağlıyoruz ve nitekim bütün kamu kurum ve kuruluşlarımızda da bu anlamdaki ihtiyaçlarını, varsa kotalarını bir an önce sisteme dâhil edip en azından 2021 sonu veya 22 başında bir atama yapmak için çalışmaları yoğunlaştırdık. Ha, bu arada şunu da söyleyeyim: Son atama 2020 yılının sanıyorum Ocak ayında yapılmıştı. Ondan sonra zaten araya uzun bir pandemi dönemi girdi. Yani var olan, istihdam edilmiş, çalışan vatandaşlarımız evlerine dönmek zorunda kalmış, işsizlik ödeneklerinden yararlanmak zorunda kalmışken “Engelli atamaları niye yapılmadı? İhtiyaç var ama yapmadınız.” demek hiç gerçeğe uygun değil, bunun da altını çizmek isterim. Zaten pandemi dönemi, bir buçuk senedir kimsenin doğru düzgün çalıştığı yok. Dolayısıyla, şimdi artık zamanı geldi ve biz de engelli atamalarıyla alakalı hem kendi Bakanlığımızda olabildiği kadar çok bu sayıyı, imkânların el verdiği ölçüde yüksek tutarak hem de diğer bakanlıklarda bu farkındalığı oluşturmaya çalışarak atama çalışmalarını yürütüyoruz. Ama biz böyle bir kadro belirliyor ve herkese de “Hadi, sen şu kadar alacaksın, sen bu kadar alacaksın.” diyor değiliz. Bunu zaten sayın vekillerimiz muhakkak biliyorlardı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Zorluyor musunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Zorluyoruz emin olun, gerçekten zorluyoruz yani olabilecek sayıda... Sayın bakanlıklarımız da bu anlamda aslında son derece hassas davranıyorlar ve engelli vatandaşlarımızın çalışabilecekleri, özellikle işte, mesela engel grubuna göre çalışabilecekleri alanlarda gerekli koordinasyonu, gerekli düzenlemeyi yapmaya çalışıyoruz.

İzmir Milletvekili Tamer Bey’in İzmir’deki huzurevleri sayısının artırılması... Bu, spesifik bir talep. Evet, aslında 2022 Yatırım Planı’ımızda ülkemizin değişik bölgelerinde yaptığımız ve yapacağımız yatırımlarla alakalı bilgiler zaten yer alıyor. Burada belki şunu söylemem mümkün olabilir: Özellikle huzurevleri ve engelli bakım merkezleriyle alakalı Bakanlık olarak öncesinde ciddi bir ihtiyaç haritası

çıkartıp, fizibilite yapıp ondan sonra nerede, hangi kuruluşa ihtiyaç varsa bunun planlamasını yapıp ona göre hizmeti sunmuş oluyoruz; hem kaynak kullanımını doğru kullanmak bakımından hem de vatandaşın ihtiyacı olan hizmeti kendisine sunmak bakımından.

Efendim, engellilerle alakalı, müsaade ederseniz, bu kısmı geçmek istiyorum çünkü epeyce başka başlıklar da var.

Evet, yine Musa Bey’in ifade ettiği bir şey vardı: “KHK’lerle 2 bin engelli işten atıldı, bu insanların hiçbirinin dosyası görüşülmedi bile. 2 bin kişinin işten atılması, bunların ölüme terk edilmesi demek. OHAL Komisyonu nezdinde Bakanlık olarak engelliler için bir girişimde buldunuz mu?” Personel ihracı, OHAL kapsamında çıkarılan KHK’ler gereği yapılıyor. Bakanlığımızdan KHK’lerle ihraç edilen engelli personel sayısı sadece 4 arkadaşlar. Yani bu 2 bin kişi nereden ve nasıl bulundu, onu bilmiyorum ama biz sadece kendi Bakanlığımızla alakalı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Toplam olarak Sayın Bakan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Bilmiyorum yani iddia edilen şeyi ama bizde sadece 4 kişi, bunu da...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Toplam, kamuda.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Anladım, anladım, anladım.

Evet, yine, Batman Milletvekilimiz Ayşe Hanım “Bakanlıkta görev yapan kadın çalışan sayısı yüzde 5,5’e düştü.” diyor ama benim hatırladığım kadarıyla, kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından daha fazla olan tek Bakanlık biziz. Ayşe Hanım yüzde 5,5’i nereden buldu, onu bilmiyorum doğrusu ama personel sayımızla alakalı bilgileri de kısaca paylaşayım sizlerle: 4/A memur statüsünde 6.969 kadın, 4/B sözleşmeli statüsünde 1.617, 4/D statüsünde 19.521 kadın, ek ders ücreti karşılığında da 2.287 olmak üzere toplam 30.394 kadın çalışanımız var. Bunun da toplam personel sayısına oranı yüzde 58,6; bunu da sizlerle paylaşmış olayım.

Kadının güçlenmesi için ilgili bütçe yeterli görülüyor. “Bununla ilgili başka bir çözüm öneriniz var mı?” demiş İstanbul Milletvekilimiz Emine Gülizar Emecan Hanım. Biraz önce de ifade ettim. Aslında, bizim tabii, yaptığımız çalışmalar farkındalık ve eğitim çalışmaları. Dolayısıyla, “kadının güçlenmesi” dediğinizde istihdamdan eğitime, eğitim almasından iş kurarken ona verilen desteklere kadar pek çok başka başlığı sayıyorsanız, eğer buysa kastedilen şey, bunu biz yapmıyoruz. Dolayısıyla, bizim yaptığımız çalışmalar kapsamındaki bütçe değerlendirmesi de son derece gerçekçi ve geçmiş yıllarla performans değerlendirmesi ölçüsünde de yorumladığımız bütçeler. O yüzden burada güçlendirme ve destekleme anlamındaki bütçe yorumunda sanıyorum bir fark var. Bunu da müsaadenizle ifade etmek isterim.

“Kadına yönelik ayrımcılık ve kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik bir sosyal politika önermiyorsunuz.” diye bir eleştirisi var İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay’ın. Bununla alakalı Bakanlığımızın kurulduğu tarihten bu yana yaptığı çalışmalar, ulusal eylem planları... Ki en sonucunu temmuzda ilan ettik, 4’üncü eylem planını, biraz önce diğer milletvekillerimizden atıfta bulunanlar da oldu. Dolayısıyla, kadına yönelik ayrımcılık ve kadına yönelik şiddetle mücadele edilmediği eleştirisi, sanıyorum bizim Bakanlığımıza yapılacak en son eleştirilerden biri. Şunu anlayabilirim ve bundan çok da büyük mutluluk duyarım: “Ya, burada şunu da yapmalıyız ya da yapmalısınız, eksik kalan şu noktayı tamamlamalısınız.” gibi bir değerlendirme olsa bu gerçekçi ve bizi tamamlayan bir yorum olur ancak sadece “Hiçbir şey yapmıyorsunuz.” üzerinden bir yorum olursa bu gerçekten hem haksız hem de... (Gürültüler)

Ama burada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ikili diyaloga girmeyelim lütfen; tamamlamamız gerekiyor, süre de çok az kaldı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Neyle alakalı? Neyle alakalı dediniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, son yirmi saniyeniz.

Daha oylamalarımız var, 10 tane önergemiz var.

Lütfen Sayın Bakanım, tamamlayınız.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Hayır, gelen şeyden bahsediyorum yani elime gelen sayı yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mümkünse, kalan sorulara yazılı cevap verirseniz seviniriz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Dolayısıyla, bu konudaki çalışmalarımız zaten bence çok açık, müsaadenizle orayı geçiyorum.

“Kadın Bakanlığı kaldırıldı, Ailenin içine sıkıştırıldı, kadınlara yönelik bütçe verilmiyor. Bakanlık düzeyinde kadın sayısı düştü.” diye, yine HDP Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran’ın “İstanbul Sözleşmesi’nden çekilince kadınlar korumasız kaldı, pandemi sürecinde kadınlar konukevlerine kabul edilmedi.” diye bir eleştirisi var. Kadınların korunmasız kaldığıyla alakalı eleştiriye doğrusu katılmıyorum. Neden katılmıyorum, onu da kısacık, kalan sürede... Eyvah, süre bitmiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süre kalmadı Sayın Bakanım, bu konuyu tamamlayıp kalan sorulara...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Beş dakika verirseniz toparlayabilirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, son bir beş dakika, lütfen toparlayalım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI DERYA YANIK – Sayın Başkanım, bendeniz, âcizane, öğrencilik yıllarımdan başlayarak sivil toplum ve özellikle kendi hukukçu kimliğimle hukuk STK’lerinde çokça yer almış -1997 Ocaktır ruhsat tarihim- 97 Şubat ki malum 28 Şubat kararları -burada sanıyorum şu anda Abdülatif Bey yok- o süreçten itibaren başörtüsü eylemlerinde, üniversitelere kabul edilmeyen başörtülü arkadaşlarımızın avukatlığından tutun da işte, o üniversite kapılarında bekleyenlerin tutanaklarını tutan, sonrasında kadın hareketlerinin çeşitli bölümlerinde, insan hakları eylemlerinin çeşitli bölümlerinde, çocuk hakları çalışmalarının çeşitli bölümlerinde yer alan bir arkadaşınızım. Dolayısıyla, bir hukuk metninin ne olduğunu, bir uluslararası sözleşmenin ya da bir iç hukuk metninin ne olduğunu, bir konuyla alakalı özellikle sosyal meseleler noktasında bir sivil hareketin nasıl inşa edileceğini ve takip edileceğini âcizane biraz bildiğimi sanırım. Dolayısıyla, İstanbul Sözleşmesi noktasında, geçmişte benim zaten kamuoyuna Bakanlıktan çok daha önce hukukçu olarak ve bir aktivist olarak söylediklerim kayıtlarda var. O kanaatlerimin hiçbirini değiştirmedim, hiçbirini değiştirmedim, bakın, altını çizerek söylüyorum fakat şunu da altını çizerek söyleyeyim: O kanaatlerimin bir kısmını bazı arkadaşlarımız alıyor, bir kısmını bazı arkadaşlarımız alıyor. O zaman da İstanbul Sözleşmesi’yle alakalı da, mevzuatla alakalı da, şiddetle mücadelenin nasıl olması gerektiğiyle, bunun sadece bir yasayla olmayacağı, toplumsal duyarlılıkla ve farkındalıkla, toplumsal eğitimle olacağı konusunun altını kalın kalın çizerek bunun bir bütüncül, bütünlüklü yaklaşımla ancak çözülebileceği, sadece bir sözleşmeyi günah keçisi sayarak -veya bu bir başka metin de olur, önemli değil- ya da sadece onu kurtarıcı, büyük metin, âdeta kutsal bir metin hâline koyarak bu işe yaklaşılmaması gerektiğini, bu her iki yaklaşımın da... (Gürültüler)

Bakın, niye kendinize alıyorsunuz ya! Ben kendi yaklaşımımlı söylüyorum, müsaade edin de söyleyeyim. Söylediğim şeyler zaten kayıtlarda var yani ararsanız bulursunuz. O zamanı yeniden hatırlatıyorum, ararsanız bulursunuz. O gün söylediğim hiçbir şey bugün “Hayır.” demiyorum, bu kadar da netim yani bu kadar net. O zaman da söyledik, bir metin tek başına bir kahramana dönüştürülemez; bu, nitekim bir çerçeve metindir. Biz bunun iç hukuk uygulamalarını yaptık. İç hukuk uygulamaları sadece 6284’te değil, bakın, bu konuda da yanlış yapıyoruz. 6284 sadece şiddetle mücadelede tedbir kararlarını almayı düzenleyen bir metin. Bunun Ceza Kanunu var, Medeni Kanun kısmı var, Anayasa var, Anayasa’daki eşitlik ve pozitif ayrımcılık ilkesi var. Dolayısıyla bütün bir... Bakın, şimdi şunu konuşalım: Dolayısıyla, bir hukuk düzenlemesini, bir hukuk değerlendirmesini yaparken bütüncül bakmak zorundasınız. Bir, o konuyla alakalı bütün bir metne, bütün düzenlemelere, mevzuatın tamamına bakarsınız. İki, hukuk yorumu belli bir disiplini gerektirir. Yani “Ben böyle anladım hukuku.” olmaz. Son zamanlarda bir de böyle bir sıkıntımız var. “Ben böyle anladım.” diye bir şey yoktur hukukta; hukukun kuralları, nasıl yorumlayacağınız, nereden bakacağınız bellidir. Dolayısıyla, kadına yönelik şiddetle mücadele noktasında amir hükümleri olan, iç hukuk düzenlemesini oluşturan mevzuatımızın tamamı yerli yerindedir. Biz de bunların etkin uygulanması, doğru uygulanması için çalışmalarımızı yürütüyoruz, bundan sonra da yürüteceğiz. Şuna çok katılıyorum: Bakın, yani o zaman da avukatlık kimliğim vesilesiyle de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süremiz doldu Sayın Bakanım, toparlayalım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ DERYA YANIK – Bir cümleyle toparlıyorum Sayın Başkanım.

Sabırları çok zorlamayacağım bu kadar saatten sonra ama şuna çok katılıyorum: Uygulamada pek çok eleştirdiğimiz nokta vardır. Uygulama birliğinin sağlanması gerektiğiyle alakalı pek çok kanaatimiz vardır. Bununla ilgili eleştirilerimizi biz de yaptık, bundan sonra da ben Bakan olarak da yaparım gerektiğinde, burada hiç problem yok fakat “Yasa yok.” ya da “Bununla ilgili mevzuat yok.” demek başka bir şey, “Yeterince etkin uygulanmıyor, bunun doğru uygulanması için ne yapmamız gerektiğini oturalım konuşalım.” demek başka bir şey. Dolayısıyla, bunu da ifade etmiş olayım.

Ben, tekrar, Sayın Başkan, size ve Komisyon üyelerine ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum katkılarından dolayı. Cumhuriyet İttifakı vekillerimize, verdikleri destekten dolayı çok teşekkür ediyorum. İnşallah, bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Hepinize saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamalara geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2022 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 10 adet önergemiz vardır. Bugün önergelere yana şanslı bir gündeyiz.

1’inci önergeden başlıyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
5	16.67	01	05.04	10.000.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Erhan Usta

Ankara

Samsun

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, önergelerin gerekçeleri bakımından da uygun görürseniz bir süre koyalım, ortayı bulalım, bir buçuk dakika diyelim.

Erhan Bey, buyurun lütfen.

Bir buçuk dakika süre veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu önergemiz, çocukların korunması ve geliştirilmesi, gelişiminin sağlanması programına ilave ödenek içindir, 10 milyar lira ödenek ilave edilmesini söylüyoruz. Amaç şu: Burada 7,4 milyon çocuğun yoksul olduğuna ilişkin analizlerimizi sabahleyin paylaşmıştık Sayın Bakan. Şimdi, mama ve bezi, çocukların yüzde 74'ü almakta zorlanıyor, yüzde 21'i de hiç alamıyor; araştırmalar bunu gösteriyor. Dolayısıyla, burada bez ve mama yardımı olarak ailelere bir yardım yapılması, çocuklarımızın beslenmesi, gelişimi açısından hem sağlığı açısından -bir de biliyorsunuz, bodurluk problemi olduğunu da ifade etmiştik- yapmak istediğimiz şey, yaklaşık 1 milyon bebeğe on iki ay boyunca ayda yaklaşık 800 lira civarında bir transfer yapılması, bir ödeme yapılması ve bu şekilde bu mama ve bez sorununun çözülmesine yönelik bir önerge dir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
06	16.67	01	05.04	10.000.000.000 TL

Garo Paylan

Necdet İpekyüz

Diyarbakır

Batman

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Necdet Bey, buyurun.

Bir buçuk dakikadır süreniz.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan ve değerli arkadaşlar; aslında, engellilerle ilgili, Bakan da açıkladı, Türkiye'de yaklaşık 10 milyona yakın engelli yaşamakta. Bir kısım başvurular var, 200 bine yakın başvuru var. Giderek alınmamakta ve raporlardan dolayı da bayağı mağduriyet yaşanmakta. Bir koordinasyon ve organizasyon bakanlığı olarak bütçenizin artırılıp, bütçenin 10 milyar lira artırılıp engellilere istihdam alanı yaratılması için bir çalışma yürütülmesi lazım. Nitekim biz bunu

Çalışma Bakanlığına da teklif ettik, orada reddedildi; tekrar, burada artırıp, engellileri bir taraftan savunan, hakları için mücadele eden, ortam yaratan bir Bakanlığın bu konuda bütçesinin artırılıp bu olanakları yaratmasında yarar vardır. Oylarınıza sunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
6	16.67	01	05.04	20.000.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Erhan Usta

Ankara

Samsun

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, buyurun.

Süreniz bir buçuk dakikadır.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet, teşekkür ederim.

Engellilerin toplumsal hayata katılma programına ödenek ilavesine ilişkin bir önerge dir. Sayın Bakan, biliyoruz ki engelli vatandaşlarımız istihdam edilme ve iş gücüne katılma konusunda zorlanmakta ve geçimlerini sağlamakta yine ekonomik güvenceleri yoktur, ekonomik özgürlüklerini de elde edememektedirler. Bakanlık verilerine göre 2,6 milyon engelli var fakat diğer çalışmalara göre, sivil toplum çalışmalarına göre de 8,5 milyon civarında engelli olduğu ifade ediliyor. Dolayısıyla, engellilere yaklaşık, ortalama 1.000 lira diyebiliriz yardımı. Ya, bu, belli miktarlarda engellilik oranına göre değişiyor ama bu rakamlara baktığımızda bu destek açık sınıрын yüzde 30'unda, yoksulluk sınırının yüzde 10'u kadar. Dolayısıyla, buralarda bir artırım ihtiyacı olduğunu biz görüyoruz. Bu anlamda, ortalamada engelli aylıklarının yüzde 50 artırılması, buradan yaklaşık 15 milyar lira civarında bir ihtiyaç oluyor, 5 milyar liralık kısmının da kapsamının genişletilmesi... Çünkü 2,6 milyon, siz buna göre bir şey yapıyorsunuz fakat daha fazla bir kapsamda engelli vatandaşımıza destek verilmesi lazım. Yani toplumun belkemiğidir, engellilerimize elbette ki bir sosyal devlet olarak da yardım etme ihtiyacımız ortadadır. Bu anlamda destek bekliyoruz önergemize.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

ERHAN USTA (Samsun) – Engelli desteğini kabul etmediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.32	01	07.01	10.000.000.000 TL

Garo Paylan

Necdet İpekyüz

Diyarbakır

Batman

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kim izah edecek?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben izah edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, buyurun lütfen.

Süreniz bir buçuk dakika.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibi dinleyelim lütfen arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; evde üretim yaparak ev eksenli çalışan kadınlar güvencesiz, bunu biliyorsunuz. Ciddi meslek hastalıklarına yakalanan ancak sosyal sigortaları olmadığı için kamusal sağlık hizmetleri kapsamında tedavi olamayan ev eksenli çalışan kadınların sağlık sigortaları yapılmalı ve kamusal sağlık hizmetlerinden faydalanmaları sağlanmalıdır. Ev eksenli çalışan kadınların sağlık sigortalarının yapılabilmesi için arkadaşlar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinin 10 milyar TL artırılmasını öneriyoruz. Sabahtan beri toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda söz kuran AK PARTİ ve MHP'li arkadaşların da destek vereceğini umut ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.32	01	07.01	30.000.000.000 TL

Garo Paylan

Necdet İpekyüz

Diyarbakır

Batman

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, bunu da siz mi izah edeceksiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, ben izah edeceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan; istihdamda yer alamayan kadınların ev içindeki emeği görünmez durumda maalesef ve kadınların ev içindeki emeklerine karşılık ekonomik ve sosyal haklardan faydalanamamaları da eşitlik ilkesine aykırıdır. Ev içi emek veren kadınların sağlık ve emeklilik primlerinin bütçeden ödenerek emekli olmaları için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinin 30 milyar TL artırılmasını öneriyoruz.

Değerli arkadaşlar, erkekler çalışıyorlar, bir şekilde sigortaları ödeniyor ve emekli oluyorlar; ev içi emeği görülmeyen kadınlarsa emekli olamıyorlar. Bu eşitsizliği gidermek için bütçenin 30 milyar TL artırılmasını öneriyoruz. Desteklerinizi bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.67	01	03.02	1.000.000.000 TL

Garö Paylan

Necdet İpekyüz

Diyarbakır

Batman

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kim izah edecek?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Necdet Bey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Necdet Bey.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Değerli arkadaşlar, sabahtan beri konuşuyoruz, kadına yönelik şiddet hep konuşuldu. Kadına yönelik şiddetle ilgili mücadelede sığınaklara çok önem atfedildi fakat Bakanlığın bütçesine baktığımızda 2022, 2023, 2024'te bütçe hedeflerinde sadece birer sığınak görünüyor ve bir taraftan personel sayısı da az, sığınaklar az ve bir taraftan da ŞÖNİM'lerle ilgili, bütçede hiçbir kalem yok; baktık, sorduk arkadaşlara da hiçbir kalem yok, bütçe de ayrılmamış. Bu nedenle kadın sığınaklarının sayılarının artırılması, artı, orada çalışan personelin gerçekten motive edilmesi ve sayılarının artırılması amacıyla 1 milyarlık bir ek bütçe öneriyoruz ve arkadaşların destek vermesini istiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.67	01	05.04	10.000.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Erhan Usta

Ankara

Samsun

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Bakan, biliyorsunuz, biz geçen seneden itibaren program bazlı bütçelemeye geçtik. Şimdi programlar yapılıyor. “Kadınların Güçlendirilmesi Programı” diye bir program var. Şimdi, bazı programlarda... Evet, sizin ödeneğiniz az ama başka bakanlıklarda ödenek olabilir, siz koordinasyon görevi yapıyorsunuz, onu az önce biz ifade ettik zaten, siz de ifade ettiniz. Şimdi, fakat bu “Kadınların Güçlendirilmesi Programı” diye bir program var arkadaşlar, programın toplam ödeneği 1 milyar TL’den az, tamamı, bütün kamu için verilen ödenek. Yani sizin Bakanlığınızın zaten 590, diğerleriyle birlikte 9 küsur milyon, 1 milyardan az. Yani, işte, kadınların güçlendirilmesi... Yani ne yapacaksınız 1 milyar lirayla? Nihayetinde her iş parayla dönüyor. Ha, para verip iş yapamamak, o ayrı bir konu yani işi de doğru düzgün yapacağınızı varsayıyoruz.

Şimdi, şöyle: Dünya Ekonomik Forumu’nun, bakın, 2021 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu’na göre ülkemiz 156 ülke arasında 130’uncu sırada yer almaktadır yani cinsiyet eşitsizliği anlamında. Aynı rapora göre “ekonomik katılım ve fırsat” kategorisinde ise ülkemiz 140’ıncı sırada yer almaktadır. Bu veriler ne yazık ki kadınların toplumsal hayatın içinde güçlenmesi ve gelişmesinde ne kadar yetersiz olduğumuzu gözler önüne sermektedir. Sadece çalışan kadınların değil, çalışmayan ve ev hayatı içinde ekonomik hayata adapte olmaya çalışan ev kadınlarının da sorunları son dönem artmakta ve büyük sıkıntılar yaşanmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, süreniz doldu, son bir cümle alalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Dolayısıyla, burada, bu kadınlarımızın daha da güçlendirilmesi ve onların gelirlerinin artırılması amacıyla bu programa bir ödenek artırılma ihtiyacı var Sayın Bakan yani bunu bugün yapmazsanız bile yarın yapmak zorundasınız. Bu anlamda önergemize destek bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
10	16.35	01	05.04	5.500.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Erhan Usta

Ankara

Samsun

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Erhan Bey.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bu da yine Şehit Yakını ve Gaziler Programı'na 5,5 milyar lira ödenek ilave edilmesine ilişkin bir önerge'dir. Burada, konuşmamda da ifade etmiştim, sizin Bakanlığınızda şehit ve gazi yakınları için, bu program için sadece 13 milyon lira para var. Evet, diğer kuruluşlarla birlikte –burada onu zaten ben konuşmamda ifade ettim- koordinatör bakanlığın elinde kaynak olması lazım yani kaynaksız bu iş olmaz. Dolayısıyla şimdi, her aileden 1 şehit yakınına, 1 kişiye iş vermekle bu iş olmuyor. Ciddi bir şekilde sürekli sahadayız, arkadaşlarımız da görüyordur şehit yakınlarının, gazi yakınlarının hakikaten çok sorunları var. Mesela geçen Vezirköprü'de bir gaziye ev yaptırdı bizim arkadaşlarımız. Yani bunun gibi çok ciddi sorunlar var; barınma sorunları var, evle ilgili sorunlar var, çocukların okullarıyla ilgili sorunlar var. Bu işler de elbette ancak parayla oluyor. Bu anlamda Bakanlık bütçesine 5,5 milyar lira şehit ve gazilerimiz için... Çünkü bunlar vatan müdafaasında canını vermiştir, bunun ötesinde bir şey yok veya sağlığını kaybetmiştir. Bunu yapmamız gerekiyor.

Bir de bir konu daha var, kısa bir konu, küçük değil. Bu Bilkent'te biliyorsunuz gaziler için bir rehabilitasyon merkezi vardı, bu hastanelerin hepsi Sağlık Bakanlığına geçtikten sonra burası gazilerin elinden alındı. Evet, buraları gaziler kullanabiliyor ama önceden çok daha güvenli bir şekilde sadece gazilere... Çünkü onlar sürekli tedavi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu, son cümlelerinizi alayım.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, önemli. Yani ben fikir vermesi açısından...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, tamamlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Hatta Sayın Bakanım, şu konu da çok önemli: Şimdi, gazilerimiz, işte, 84'te başladı -terör gazileri için söylüyorum- bunlar artık belli bir yaşa da geldi, bunların eşleri yaşlandı, belki birçoğu evlenmedi, hastalıkları çok arttı. Sürekli ilaç kullandıkları için artık vücutları kaldırmıyor yani sadece buradaki rehabilitasyon merkezi değil, Türkiye'nin belli bölgelerine gaziler için ciddi rehabilitasyon merkezleri yapılması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu onlara bir borcumuz yoksa bu insanlar hakikaten yaşayamıyorlar. Bakın, ev bulamıyorlar, tekerlekli sandalyeyle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Erhan Bey.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakanım, inanın siyasi bir konu değil, çok affedersiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama fikrinizi ifade ettiniz güzel bir şekilde.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, Bakanlık bu konunun üzerinde dursun, ülkenin değişik bölgelerine 8-10 tane rehabilitasyon merkezi yapalım ve bu insanlara karşı vazifemizi ödeyelim. Ben bunu daha önce de Genel Kurulda konuşmuştum, ona da dikkatinizi çekmek isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
11	16.34	01	05.04	5.000.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Erhan Usta

Ankara

Samsun

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Erhan Bey.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ederim.

Bu da Yoksullukla Mücadele ve Yardımlaşma ve Programı'na 5 milyar lira ödenek ilave edilmesine ilişkin bir öneridir. Buradaki temel amacımız da şu: Yani yoksulluğun ne kadar fazla olduğunu zaten sabahtan beri konuşuyoruz. İşte, bir hesaba göre 24 milyon, bir hesaba göre 17,9 milyon; TÜİK rakamlarını birlikte kullandığımızda yaklaşık 52,7 milyon yoksul var. Artık insanlar hakikaten faturalarını ödemekte zorlanıyor, bunu hepimiz görüyoruz. Özellikle bu yıl yakıtle ilgili, ısınmayla ilgili çok ciddi bir sorun var. Bunu "ısınma yardımı" adı altında yoksullarımıza, daha doğrusu muhtaç durumda olan insanlarımıza -şöyle bir hesap yaptık- yaklaşık 2 milyon haneye yıllık, yani kış boyunca, toplamda 2.500 lira üzerinden para yardımı yapılması durumunda, doğal gaz faturaları... Çünkü kömür yardımı var, tamam, gayet güzel ama doğal gaza geçildi Türkiye'nin önemli kısmında; dolayısıyla bu yardım şeklinin değişmesi gerekiyor. Burada 2 milyon aileye, 2.500 lira üzerinden... Bir 5 milyar gibi bir ödeneğe ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bunun hakikaten bu sene çok büyük bir zaruret olduğunu düşünüyorum. Bakın, bu paraları vermeyelim, bunları sağlık gideri olarak zaten vereceğiz yani ilaç, tedavi masrafı olarak vereceğiz. Dolayısıyla bu önemli bir husustur, buraya bakmak lazım Sayın Bakan yani bugün karar verilemeyebilir –tabii önergemiz reddedilsin anlamında bunu söylemiyorum da hani, işin biraz olurluna gidelim diye şey yapıyorum- ama bu ısınma yardımına ilişkin mutlak suretle Bakanlığımızdan bir fon ayrılması gerekiyor diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyon Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinin Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma Programı'nın (11.16.34.01.05.04) tertibine 3 milyar 511 milyon 814 bin (merkezi yönetim bütçe teklifinin binde 2'si oranında) TL'nin başlangıç ödeneği olarak aile destekleri sigortası ödemesi için eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Abdüllatif Şener

Emine Gülizar Emecan

Cavit Arı

Konya

İstanbul

Antalya

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Emine Gülizar Emecan Hanım izah edecek.

Buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bakın, ILO'nun 102 sayılı Sosyal Güvenlik Asgari Normlar Sözleşmesi kapsamında sayılan 9 sigorta kolu var ve bunlardan biri olan aile sigortası 1971 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmesine rağmen hâlâ uygulanmamaktadır. Şimdi, bugünkü, içinde olduğumuz koşullara baktığımız zaman, Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2020 Faaliyet Raporu'nda da belirttiği

üzere, sosyal yardıma muhtaç hane sayısı bir yılda yüzde 102 artışla 6,6 milyon kişi olmuştur ve bugün 16 milyon insanımız açlık sınırında, 50 milyon insanımız ise yoksulluk sınırı içerisinde. Bu kadar zor koşullar altında... Artık yapılan desteklerin ve verilen yardımların belirli bir sigorta kolu altında toplanarak verilmesi -hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiş bir şekilde- çok doğru olacaktır. Derli toplu bir şekilde ana kalem olarak aile destekleri sigortası verilmesi, diğer desteklerin de bu ana kola destek olarak verilmesi bütçede daha şeffaflığı sağlayacaktır, takibinin kolaylığını sağlayacaktır; aynı zamanda da insanların, bu yardımı alan kişilerin, yoksul insanlarımızın kendilerini daha güvenli hissetmelerini sağlayacaktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

O nedenle, biz, merkezî yönetim bütçe teklifinin binde 2'si oranında olan 3 milyar 511 milyon 814 bin TL'nin başlangıç ödeneği olarak aile destekleri sigortası ödemesi için Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma Programı'na eklenmesini öneriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Bakanlık bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2022 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böylece, gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara katkıları için çok çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 11 Kasım 2021 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.59

